דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

יום שישי, ה' בתשרי תשמ"ט, 16 בספטמבר 1988 • גליון 19522

היום 60 עמודים כולל „דבר השבוע" • המחיר – 2.– ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.74 ש"ח

קאסלים

היום בדבר

גדעון קרץ בשטרסבורג עם ערפאת. ישראל קיסר בשיחה עם חנה זמר. חיים גורי על השיפת סודות. אמנון דנקנר בשבוע ישראלי. עליזה ולך ויורם פרי במערכת הבחירות. נתן שחם הזר מסיאול. יאיר גרבוז ראה טלוויזיה. „משא" לספרות

וכן: המוסף המאמירי דבר-שאתי

מזג האויר

(ע).– תחזית מזג-האויר להיום: בהיר עד מעונן חלקית.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים: 19–29, רמת-הגולן: 19–32, צפת: 16–28, חיפה: 19–30, טבריה: 19–35, עפולה: 19–32, שומרון: 19–31, תל-אביב: 21–30, לוד: 18–31, יריחו: 20–38, עזה: 22–30, באר-שבע: 19–32, אילת: 23–38.

שמיר: קרוב כינון היחסים עם הונגריה
הונגריה: חידוש יחסים לא צפוי בקרוב

סגן שר החוץ ההונגרי: ניתקנו את הקשרים הדיפלומטיים ב-67 כדי להביע התנגדות לתוקפנות ישראל – והדברים תקפים גם היום

מאת יקיר צור, סופר המדיני של „דבר" וכתב שתיים

סגן שר החוץ של הונגריה לאסלו קובאץ' אמר אתמול, שארצו לא תכונן בקרוב קשרים דיפלומאטיים עם ישראל.

בתגובה ראשונה לאחר ביקור שמיר בהונגריה הוא אמר, שארצו ממשיכה לתמוך בפתרון בעיית המזרח-התיכון על-פי החלטות האו"ם. ניתוק היחסים שיזמה ארצו לפני 21 שנה נעשה, לדבריו, כדי להביע התנגדות לתוקפנות הישראלית באותה העת, והדברים תקפים גם היום.

להלן הוא הוסיף, שלניתוק היחסים הייתה גם מטרה נוספת, הפעלת לחץ על ישראל לסגת לגבולות 67'.

דברי סגן השר שודרו ברדיו ובטלוויזיה ההונגריים.

ראש הממשלה יצחק שמיר שב אמש מביקורו הקצר בהונגריה ואמר שממשלת הונגריה תומכת בשאיפת יהודיה ליצור קשר עם ישראל ועם יהדות העולם.

שמיר דיבר במסיבת עתונאים בנמל התעופה בן-גוריון.

לביקור בבירת הונגריה היו שני חלקים, אמר ראש הממשלה, החלק היהודי והחלק המדיני. הוא ציין במיוחד את המפגש עם 100,000 היהודים, שרידי יהדות הונגריה המפוארת, והעלה על נס את רצונם של היהודים הצעירים בהונגריה לדעת על ישראל, ללמוד על שורשיהם, וללמוד עברית.

„לא דובר על עלייה, אך זו משהו בקרב היהודים הצעירים שם ובמיוחד העובדה שממשלת הונגריה תומכת בקיום הקשר בין הקהילה היהודית לבין ישראל ויהדות העולם", אמר ראש הממשלה.

בסכמו את הנושא המדיני אמר שמיר שבגלל אישיותו, פתיחותו, ותיפותו והקיאותו של ראש ממשלת הונגריה, קארולי גרוס, הנמנה על

(המשך בעמוד 2)

קצבאות מעוטי הכנסה יעודכנו ב-3.8%

מאת אמנון אמיר, הכתב הכלכלי של „דבר" בירושלים

בעקבות עליית המדד יעודכנו החודש קצבאות הביטוח הלאומי למיעוטי הכנסה ב-3.8 אחוזים. הקצבאות המעודכנות ישולמו עוד החודש ל-250 אלף משפחות.

עם תשלום תוספת היוקר בחודש הבא יבצע הביטוח הלאומי עדכון כולל של הקצבאות שהוא משלם.

ואלה הקצבאות החדשות: בודד, זקנה ליחיד בתוספת השלמת הכנסה – 457 ש"ח. זוג קשישים הזכאים לתוספת השלמת הכנסה – 655 ש"ח. יחיד הזכאי לגמלה להבטחת הכנסה בשיעור הכלל – 349 ש"ח. זוג הזכאים לגמלה להבטחת הכנסה בשיעור רגיל – 524 ש"ח.

ביניש לחופשת פרישה

מאת מזכיר צימוקי, [illegible]

[illegible] ביניש [illegible] לחופשת פרישה [illegible]

שלושה בוגרות ביקשה ביניש [illegible] לצאת לחופשת פרישה, לאחר [illegible] לבלסמן.

'הפועלים' שוב מפחית הריבית

מאת מנחם הכלכלי של „דבר"

בנק הפועלים עומד להפחית את ריבית [illegible] הבסיסית [illegible] נוספת, לאחר [illegible] אתמול.

הפחתת ריבית ה'פריים' על-ידי הבנק, שבכל הנראה [illegible] בעקבותיה גם הבנקים האחרים, נעשית לאחר תקופה ארוכה שבה לא הופחתה ריבית זו, והיא באה על-רקע ההתייצבות שחלה בקצב האינפלציה, בכלל המדד הנמוך יחסית שפורסם אתמול, ולאור מגמות ההאטה המסתמנות בפעילות הכלכלית במשק. ההפחתה תואמת את המדיניות של בנק ישראל, שלא התנגד [illegible] שיעור הורדת הריבית, שנבצע על-ידי הבנקים בסיבוב הקודם.

הבנק יפחית את ריבית ה'פריים' בשיעור של 0.1 אחוז [illegible] 1.2 אחוז לשנה (זו תעמוד על 1.15 אחוז לחודש (18.8 אחוז לשנה), במקום 1.25 אחוז לחודש (15 אחוז עד כה).

ההפחתה תיכנס לתוקף ב-10 לאוקטובר.

בנט בורה: תחקור אותו הבוקר

אייבי נתן בשובו אתמול ארצה מן הפגישה עם ראש אש"ף (צילום: ישראל סמיונסקי)

ערפאת לא דחה את תוכניתי!

בפרחים – וגם בקריאות „חבל לבוגד" – נתקבל אתמול אייבי נתן בשובו מן הפגישה עם ראש אש"ף

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

סגן השלום אייבי נתן, ששב אתמול לישראל, יוחקר היום במשרדי היחידה הארצית לחקירות הונאה בחשד לפגישה בניגוד לחוק.

החקירה נגד אייבי נתן נפתחה מאחר שעבר על החוק למניעת טרור, ונפגש עם אנשי אש"ף מחוץ למדינת ישראל, והפעם יאסר ערפאת – מנהיג אש"ף.

נגד אייבי נתן הצטבר חומר גלוי, הכולל ראיונות עתונאים שנתן לעתונאים ישראלים ואחרים, ובהם הוא מספר על פגישותיו ושיחותיו עם ערפאת (כולל טענתו כי שכנע את ערפאת לומר שנה טובה לתושבי ישראל). כן נעשה מאמץ להשיג תמונות של ערפאת עם אייבי נתן בפגישה הקובעת. דובר משטרת ישראל, עוזי גונן, סרב להתייחס לחקירתו של אייבי נתן.

החקירה של אייבי נתן תהיה מהירה מאוד והיא בעקבות נוהל שנובע לאחר מסע חברי משלחת השמאל לרומניה. משפטם של אלה מתנהל בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, לאחר שעירערו על מסקנותיהם בבית המשפט השלום ברמלה.

(ע).– אייבי נתן, שחזר אתמול בצהריים לישראל, סיפר שבכתב עבור ערפאת נאום שלום, לאחר שהסביר לו שעליו לפנות ישירות, לעם בישראל. מנהיג אש"ף אמר לו שהוא מוכן לקרוא את הדברים בפני הטלוויזיה הישראלית, אך הוא

(המשך בעמוד 2)

עיקרון תחילה

- מתה השחקנית פאני לוביץ' / עמ' 2
- מסתעפת חקירת פרשת ההשתמטויות משירות בצה"ל / עמ' 3
- שוב התנכלויות לסוחרים יהודים בעכו / עמ' 3
- קול קורא להצלת הכורדים / עמ' 3
- סקר: רק 6% מהישראלים הצעירים מגדירים עצמם „ציונים" / עמ' 3
- ההוריקאן גילברט יכה היום את ארה"ב / עמ' 4
- הפרלמנט האירופי: אל תשלחו חומרים כימיים לעיראק / עמ' 4
- הוחזרו הדרגות לצבא סין / עמ' 4
- לא נסתפק בהתנצלות – אומרים הדרוזים על חוברת החברה להגנת הטבע / עמ' 5
- פה לא אינתיפאדה – קראו הפועלים בעת שהמשטרה הוציאה בכוח סחורה מ'סנפרוסט' / עמ' 12
- סילוף גמור – מגיב נתן זך על הודעת הגינוי נגדו / עמ' 12

מתאגרפי ישראל ישתתפו באולימפיאדה ה-24 הנפתחת הלילה בסיאול

מאת יעקב ברנע, שליח „דבר" לסיאול

האולימפיאדה ה-24 תצא לדרך הלילה בסיאול, בירת דרום-קוריאה. ההכנות נסתיימו. 14,000 ספורטאים מ-160 מדינות יצעדו אל תוך האיצטדיון החדיש והגדול ב-3.00 לפנות בוקר לפי שעון ישראל.

משלחת ישראל תהיה המשלחת ה-118 שתכנס לאיצטדיון. היא תצעד אחרי משלחת יפן ולפני משלחת ג'מאיקה, כאשר הקלע הוותיק יצחק יונסי ישא את דגל הלאום.

אתמול רווח למשלחת ישראל, כאשר מועצת האגרוף הבינלאומית, שמנתה 40 חברים, החליטה לבטל את השעיית שלושה המתאגרפים הישראלים, לאחר שהוברר להם כי השלושה לא השתתפו במסע לדרום-אפריקה. יחד עם זאת, אישרה המועצה את הרחקתם לצמיתות של 14 מתאגרפים ישראלים, אשר יצאו למסע הופעות בדרום-אפריקה בניגוד להחלטה האוסרת להופיע במדינת האפרטהייד (ראה פרטים במדור הספורט).

מדד אוגוסט – 0.8 אחוז

14 מאיות האחוז חסרו לתשלום תוספת היוקר

התוספת הקרובה תשולם רק במשכורת אוקטובר המשולמת בנובמבר • ההסתדרות: סגירת המפעלים היא הבעיה המרכזית

מאת אמנון אמיר ושמואל תגר סופרי „דבר"

לאחר פירסום מדד אוגוסט שעלה בשמונה עשיריות האחוז מתברר כי רק 14 מאיות האחוז חסרות עתה לתשלום תוספת היוקר.

מאז תשלום התוספת הקודמת עלה המדד ב-6.86 אחוזים, כאשר על-פי ההסכם הקיים רק עלייה של שבעה אחוזים מחייבת תשלום תוספת יוקר. לפיכך, תשלום התוספת הקרובה רק במשכורת אוקטובר, המשולמת בתחילת נובמבר.

את הדחייה בתשלום התוספת ניתן לייחס למחירי הירקות והפירות, שכן המדד ללא סעיף זה עלה בתקופה הנדונה ב-7.2 אחוזים.

קצב האינפלציה בשנה האחרונה מסתכם בכ-15.5 אחוז, בדומה לשיעורה בשנה שעברה.

מדד אוגוסט שפורסם אתמול מבטא עליות בכל סעיפי התצרוכת, פרט להלבשה והנעלה שמחיריהם ירדו בארבעה אחוזים בשל סיבות עונתיות. בשאר הסעיפים נעו עליות המחירים בין 0.7 אחוז ל-2.8 אחוזים.

במחירי הירקות והפירות נרשמה מגמה מנוגדת, כאשר מחירי הירקות עלו ב-15.5 אחוז ואילו מחירי הפירות ירדו ב-5.9 אחוזים.

החודש צפויים המשך העלייה במחירי הירקות, חידוש העלייה במחירי הפירות והתייצבות במחירי ההלבשה וההנעלה.

בתגובה על עליית המדד אמר

(המשך בעמוד 2)

פרס: שערפאת ינסה אחת ולתמיד להחליט ברורות

שולץ ידגיש היום כי אין שינוי בעמדת ארה"ב לגבי מו"מ עם אש"ף • צרפת: אין סטייה במדיניותנו המסורתית • בשטחים עוקבים בעניין אחר נסיונות ערפאת להשיג תמיכה ביוזמה שתכלול הכרה בישראל

מאת סופרי „דבר" בלונדון, בפאריס ובוואשינגטון

לונדון (מיוחד ל„דבר").– מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס אמר אתמול בלונדון שהפלשתינים חייבים להחליט על מדיניות ברורה. „עליהם לקבל החלטות של מדיניות", אמר, „ולא של מלים בלבד".

פרס חזר והזהיר, שהוא מוכן להיכנס למו"מ עם כל גורם שיהיה מוכן לקבל את שלושת התנאים הבסיסיים: הכרה בישראל, גינוי אלימות, ומו"מ על בסיס החלטות האו"ם 242 ו-338. הוא אמר לעתונאים: „זו השעה, זאת ההזדמנות ושערפאת ינסה אחת ולתמיד לקבל החלטה ברורה".

לשאלות חוזרות ונשנות של עתונאים, אשר רצו לדעת אם הוא כולל את מנהיג אש"ף יאסר ערפאת בין אלה שאיתם הוא מוכן להיכנס למו"מ, ענה פרס, כי הוא אינו מאמין

(המשך בעמוד 2)

מאת סופר „דבר" בשטחים

גורמים לאומיים בשטחים עוקבים בעניין אחרי הנסיונות של יאסר ערפאת לגבש תמיכה ביוזמה מדינית, שתכלול הכרה רשמית בישראל, הכרזת עצמאות והקמת ממשלה זמנית גולה.

מקורות במזרח-ירושלים מעריכים, כי אם יצליח ערפאת להתגבר על הקשיים להשיג רוב לרעיונותיו בתוך פת"ח, יתעלם

(המשך בעמוד 2)

דיניץ תובע פיזור מיידי של דירקטוריון בנק לאומי

חברי דירקטוריון בל"ל ואוצר התיישבות היהודים ייפגשו היום עם ברונו

מאת אמנון אמיר, סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

יו"ר ההסתדרות הציונית שמחה דיניץ הצטרף אתמול לאלה התובעים את פיזורו המיידי של דירקטוריון בל"ל.

בפנייה ליו"ר מועצת אוצר התיישבות היהודים עקיבא לזינסקי מבקש דיניץ להשלים מיד את ההליכים הדרושים לכינון דירקטוריון חדש לבל"ל, בהתאם להמלצת נגיד בנק ישראל.

לדברי דיניץ, מחייבת האחריות הציבורית פעולה מיידית, כדי להבטיח את המשך פעילותו התקינה של הבנק.

לזינסקי כבר הודיע על כוונתו לפעול בהתאם.

הבוקר יקיים נגיד בנק ישראל שתי פגישות נפרדות עם חברי מועצת אוצר התיישבות היהודים ועם כל חברי מועצת המנהלים של בל"ל. בפגישות אלה יבהיר ברונו המפקח על הבנקים את עמדת בנק ישראל לגבי הצורך בסיום כהונתם של כל חברי הדירקטוריון.

בבנק ישראל שבו ואמרו אתמול, כי הדרישה לפיזור הדירקטוריון נובעת מליקויים חמורים בדרך תפקודו בחודשים האחרונים.

בכירים בבית הלבן שקלו הדחת רייגן שהיה מדוכא מאיראנגייט

מאת מרים סוקס, סופרת „דבר" בניו-יורק

ניו-יורק (מיוחד ל„דבר").– פקידים בכירים בבית הלבן העריכו שבעת חשיפת שערוריית „איראנגייט" היה הנשיא רייגן מדוכא, בוצ ברשלנות ולא התנאים למלא את תפקידו, עד שהאפשרויות לסלקו מתפקידו עלתה על הפרק בתזכורת להווארד בייקר, שהיה אז ראש לשכתו.

דברים אלה אישר אמש ג'יימס קנון, מבכירי הבית הלבן לשעבר, בראיון לעתון „לוס-אנג'לס טיימס".

הדברים פורסמו בספר חדש בשם 'המפולת', שנכתב על-ידי שני עתונאים – ג'ין מאייר מה'וול סטריט ג'ורנאל' ודויל מקמנוס מה'לוס-אנג'לס טיימס'.

ג'יימס קנון אמר עוד, שהוא היה זה שכתב להווארד בייקר ב-1 במארס 1987 את התזכורת בדבר אפשרות השימוש בתוספת ה-25 לחוקה האמריקאית, המאפשרת את הדחתו של נשיא ארה"ב, אם סגן הנשיא ורוב חברי הממשלה מוצאים שהנשיא אינו כשיר למלא את תפקידו.

הווארד בייקר אישר קבלת המלצתו של קנון, אך אמר שמעולם לא שקל ליישם את החוק במקרהו של הנשיא רייגן. „לא התייחסתי לתזכורת של קנון בזלזול", אמר בייקר אמש בראיון ל„לוס-אנג'לס טיימס", „אך מהרגע הראשון שראיתי את הנשיא רייגן הוא היה בשליטה מלאה ומעולם לא היה לי ספק לגבי יכולתו הנפשית".

לדברי ה„לוס-אנג'לס טיימס" סירב הבית הלבן להגיב.

גומרים עם התורים.

ביותר 200 מ-

מרפאות קופ"ח הכללית אפשר לקבוע פגישה עם רופא המשפחה בטלפון. עובדה.

עוד ועוד מרפאות קהילה של קופ"ח ברחבי הארץ מצטרפות לשיטת הזמנת התור הטלפונית. אם קבלתם את הגלויה הכחולה שלנו הביתה, הרי גם מרפאתכם פועלת בשיטה החדשה. יותר תשומת לב לחולה, פחות תורים ויותר, הרבה יותר שרות.

ירושלים - מבשרת-ציון, תלפיות-מזרח, תלפיות, נווה-יעקב, רוממה, רמות א', מטודלה, גילה, רסקו, גבעת-זאב, קריית-משה, רמות ב', בר-דיין, בית וגן, גונן ו'. **תל-אביב** - איילון, בבלי, בן-נון, צהלה, הורוביץ, עממי ג', פלוטקין, קטוביץ, רבינוביץ, רמת-החייל, רמת-ישראל, תל-ברוך, תל-נורדאו, שיכון צבא-קבע. **יפו** - **יפו** - גאולים. **בת-ים** - ארלוזורוב, דניאל. **חולון** - עין-יהב, פיירברג, תל-גיבורים. **אזור** - אזור. **דן** - **ר"ג** - מודיעין, רמת-עמידר, שני. **גבעתיים** - דרום, המעורר, משמר-הירדן. **קריית-אונו** - מרפאה א', מרפאה ב'. **גבעת שמואל** - גבעת שמואל. **קיראון** - קיראון. **בני-ברק** - פרדס-כץ, שיכון ה', מגידו, בלומנטל. **חיפה** - בונן-אחוזה, קריית-אליעזר, קריית-חיים מערבית, פרוטו מרבך. **קריית-ים** - מרפאה א', רוממה-בנימין בראון. **קריית-אתא** - בן-עמי, עוזיאל, רמות-רמז, מוצקין, הרב-קוק, קריית-ים-רסקו, קריית-שפרינצק, רש, עמל. **גליל מערבי** - משגב, כרמיאל, יוקנעם. **נהריה** - יוספטל. **עכו** - חומש, עכו,צפון, עכו-קוטב, עכו-ממשלתי, נהריה-אזורית. **ראשון לציון** - **ראשל"צ** - ירושלים, גולדרוזן, הגפן, רוזנברג, רמת-אליהו ב'. **רמלה** - דרום, רמלה-גיורא, רמלה-בן-גוריון, רמלה-צפון. **לוד** - כצנלסון, נחלת יהודה. **פתח-תקווה** - אורלנסקי, רמתיים, שעריה, שיכון-עממי, מחנה-יהודה, נווה-כיבוש, כפר-גנים, נווה-גאמן, עמישב, רמת-ורבר, מגדיאל, נווה-עוז, קריית-מטלון. **נגב** - **באר-שבע** - מרפאה א', בן-יאיר, וינגייט, מעפילים, מרפאה ד' צפון, מרפאה ד' חדשה, יסקי, מרפאה ט', מרפאה יא', נווה-נוי, מרפאה ה' שתל. **קריית-גת** - מרפאה א', מרפאה ב', מרפאה ג', הזרע. **אופקים** - אופקים ב'. **מצפה-רמון** - רהט א', עומר, דימונה א', דימונה ב', דימונה ד', מצדה, נתיבות. **יהודה** - **רחובות** - הדר, פלמית, קריית-משה, שעריים, רמז מקצועית, רמז מקצועית-מחוזית, ותיקים-רחובות, רמת בן-צבי, נס-ציונה. **אשקלון** - ביאליק, ברנע, חובבי-ציון א', חובבי-ציון ב', מרפאת דרום, מרפאה מקצועית, עתיקות, מרפאת העיר. **אשדוד** - אשדוד מרפאה א', מרפאה ב', מרפאה ג', מרפאה ד', מרפאה ו', רובע יא'. **יבנה** - חולות, מרכז. **נס-ציונה** - ביאליק, נווה-עובד, בן-צבי. **קריית-מלאכי** - מרפאה א', מרפאה ב'. **קריית-עקרון** - קריית-עקרון. **גדרה** - מרפאה מרכזית. **השרון** - **הרצליה** - הרצליה ב', דרום, נוף-ים. **כפר-סבא** - קפלן, שכונת-אליעזר. **רמת-השרון** - מוריה. **רעננה** - קריית-שרת, הגליל ליכטנשטיין, בן-גוריון. **העמק** - **עפולה** - נוף-העמק, עומר, רמת-ישי. **בית-שאן** - בית-שאן ב', גבעת-המורה, עפולה-עלית, מגדל-העמק, נצרת עלית-צפון, נצרת-עלית-דרום, גבעת-המורה, נצרת-עלית, משהד. **הגליל** - קצרין, קריית-שמונה-מרכז, צפון, דרום, חצור. **טבריה** - שיכון ג', שיכון ד'. **צפת** - כנען. **שומרון** - בנימינה, נורדאו, פרדס-חנה, נווה-מרחב, חדרה-אזורית, גבעת-אולגה, בית-אליעזר, אור-עקיבא, נווה-חיים. **חפר** - בארי, אזורית, ותיקים, אבן-יהודה, הנביאים, איתנים, אזורית. **אילת** * כל שלושת המרפאות.

קופת חולים הכללית

בריאות היא ענין רציני

לשכת הדובר פ/ג

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות •

שביתה בלשכת הרווחה בעכו בעקבות תקיפת עובדת:

20 מפגרים המסוכנים לחברה מסתובבים בעכו בלא טיפול

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר" בגליל המערבי

ברחובות העיר עכו מסתובבים באין מפריע כ־20 בני נוער ומבוגרים בעלי פיגור שכלי קשה המהווים סכנה לעצמם ולחברה וחייבים להימצא במוסדות סגורים, ואולם בגלל מחסור בתקציבים במשרד הרווחה אין מאשפזים אותם – זאת גילה אתמול סגן מנהל לשכת הרווחה בעכו גדי בן־זורא לסופר "דבר".

לדבריו, שכניהם של המפגרים וכן ועדי שכונות ובתים באים ומתלוננים על כך בלשכת הרווחה, "אבל אנחנו עומדים חסרי אונים", אומר בן־זורא.

בתגובה על תקיפת מנהלת לשכת הרווחה בעכו, פלורי לנגסי, נקטו גם אתמול העובדים עיצומים. הם לא קיבלו קהל ועסקו רק בעבודות משרד.

מסתבר, כי הבחור שתקף את פלורי לנגסי שוחרר מבית החולים לחולי נפש 'מזרע' לאחר חודש של טיפולים ולא נמצא מוסד בו יוכל להתאשפז. בני משפחתו הפצירו באנשי לשכת הרווחה שימצאו עבורו מוסד מתאים.

"זו בעיה של משרד הבריאות. הם לא מבינים שאנחנו לא הכתובת לכך", טוען בן־זורא. הוא גם קבל על כך שאין לעובדים תמיכה מכל הגורמים המעורבים, משום שאין מדיניות ברורה.

טלאס ביקר בעמדות קדמיות של הצבא הסורי בדרום לבנון

מאת דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים

שר ההגנה הסורי מוסטפא טלאס וקצינים סורים בכירים ביקרו אתמול בעמדות הצבא הסורי בעיירה ראשיא אל־ודאדי, המרוחקת כעשרה ק"מ מאיזור הבטחון בדרום לבנון.

מקורות סוריים מסרו, כי טלאס פקד את היחידות הסוריות הערוכות בגזרה זו ובחן את מוכנותן הקרבית ואת מערכת הביצורים שבה ממוקמות היחידות. ככל הידוע, זו הפעם הראשונה מאז מלחמת לבנון ב־1982 שמוסטפא טלאס מבקר בעמדות כה קדמיות של צבא סוריה בסמוך לאיזור הבטחון.

בינתיים, נמשכו אתמול בדמשק השיחות בין השליח האמריקאי ריצ'ארד מרפי לנציגים סורים בכירים על הדרכים לעריכת הבחירות לנשיאות בלבנון ביום ה' הקרוב בצורה תקינה.

עד כה נועד מרפי לשלוש פגישות ממושכות עם סגן הנשיא הסורי, עבד אל־חלים ח'דאם, ולשיחה אחת עם שר החוץ הסורי, פארוק א־שרע. מקורות לבנוניים מסרו, כי בשיחות ניסו המדברים לגבש עסקה, שלפיה תסכים סוריה לתמוך במועמד פשרה לנשיאות – ולא במועמדה המקורי סלימאן פרנג'יה – ובתמורה יסכימו האמריקאים לתמוך בדרישה הסורית שהמועמד המוסכם יתחייב מראש להנהיג רפורמות בשלטון, כדי להגדיל תחת כהונתו את חלקן של העדות המוסלמיות ב"עוגה הלאומית".

מקורות סוריים מסרו אמש, כי רק אם תושג הסכמה בין מרפי לח'דאם בסוגיות הנוגעות לבחירות לנשיאות בלבנון, תיקבע לשליח האמריקאי פגישה גם עם הנשיא אסד.

אמצעי ההסברה הסורים הזהירו אתמול, את הפלנגות, שלא ינסו להכשיל בדרכים אלימות את סיבוב הבחירות הקרוב לנשיאות כפי שעשו, לטענת הסורים, בסיבוב הבחירות הקודם שנערך ב־18 באוגוסט, ושבו הכשילו המארונים את בחירתו של סלימאן פרנג'יה לנשיאות.

בגלל השינויים במבנה החברה

ההסתדרות דוחה את הכרתה בוועד העובדים של תדיראן

מאת חיים בראוה, סופר "דבר"

ההסתדרות דוחה את מתן הכרה בוועד הארצי של עובדי "תדיראן" למשך עד 31 בדצמבר השנה, תקופה שבה יבוצעו שינויים במבנה החברה.

כך מתברר ממכתב שהעביר יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, לשורה של גורמים בחברת העובדים וכן לשבע מועצות פועלים ולנציגי העובדים ב"תדיראן".

במכתב, המעורר תרעומת בקרב נציגי העובדים ב"תדיראן", נאמר כי "חברת 'תדיראן' נקלעה לקשיים מרובים וחייבת לשנות מיד את המבנה הארגוני והתפעולי שלה. ביולי 88' הודיעוני מנכ"ל 'תדיראן' יגאל באמן ויו"ר הדירקטוריון בני גאון שתכנית ההבראה של 'תדיראן' בנויה על פיצול החברה לחברות־בנות, כאשר לכל חברת־בת ייכנס שותף חיצוני וכל חברת בת תפעל באופן עצמאי במסגרת התפעולית שלה. התכנית עומדת להתבצע בחודשים הקרובים וצריכה לאפשר הפעלה טובה ויעילה ולהבטיח לעובדים שמירה על מקומות עבודתם. כדי לאפשר ביצוע התכנית אני מקפיא את החלטתי (בעניין הוועד הארצי של 'תדיראן') עד ל־31 בדצמבר 88'. בהתאם להתפתחויות עד לתאריך האמור, אקבע את עמדתי".

רשות השיפוט העליונה של ההסתדרות דנה אתמול בעתירה שהגישו נציגי העובדים ב"תדיראן" נגד האגף לאיגוד מקצועי בשל הימנעותו מלהכיר בהם רשמית כוועד לכל דבר. רשות השיפוט תפרסם את פסיקתה בימים הקרובים.

באישור איראן ביצע חזבאללה את הפיגועים בפאריס ב־'86

מאת גדעון קיץ, סופר "דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"דבר"). – שרשרת פיגועי הדמים בפאריס ב־1986 בוצעה בידי אנשי 'חזבאללה' לבנונים, על־פי הזמנת שלטונות איראן. אלה תוצאות החקירה של שירותי הבטחון הצרפתיים, שפורסמו אמש ברשת הממלכתית של הטלוויזיה הצרפתית.

הפיגועים תוכננו בביירות והובאו אחר־כך לאישור שלטונות איראן באמצעות שגרירי איראן בסוריה ובלבנון. בידי כוחות הבטחון הצרפתים שמותיהם של שלושה מבצעי הפיגועים – איברהים עקיל, חסן גוש וחוסיין מסכן, שבאו מלבנון. סכומים בהיקף של מאות אלפי פרנק הועברו להם באמצעות בנק ערבי בפאריס. מסכן, מפעיל חומרי הנפץ, נעצר במבצע של המשטרה, אך שוחרר ועזב את צרפת. התוניסאי פואד עלי סאלח ועשרת אנשיו שנאסרו בפאריס, סיפקו את הסיוע הלוגיסטי לשלושה.

הפיגוע האחרון ליד חנות 'טאטי' בוצע ב־17 בספטמבר, ואחריו נותרו המחבלים ללא כסף וללא חומר־נפץ. סאלח יצא לביירות לשלושה שבועות ובדרכו חזרה ביקר בפראג שבצ'כוסלובקיה, משם הגיעו באוקטובר ובנובמבר חומרי הנפץ בשני משלוחים לשדה התעופה 'אורלי', מוסתרים בגלילי רפוד, ובחודשיים אחר־כך הגיע ניטרו־מתיל, חומר־נפץ פעיל במיוחד בבקבוקים בתוך מטען־יד. בינואר 1987 קיבלו המחבלים מיליוני דולארים במזומן, אך לא בוצע שום פיגוע נוסף.

חקירת זרועות הבטחון ניקתה מכל אשמה את האיש ג'ורג'י, פקיד שגרירות איראן, שנחשד בתכנון הפיגועים ושבגלל אי־היענותו להתייצב לחקירה הטילה משטרת צרפת מצור על שגרירות איראן בפאריס והיחסים הדיפלומאטיים בין שתי המדינות נותקו לשנה.

תוקם יחידת סמים על גבול הלבנון כדי להילחם בהברחות

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר" בגליל המערבי

"הגבול הלבנוני פרוץ, וקל מאוד היום להבריח ארצה סמים – במיוחד הרואין. כדי להילחם בתופעה, בכוונתו להקים יחידת סמים בגבול הלבנון, שתהיה כפופה למפקד מרחב הגליל" – כך אמר מפקד המחוז הצפוני של המשטרה ניצב שלמה חרן בראיון שהעניק לסופר "דבר".

בשבעת החודשים הראשונים של השנה נתפסו במחוז הצפוני 17 ק"ג הרואין, לעומת חמישה ק"ג הרואין במהלך כל השנה שעברה. בתקופה זו חלה גם עלייה משמעותית בפעילות בנושא הסמים, ובמחוז נפתחו יותר מ־900 תיקים, ונתפסו 854 חשודים בסחר ובשימוש בסמים.

נפתח מחדש בית־הכנסת המרכזי של וינה – היה סגור מאז 1938

וינה (עי"ת). – בית־הכנסת המרכזי של וינה, ה"זייטנשטטנגאסה", נפתח מחדש ביום א', ערב ראש השנה, בנוכחות אישי ציבור וההנהגה הפוליטית באוסטריה, 50 שנה לאחר השתלטות הנאצים על אוסטריה, שהביאה לסגירתו.

בבית־הכנסת נעשו שיפוצים יסודיים במשך שנה, שמומנו ברובם על־ידי הממשלה. נשיא הקהילה היהודית פול גרוס אמר, כי בית־הכנסת המחודש מבטא את רצונם של יהודי וינה להישרד. הקהילה היהודית בווינה מנתה לפני מלחמת העולם השניה כ־200,000 נפש, ואילו כיום היא מונה 6,000 בלבד.

בקהל נאספים לטקס החנוכה של בית־הכנסת היו ראש עיריית וינה הלמוט זילק, הקארדינאל הקאתולי הרמן גרואר והשגריר האמריקאי הנרי גרונוואלד. זילק אמר, כי קיימת תכנית להקמת מוזיאון יהודי בשנה הבאה, כ"חוב של אוסטריה". בתגובה על דברים אלה אמר גרוס: "איננו עומדים לפגוע בקורבנות, שלהם משלמים פיצויים אלא כאורחים שווים בחברה".

דבר DAVAR دافار

מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת: ד"ר יורם פרי

המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032

סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ב'
טלפון 242203, ת.ד. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס של מפעל הפיס מס. 37/88 שהתקיימה ביום 15/9/88 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 250,000.00 + 16,668.00 ש"ח זכה המספר: 875843.

בסך 15,000.00 + 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 75843.

בסך 1,500.00 + 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 5843.

בסך 150.00 + 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 843.

בסך 15.00 + 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 43.

בסך 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 3; 8; 9.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

תוצאות הגרלת הלוטו מס' 37/88, שהתקיימה ביום 15.9.88 שעה 19.00 באולם מפעל הפיס, באמצעות מכונת הגרלה מס' 37־88 בנוכחות הוועדה המפקחת ונציגי רואה החשבון ומפעל הפיס.

להלן המספרים שהועלו בגורל:
34, 32, 31, 25, 19, 02

המספר הנוסף 37.

הננו לאשר, כי פעולות המערכת היו תקינות, וכי המספרים הרשומים לעיל הם המספרים שהועלו בגורל.

סין תסייע לכבות האש בילוסטון

וושינגטון (עי"צ). – סין החליטה לשלוח 200 מספי כיבוי לארה"ב, כדי לסייע בידי מכבי האש להשתלט על דליקת הענק המשתוללת מזה חודשיים בפארק הלאומי ילוסטון – מסרה אתמול סוכנות הידיעות הסינית.

אל־חוסייני זוכה מאשמת הזדהות עם ארגון טרור

מאת יורם לוי, סופר "דבר" בירושלים

פייסל אל־חוסייני זוכה אתמול בבית־משפט השלום בירושלים מאשמת הזדהות עם ארגון טרוריסטי, לאחר שהתביעה לא הצליחה להוכיח, כי הוא ארגן תערוכה בה הוצגו תמונות וכרזות התומכות באש"ף.

התערוכה אורגנה באפריל 1986 במלון 'אוריינט' במזרח־ירושלים לרגל 'יום האסיר העולמי'. התביעה טענה בכתב האישום, כי בתערוכה הוצגו, בין היתר כתובות, עטים, עשויה בצורת ארץ־ישראל ועטורה בצבעי דגל אש"ף וכן כרזות עם דגלי אש"ף וציורים שונים, שיש בהם גילוי של הזדהות עם אש"ף.

התביעה המשטרתית טענה, כי אל־חוסייני ארגן את התערוכה והאשימה אותו בהזדהות עם ארגון טרור.

השופטת מרים נאור קבעה בהחלטתה, כי התביעה לא הוכיחה שהנאשם היה בין מארגני התערוכה. היא הדגישה שאין היא יכולה להרשיעו משום שהוא עציר מינהלי, למרות שלדעתה טענתו שהוא אינו יודע מי ארגן את התערוכה תמוהה וניתן היה לחקור זאת טוב יותר.

אות הוקרה מתאצ'ר לשגריר יהודה אבנר

מאת סופרת "דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"דבר"). – ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר חלקה אתמול כבוד לשגריר ישראל בבריטניה יהודה אבנר.

תאצ'ר, שהיא מהחברים המייסדים של ארגון ידידי ישראל במפלגה השמרנית, הזמינה את השגריר למעונה הרשמי שברחוב דאונינג 10, כדי להעניק לו אות הוקרה על שירותו בבריטניה. היא הדגישה את תרומתו הגדולה של אבנר למערכת היחסים ההדוקה בין שתי המדינות, וציינה שבמהלך עבודתו המסורה בבריטניה זכה השגריר אבנר לאמונם של כל הגורמים שהיה אתם בקשר.

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס בירך את השגריר על האירוע, שהוא מאוד לא שגרתי במערכת היחסים שבין שגרירים וראש ממשלת בריטניה.

קיסר חנך אולם פיליפ מוריי וסניף קו־אופ

מאת שמואל תגר, סופר "דבר" באילת

אמש חנך מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר את אולם 'פיליפ מוריי', המשמש כתיאטרון מרכזי באילת וכמועדון 'מופת'.

במקביל, פתח המזכ"ל את סניף 'קו־אופ' החדש שכמועדון 'מופת' עבר שיפוץ יסודי, הרחבה והגדלה.

בטקס ברכו מזכיר מועצת הפועלים גבי ארז שארח את קיסר במשך היום כולו, ראש העיריה רפי הוכמן ומנכ"ל 'הקו־אופ' יוסי רונן.

בדברי ברכתו עמד קיסר על האחריות לפתוח הנגב המוטלת על כתפי הממשלה ולא רק על התנועות הקיבוציות. הוא הוסיף כי הוא מתנגד להעסקת פועלים זרים במדינה. "אין להחליף את עובדי ישראל בפועלים תאילנדים או פורטוגזים – זה יצור מיקוש חדש ובעיה לאומית חדשה. – יש לנו מספיק לאומים. יש לשפר את הטכנולוגיה ולעבוד."

דול לא מאמין לסינים

וואשינגטון (עי"ר ועי"צ). – מנהיג הסיעה הרפובליקאית בסנאט האמריקאי רוברט דול הביע אתמול ספק באשר להבטחותיה של סין, כי היא תפעל באחריות בכל הקשור במכירת טילים למדינות אחרות.

במשרדו של דול בסנאט נמסר, כי באיגרתו לשר ההגנה, פראנק קארלוצ'י, הוא הביע ספק בקשר למכירת נשק אמריקאי לסין ומדיניות עסקת הטילים הסיניות.

קארלוצ'י מסר בעת ביקור בסין בעת האחרונה, כי הוא שבע רצון מהבטחותיה של סין בקשר למכירת טילים סינים לארצות שונות וכי מכירות אלה לא יהוו מכשול לקשרים הבטחוניים עם סין. "למען האמת, רבים מאתנו בסנאט מטילים ספק במדיניות עסקת הטילים הסיניות, ואנו חרדים נוכח מכירות הטילים בעבר לאיראן ולסעודיה ולמדינות אחרות", אמר דול.

כידוע, הציבה איראן טילי 'סילקוורם' מתוצרת סין בחופי המפרץ הפרסי, וסין גם מכרה טילים לטווח בינוני לסעודיה.

החלטה של הסנאט ביולי שעבר גינתה עיסקת טילים סיניות אלה עם מדינות המזרח־התיכון. ההחלטה גם קבעה, כי אם מכירות כאלה לא ייפסקו, יבחן הממשל מחדש את ההסכמים להעברת טכנולוגיה מתקדמת לסין.

ערפאת לא דחה

(המשך מעמוד 1)

ביקש הודעה של שבוע ימים כראש, כדי להסדיר את השבעתו.

אייבי נתן, שהוזמן להתייצב לחקירה הבוקר בשעה 11.00 אצל חוקרי היחידה לחקירות פשעים במשטרת פתח־תקווה, אמר, שהופתע לראות שאותו קצין משטרה שקיבל את פניו כשחזר אחרי טיסתו למצרים ב־1966, קיבל אותו גם אתמול בנמל בן־גוריון. הקצין אפרים יבלון הוא גמלאי, המשמש יועץ למשטרת הגבולות בנמל התעופה.

נתן אמר, כי מסר לידי ערפאת תוכנית שלום מפורטת, שלא נדחתה בידי ראש אש"ף, על פרטי התוכנית היה מוכן לגלות רק שהיא כוללת הפסקת כל מעשי האיבה במשך 100 יום, כדי לאפשר פתיחת מו"מ.

"עלי למסור את התוכנית תחילה לראש הממשלה ולשר החוץ. אם לא יקבלו אותה אכנס מסיבת עתונאים ואביא את פרטי התוכנית לידיעת הציבור", אמר.

"ערפאת אמר לי, וחזר על כך כמה פעמים, שהוא מוכן להיפגש במו"מ עם מנהיגים בישראל בכל עת, וללא כל תנאים מוקדמים", הודיע אייבי נתן.

הוא טען, כי פגישתו עם ערפאת היתה בשבילו הרבה יותר חשובה מטיסתו למצרים ב־1966, וקרא לעם בישראל ולמנהיגיו "להיות יותר הגיוניים ולהקשיב".

נתן סיפר, כי לפני נסיעתו התייצב אצלו איש צבא ומסר לידיו רשימת שמות ותמונות של נעדרי צה"ל ושבויים, וביקש ממנו לטפל בעניינם. אנשי אש"ף הבטיחו לעשות כמיטב יכולתם לשחרורם, הוא מסר.

בנמל התעופה המתינו לאייבי נתן אנשי 'כך', שצעקו "מוות לבוגדים – חבל לבוגד".

אנשי משמר הגבול ושוטרי נמל בן־גוריון פיזרו את המפגינים בכוח וגררו כמה מהם לתחנת המשטרה, שם נחקרו ושוחררו. אנשים רבים קיבלו את פניו של אייבי נתן בזרי פרחים. עשרות אנשי תקשורת, צלמים, שודרים וכתבים כיסו את האירוע.

השמאל מברך

סופרת "דבר" לענייני מפלגות מוסרת, כי מפלגות השמאל קיבלו את פני אייבי נתן, כשחזר אתמול, בברכה. במסגרת התקופה הביעו לו כמה קבוצות מפגינים, האחת של "כך" והאחרת של מפ"ם והרשימה המתקדמת לשלום.

פעילי "כך" צעקו "מוות לבוגדים" והניפו שלטים נגד אייבי נתן. לעומתם, נשאו מפגיני מפ"ם ו"המתקדמת" כרזות ברכה. המשטרה עצרה שלושה פעילים של "כך", שניים של מפ"ם ואחד של "המתקדמת", חבר התנועה, ואחרי זמן מה שוחררו עצורי השמאל בערבות.

ח"כ שולמית אלוני, יו"ר רצ, אמרה אתמול, כי "צריך לקבל את אייבי בברכת שלום אף שערפאת לא נתן לו את מה שהוא רצה להביא. גם אילו הביא את בשורת השלום לממשלה זו, לא היה מי שיקבלה, כי ראש הממשלה הזה מוכן לראות רק יוני שלום בכלוב". ח"כ אלוני הביעה נכונות להצטרף להגנת אייבי נתן אם יועמד לדין.

מתה השחקנית פאני לוביץ' (85) מאחרוני הראשונים של הבימה

מאת [illegible]

השחקנית פאני לוביץ' מתה ביום שלישי בערב בבית־החולים. אחת מאחרוני הראשונים של 'הבימה' וכמעט בת 85 (יום הולדתה חל ביום ראשון הקרוב). שחקנית מאז היותה בת 18, אבל התקבלה ל'הבימה' במוסקווה כתגבורת דווקא. רק משנוכחו לדעת, כי היא מדפיסה באצבע אחת, הוחלט כי מוטב שתעלה על הבמה. מאז הופיעה עם התיאטרון הלאומי ברוסיה ובישראל.

בין השאר הופיעה ב'היהודי הנצחי', 'פרופסור מנהיים', 'בת יפתח', 'ההוסא ועונשו', 'פרדה' ועוד, אך בתחילת שנות ה־50 עזבה את התיאטרון הלאומי. יותר מ־20 שנה לא הופיעה בתיאטרון הרפרטוארי ובעונה זו שבה לבמה, לתיאטרון 'הקאמרי' בתפקיד אמה של ברנרדה ב'בית ברנרדה אלבה'. הקהל והביקורת כאחד קיבלו אותה בהתלהבות. אורנה פורת, המשחקת לצידה בהצגה זו אמרה, כי "מכיוון שלא היתה בריאה כבר הרבה זמן, הרי עצם ההופעה האחרונה היתה מתנה לגביה, מתנה שידעה להעריך ולנצל וקיבלה את כל הכבוד ואת כל ההוקרה שהגיעו לה. היא מתה בידיעה שבמוצאי־שבת תשחק שוב, ואנו יודעים שהתקווה הזאת היתה אמת. ולדעת שזכתה לזה זו נחמה גדולה".

ב'בית ברנרדה אלבה' הופיעה עד לפני כחודש וחצי. על הבמה, במהלך ההצגה, קיבלה התקף והתקשתה בנשימה. היא הועברה לבית החולים ומאז לא שבה לבמה. אמרו כי היא מתגעגעת ותשוב לשחק. "האיכויות שלה, היכולת וההתמסרות שלה היתה כמו של שחקנית צעירה ונהנינו מאוד לעבוד אתה", אמר עודד פלדמן מנכ"ל הקאמרי.

פאני לוביץ' נולדה בלאטביה בשנת 1903 ולמדה משחק בבראוסט ובפאריס. בשנת 1920 היתה לחברה ב'הבימה'. מלבד המשחק התמסרה ללימוד. היא גידלה דורות של שחקנים בבית הספר הדראמטי של 'הבימה', בלהקת הנח"ל וב'בית צבי'.

היתה אישה בודדה. היתה כמה שנים עם מסקין. לא היו לה ילדים. הלווייתה, תצא היום כ־11.50 בבוקר מבית משפחת אחותה בקריית־אתא; עם התכנסה בשנים האחרונות, לבית הקברות במקום. מתל־אביב יצא אוטובוס שעתיים קודם לכן.

שמיר: קרוב כינון היחסים

(המשך מעמוד 1)

מקורבו של מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבצ'וב, אפשר היה לעשות ניתוח עמוק של יחסי ישראל־הגוש הקומוניסטי ויחסו של הגוש לעניין היהודי. כך ניתן היה לבחון את עמדת ברה"מ במצב הנוכחי.

ראש הממשלה אמר כי שמע מגורם, שעניין ישראל מרוחק מהגוש הקומוניסטי ויש בתוך הגוש הזה חילוקי־דעות לגבי היחסים איתנו. הם בודקים את הדברים ורוצים לדעת, הוא התרשם.

בעיקר על השיחות הבין־לאומיות, שהיו גלויות, פתוחות מאוד וידידותיות, ציין ראש הממשלה, שבמשך שנה אחת מאז הוסכם על פתיחת משרד לאינטרסים בשתי הארצות, חלה התקדמות דיפלומטית מאוד בתחומים רבים בהם בקולקטיב, טכנולוגיה, תיירות וקשרים אחרים. "הגענו למסקנה, שאנחנו מתקרבים בקצב מהיר לקיום יחסים דיפלומטיים מלאים, וזאת למרות חילוקי הדעות הפוליטיים בינינו. הסכמנו, שמטרת פיתוח היחסים בינינו היא להגיע לכינון יחסים דיפלומטיים מלאים עם חילופי שגרירים, ואם כי לא נקבו בתאריכים, הרי הדבר קרוב", אמר מר שמיר.

מר שמיר נתבקש להשיב על שאלות גם בנושאים אחרים. בעניין רצח ברנאדוט אמר: "אין טעם להכנס לפרטים על אירועים שאירעו בתחילת המדינה לפני 40 שנה. לדעתי, לא צריך לעסוק בזה היום".

על פגישת ערפאת עם שר החוץ הצרפתי אמר: "זאת התנהגות פוגעת. לא ציפינו להתנהגות כזו ממיטראן ידידנו, ויש להביע את מורת־רוחנו על כך. זה לא מקרב את השלום, ההיפך, זה מרחיק אותו, ויחד עם זאת אין זה סימן שנוטים היום באירופה לקבל את עמדותיהם הרשעות של אש"ף או ערפאת".

עוד אמר: "יש לחקור את אייבי נתן שעבר לכאורה על החוק. אני לא סבור שצריך לשנות את החוק הזה".

על הזמנתו של פרס לשיחות עם שר החוץ האמריקאי והמצרי בוואשינגטון אמר שמיר: "לפגישה כזאת אין כל חשיבות מיוחדת, ולדעתי זה לא נורמאלי לקיים מפגש כזה בעיצומה של מערכת בחירות".

פרס: ערפאת

(המשך מעמוד 1)

שערפאת היום מסוגל לקבל שלושה תנאים בסיסיים אלה, שכן אין הסכמה בתוך אש"ף, וכי סביר שהקואליציה שערפאת הרכיב לא תקבל תנאים אלה. פרס הודה שגם בישראל יש חילוקי־דעות וחוסר הסכמה באשר לצעדים הבאים, אך בישראל יש דרך ברורה ודמוקרטית לפתרון חילוקי דעות כאלה – בחירות, מה שאין כן אצל הפלשתינאים. [illegible]

"לא־יתכן קיומו של תהליך שלום", אמר פרס והוסיף, "כי הערבים צריכים להחליט [illegible] מצבים מעצמם ולהפסיק להתבייש מהשלום".

אתמול פרס נפגש עם מנהיג הליברלים, ג'יי סטיל, שהביע גם הוא את אכזבתו מנאום ערפאת בשטרסבורג. [illegible] בין הנושאים שעלו בשיחה בין שני מנהיגי המפלגות, היה גם עניין הממשלה הפלשתינית הגולה, עליה מדברים אנשי אש"ף. מנהיג הליברלים ציין שגם הוא, כמו ראש ממשלת בריטניה, אינו מאמין בעניין של ממשלה גולה.

בסוף שיחתם הדגיש פרס: "מפלגת העבודה מוכנה להגיע עם הפלשתינאים לפשרה השטחית, הכוללת גם מרכיב ירדני".

דבריו של פרס התקבלו בחיוב בבריטניה, לאור האכזבה מנאומו של ערפאת בפרלמנט האירופאי.

חוסר הבהירות וחוסר ההסכמה בתוך אש"ף הודגש גם בראיון עם יאסר ערפאת, אשר פורסם אתמול ב'טיימס' הלונדוני. המראיין, העתונאי הוותיק רוברט פיסק, מציין שהיה עליו לחזור על שאלות שוב ושוב, אך לא הצליח לקבל תשובות ברורות.

במקרים אחרים, בעיקר בעניין שאלת זכותם של פלשתינאים המתגוררים מחוץ לשטחים לחזור למדינה פלשתינית, אם ואשר תוקם, היתה תשובתו של ערפאת: "לפחות יהיה להם מקום להיקבר בו", אך שהיו לא היו שבעי רצון מתשובה זו, עליה חזר פעמיים, ולאחר שלוחצו עליו שינה את תשובתו ואמר שזו תהיה אפשרות שתעמוד בפניהם, אך הוא ציין שהוא בטוח כי הפלשתינאים לא יקבלו אותה, בעיקר אלה המתגוררים באמריקה הלטינית. "אני מכיר אותם" הוסיף.

כתב ה'טיימס' מציין, שהדבר היחיד עליו הושגה הסכמה בין כל הפלגים הפלשתינאים היה צבעו הירוק של הדרכון הפלשתינאי ועיצובו של הדגל. אך, בכל נושא אחר הדבר הבולט ביותר היו חוסר הבהירות וחוסר ההסכמה.

נשאל אחר כך פרס [illegible] באשר לתוצאות הבחירות בישראל, פרס אמר שהוא אופטימי ביחס לסיכויי, אך הדגיש, שהוא לא מאמין שתהיה אפשרות להקים ממשלת אחדות לאומית נוספת, שכן הוא לא יהיה חלק בממשלה, הדוגלת בהקמת התנחלויות בשטחים ואינה פועלת לקידום השלום. כל קואליציה שהוא יעמוד בראשה, אמר, תהיה כזו שבמרכז פעילותה יהיה תהליך השלום.

בפגישותיו בבריטניה העלה פרס גם את בעיית אישור הפרוטוקולים בין ישראל לבין השוק המשותף, [illegible] אלה עלו לאישור הפרלמנט [illegible], ואישורם ישוב ויעלה בשבועות הבאים.

פאריס (מיוחד ל"דבר"). – נשיא צרפת מיטראן אמר בישיבת ממשלת צרפת, כי אין לראות בפגישת שר החוץ הצרפתי רולן דומא עם יאסר ערפאת שום סטייה ממדיניותה המסורתית של צרפת באיזור המזרח התיכון.

מיטראן אמר דברים אלה בתשובה לשאלות שרים שהטילו ספק בנחיצות הפגישה. אולם מנהיגי צרפת הגיבו בחריפות על מחאת הקהילה היהודית והביקורת הישראלית על פגישת דומא־ערפאת. [illegible] יו"ר הקהילה היהודית כתב אתמול, כי דבריו אלה של דומא גרמו להלם בקהילה היהודית.

הפגנה בשטרסבורג

כ־200 איש, שנענו לקריאתם של ארגונים יהודיים, הפגינו ביום רביעי בערב בשטרסבורג נגד ביקורו של יאסר ערפאת בפרלמנט האירופי בשטרסבורג.

ההפגנה נערכה מול בניין הפרלמנט האירופי ועברה ללא תקריות.

ביקורו של ערפאת מהווה "מגע קשה לקהילה היהודית, כל עוד אש"ף אינו מכיר בזכותה של ישראל להתקיים", אמר נשיא הקואליציה הליבראלית המרכזית בבית הנבחרים הצרפתי, ז'אן קלוד גודאן, שנכח בהפגנה.

וואשינגטון (מיוחד ל"דבר"). – "ארה"ב דבקה בהתחייבותה לישראל מ־1975 לבל תפתח במגעים עם אש"ף. ארה"ב לא תקיים מגעים עם אישים בארגון כל עוד לא יכיר בקיום ישראל, ינטוש את השימוש בטרור ויקבל את החלטות האו"ם 338־242 כלשונן", זאת יאמר מזכיר המדינה, ג'ורג' שולץ, בהרצאה שישא במכון הוואשינגטוני למדיניות במזה"ת.

משמעות דברי המזכיר היא הדגשת העובדה שאש"ף צריך להשתנות ואין מקום לצפות לשינוי בעמדות האמריקאיות. זאת, על רקע ההכרזות והרמזים הנשמעים לאחרונה מפי אישים שונים באש"ף, כולל יאסר ערפאת, השבוע בשטרסבורג, על נכונות, לכאורה, לעשות ויתורים גדולים, כמו הכרה בישראל תמורת הכרה אמריקאית, או הכרה של האו"ם בארגון, שיתופו במו"מ לשלום, הכרה בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינים וכו'.

בהרצאתו יפרט שולץ שוב את תוכניתו לשלום ויודגש כי זוהי התוכנית היחידה הקיימת כיום, המסוגלת לענות על האתגרים העומדים לפני ישראל, מדינות ערב והפלשתינים.

שולץ יקרא שוב, באותה הזדמנות, למלך חוסיין להשתתף במו"מ לשלום ויזכיר כי לירדן תפקיד מרכזי בכל מו"מ כזה.

הרצאתו של השר שולץ עשויה להיראות כ"הכנת הקרקע" של הממשל לקראת פגישותיו של הנשיא רייגן עם שרי החוץ של ישראל ומצרים ב־26 בחודש בניו־יורק, במהלך עצרת האו"ם.

הכנות לקראת הפגישה המשותפת עם הנשיא רייגן נעשות, ככל הנראה, גם במשרד החוץ הישראלי. היום מגיע לוואשינגטון נמרוד נוביק, יועץ השר שמעון פרס. נוביק ייפגש עם אישים בבית הלבן ובמשרד החוץ, ביניהם עוזר השר שולץ, קנת ולקר, סגנו של מרפי, דניס רוס, הממונה על נושאי המזה"ת במועצה לבטחון לאומי, ואחרים. לא נמסרו פרטים על הנושאים שידונו. אולם מקורות במחלקת המדינה מאשרים שיכללו את "הנושאים העומדים על הפרק והמשך הפגישה הקרובה עם הנשיא רייגן בניו־יורק". עוד הוסיפו, כי בממשל אין ציפייה להפגנת פריצת דרך כלשהי.

(המשך מעמוד 1)

מהתנגדותו של ג'ורג' חבש ויכריז על יוזמתו במועצה הלאומית הפלשתינית, האמורה להתכנס בחודש הבא באלג'יר.

עיקר ההפגנות והפרות הסדר נערכו אתמול בתחומי רצועת עזה. מקורות מקומיים ברצועה דיווחו על יותר משלושים פצועים מירי, גאז ומכות. ילד בן 11, ראמי אבו־סאמרה, שנפגע [illegible] בראשו מת אתמול בבית החולים שיפא בעזה.

בשכם הוצגו אתמול התפרעויות בשוק הבצל לאחר שהגיעה חוליית ביקורת מטעם הממשל הצבאי לבנק קאהיר־עמאן. צעירים החלו להתפרע ומקורות מקומיים מסרו, כי בפיזור המתפרעים נפצעו ארבעה צעירים מירי ושלושה אחרים מכות.

מלבד תקרית זו היה אתמול יום שקט בשטחים. מחברון ומאזור [illegible] נמסר על הפגנות מצומצמות בהיקפן שעברו ללא נפגעים. במשך הבוקר בערבה פעלה יומה, שכללה סריקות ומעצרים של מסיתים ומפירי סדר.

אתמול הוסר העוצר ממחנה הפליטים נור־שאמס, אולם במחנה הפליטים טולכרם והכפרים הסמוכים עדיין בעוצר. גם בקלקיליה מוטל עוצר בשעות הלילה והכפר חל נותן בסגר.

ח"כ מאיר וילנר מחד"ש שיגר אתמול מברק לשר הבטחון במחאה על מעצרן של שתי נשים מכפר יאטה, במקום בעליהן, הנמצאים ברשימת המבוקשים של גורמי הבטחון. לטענתו, לאישה נאמר כי ברגע שבעליהן יתייצבו במגרש הרוסים הן ישוחררו.

חד"ש מוחה על עצם השיטה לעצור 'בני ערובה' במקום מבוקשים וח"כ וילנר מדגיש כי אחת הנשים היא אם לתינוקה והמעצר גורם עוול לתינוק ולנשים חפות מפשע.

באיגרת ברכה ששלח שר הבטחון יצחק רבין לעצרת הקמת האוגדה, שהיתה אמש בירושלים הוא אומר, כי האוגדה שקמה כדי לענות על צרכים נוספים תוסיף ותאגור כוח ואמצעים ותיכון גם ליום פקודה, אם חלילה יבוא כזה.

מפקד האוגדה, תא"ל גבי אופיר, שדיבר בפני באי העצרת ובהם הרמטכ"ל, אלוף פיקוד הדרום, ראשי המתנחלים בדרום, חיילים ומפקדים, אמר כי חשוב להמשיך לפעול בנחישות, תוך שמירת נורמות התנהגות וטוהר הנשק.

בן 11 נהרג בעזה

דני צדיקוני, סופר "דבר" בדרום מוסיף: ראמי הליל אבו־סמרה, בן 11, משכונת זייתון בעזה, נהרג לאחר שצה"ל התקיף במקום תבערה, ביום רביעי בשעה 7.00 בערב, והמקשה שנפגע ממנו ברגלו מת [illegible] במקום.

14 מאיות

(המשך מעמוד 1)

אתמול שר האוצר, כי אנו נמצאים בתהליך של ייצוב המשק ואסור לנו לעשות צעדים שיעצרו תהליך זה. לדברי נסים, המדיניות הכלכלית של האוצר באה להבטיח הורדת האינפלציה בשנה־שנתיים הקרובות לרמת אינפלציה אירופאית.

קיסר: האינדקס אינו הבעיה המרכזית

עם פרסום המדד, התייחס מזכ"ל ההסתדרות לנתונים שהצטברו: לדבריו, תשלום התוספת הבאה לעובדים ב־15 בנובמבר, והיא תגיע כנראה ל־5 אחוזים על־פי ההסדר הקיים עם המעסיקים. לדברי מזכ"ל ההסתדרות העלייה של הירקות והפירות ב־2.8 אחוזים במדד החודש וכן העליות של דיור ומזון – אינן עומדות כנגד הירידה ב־4 אחוזים של הלבשה והנעלה, דבר שבא בשל מכירות סוף העונה.

קיסר, שקיים סיור באילת, נפגש עם יותר מ־1,000 עובדים בשמונה מפגשים. הוא אמר, כי המדד איננו הבעיה המרכזית: "סגירת המפעלים ההולכת ומתגברת מראה על מגמה של הגדלת מספר המובטלים. לדעתי, לא יהיה שינוי במערכות הכלכליות במדינה, בתקופת הבחירות. נכון, ישנה אינפלציה גבוהה וזה דבר משמח, אבל התעסוקה כיום זו בעיה רצינית ביותר".

במפגשו בשעות אחר הצהריים עם נציגי עובדים ומנהלי מפעלים במלון 'מוריה' על שפת ים־סוף, תיאר קיסר בצורה קשות את המצב שנוצר: 3,100 מפעלים נתונים בקשיים או לקראת פשיטת רגל, מהם 98 אחוז מפעלים פרטיים. "צריך לזכור", אמר קיסר, "שלפני שנתיים הכרנו רק 300 מפעלים במצב כזה ונראה לי שכולנו צריכים להיות מודאגים מהמצב".

התעשיינים: להוריד שיעור התוספת

יו"ר ועדת העבודה של התאחדות התעשיינים דן פרופר אמר בתגובה על עליית מדד חודש אוגוסט, כי הוא מלמד שנמשכת רמת האינפלציה של כ־15 אחוז בשנה במשק. רמת אינפלציה כזו מחייבת שינוי יסודי בהסדר תוספת היוקר, שהיה בתוקף עד 1 באפריל 1988.

כזכור, הסדר זה נחתם בתחילת 1986, כשעדיין היו ציפיות לרמת אינפלציה גבוהה יותר במשק. פיצוי של 7 אחוזים על התייקרויות בתדירות של פעמיים בשנה הוא הרבה יותר מהדרוש היום למשק. סיום תוקפו של ההסכם הקודם נותן עתה את ההזדמנות לבוא להסכם חדש עם העובדים, שיתאים לתנאים הכלכליים החדשים שנוצרו במשק.

מיעארי פנה למבקרת המדינה

סופרת "דבר" מוסרת, כי ח"כ מוחמד מיעארי מ'הרשימה המתקדמת לשלום' פנה אל מבקרת המדינה, מרים בן־פורת, בבקשה שתבדוק את עניין המדד שפורסם אתמול. לדברי ח"כ מיעארי, חשוד בעיניו שהמדד נעצר בעשירית האחוז לפני השיעור שהיה מביא תוספת־יוקר כבר בחודש הבא.

71 מצבות חוללו בהר הזיתים

מאת יורם לוי, סופר "דבר" בירושלים

במשטרת ירושלים הוקמה חקירה בנושא של גרימת נזק למצבות בבית הקברות שעל הר־הזיתים.

אתמול נתגלה שאלמונים חיללו כ־71 מצבות בחלקה הפרושית, בדרום המקום, והשליכו מצבות הצידה של הקברים.

לפני כמה חודשים חוללו קברים בחלקה החסידית. משטרת ירושלים הצליחה לתפוס את החשודים במעשה.

התזמורת
הפילהרמונית הישראלית
מנהל מוסיקלי זובין מהטה

מודיעה על מבחנים לנגנים ממלאי־מקום
בקבוצת הויולות לעונת 1988/89
מועמדים בעלי נסיון מתבקשים לפנות בכתב לת"ד 11292 תל־אביב 61 112 עד 30.9.88

בחירות 88 ○ בחירות 88 ○ בחירות 88

המערך יגייס את התקפות שרון על נסים לביקורת כלכלת הליכוד

מאת סופרת „דבר" לענייני מפלגות

מבזק שהוציא אתמול המערך לפעיליו מתמקד בביקורת על מדיניות ה„אטם" מעשיו של הליכוד ושמיר בתחום הכלכלי, בצטטו את התקפות שר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, על שר האוצר, משה נסים. עיקר ההתקפה על הליכוד היא בתב־אשמה על הרס החקלאות, התעשיה וההתיישבות. כן מצביעים מנסחי המבזק במטה ההסברה על ירידת רווחיות היצוא לאפס אחוזים, לעומת 12 אחוזים ב־1986, בימי כהונתו של פרס בראשות הממשלה, על ירידת יתרות מט"ח ועל העליה באבטלה. הקיפאון הכלכלי של ממשלת שמיר מביא, לדעת כותבי המבזק, לפגיעה בחולים ובילדים, עקב הקיצוצים במערכת הבריאות והחינוך, וכן לפגיעה ביצוא ולפיטורי עובדים.

שר הכלכלה והתקשורת, גד יעקבי, הציע אתמול לליכוד לרשום פטנט מיוחד על שמו: זכות יוצרים רטרואקטיבית. בהתייחסו למצב הכלכלי של הליכוד אמר יעקבי, ש„הליכוד מנסה לייחס לעצמו היום אבהות בדיעבד על התכנית הכלכלית ועל בלימת האינפלציה, בעוד שרוב שרי הליכוד התנגדו לתכנית כשהובאה להכרעת הממשלה".

הליכוד שוקל שיבוץ שובל במקום ה־40

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

התקרבות המועד להגשת הרשימות לכנסת העלתה מחדש את נושא מקום שיבוצו של זלמן שובל ברשימת הליכוד, מה עוד שאותות שונים הבהירו לראשי הליכוד שהפרת ההסכם עם רפ"י־אומץ תגרור נזקים אלקטורליים.

ראשי רפ"י־אומץ דבקים בנוסחת כיבוד ההסכם כפי שהוא, היינו שיבוצו של זלמן שובל בעשיריה השלישית, הם מאמינים שבסופו של דבר ההסכם יכובד. בצמרת הליכוד יש הסבורים, כי שובל יסתפק במקום ה־40 ובכך תיפתר הבעיה. יצויין, כי שיבוצו של שובל במקום ה־40 יתפרש אף הוא כהפרת הסכם, ורפ"י־אומץ לא תסכים עם כך.

אבו־חצירא אינו מופתע מהתקפת שאקי על המפד"ל

התבטאותו של ח"כ אבנר שאקי על חבריו במפד"ל – „חולי נפש ונוכלים ללא תקנה במפלגה מתנכלים לי בגלל מוצאי. פה במפלגה הזאת יושבים הגזענים האמיתיים" – עוררה אתמול את ח"כ אהרן אבוחצירא לשגר אליו מברק בזו הלשון: „אתה יודע שדבריך על חבריך במפד"ל אינם מפתיעים אותי. בוודאי הרתית בליכוד אין זו בושה להיות גם דתי, גם ספרדי, זה אפילו כבוד גדול".

מרדכי בן־פורת משתלב במטה הליכוד

אתמול סוכמה מתכונת ההצטרפות של מרדכי בן־פורת ו„התנועה להתחדשות" לליכוד. על־פי הסיכום, ישולבו 73 חברים מ„התנועה להתחדשות" במרכז הליכוד, 4 חברים בהנהלת הליכוד וחבר אחד במזכירות. בן־פורת ישולב במטה הבחירות של הליכוד.

דוד לוי יוצא לדרך

אחרי שבועות של אי־מעורבות פעילה במערכת הבחירות של הליכוד יוצא דוד לוי לדרך בתחילת השבוע הבא, והיישוב הראשון שבו יסייר הוא חולון. פעילותו של דוד לוי מאורגנת במטה נפרד בסיסמה „עם דוד לוי בעקבות העשייה בהתיישבות, בשכונות השיקום ובעיירי הפיתוח".

יצויין, כי במטה הבחירות של הליכוד מתכוונים להדריך את השרים לוי ושרון בעיקר בשטח, במיפגש בלתי־אמצעי עם הציבור. לעומת זאת, לא יזכו השניים לחשיפה גדולה בתשדירי הבחירות.

בקיבוץ הדתי יצביעו „מימד" בגלל שאקי

מאת נח זבולוני, סופר „דבר" בירושלים

חברים בקיבוץ הדתי של המפד"ל יצביעו עבור תנועת „מימד" ולא עבור רשימת המפד"ל על כי בראש התנועה עומד ח"כ אבנר שאקי הידוע בעמדותיו המדיניות הנצית של „גוש אמונים" והדעיקונות שלו הם של הרבי מליובאוויץ'.

„עמודים" בטאון הקיבוץ הדתי מנהל תעמולה גלויה עבור תנועת „המימד", שבראשה עומד הרב יהודה עמיטל ראש ישיבת „שבות עציון". בגליון האחרון של „עמודים" הופיעו לא פחות מארבע רשימות של חברי הקיבוץ הדתי התוקפים את אמנון שפירא, לשעבר מזכ"ל „בני עקיבא" שמתח בקורת על עמוס ברס חבר קיבוץ סעד שלא פסל את תנועת „מימד" ופרסם רשימה אוהדת לתנועה זו.

חברי הקיבוץ הדתי ברשימות שלהם טוענים כי לא הם שפורשים מן המפד"ל אלא המפד"ל פורשה מהם, ומאשימים את המפד"ל ששינתה פניה והפכה להיות „התחיה" עם סמל של הפועל המזרחי.

עמוס ברס, שהותקף על־ידי אמנון שפירא, כאמור, כותב כי ייתכן שהמגמגים שהיו עד עתה במפד"ל הם שגרמו להידרדרות המפלגה שמ־12 מנדטים ירדה עד לארבעה.

46 יום לבחירות

ר"צ והמערך חתמו על הסכם עודפים

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

„אני מקווה שנשב כאן כולנו יחד לחתום על הסכם קואליציוני", איחלה אתמול ח"כ שולמית אלוני לעמיתיה מר"צ ומהמערך במעמד חתימת הסכם העודפים בין שתי המפלגות. מטעם המערך חתמו על ההסכם יו"ר מטה הבחירות, עזר ויצמן, מזכ"ל מפלגת העבודה, עוזי ברעם, וח"כ חיים רמון, בא־כוח סיעת המערך בוועדת הבחירות. מטעם ר"צ חתמו עליו ח"כ שולמית אלוני, יו"ר התנועה, ח"כ יוסי שריד ובא־כוח ר"צ בוועדת הבחירות, גבי ראוס.

טקס החתימה היה הפעם הראשונה שבה דרכה רגלו של ח"כ שריד בבית מפלגת העבודה מאז עזב אותה לפני כארבע שנים. את מבוכתו ביקש להפיג עזר ויצמן, באמרו, שהוא עצמו „מקנא" את שריד, שכן הוא הצטרף למערך אחרי הקמת ממשלת האחדות. ח"כ שולמית אלוני הביעה את בטחונה, שצירוף המנדטים של ר"צ והמערך יהיה גדול [illegible] שלה יקבל מנדטים נוספים מן העודפים הכלליים.

רפול הציע ל„מרכז־שינוי" הסכם עודפים

רא"ל (מיל.) רפאל (רפול) איתן, יו"ר „צומת", הציע אתמול לתנועת „המרכז־שינוי" הסכם עודפים בין שתי התנועות. אברהם פורז, המועמד מס' 2 ברשימת „המרכז־שינוי", דחה את ההצעה לא רק בציון העובדה ש„המרכז" כבר חתמה על הסכם עודפים עם מפ"ם, אלא גם בטענה שהפער העצום בין העמדות של שתי התנועות אינו מאפשר שיתוף־פעולה, שלא יהיה מובן לציבור.

עובדיה יוסף התפטר ויפעל מעתה בש"ס

מאת נח זבולוני, סופר „דבר" בירושלים

חבר בית הדין הרבני הגדול, לשעבר הרב הראשי לישראל הרב עובדיה יוסף התפטר מכהונתו בבית הדין, ומעתה יעמוד בראש מטה הבחירות של רשימת ש"ס לכנסת.

הרב עובדיה יוסף, המכהן גם כנשיא מועצת חכמי התורה של ש"ס ופעיל בתנועה זו, זכה לבקורת קשה ואף היו שאילתות בכנסת ואיומים להגשת בג"צים על פעילותו העומדת בניגוד לתקנות השופטים והדיינים שאוסרות עליהם הפעילות המפלגתית.

בסוף שבוע לפני ראש השנה הודיע הרב עובדיה יוסף במכתב לשר הדתות זבולון המר כי הוא פורש מחברות בבית הדין הרבני ומעתה יהיה חופשי להקדיש את זמנו לפעולות בש"ס תרתי משמע. ואמש כבר השתתף במסע „התעוררות" של ש"ס לקראת הבחירות ולקראת יום הכפורים.

המערך השלים את מבצע הטלפונים

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

יו"ר מטה הארגון, ח"כ אברהם (בייגה) שוחט, הודיע אתמול למטה הבחירות של המערך על השלמת שלב א' במבצע הטלפונים, שנועד לאתר מתלבטים. „הגענו במבצע לקרוב למיליון איש", אמר ח"כ שוחט, „ועתה יחל המטה בארגון השלב ב' של המבצע: ביקורים, מכתבים אישיים ושיחות טלפון".

יו"ר מטה הבחירות, עזר ויצמן, הדגיש שיש להיזהר מאופטימיות ויש להילחם ולהיאבק על כל אורח ועל כל קול. ויצמן טען, כי בעקבות מבצע „שנה טובה" חוזר כולם עם דיווח על תזוזה בעמדות הציבור. חברי מטה הבחירות הביעו תמיכה מלאה במדיניות ההסברה של מטה ההסברה ביחס למודעות ההכפשה והשטנה של הליכוד (מודעת השפנים). יו"ר מטה ההסברה, ניסים זווילי, ציין, ש„לא יעזור לליכוד כלום, אנחנו נמשיך בקו ההסברה שהתווינו לעצמנו, המכבד אינטליגנציה של הבוחר".

צעירי המערך: הליכוד לא ביקש סליחה

צעירי המערך ממשיכים במבצע „סליחות" שיומו ובמסגרתו הם מחלקים בצומתים וברחובות מינשרים שכותרתם: „הליכוד לא ביקש סליחה". במינשר נאמר בין היתר: „מנהיגי הליכוד, שהכניסו אותנו לבוץ בלבנון והצביעו נגד היציאה משם, לא אמרו 'טעינו' – סליחה. מנהיגי הליכוד, שהצליחו להגיע לשיא עולמי באינפלציה, מוטטו את המשק ועוד העזו לקרוא לזה הכלכלה הנכונה, לא אמרו 'טעינו' – סליחה. מנהיגי הליכוד, שחסמו משיקולים פוליטיים צרים את הסיכוי לקידום תהליך השלום עם ירדן והפלשתינאים והביאו עלינו את האינתיפאדה, לא אמרו 'טעינו' – סליחה. ב־1.11.88 לא יהיו מחילות. אנחנו, ששילמנו את מחיר הטעויות שלהם, נסגור איתם את החשבון. ב־1.11.88 נצביע למען ממשלה אחראית, ממשלה שמבטיחה ומקיימת, ממשלת מערך".

מע"ש פתחה בפעילות בחירות במגזר הערבי

מאת מוחמד חלילה, סופר „דבר" בנצרת

מע"ש – מושבים, ערי פיתוח ושכונות, בראשותם של רענן נעים ושמואל אוחנה סגן ראש עיריית קריית שמונה שפרשו ממפלגת העבודה פתחו בפעילות במגזר הערבי והדרוזי במטרה להשיג תמיכה לרשימתם לכנסת.

המפלגה החדשה פתחה סניפים באבו־גוש, טובא, בית ג'אן וחורפיש וארגנה חוגי אוהדים בעוד מספר ישובים ערביים ודרוזיים וכן בשני הכפרים הצ'רקסיים שבגליל.

'העבודה' פתחה סניף בכפר כנא

מאת מוחמד חלילה, סופר „דבר" בנצרת

מפלגת העבודה פתחה סניף בכפר כנא – גדול הכפרים הערביים באיזור נצרת.

בטקס חנוכת הסניף השתתף שר החינוך יצחק נבון, שקרא לבוחרים הערביים לחזק בבחירות הבאות את מפלגת העבודה כדי שיוחזקו את סיכויי השלום והשוויון. אתמול השתתף השר נבון בכנס של מורים ערביים שהתקיימו במרכז הבריאותי „שפרינצק" בנצרת.

ציפורים בראש

בהקרנת בכורה חגיגית שנערכה אמש בסינמטק בירושלים הוצג סרטו של בניה בר־נון (מימין) „לטוס עם הציפורים", העוקב אחרי נדידת הציפורים בשמי ישראל וחושף את בעיות ההתנגשויות במטוסי חיל האוויר ואת הנזקים הנגרמים מכך. הסרט יוקרן באחת מרשתות הטלוויזיה הגדולות באירופה. מפקד חיל האוויר, אביהו בן־נון, אמר כי למטוסי חיל האוויר נגרמים יותר נזקים מציפורים מאשר מכל גורם אחר, באימונים. בהקרנה נכחו גם שר החינוך ורעייתו אופירה. (צילום: יצחק הררי).

מעצרו של יהודה יצחקי הוארך בפעם השניה ● המשטרה: עוד רבים מעורבים

(ע). – בית משפט השלום בפתח־תקווה האריך אתמול בשמונה ימים נוספים את מעצרו של יהודה יצחקי, בן 30, מתל־אביב, החשוד בזיוף ומרמה בפרשת ההשתמטויות מצה"ל. זהו העצור הראשון בפרשה זו, שמעצרו מוארך פעם שניה, לאחר שחקירת המשטרה העלתה כי מעורבותו בפרשה גדולה משחשבו תחילה ובפרשה מעורבים חשודים רבים נוספים.

חשוד אחר בפרשה שנעצר לפני שמונה ימים, שוקי סגב, שוחרר אתמול בערבות, בהסכמת המשטרה.

בדיון, שהתקיים לפני השופט שלי סימן, בבית משפט השלום בפתח־תקווה טענה נציגת היחידה לחקירת פשעים מפקחת תרצה שויטש, כי החקירה נגד חשוד זה הסתעפה. היא ציינה כי חלה תפנית בחקירה, ואם סברה המשטרה כי מספר החשודים המעורבים בפרשה מאפשר את סיומה, הרי חקירה אינטנסיבית ורצופה גילתה מעורבים נוספים ומחשידה חשוד זה במעורבות גדולה יותר.

יהודה יצחקי, בעל סוכנות ביטוח, חשוד כי נהג להפנות אזרחים לד"ר גדעון ביאליסטוק כדי לשחררם ממילואים באמצעות אישורים רפואיים כוזבים. יצחקי, שהוא קצין מילואים בדרגת סרן, חשוד גם בזיוף דרכונים לאחר שבחיפוש בביתו נמצאו מסמכים רבים המחשידים אותו בפרשה זו.

סניגורו, עו"ד בני נהרי, טען בבית המשפט, כי יצחקי מכחיש את כל החשדות המיוחסים לו בבית המשפט וציין, כי בעימות שנערך בינו ובין ד"ר ביאליסטוק הוא קרא לעברו 'שקרן'. לדברי הסניגור, חקירתו הסתיימה ואין צורך להחזיקו במעצר. עו"ד נהרי ציין, כי לא ייתכן להחזיקו במעצר כאשר אינו מוסר הודאה לפי רצון החוקרים.

בהחלטתו להאריך את המעצר בשמונה ימים כתב השופט שלי־סימן: „יותר מדי ראיות ממקורות שונים מציגות תמונה אחרת, ואין חשש כי החשוד יושב במעצר על לא עוול בכפו. על־פי מצב העניינים עד כה, יש ממצאים הרבים אשר יש לחקור עליהם, ואם קיים גם חשש לזיוף דרכונים והאזנות־סתר יש להחזיקו במעצר". יצחקי יישאר במעצר עד ל־23 בספטמבר.

הארגון הארצי של יהודי כורדיסטאן ב'קול קורא' לרוה"מ לשמיר:

התחריש גם ישראל נוכח טבח הכורדים?

מאת חיים גורי

מעשי הזוועה המבוצעים בידי הצבא העיראקי נגד בני העם הכורדי עוררו תגובות קשות בקרב חוגים שונים בישראל.

אל דברי סופרים ועתונאים שהרימו קולם הצטרף גינוי מפי דוברי ממשלת ישראל והבעת נכונות לקלוט ולאמץ בארץ 200 ילדים כורדים מקרב רבבות הפליטים, שחצו את גבול תורכיה. ב־8 בספטמבר התכנסה מועצת 'הארגון הארצי של יהודי כורדיסטאן בישראל' לישיבה מיוחדת ויצאה בקול־קורא, המופנה לראש הממשלה מר יצחק שמיר, לממלא מקומו ושר החוץ מר שמעון פרס וליו"ר הכנסת מר שלמה הלל ובו נאמר: „על הרריה של עיראק, לא הרחק מישראל, נטבחים בני העם הכורדי בידי צבאות עיראק. הם נטבחים באמצעות טנקים, מטוסים ונשק כימי... הם נטבחים, כי רצונם באוטונומיה ובמעט חיים לאומיים – משאת־נפש של כל עם ואומה, גדולים כקטנים. אמיצים הם ולוחמים ללא חת, אך ידיהם ריקות ואין להם ידידים... והעולם רואה ומחריש... התחריש גם ישראל? הן זוכרים אנו כמה טראגית היתה שתיקתו של העולם שעה שנטבח העם היהודי בידי היטלר; הן מכריזים אנו כי מדינתנו תהיה מעוז הדמוקראטיה וסמל לקידמה במזרח התיכון".

להלן מכריזים בני העדה הכורדית בארץ, „אשר שכנותם עם העם הכורדי היתה שכנות של רעות וכבוד", כי אינם יכולים להחריש, כאשר „קול דמי הכורדים זועק מהררי כורדיסטאן". הם פונים לממשלת ישראל, כי תרים את קולה נגד השמדת העם הכורדי, בעיראק ותקרא למושב מיוחד של הכנסת. הם פונים לכל עם ישראל, ללא הבדל מפלגות, השקפות ועדות כי „ירים את קולו נגד טבח אומה עתיקה ואמיצה זו" ויפעל למען הושטת סעד מוסרי, מדיני וחומרי לכורדים „שום כה ראויים לו". הארגון הארצי של יהודי כורדיסטאן בישראל מדגיש, כי חבריו לבדם לא יוכלו להרים משימה זו והם מזעיקים מפלגות וארגונים, אנשי־רוח והמונים מכל שדרות העם „להצטרף למאבק למען כורדיסטאן".

עד כתיבת הדברים האלה לא נענתה זעקת העדה הכורדית בישראל. המזכיר הכללי של הארגון חביב שמעוני אמר בראיון עתונאי כי בפרשה הקשה הזו לא נעשה די־לוכי. „ממשלת ישראל מחמיצה הזדמנות בלתי רגילה למתקפת הסברה בינלאומית".

פניתי אתמול ליו"ר הכנסת שלמה הלל ושאלתי אותו אם ניתן לכנס מושב מיוחד של הכנסת שתשמיע קולה. הוא השיב לי כי „די ב־20 חתימות של חברי הבית כדי לכנס את הכנסת", וציין כי על נושאים פחות חשובים מזה נזעקה הכנסת בימי הפגרה. הוא אישית סבור, כי מן הראוי לעשות זאת, אף שאינו יודע כמה חברי כנסת יבואו ואם יזכה הדבר לסיקור הולם בתקשורת.

שלמה הלל הוסיף ואמר לי, כי הוא אישית נכון לעמוד בראש פעולת המחאה נגד טבח הכורדים ולמען הושטת כל עזרה אפשרית. אתמול זימן למשרדו את יו"ר ההסתדרות הציונית, שמחה דיניץ לישיבה מיוחדת, שבה נכחו גם סופרים ואנשי־ציבור. הוחלט לכונן מיד ועד־פעולה הכולל נציגים מכל מגזרי העם, שיצטרף מיד לקריאת העדה הכורדית בישראל ויגייס את דעת הקהל הישראלית ואת קהילות היהודים בעולם לפעולת־מחאה נרחבת. בדעת הקבוצה היוזמת לפנות בימים אלה בקריאה לאישי ציבור, לסופרים ולאנשי רוח, למועצת תנועות הנוער להתגייס למען הצלת הכורדים. כן הועלתה הצעה כי אמ"י, ארגון אמני ישראל, יערוך מופע מיוחד למטרה זו.

שוב התנכלויות לחנויות 'יהודיות' בעכו

סוחר בעיר: על השוטרים אומרים „צריך להחליף להם את החיתולים"

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

„כשהגעתי עם הבן שלי בשמונה בבוקר כדי לפתוח את החנות ראינו שעל חלון הראווה מרוח צואה ושמן דגים. על הרצפה פוזר מעיין של דגים מתים. הדגים והחומרים שעל המרוחים הוכנסו למנעולים ופוזרו על הרצפה. הם כנראה רצו להפחיד אותנו", כך סיפר אתמול דני הררה, בן 47, בעל חנות לצורפות הנמצאת ברחוב סאלח אדיך, הרחוב הראשי של העיר העתיקה בעכו.

מתחקור שערכו שוטרי תחנת עכו, בפיקודו של מפקד התחנה סנ"צ חיים דרש, התברר כי ביום רביעי שעבר אלמונים התנכלו גם לחנותו של אליהו בקלולו, בעל חנות לממכר צעצועים ותיקים הנמצא במרחק של כ־30 מטרים מחנותו של הררה. אלמונים זרקו כמה עשרות ביצים לעבר החנות וגרמו נזקים לתיקים ולבגדים. בקלולו הראה אתמול לסופר "דבר" סחורה שהושחתה לפני כעשרה ימים עם הביצים. כשנשאל בקלולו ע"י סנ"צ דרש מדוע לא התלונן עד כה במשטרה, השיב: "אני פוחד מהם". אתמול בבוקר הגישו שני הסוחרים תלונות במשטרת עכו.

דני הררה, מראשוני הסוחרים בעכו ובעל מספר חנויות בעכו העתיקה מתהלך עם אקדח צמוד. "ידעתי שהמקרה הזה יבוא, זו היתה רק שאלה של זמן ואני בטוח שעוד נפגש", אמר. "היחסים עם רוב האוכלוסיה הערבית הם ממש טובים. מיד לאחר המקרה הגיע רמזי חורי חבר מועצת עיריית עכו וועד הנאמנים והתנצלו בפני על המקרה. אבל יש בעכו כנופיות החולמים על הקמת מדינה פלשתינית והם אשר גורמים לעימותים החוזרים ונשנים" הררה מוסיף כי הכנופיות פועלות במסווה של קבוצות כדורגל, מועדונים, מכוני כושר וספורט וכאשר ביניהם קיימת חלוקה ברורה של הירארכיה עם מפקדים סגנים ושליחים. „מעולם לא סגרתי את החנות שלי ולעולם לא אסגור אותה אבל אני רואה מול העיניים את ההקצנה ברחוב הערבי ואני יושב פה למעלה מ־30 שנה. הבעיה מתחילה כאשר מזלזלים בשוטרים ואומרים: 'צריך להחליף להם את החיתולים'. השוטרים פוחדים כאן לעשות סדר כמו שצריך".

רמזי חורי אמר בתגובה כי ההנהגה בעכו העתיקה, כולל השאיך, רואים את המקרה בחומרה. „המשטרה צריכה לתפוס את המנוולים האלה ולהעניש אותם ולא ניתן להם להעכיר את היחסים בין יהודים לערבים".

ראוי להדגיש כי שתי החנויות של הסוחרים היהודים היו פתוחות בעת השביתה עליה הכריזו סוחרי עכו העתיקה בשבוע שעבר בעקבות הכנסת יחידת ההתערבות המיוחדת של מרחב הגליל לתוך השוק.

משטרת עכו עצרה צעיר חשוד במעשה ואולם הוא שוחרר כעבור מספר שעות. כעת מתחקה המשטרה אחר חשוד נוסף.

סאלח טריף: צה"ל רואה בעין יפה את אימוץ חצביה

מאת מסעבה חלבי, סופר „דבר"

ראש המועצה המקומית של הכפר ג'וליס סאלח טריף אמר כי שלטונות צה"ל רואים בעין חיובית את אימוץ העיירה הדרוזית חצביה בדרום לבנון.

סאלח טריף עומד לקיים בימים הקרובים ישיבה עם שר הבטחון יצחק רבין כדי להעלות בפניו את תוכן החלטתו על מנת להעביר את הסיוע מטעם שלטונות צה"ל ומשרד הבטחון לתושבי העיירה.

סופר „דבר" מציין כי סאלח טריף הודיע לפני שבועיים בטקס חגיגי גדול בעת ביקורו בחצביה כי הוא מאמץ את העיירה כדי לסייע בהקמת מפעלים חיוניים, כמו הרחבת רשת המים, הרחבת הכבישים הפנימיים ודאגה לתושבי העיירה לעבוד במדינת ישראל, כדי לפתור את בעיית האבטלה הקשה השוררת שם. כמו כן מבקש טריף להתקין קשר טלפוני בין אותה עיירה לבין המדינה.

רק 6 אחוזים מהישראלים בני 18 עד 29 מגדירים עצמם 'ציונים'

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

רק שישה אחוזים מהישראלים הצעירים בני 18–29 מגדירים עצמם „ציוניים" מובהקים. מבין המבוגרים בני 50–59 הגדירו עצמם יותר מ־16 אחוזים כ„ציוניים" מובהקים.

לרוב האוכלוסיה הישראלית אין זהות ציונית ברורה. 26 אחוז מגדירים עצמם „ישראלים", 18 אחוז מגדירים עצמם „יהודים", 10 אחוזים הם ציונים ו־46 מגדירים עצמם כתערובת של שתיים מבין שלוש דלעיל. כך עולה ממחקר של מכון סמית שנערך בקרב מדגם מייצג של 1200 ישראלים, שהוגש באחרונה לשר החינוך יצחק נבון על ידי ניסן הרפז, יו"ר המועצה הציונית.

הרפז תובע משר החינוך להגביר את החינוך לתודעה ציונית בקרב הנוער שכן לדבריו נתוני הירידה הגבוהים בקרב צעירים, בצירוף נתוני הסקר, מוכיחים כי התודעה הציונית בקרב הצעירים התרופפה ויש לחזקה באמצעות חינוך ציוני מוגבר.

בואו נתגייס לעבודה יחד נפרוץ את הדרך

עכשיו הזמן להתגייס לעבודה - להתנדב, לשכנע, להשפיע, לדבר על הלב ואל השכל הישר.
אסור להשאיר את העבודה רק לפעילי המפלגה. צריך לתמוך בהם, להטות כתף, לקחת חלק במאבק על דמותה של ישראל.
אם יש לך אמונה במטרה המשותפת ורצון להתנדב ולהשפיע, נשמח לשמוע אותך בטלפונים:

מטה ארצי - ת"א	03-291980	גבעתיים	03-314822
	03-299780	הרצליה	052-84891
מרכזי התנדבות		נתניה	053-22913
ירושלים	02-342108	רחובות	08-591821
	02-917333		08-458655
חיפה	04-245555	רמת-גן	03-721181/2
	04-251932	רמת-השרון	03-474523
ת"א	03-281098	רעננה	052-23753
	03-283112		
בת-ים	03-863775		

ובכל סניפי המפלגה ברחבי הארץ.

המערך
הדרך לפריצת דרך
מטה המתנדבים.

נציגי הכונס יבקשו בביהמ"ש לפתוח 'אליאנס'

מאת סופר „דבר"

נציגיו של כונס הנכסים הרשמי עומדים בלום יבקשו ביום ראשון בבית המשפט המחוזי בתל אביב לפתוח את שעריו של מפעל 'אליאנס' ולחדש את העבודה בו זאת, לאחר שאתמול בפגישה שהתקיימה בין נציגי הכונס, קונצרן 'כור' הנהלת 'אליאנס' ונציגי הבנקים סוכמו ההסדרים הכספיים הדרושים לפתיחת המפעל. מדובר בסכום של כ־10 מיליון דולאר שיעבירו הבנקים לידי הכונס ובסכום נוסף, כ־6 מיליון דולאר שיעביר ל'אליאנס' קונצרן 'כור'.

כזכור, אישר כבר בעבר בית המשפט עקרונית את פתיחת המפעל, אך התנה זאת במציאת הכספים המתאימים.

נמרה נצפתה אמש באזור רמות־נפתלי

ייתכן כי הנמרה מסתובבת באזור יחד עם גוריה

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

נמרה נקבה נצפתה אמש עם ירדת החשיכה באזור מצודות נבי־יושע ומושב רמות נפתלי בהרי הגליל. זו הפעם השניה בשלושת החודשים האחרונים שנמרה נצפתה באזור.

על הנמרה צפתה הזואולוגית דבורה בר־שאול שהיתה בעבר הזואולוגית הראשית של רשות שמורות הטבע ולדבריה, השמיעה הנמרה קולות שלימדו כי היא מחפשת את גוריה מתוך כוונה לקבצם במקום אחד. לדעת בן שאול, אין להוציא מכלל אפשרות כי יחד עם הנמרה נמצאים באזור גם גוריה והדבר מהווה חידוש, שכן עד כה היו הנמרים המעטים שניצפו בגליל בגפם.

יצויין, כי מדי פעם מדווחים מטיילים וחובבי טבע כי צפו בנמרים באזור הגליל העליון או ששמעו קולות שמעידים כי מדובר בנמרים. אזור הרי הגליל העליון מהווה מקום נוח לשוטטות של נמרים, אף כי הם נראים לעיתים רחוקות באזור. מרשות שמורות הטבע נמסר, כי אין הנמרים מהווים סכנה למטיילים או נוסעים באזור ובתנאי שאין מטרידים את בעלי החיים הללו.

עד המדינה שומיל העיד במשפט 'הניצוץ'

לדבריו, היה מעביר פתקים ומכתבים על מפיות נייר בין העצורים

(ע).– עזרי שומיל, שהושתל על־ידי השב"כ בתאי המעצר של אנשי „דרך הניצוץ" במשטרת פתח־תקווה, היה אתמול העד שהופיע במשפטם של יעקב בן־אפרת, ורוני בן־אפרת ומיכל שוורץ בבית המשפט המחוזי בירושלים. שומיל היה עצור במשטרת פתח־תקווה בחשד בעבירות רכוש והסכים לשמש עד מדינה.

העד סיפר, כי עיקר תפקידו היה להעביר עיתונים ומכתבים בין שלושת העצורים. המכתבים נכתבו על מפיות־נייר. לדבריו, כאשר מסרו לו העצירות מכתבים כדי להעבירם ליעקב בן־אפרת היה מעבירם קודם לכן לחוקר שב"כ אבו־שריף, ואחר כך היה מקבל מאבו־שריף פתקים אחרים.

הוא סיפר, כי בשיחותיו עם מיכל שוורץ אמרה לו, כי חברי „הניצוץ" רוצים, שמדינת ישראל תהיה תחת מדינה פלשתינית. העד סיפר כי מיכל שוורץ סיפרה לו שב־1982 התגייסו בעת שהיה בלונדון. שומיל אמר כי אינו יודע למה התגייסו. „מיכל סיפרה לי [illegible] על החוקרים של השב"כ היא אמרה לי, שהם נבונים ופאשיסטים".

שומיל סיפר, כי חוקר השב"כ אבו־שריף ביקש ממנו לקחת חלק [illegible] המיוחסים להם. „אבו־שריף בא אלי בלילה וביקש ממני לטרוק דלת בחוזקה. הוא אמר לי: לך ותגיד למיכל שיעקב הלך להודות למעלה. טרקתי בדלת. אחרי חמש דקות היא הופיעה וביקשה חוקר. אחרי חצי שעה הלכתי לרוני ואמרתי לה שיעקב ומיכל עלו להודות. אחרי עשר דקות גם היא דפקה בדלת וביקשה שיעלו אותה למעלה כדי שתמסור הודאה. למחרת השתיים סיפרו לי שהן הודו וכתבו הודאות".

בחקירה נגדית ממושכת ניסו הסניגורים, עוה"ד פליציה לנגר ומאיר מרגנשטרן, לקעקע את אמינותו של העד. שומיל הודה, כי פרטים שמסר בחקירתו לחוקרי המשטרה על פעולתו בשירות השב"כ לא היו כל הפרטים, חלקם לא היו מדוייקים. כששאלה אותו לנגר על סתירות בין עדותו במשטרה לבין עדותו בבית המשפט, אמר שומיל: „גם זה נכון וגם זה נכון".

ברידיי אושר כשר אוצר

ואשינגטון (עיצ ועי"ר).– הסנאט האמריקאי אישר שלשום פה אחד את מינויו של ניקולאס ברידיי כשר האוצר, בחודשים האחרונים של ממשל רייגן.

המינוי של ברידיי, לשעבר יו"ר בנק השקעות גדול בניו־יורק, עבר ברוב של 92 נגד שניים.

ברידיי יבוא במקומו של ג'יימס בייקר, שעבר לכהן כראש מטה הבחירות של ג'ורג' בוש.

200 סרטים מתחרים בפסטיבל סן־סבסטיאן

מאת מירי פז

פסטיבל הסרטים ה־36 נפתח אתמול בסן־סבסטיאן ספרד. כ־200 סרטים מתחרים לתשומת לבם של אנשי מקצוע, מבקרי קולנוע והקהל הרחב. בפסטיבל שלוש מסגרות שונות – רשמית, פתוחה ורטרוספקטיבה.

במסגרת הרשמית מעוררים עניין רב "הפיתוי האחרון של ישו" של מרטין סקורסזה הסרט הקצר „פאם פאטאל" של הבימאית ההולנדית אינגריד ואן־ראלפן, סרטו של הבמאי הקובאני מיגל פאנקה „קלפים בפארק" והסרט הספרדי „בשואה להמוך". וכן סרטו של הבמאי הפולני קז'יסטוף קיסלובסקי „סרט קצר על האהבה".

פרק הרטרוספקטיבה יוקדש לז'אק טורנר. את מסיבות העתונאים בפסטיבל פתחה אתמול השחקנית הוותיקה סימון [illegible] שחדלה להשתתף בסרטים 'לצעדה הרב' כפי שאמרה, לפני כשלושים שנה. לשאלות העתונאים על פרישתה מן הקולנוע הודתה סימון שהדבר שזה לא היה עניין של בחירה. „הגעתי לגיל 40 ההצעות חדלו להגיע אחר כך הייתי בת 42, 43, ו־44 וכנראה חדלתי להתקיים בשביל במאי הגל החדש."

סימון אמרה שמילוס פורמן הבטיח לה לפני כ־20 שנה להחזיר אותה אל הבד יחד עם ז'ק קלוד בריאלי. "אכלנו ארוחות ערב נפלאות, ההבטחות זרמו כמו שמפניה אבל אני מחכה עד עכשיו, האם יש מישהו שזקוק לשחקנית שמנה ומקסימה כמותי?"

קונצרט

ביטוי מושלם למאהלר

מאת ישראל דליות

הפילהרמונית של וינה, המסיימת היום ביקור של שבוע בישראל, מורכבת ממוסיקאים נהדרים בעלי רגישות ותרבות מוסיקלית. המאפיין הבולט בנגינת התזמורת – איזון הטבל בשלמות המאפשר הבעה רוחנית, ממצה ומקיפה, של היצירה המושמעת. כזה היה הביצוע של הסימפוניה השישית בלה מינור מאת מאהלר בניצוח ליאונרד ברנשטיין.

אין מדובר בפרשנות רגילה. ברנשטיין עיצב את המבנה הרב־קולי האדיר, בהזדהות מוחלטת, ברגישות אנושית, בעמקות ובהשראה. תפיסתו הצטיינה במתח רב ובהבלטת הניגודים המתמידים, בין זעם מאיים ופיוט מרגש. הטרגיה, הסבל, היגון, הספקנות והחרדה שבחזוי האדם באו לביטוי מושלם ביצירה שהיא, אולי, הגדולה והחדשנית ביותר שיצר מאהלר. שלוש מהלומות הפטיש, בפרק הסיום, המסמלות את הגורל, הידהדו באולם כנבואת תוכחה מעוררת צמרמורת. דומני, שהמושגים המקובלים אצלנו לגבי איכות של נגינה תזמורתית לא יהיו, לאחר קונצרט זה, כביבים עברו.

היה זה אירוע מוסיקלי בלתי נשכח, במובן הנעלה ביותר של המושג. סיור התזמורת בארץ היה יוזמה חשובה ומבורכת.

هكذا من الاصل

הפרלמנט האירופי קורא לאמברגו נשק וחמרים כימיים על עיראק

מאת דן אבידן ומריים מוקס, סופרי „דבר"

הפרלמנט האירופי פרסם אתמול הודעת גינוי חריפה נגד עיראק על נסיונותיה לחסל את העם הכורדי תוך שימוש בנשק כימי. בהודעה נקראו המדינות האירופיות להטיל אמברגו נשק על עיראק ולחדול מלייצא אליה חומרים כימיים כלשהם, העלולים לשמש אותה בתעשיית הגאזים הרעילים. כידוע, המליץ כבר הסנאט האמריקאי להטיל סנקציות כלכליות על עיראק בשל השמדת הכורדים בנשק כימי. החלטת הסנאט הובאה בימים אלה לאישור הקונגרס.

אתמול נודע מפי פקידים בכירים בממשל האמריקאי, כי את ההוכחות שבידי ארה"ב לשימוש שעשו העיראקים בנשק כימי היא השיגה, בין היתר, בהאזנה למקורות תקשורת של צבא עיראק, מהקלטות שברשותה עולה בבירור, שעיראק השתמשה בגאזים רעילים נגד המורדים הכורדים. בין היתר נמסר כי סוכנות הביון האמריקאית צותתה לשיחות שהתנהלו בין טייסים עיראקים ושבהן הוזכר השימוש בגאזים.

שר ההגנה העיראקי עדנאן חיראללה, גיסו של סדאם חוסיין, אמר אתמול, ששלטונות עיראק לא יאפשרו לוועדת חקירה מטעם האו"ם לבוא לעיראק, כדי לחקור את השימוש בגאזים נגד האוכלוסיה הכורדית. קודם לכן הודיע ג'ון וייטהד, סגן מזכיר המדינה האמריקאי, לאחר פגישתו עם מזכיר האו"ם, כי זה הרכיב כבר את ועדת החקירה על־פי בקשת ארה"ב ובעלות בריתה המערביות, ושזו ממתינה עתה לאישור השלטונות העיראקים לצאת לעיראק.

שגריר עיראק באו"ם, עבד אל־אמיר אל־אנבארי, אמר בינתיים, שארצו תאפשר לעתונאים לבקר באותם האיזורים בחבל כורדיסטאן שבהם נקב המנהיג הכורדי הפרו־איראני מסעוד ברזאני כאתרים שבהם עשה הצבא העיראקי שימוש בגאזים נגד אנשיו. ברזאני הגיש לאו"ם רשימה של 24 מקרים וכלל פירוט המקום והתאריך, שבהם הפציצו כוחות עיראקים מאז אפריל אשתקד כפרים כורדים שלמים בפצצות גאז.

מדברים שאמר אתמול שר ההגנה העיראקי ניתן להבין, שהשלטונות בבגדאד מוטרדים מהביקורת הבין־לאומית הנמתחת עליהם בשל מלחמת ההשמד שהם מנהלים נגד הכורדים. אולם הוא אמר, כי שליטי עיראק אינם שוקלים לנתק את יחסיהם הדיפלומאטיים עם ארה"ב, המובילה במתקפה ההסברתית נגד עיראק.

השר הודה במשתמע שהיו מקרים שבהם עשה צבא עיראק שימוש בנשק כימי במתקפתו הנוכחית נגד הכורדים, שהתנהלה בין ה־27 באוגוסט וה־5 בספטמבר. לפי אומדנים של דוברי המחתרת הכורדית, נהרגו במתקפה זו עד לראשית ספטמבר קרוב ל־2,000 כורדים, 5,000 נפצעו וכ־60,000 הפכו פליטים בתורכיה. שר ההגנה העיראקי סיפר עוד, כי המתקפה הנוכחית נגד הכורדים הביאה ליצירת „רצועת בטחון" ריקה מכורדים ברוחב 20 ק"מ בחבל כורדיסטאן הסמוך לגבול עם איראן. הוא הודה במשתמע, שהשלטונות העיראקים ממשיכים לבצע „טרנספר" של כורדים מצפון המדינה לדרומה במסגרת המדיניות, שנועדה לחסל את מוקדי הכוח של עדה זו בעיראק.

עיראק לא תצמצם תפוקת הנפט

שר הנפט העיראקי הישאם אל־שלאבי אמר אתמול, כי עיראק לא תצמצם את תפוקת הנפט שלה משום שהיא זקוקה להכנסות גדולות, כדי לשקם את כלכלתה לאחר שמונה שנות מלחמה נגד איראן. בראיון עתונאי אמר השר, כי עיראק תשלים בשנה הבאה הנחת צינור נפט חדש לחוף סעודיה שיעלה את תפוקת הנפט שלה ל־3.5 מיליון חביות ליום.

דובר משה"ח האמריקאי: ללוב תעשיית נשק כימי

מאת דליה ראפל, סופרת „דבר" בארה"ב, וסוכנויות הידיעות

לוב הקימה תשתית נרחבת לייצור נשק כימי – הודיע ביום ד' דובר משרד החוץ האמריקאי צ'ארלס רדמאן, בציינו, כי וואשינגטון רואה בכך התפתחות מדאיגה במיוחד נוכח התנהגותו הבלתי אחראית של שליט לוב והעובדה, שהלובים כבר השתמשו בשנה שעברה בנשק כימי נגד כוחות צבא צ'אד.

רדמאן אמר עוד, כי המסקנה האמריקאית מהנעשה בלוב היא, שיש הכרח דחוף בפעילות נמרצת של הקהילה הבין־לאומית נגד השימוש הבלתי חוקי בנשק כימי ולמניעת המשך הפצתו.

ביום ד' הודיעה גם רשת הטלוויזיה „נ.ב.סי.", כי קאדפי הורה על הקמת מפעל לייצור נשק כימי במרחק כ־100 ק"מ מדרום לטריפולי בסיועם של יועצים סובייטיים, צ'כים ומזרח־גרמנים. לדברי הרשת, משתמשת לוב לייצור הנשק בציוד יפאני, שנועד במקורו לתחזוקתם של מפעלי התפלת מים.

רדמאן האשים גם את איראן בשימוש בנשק כימי והוסיף, כי הוא משוכנע שגם בידי סוריה אמצעים לייצורו. יצויין שלאחרונה נמסר מפי איראנים גולים בבירה אירופית, שמשטר חומייני עוסק כעת בניסויים להרכבת ראשי חץ כימיים בטילי קרקע־קרקע שברשותם.

ראשי האופוזיציה בבורמה נותנים לממשלה „רק עוד ימים אחדים"

בנגקוק (ע"ד וע"צ) – 100,000 אנשים הפגינו אתמול בבוקר ברחובות ראנגון בתמיכה בדרישת האופוזיציה להתפטרות ממשלת בורמה תוך כמה ימים.

בתחילת ההפגנה התקיימה עצרת עם גדולה, שאליה הצטרפו מאות סטודנטים, השובתים שביתת רעב, והקהל הרב שמע נאומים בזה אחר זה ובהם תביעה נמרצת להקמת ממשלת ביניים, לקראת כינון משטר דמוקראטי בבורמה, דיווחו דיפלומאטים.

שלושה מראשי האופוזיציה יצאו בלילה שבין יום ד' ליום אתמול בהודעה, שהם מוכנים להקים ממשלה כזו.

גנראל טין או, אאונג סאן סואו קיי ובריגאדיר אאונג גיי קראו לסטודנטים לגלות סבלנות ולא להפר את השקט והסדר במערכה הציבורית להפלתה של הממשלה תחת השלטון היחיד של מפלגת 'התכנית הסוציאליסטית'.

טין או, לשעבר שר ההגנה, אמר לכתב 'דיילי' בשיחה טלפונית, כי האופוזיציה תיתן למפלגה בתכנית הסוציאליסטית ששלטה בבורמה יותר מ־25 שנים והידרדרה אותה לעוני מחריף והולך ולדיכוי פוליטי, עוד „ימים אחדים" שפזור את הממשלה. „איננו מבקשים מן הסטודנטים להשאר פסיביים, אולם אנו דורשים מהם סבלנות פעילה ושמירה על קצב המחאה באמצעים לא אלימים, ביניהם שביתות ושביתות רעב", אמר טין או.

בהודעה המשותפת נאמר, כי מוטב לתת לממשלה זמן לפרוש ולארגן העברה מסודרת של השלטון לממשלת הביניים, מאשר להקים ממשלה מקבילה לממשלה הקיימת. „צעד כזה עלול לעורר בעיות בלתי נתרצות והפרעות. לכן החלטנו קודם כל לסלק את הממשלה הנוכחית ואחר כך להקים ממשלת ביניים בתמיכת העם", נאמר בהודעת האופוזיציה.

טין או הזהיר, כי אם הממשלה לא תתפטר תוך יומיים־שלושה, תוקם ממשלה יריבה. בינתיים לא הגיעה כל תגובה מן הממשלה בשידורי החדשות של רדיו ראנגון.

המנהיג השני, רב היוקרה של האופוזיציה, ראש הממשלה לשעבר או נו, נפגש עם ראשי הסטודנטים, והגיע עמם להסכמה על הודעה משותפת של האופוזיציה. עוזרו של או נו אמר לכתב 'דיילי', כי או נו בן ה־82 ממשיך לשמור על עמדתו וטען שהוא עדיין ראש הממשלה החוקי של בורמה על־פי החוקה.

או נו קרא לסטודנטים להגביר את תנופת המחאות שלהם נגד הממשלה. ההודעה המשותפת הובלטה אתמול תחת כותרות ראשיות מאירות עיניים, בעתוני ראנגון. העתונים, שהתנערו משליטת מפלגת השלטון לראשונה מזה 25 שנים, גם פרסמו ידיעה, שבה סיפר קצין צבא על מורל נמוך בקרב החיילים. הקצין תמך בדרישת האופוזיציה, שקציני הצבא יתפטרו מחברותם במפלגת ותוכנית הסוציאליסטית השלטת.

בריקאדות בראנגון

קיר עץ, אחד מרבים שהוקמו לאחרונה בראנגון בירת בורמה, כדי לספק הגנה לדיירי גוש הבניינים בלית הגנה משטרתית מסודרת. מאז פינו כוחות הבטחון הממשלתיים, אנשי המשטרה והצבא, את רחובות העיר, עושים בהם פורעי סדר כבתוך שלהם באין מפריע. (צילום: א.פ.)

תעשיינים ומומחי כלכלה:

שנות רזון נכונו לאלקטרוניקה היפנית

טוקיו (ע"ד) – הגאות במכירת מכשירי הווידאו מתקרבת לסיומה והתעשייה האלקטרונית ביפאן צפויה לכמה שנות רזון – אומרים ראשי התעשייה היפאנית. ייצוא מכשירי הווידאו יורד, מירווח הרווח מצטמצם, והתעשיינים שוב אינם גורפים רווחים כבעבר, הם קובלים.

ייצור מכשירי הווידאו הביתיים בתעשייה היפאנית ירד בבת אחת ב־1987. יהיה קשה ליצרנים לגרוף רווחים גבוהים ולהמשיך בצמיחה שנתית של שתי ספרות, אומר היסומי האשימוטו, מומחה לתעשיה האלקטרונית בחברה „קליינוורט בנסון אינטרנשיונאל". בשנה שעברה ירד ייצור מכשירי הווידאו הביתיים ביפאן ב־9.8 אחוז, והיצור הכולל היה 30.54 מיליון מכשירים, לאחר ייצור שיא של 33.88 מיליון ב־1986, לפי סיכומים סטטיסטיים ממשלתיים. מגמת הירידה המכירות נמשכה גם ב־1988.

בששת החודשים הראשונים של השנה הנוכחית ירד הייצור ב־2.2 אחוז. לעומת אותה תקופה אשתקד, או ל־12.9 מיליון מכשירי וידאו, מסר מקור באגודה היפאנית לתעשיות אלקטרוניות.

יפאן עדיין מייצרת את מרבית מכשירי הווידאו הביתיים בעולם, אולם דרום־קוריאה ויצרנים אחרים מוציאים לשוק מכשירים זולים יותר, והם נדחפים לשוקי חוץ וגם לשוק היפאני, אמרו כלכלנים.

במשך שנים עלה בידי יפאן להחזיק בחלק הארי של ייצור מכשירי הווידאו הביתיים ולהפיק מכך רווחים גבוהים, אולם באחרונה גרמו התחזקות הין ועליית השכר לעליית העלויות.

קרוב ל־88 אחוז ממפעלי הווידאו היפאנים מרוכזים ביפאן, בהשוואה ל־54.9 אחוז בלבד במפעלי תעשיית הטלוויזיה בצבעים ו־38.5 אחוז מן המפעלים המייצרים ציוד רדיו־טייפ, אמר ויסן. לדבריו, „שיעור הייצור היפאני מעבר לים של מכשירי וידאו ביתיים הוא הנמוך ביותר בקרב יצרני האלקטרוניקה היפאנים".

על אף שהמכירות ביפאן עלו ב־24.1 אחוז בינואר עד יוני, מכירות הפנים גדלו במונחים של יחידות, בעוד שהמחירים [illegible] ירדו. הירידה בייצוא גרמה נזק כפול.

מאחר שיצרנים יפאנים רבים נאלצו להוריד מחירים של מכשירי הווידאו הביתיים בשוקי חוץ, כדי לשמור על נתח השוק שלהם.

כלכלנים העוקבים אחר התעשייה האלקטרונית היפאנית, סיכמו, שהיצרנים עדיין יכולים להפיק רווח כלשהו ממכירות מכשירי וידאו בשנים הבאות, אולם אין הם יכולים יותר לסמוך על מכשיר הווידאו הביתי כמנוף לצמיחה תעשייתית.

חברות 'מאצושיטה אלקטריק אינדאסטריאל' וכן גם חברת 'סוני', בהיותן מודעות לצמצום שוק הווידאו הביתי, החלו לעבור למוצרי אלקטרוניקה לתעשייה, אבל כל יצרני האלקטרוניקה הביתית מהמרים על גאות חדשה בטלוויזיה מסוג חדש, 'היי־דפיניישן טלוויז'ן', [illegible] לוידאו הדיגיטאלי והן לציוד טלוויזיה.

אולם הטלוויזיה מסוג „היי־דפיניישן" לא תבוא לשוק עד אחר [illegible] ב־1990.

[illegible] הטלוויזיה „היי־דפיניישן" תהיה הלהיט הגדול הבא, אולם יעברו כמה שנים עד אשר ייבנה שוק [illegible]. [illegible] האלקטרוניקה היפאנית תעלה שוב על [illegible]", אומר ויסן.

נפתחו השיחות לאיחוד קפריסין

ניקוסיה (רויטר וא.פ.) – מנהיגי שתי העדות בקפריסין, היוונית והתורכית, פתחו אתמול בשיחות באיחוד האי המחולק בבית אריס בניקוסיה, במגמה לשים קץ לחלוקת האי הנמשכת זה 14 שנים.

מנהיג התורכים הקפריסאים ראוף דנקטאש והכשת יועציו הגיעו ראשונים למלון „לדרה פאלס", שסימני ירי מתקופת המלחמה ניכרים בו עדיין היטב. הוא נתקבל על־ידי הנציג המיוחד של האו"ם אוסקר קאמיליון לפני כניסתו לאולם השיחות.

כמה דקות לאחר מכן הגיע נשיא קפריסין היווני ג'ורג' ואסיליו בלווית שלושה עוזרים ונתקבל אף הוא על־ידי קאמיליון. שני המנהיגים לא מסרו כל הודעות. דובר האו"ם אמר, כי בפגישה לא היה צפוי דיון בנושאים מהותיים. זה אמור להיפתח רק היום.

במשך כל זמן הפגישה סיירו בחצר המלון חיילים קנדיים מכוח האו"ם.

בראיון שהעניק לרדיו קפריסין לפני הפגישה אמר ואסיליו, כי קצב השיחות חייב להיות מזורז, כדי שניתן יהיה להכין את הקרקע לפגישה המכרעת בין שני המנהיגים לבין מזכיר האו"ם בניו־יורק באחד מימי החודש הבא.

בתום השיחות אמר קאמיליון, כי השיחה בת 45 הדקות התנהלה „כצפוי מן הצפוי". הוא לא פירט, אך גם דנקטאש אמר לכתבים בצאתו מן המלון, כי „היתה זו פגישה מוצלחת". הוא וואסיליו חייכו לצלמים ולחצו ידיים בטרם נפרדו.

היתה זו הפגישה הראשונה בין מנהיגי שתי העדות מאז 1984, [illegible] ביניהם בנוגע להצעה של האו"ם לאיחוד של האי במסגרת פדראטיבית [illegible]. שתי התפתחויות של הזמן האחרון איפשרו את המפגש: התקרבות בין יוון ותורכיה, [illegible], ובחירתו בפברואר של ואסיליו, [illegible] קפריאנו.

נשיא הונגריה צופה מעבר ארצו לשיטה רב־מפלגתית

בודפשט (א.פ.) – נשיא הונגריה ברונו שטראוב אמר בראיון עתונאי שראה אור אתמול, שאין זה מצב בריא, כשלא ניתן לעם להרחיק מפלגה שלטת מן השלטון, ושהונגריה חייבת תהיה, לפיכך, בסופו של דבר לעבור לשיטה רב־מפלגתית.

שטראוב לא אמר מתי יותר למפלגות אחרות לפעול בהונגריה, הנשלטת על־ידי המפלגה הקומוניסטית מאז 1948. גם מנהיג הונגריה, מזכיר המפלגה קארולי גרוס, דיבר בעבר באופן לא מחייב על מעבר־לשיטה רב מפלגתית בעתיד, אך לא נקב בתאריך מוגדר או בלוח זמנים לקראת המעבר.

שטראוב בן ה־74 הוא נשיאה הראשון של הונגריה שאינו חבר המפלגה הקומוניסטית. הוא ביו־כימאי נודע, שנבחר ביוני השנה.

שטראוב הצביע על ארגון לא מפלגתי שהוקם בהונגריה זה לא מכבר ושבו הוא רואה דגם אפשרי לפעילות עד להתרת הקמתן של מפלגות. „בעוד שכרגע לא ניתן לקיים שיטה רב מפלגתית, מן הראוי שיקומו איגודים נוספים כמו 'הפורום הדמוקראטי'", אמר.

הוחזרו הדרגות לצבא סין

פקין (ע"ד וע"צ) – ממשלת סין העניקה דרגות גנראל ל־17 קצינים בכירים בצבא הסיני, בעקבות החלטה להחזיר לצבא את סולם הדרגות המקובל, תוך ויתור על חזונו של מאו צה טונג להקמתו של צבא שיוויוני.

נספחים צבאיים של בירות המערב אמרו לאחר שבדקו את רשימת הגנראלים, שראתה אתמול אור ב„יומן העם", כי הצעד היה צפוי. הצו העניק דרגות לכל קציני הפיקוד הגבוה בצבא השחרור העממי ולמפקדי המחוזות הצבאיים.

מזכיר המפלגה הקומוניסטית זיאנג, המופקד על ענייני הצבא, העניק רשמית דרגת גנראל ל־17 קצינים בכירים בטקס שהתקיים ביום ד' ואמר, כי הרפורמות הצבאיות שהונהגו השנה הן חיוניות.

סין ביטלה את כל התארים, הדרגות והמדים של גנראלים ואת יתר הדרגות הפורמליות ב־1965, במטרה ליצור צבא שיוויוני חדש, „צבא העם". הקצינים בתפקידי פיקוד זוהו אך ורק על־ידי התפקידים שניתנו להם.

נספח צבאי אחד אמר, כי ביטול הדרגות הצבאיות גרם לתוהו ובוהו בשורות הקרב, בעת שסין נטלה חלק במלחמת וייטנאם ב־1979. התברר, כי קצינים לא יכלו לבצע פקודות ביחידות שעליהן פיקדו, חוץ מאלה שבהן הם היו מוכרים אישית.

פועלי ברה"מ יורשו לשבות

הלסינקי (ע"ד).– זכות השביתה תוענק, ככל הנראה, בקרוב לפועלי ברה"מ – מסר פעיל בכיר באיגוד המקצועי במוסקווה לעתונות הפינית.

יו"ר הקונפדראציה של האיגודים המיקצועיים הסובייטיים סטפן שאלייב אמר בראיון [illegible] שבפינלנד, כי הענין עלה בדיונים להכנת חוקה חדשה של זכויות העובד בברה"מ. „לא דרושות לו שביתות, אולם הזכות לשבות חייבת להישמר", אמר בראיון לעתונות הפינית. „אם הפועלים לא יוכלו להשמיע את קולם באמצעות ועדת הייצור של המפעל או באמצעות האיגוד המקצועי שלהם, חייבת להינתן להם זכות השביתה".

שאלייב דחה את התופעה של הפסקות עבודה פראיות ואמר, כי המעוניינים בשביתה יצטרכו לפנות בענין זה לגורמים המוסמכים בצורה מסודרת. הוא גם אמר, כי סולם הדירוג ישוכלל ולא תהיה תיקרת שכר, אם כי ריצפת שכר חייבת־להישמר. עוד אמר, כי דרושים אנשים חדשים בעלי יוזמה באיגוד המיקצועי והוסיף, כי החוקים החדשים עשויים לתת בידי העובדים זכויות לסלק מנהלים לא מוכשרים.

הבוקר תכה 'גילברט' בארה"ב

מיאמי (ע"ר וע"צ).– סערת ההוריקאן 'גילברט', המסוכנת ביותר אי פעם בחצי הכדור המערבי, חלפה בלילה שבין יום ד' ליום אתמול על פני מיפרץ מכסיקו בדרכה לחוף ארה"ב, לאחר שהלמה בחופי הנופש בחצי האי יוקאטן שבמכסיקו.

אלפי תושבים לאורך החוף, מטכסס עד לואיזיאנה, החלו לפנות את בתיהם נוכח התקדמות הסערה לעברם.

ההוריקאן היכה בחמת זעם בחצי האי יוקאטן ביום ד', עם רוחות בעוצמה של 320 קמ"ש, אולם הוא איבד קצת מכוחו לאחר שעבר על פני היבשה.

עם זאת החזאים הזהירו, כי 'גילברט' עלול לחזור ולהתעצם, כאשר יחלוף על פני המים החמים של מפרץ מכסיקו. מערכת תצפיות למעקב אחריו הוקמה לאורך כל חוף טכסס עד גבול מכסיקו.

בוב שיטס, מנהל המרכז הלאומי למעקב אחר סערות הוריקאן במיאמי, אמר, כי הסערה תכה בחופי ארה"ב ככל הנראה הבוקר. לפי כיוון הסערה כיום, היא תחדור ליבשת במרכז חוף טכסס.

„זו סערת ענק. די בה כדי למלא את כל מפרץ מכסיקו" אמר.

ראש ממשלת ג'אמייקה, שם השאירה הסערה מאחוריה שובל של הרס, העריך, כי יידרשו לאי קרוב ל־40 מיליון דולאר כדי להתחיל ולתקן את הנזק הרב שנגרם. לפחות תשעה אנשים נספו באי כתוצאה מן הסערה, וראש הממשלה אדוארד סייגה, אמר, כי חמישית מכל 500,000 הבתים באי נהרסו ורבים מן היתר ניזוקו.

'גילברט' הוכרזה לחזקה ולמסוכנת ביותר בסערות ההוריקאן במאה הנוכחית בשעות המאוחרות של יום ג', כאשר עברה את מהירותו של הוריקאן ללא שם שהלם באיי פלורידה ב־1935, וגרם למותם של 408 בני אדם.

'גילברט' קיבל את הדירוג מספר 5, שהוא הגבוה ביותר בסולם עוצמת סערות ההוריקאן. רק שתי סערות הוגדרו במספר 5 בסולם זה במאה השנים האחרונות, זו של 1935 והוריקאן קאמיל, שגרם למותם של 256 בני אדם, כאשר חלף על פני מיסיסיפי ולואיזיאנה ב־1969.

בדרך לפלורידה

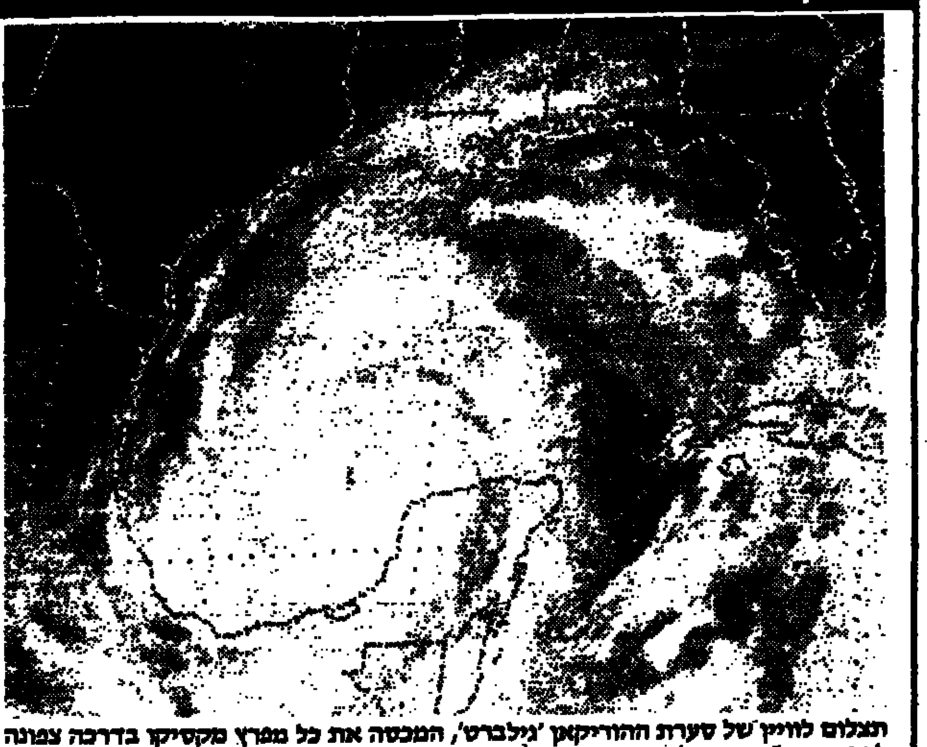

תצלום לוויין של סערת ההוריקאן 'גילברט', המכסה את כל מפרץ מקסיקו בדרכה צפונה לעבר ארה"ב כששוליה הצפוניים כבר מכסים חלקים מהמדינות לואיזיאנה, מיסיסיפי ואלבאמה ונושקים לחצי האי פלורידה מצפון־מזרח. (צילום: א.פ.)

נסגרו חנויות המיוחסים בברה"מ

מוסקווה (עיאר).– תם עידן בברה"מ. החנויות המיוחדות שסיפקו מזון משובח לצמרת המפלגה והשלטון בברה"מ נסגרו – מסר ביום ד' השבועון „חדשות מוסקווה".

צעד זה, מסר השבועון, הוא חלק מהמערכה לביטול הזכויות המיוחדות שמהן נהנו הפקידים הבכירים ועסקני המפלגה במשך שנים רבות. לדברי העתון, נסגרה ב־1 בספטמבר החנות ברחוב גרנובסקי מספר 2 הסמוכה לקרמלין, שבה מותר היה רק לבכירי השלטון לעשות את קניותיהם.

שאלת זכויות היתר של צמרת השלטון בברה"מ עוררה ויכוח נוקב בוועידה האחרונה של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, ומאז מדווחת מדי פעם העתונות על ביטול מתקנים מיוחדים לאנשי צמרת ופתיחתם לציבור הרחב.

תשואה דולרית נאה עם הגנת הצמדה

ואפשרות לממש בכל עת את המניות

לא בכל יום מציעים למחזיק בנייר ערך בנקאי צירוף כה אטרקטיבי של יתרונות כפי שמציעים עכשיו למי שימשיכו להחזיק בבנקאיות שבהסדר אחרי 31.10.88:

תשואה דולרית
עבור כל 100 דולר מניות של אוקטובר 1983 ישולמו בתום הארכה של שלוש שנים 125.50 דולר, המהווים תשואה דולרית של כ־6.5% לשנה בתקופה זו.

נזילות
המניות ימשיכו להסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב כך שניתן לממש אותן בכל עת.

הגנת הצמדה למדד
ערך המניות בתום תקופת ההארכה מוגן בהצמדה למדד המחירים לצרכן ולכן ערכן לא יפחת מערכן הריאלי היום.

פטור ממס
כל הרווחים שיזקפו לזכותך מהצמדה ומריבית, פטורים ממס.

יתרונות אלה הופכים את מניותיך שבהסדר להשקעה בעלת תכונות ייחודיות.

בחרת ליהנות מהיתרונות ולהרוויח - אל תעשה דבר!
התנאים המיוחדים יחולו על המניות שבבעלותך, גם ללא קבלת כל הודעה מצדך.

אם בכל זאת תחליט לפדות את הבנקאיות ב-31.10.88 - עליך לחתום על פקודת מכירה עד ליום 18.10.88 בסניף הבנק או במשרד סוכן הבורסה בו מופקדות מניותיך. אם המניות אינן מופקדות, עליך להפקידן בבנק ולחתום על פקודת המכירה עד 18.10.88.
חשבונותיהם של הפודים יזוכו ביום 31.10.88 בשקלים בסכום השווה ל-104 דולר עבור כל 100 דולר מניות של אוקטובר 1983.

הערה: תקופת ההארכה והתנאים המיוחדים הנלווים לא יחולו על ניירות הערך הבאים: [illegible]

זכור! המניות הבנקאיות בהסדר הן מעכשיו נכס כספי רב תכונות נושא תשואה נאה וגם ניתן למימוש בכל עת.

[illegible] את הבנקאיות - מי שממשיך מרויח!

האוצר אגף שוק ההון

אנשים • אנשים • אנשים

חברי התזמורת הפילהרמונית של וינה, הנעשים בימים אלה בישראל, ביקשו דרך להנציח זכרם של שישה חברי התזמורת שניספו בשואה. הם פנו לקרן הקיימת לישראל בבקשה כי זו תאפשר להם לטעת שישה עצים לזכר יקיריהם. טקס נטיעת העצים נערך היום ב„יער השלום" בירושלים. השתתפו בטקס חברי התזמורת, מנהל התזמורת והמנצח, שגריר אוסטריה בישראל מר אוטו פליינר ואשתו, וכן ראש העיר טדי קולק.

דרישה חד־משמעית

גאולה כהן, אמורה להתראיין היום בתכנית הראיונות ב„קול השלום" של אייבי נתן. בתחילת השידור תדרוש כהן שהמשטרה תאסור את אייבי, בעקבות פגישתו עם ערפאת. ח"כ כהן ציינה שגם אם תאלץ לעזוב את האולפן באמצע השידור, או שינסו לבטל ברגע האחרון את הראיון אתה, אין בכוונתה לחזור בה מדרישתה בכוונתה לחזור בה מדרישתה החד־משמעית.

„על אזרחי המדינה גם אם הם בעלי תחנת רדיו פרטית לכבד את החוק וכל העובר עליו דינו מאסר", אמרה כהן.

אוניברסיטה בבגדד

מועצת הנהגת המהפכה פירסמה צו על הקמת אוניברסיטה ע"ש צדאם להנדסה ולמדעים. „מטרת הקמת האוניברסיטה היא ליצור בסיס מדעי גבוה לעידוד ההמצאות, המדעים והידע ולהכשרת מדענים ומומחים בהנדסה ובמכלול המדעים, מתוך מטרה לתרום לפיתוח המדינה והאומה בהווה ובעתיד", נאמר בהודעה. האוניברסיטה תוקם בבגדד ותקיים קשרים מדעיים עם מרכזי מחקר ברחבי העולם.

אינתיפאדה בהיכל

אינתיפאדה, כך במלה אחת, תאר עזר ויצמן (בתמונה) את שהתרחש בקבלת הפנים לרגל יום הולדתו ה־70 של ליאונרד ברנשטיין, שאמורה היתה להיות חגיגית. המארחים היו מועדון „ראיטי" והקרן להזדמנויות שוות" והאורחים היו אלה שקנו כרטיסי תרומה לקונצרט של „תיזמורת ורנה" בניצוחו של המאסטרו. הרוחק הרב והחום במקום הקטן שהוקצה לארוע, וכן איחורו של המאסטרו, גרמו לקהל התגלי עגמת נפש רבה.

היכונו לנשף

„המועצה לארץ ישראל יפה" תקיים השנה את הנשף השנתי שלה בחצר היקב של „כרמל מזרחי" בראשון־לציון בחסות רעיית נשיא המדינה הגב' אורה הרצוג. מרבית צפיר, חיים משה, תזמורת צה"ל והאורקסטרה של ראשון־לציון יככבו בערב אשר יתקיים במתכונת של ירид יין עליו וססגוני. בחצר היקב בן 106 השנים יוצבו מוקדי שעשועים וביתני משחק שיובאו למקום במיוחד מהלונה־פארק של תל־אביב. לאורחים שיגיעו למקום מצפים – שפע של יין, טעימה חופשית, ארוחת ערב וסיורים במרתפי היקב. [illegible] שיתקיים ב־5 באוקטובר, שמחירם השנה 350 ש"ל לזוג, ניתן להשיג במשרדי „המועצה לישראל יפה".

דיוקן של גורל

אורח ראשון מעולם הקולנוע במזרח גרמניה יגיע לישראל לפסטיבל הסרטים הבינלאומי בחיפה. אנדריאס שייטר, ראש הדרמטורגים באולפנים לסרטים עלילתיים במזרח גרמניה ילווה בישראל את הקרנת הסרט המזרח גרמני „וגלר ובניו" של הבמאי ריינר סימון. הסרט הוא סאגה משפחתית המתפרשת על פני שלושה דורות עד לתקופת הרייך הגרמני ומתואר כדיוקן של תקופה ושל הסרט הקושר את עצמו לגורל ולאחריות ההיסטורית.

ו.ג.

סנונית מהונגריה

משלחת פועלי ענף האירוח מהונגריה עומדת להגיע לארץ ב־21 באוקטובר כאורחת פועלי המזון ובתי המלון. המשלחת הראשונה מסוגה מארץ קומוניסטית זו תקיים כאן שיחות עם עמיתיה ותבקר במוסדות ההסתדרות. מנהל המחלקה לקשרים בינלאומיים של ההסתדרות, אברהם אלון רואה בביקור המשלחת סימן מעודד להידוק ההדרגתי של קשרים הדדיים בין ההסתדרות לאיגודים המקצועיים בהונגריה וגם בארצות מזרח אירופיות אחרות.

שי"ן

שלוחה ישראלית

שלוחה ישראלית למוזיאון המנציח את חייו ומורשתו של הזמר פריד אל אטרש תוקם בארץ. על כך מסר סמיח אלנאטור, מוציא לאור מדליית אל כרמל, כשובו ממצרים, שם קיים פגישה עם עו"ד פואד אל אטרש, אחיו של הזמר הדרוזי המפורסם שנפטר לפני עשר שנים. סמיח אלנאטור הגיש לפואד אל אטרש עותק מספרו של העתונאי הדרוזי מסבב הלבי „דרוזים רומן" המגולל פרשת אהבה בין צעיר דרוזי וצעירה יהודיה. פואד אל אטרש אמר, כי הוא גאה על כך, שעיתונאי דרוזי המתגורר בכפר דליית אל כרמל כותב בשפה העברית והבטיח שהספר יוצג במוזיאון על שם אחיו הזמר המפורסם פריד אל אטרש שבקאהיר. במוזיאון זה מוצגים חפצים אישיים של אל אטרש ושל דרוזים החיים בהר הדרוזים בלבנון, מקום הולדתו של הזמר המנוח.

חגיגה כפולה

חגיגה לכבוד מאתיים חמישים אלף הצופים בסרט „לול", תתקיים במוצאי חג הסוכות בחוף צמח מתשע בלילה ועד אור הבוקר. במהלכה יוקרנו על מסך ענק הסרטים „לול", „מציצים" ו„שבלול", וכן קטעי משחק של אורי זוהר ושיסל, שלא הוקרנו עדיין. כדי להיות מעודכנים ישמש מסך הענק גם להקרנת תחרויות הגמר מסיאול בשידור ישיר. את הערב ינחה אברי גלעד.

ו.ג.

לכבוד החג הלאומי של מדינתם, העניקו השגריר אל־סלבדור, מר אנריקה גוטפרוינד ורעייתו כסא טקילה למעון לנכים צעירים אילין שבגילה, ירושלים. בצילום, מימין לשמאל: שגריר אל־סלבדור מר אנריקה גוטפרוינד שוקל ילדה.

המדור נערך ע"י אורה ארניצקי

נבון מתנצל על החוברת הפוגעת
הדרוזים: לא נסתפק בהתנצלות

מאת יוסי לבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

שר החינוך והתרבות יצחק נבון הורה אתמול לאנשי משרדו להוציא לאור חוברת חדשה, שתשקף נאמנה את „מורשת הדרוזים המפוארת" כלשונו.

הדברים כלולים במברק ששלח השר נבון אתמול בבוקר לראש העדה הדרוזית שייח' אמין טריף בעקבות הפקת החוברת „הדרוזים" מטעם החברה להגנת הטבע (ראה ידיעה ב„דבר" מאתמול). כותב השר נבון: „קראתי בתדהמה בעתונות על החוברת שפורסמה לפני כחמש שנים על ידי החברה להגנת הטבע ואגף הנוער. דבר הופעת החוברת לא הובאה כלל לידיעתי, ונודר כי אני מגנה כל עמדה שיש בה כדי לפגוע בעדה הדרוזית המכובדת והאצילה".

שר החינוך כותב עוד, כי בבירור שערך אתמול נמסר לו שהחוברת אינה בשימוש ו„מישהו כנראה משיקולי בחירות, מצא לנכון לדוג במים עכורים".

עוזר הדרוז ג'יאד עזאם, המייצג את ראש העדה הדרוזית והמנהיגות הרוחנית של העדה, שלח אתמול מכתבים לחברה להגנת הטבע, לאגף הנוער במשרד החינוך והתרבות ולשר החינוך. במכתב מתרה עורך הדין בחברה להגנת הטבע, שאפילו אם מפרסמי החוברת יתנצלו על „ביטויים גסים העולבים ופוגעים בעדה שלמה", הוא קיבל הוראה להגיש תביעה משפטית בגין לשון הרע.

„קשה להבין איך הרשה משרד החינוך והתרבות להפיץ את החוברת. לו היה דרוזי כותב, כי בבתי כנסת מתנהלות אורגיות, מישהו היה מפרסם את זה?" שאל עזאם. כזכור נכתב בחוברת, שלפי כמה מהסיפורים מתנהלות אורגיות בעת חג הקדוש לדרוזים. עזאם אמר אתמול לסופר „דבר", כי כלל לא בטוח שראש העדה הדרוזית יסתפק בהתנצלות. „שייח' אמין טריף נעלב באופן אישי בצורה קשה, ונראה כי רק חסרון כיס בחברה להגנת הטבע ילמד אותה לקח".

היום ייפגש שייח' אמין עם ראשי המועצות הדרוזיות ונכבדי העדה, ורק בסיום הפגישה יוחלט כיצד לנהוג בהמשך בפרשה. לסופר „דבר" נודע עוד, כי „דף היזהבה הדרוזי" כבר הודרו והפיץ מנשר בכל הכפרים הדרוזיים ובו ציטוטים נרהבים מתוך החוברת הפוגעת.

ההסתדרות תקבע גובה הפיצויים ל־7.5 מפוטרי מפעל תומר שנסגר

בשבוע הבא ייחתם הסכם לסיום סכסוך העבודה ב'סוללות תדיראן'

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

ועדה בראשותו של סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, מאיר גת, תכריע בעניין גובה פיצויי הפיטורים ל־72 עובדי מפעל „תומר" שבמושב תימורים, שנסגר עקב הפסדים.

הוועדה הוקמה לאחר שעליה תמיר, יו"ר מטה התעסוקה בהסתדרות, התערבה בסכסוך שבין העובדים לבין הנהלת המפעל על גובה הפיצויים. במהלך הסכסוך התבצרו העובדים במשך שישה ימים רצופים במפעל.

ועד העובדים דורש שפיצויי הפיטורים יהיו בשיעור של 300 אחוז, בעוד שההנהלה מוכנה לפיצויים בשיעור 100 אחוז מהשכר. מזכיר מועצת פועלי קריית מלאכי שלמה סופר גייס סכום עבור שי צנוע למפוטרי 'תומר' לרגל ראש השנה, במקום השי שהיו אמורים לקבל על פי הסכם העבודה והנהלה נמנעה מלהעניקו.

הסכם ב'סוללות תדיראן'

הסכם המחסל את הסכסוך במפעל 'סוללות תדיראן' בקריית עקרון, ייחתם בשבוע הבא. ההסכם קובע ש־800 העובדים יוותרו על הפסקת הבוקר הנמשכת חמש דקות ועל הפסקת הצהריים בת 10 הדקות. מאידך שופר בסיס החישוב לפנסיה כך שהוא יעמוד על 70 אחוז מהשכר במקום 45 אחוז עד כה.

העלאת שיעור השכר לצורך הפרשה לפנסיה יבטל עיוות שנמשך שנים, לפיו עובדים שהכנסתם גבוהה יחסית קיבלו עם צאתם לגמלאות פנסיה נמוכה.

סיטרואן חדשה

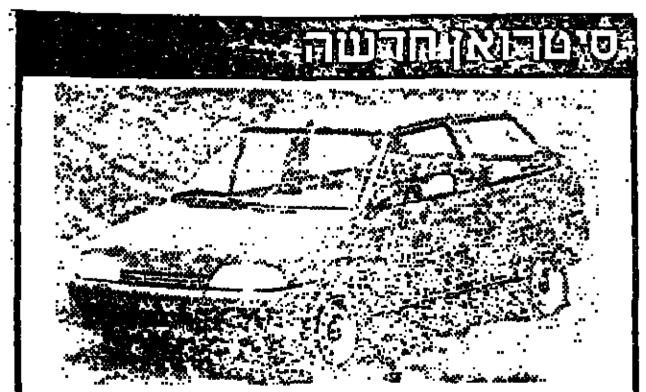

(אריה ארד) המכונית העשויה להיות השנה להיט הסופר־מיני, ה„סיטרואן אה.איקס." (בתצלום) הוצגה אור לאתמול בפני כתבי הרכב הישראליים. מכירת ארבעה מדגמי המכונית בארץ כבר החלה: עם מנוע בן 954 סמ"ק, 45 כ"ס, במחיר 20,864 שקל, 1,124 סמ"ק, 55 כ"ס, ב־22,587 שקל, 1,360 סמ"ק, 70 כ"ס ב־24,556 שקל ודגם הספורט, 95 כ"ס, במחיר 28,365 שקל. משקל המכונית 620 ק"ג בלבד, כ־100 ק"ג פחות מאשר ה"אונו". הדגם הקטן מפיק מכל ליטר בנזין 25.6 קילומטר. החלפת השמנים היא אחת ל־12,5 ק"מ וטיפול תקופתי אחת ל־25,000 קילומטר. תוך חודשיים יוצעו דגמי ה"אה.איקס." עם מזגן מקורי שיעלה כ־2,000 שקל.

חומר כימי חדש הסיר מפגע הריח בנחל חדרה

(ע.) – ניסוי בחומר כימי חדש, שנערך אתמול בפני קבוצת עתונאים, הצליח להסיר למספר שעות את מפגע הריח הרע העולה ממאגר הקולחין בנחל הדרה.

בניסוי הופעל חומר כימי חדש, אפוליאן, שנועד לטהר זיהומי אוויר ומטרידי ריח קשים. האפוליאן פותח במשך עשר שנות מחקר על ידי מדעני חברת הכימיקלים הספרדית 'אייקר', ומשווק לישראל על־ידי חברת 'דלתה היי־טק טכנולוגיות'.

להסתכל לתשמ"ט ישר בעיניים

לשנה טובה - זו הברכה, זו התפילה.
אבל השנה הבאה - כולנו יודעים - תהיה שנה קשה, מהקשות בתולדות המדינה.
לא התפילות יבטיחו לנו את העתיד, ולא מהשמים ניוושע. מעשיהם ומחדליהם של בני-אדם הם שיכריעו את גורלנו. את ואתה יכולים כבר עכשיו להתכונן לשנה הבאה, לארבע השנים הבאות, להסתכל לתשמ"ט ישר בעיניים ולהקדים תרופה לכמה מכות, להקדים תשובה לכמה בעיות, להקדים עם רצ את המבחנים שבדרך.

רצ היא תנועה -
■ **שמגלה אומץ־לב** בשעת מבחן, גם כאשר צריך ללכת נגד הרוח הרעה
■ **שמקפידה על טוהר־המידות** הציבורי ועל נקיון כפיים אישי
■ **שחושבת בדרך עצמאית** ומקורית, ואינה משתתפת במקהלה הלאומית המדקלמת
■ **שמוותרת על כסא** כדי לשמור על עיקרון, והשררה אינה מעבירה אותה על עמדתה
■ **שחייבת אך ורק למצפונה** ולאמון בוחריה, ואינה משרתת מנגנונים ונכסים כלכליים
■ **שמאגדת בתוכה אנשים** שאיכפת להם, ויש להם עדיין חלום
■ **שיש בה אחוות־חברים** ורוח־יחידה
■ **שמנהלת פוליטיקה מסוג אחר, לא קונים** אותה וגם לא מוכרים
■ **שמצליחה לראות את הנולד**, כי העיקר לא לפחד כלל מהמציאות, ולהסתכל לעתיד ישר בעיניים

רצ נאבקה ונאבקת בעד -

■ **שוויון זכויות והזדמנויות מלא** לכל אזרחי ישראל בלי הבדל מין, לאום, דת ועדה
■ **משא ומתן לשלום** תוך נכונות לפשרה צודקת
■ **נסיגה משטחים** לגבולות מדינת־ישראל, ופירוז הגדה המערבית ורצועת עזה למען בטחון ישראל
■ **הגדרה־עצמית לעם הערבי-פלסטיני והידברות עם אש"פ** על בסיס הכרה בזכות קיומה של ישראל והפסקת מעשי־האיבה
■ **צה"ל כצבא העם**, שנועד למלחמה. מגן בלבד
■ **הפרדת הדת מהפוליטיקה**
■ **שוויון כל הזרמים ביהדות** וחופש הפולחן
■ **חלוקה צודקת** של הנטל הבטחוני והכלכלי
■ **צמיחה כלכלית** ותמורה הוגנת לעבודה
■ **רמת חיים נאותה לנכים**, לגמלאים ולשכבות מצוקה
■ **חוק בריאות ממלכתי** ורשות אישפוז ממלכתית
■ **מערכת־חינוך**, שמטפחת את חירות־המחשבה, הידע המדעי, היצירתיות והסובלנות

רצ נאבקה ונאבקת נגד -

■ **סרבנות השלום** של הליכוד
■ **הגמגום** וההססנות של המערך
■ **הלאומנות של כהנא**, התחיה וגוש־אמונים
■ **הפגיעות בזכויות האדם בישראל ובשטחים**
■ **מלחמת לבנון**
■ **אפליה מסיבות לאומיות**, דתיות ומיניות
■ **מדינת־הלכה** וכפיה דתית
■ **השתמטות מגיוס** של בחורי־הישיבות
■ **ביורוקרטיה במנגנונים** הממלכתיים והציבוריים
■ **שחיתות בצמרת השלטון**
■ **התנכלות לחופש הביטוי**, הפרסום, היצירה והמחקר
■ **שיתוף פעולה עם משטרי דיכוי ואפליה**

העובדות מצביעות
רצ

התנועה לזכויות האזרח ולשלום

טשרניחובסקי 21, ת"א 63291, טל': 661567/8, 03-5101847

האנשים של רצ

שולמית אלוני
משפטנית, יו"ר תנועת רצ ומייסדת התנועה, חברה בוועדת חוקה חוק ומשפט, חינוך וביקורת המדינה, הקימה את המועצה הישראלית לצרכנות, יזמה את הקמת הוועדה המיוחדת לחוקי יסוד ועמדה בראשה. תושבת כפר שמריהו.

יוסי שריד
עיתונאי ומורה. חבר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת וועדת הכנסת. הצטרף לרצ ב־1984 לאחר שפרש ממפלגת העבודה עם הקמת ממשלת האחדות הלאומית. יליד רחובות, תושב תל־אביב.

רן כהן
חקלאי וכלכלן, אלוף־משנה במילואים. ממייסדי שלי. חבר ועדת העבודה והרווחה וועדת ביקורת המדינה של הכנסת. יליד עיראק, חבר בקיבוץ גן שמואל. יו"ר סיעת רצ בהסתדרות.

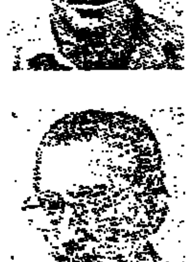

דדי צוקר
ממקימי שלום עכשיו. חבר ועדת הכספים של הכנסת. חוקר וכותב בתחום החינוך וההיסטוריה. תושב ירושלים.

מורדכי וירשובסקי
משפטן. ממקימי תנועת שינוי. הצטרף לרצ ב־1987 בעקבות פירוק "שינוי" והקמת תנועת המרכז. חבר ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת וועדת הפנים. חבר מועצת עיריית תל־אביב.

נג'יב אבו־רקייה
חקלאי, בן 39, תושב הכפר מייסר שבמשולש. חבר הוועד הפועל של ההסתדרות. הצטרף לרצ ב־1984 עם פעילי שלי. חבר בוועד ארבעים הכפרים הערביים.

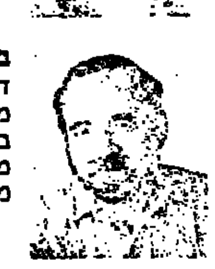

רחל אלתרמן
פרופסור חבר בטכניון. ראש המסלול לתכנון ערים בפקולטה לארכיטקטורה ומשפטנית מומחית בתחום התכנון והבניה. בת 42. ממקימות רצ בחיפה, וחברה פעילה בשלום עכשיו.

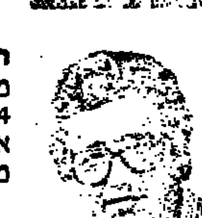

בני טמקין
ד"ר למדע המדינה. מרצה לכלכלה מדינית ולסוציולוגיה פוליטית באוניברסיטת תל־אביב. בן 43, יליד מקסיקו, תושב מבשרת ציון. יו"ר מועצת רצ.

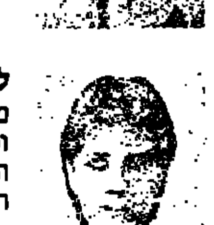

רפי זגורי
מנהל חשבונות ממפעלי שער הנגב, בן 44, יליד מרוקו, תושב אשקלון. עזב את מפלגת העבודה ב־1984, עם הקמת ממשלת האחדות, והצטרף לרצ.

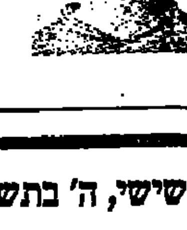

ליסה בלום
משפטנית. פעילה בנושא זכויות האדם ומעמד האישה. בת 33, ילידת ארה"ב, תושבת תל־אביב. נציגת רצ בוועד הפועל הציוני ובקונגרס הציוני.

נמשכת המגמה החיובית במניות

● מימוש הרווחים לו ציפו בבורסה עבר אתמול ללא זעזועים ותוך עליות שערים התורמות לאווירה חיובית במסחר ● קרנות הנאמנות זוכות ליצירות כספיות בעיקר בקרנות הסולידיות ● הריבית השקלית ממשיכה לרדת, פיקדונות ג'מבו מוזכים ב־10.5% ריבית בחישוב שנתי ● הקשיים המעיקים בחברת ליגת הפתיעו את מקורבי הבורסה ● בעקבות הגידול בהפסדי פולגת זכו המניות לביקושים ועליות ● בסקירת יו"ר דירקטוריון הבורסה מובעת תקווה לשינוי חיובי במניות ● מניות רוגוזין עלו 15% בתמורה כספית נאה בעקבות המאזן המשופר ● גידול ברווחי דלק, קיטון חד ברווחי כלל תעשיות, הפסד לחברה המרכזית

מאת שמואל רוזנבלום

שוק המניות סיים את שבוע המסחר המקוצר תוך המשך עליות שערים מאוזנות בהשוואה לשלשום. בבורסה ציפו למימוש רווחים אתמול, בדיעבד אכן היה מימוש מסוים אך הוא עבר ללא זעזועים ותוך קליטת הצעים מהירה בשלב המר"צ. כשראו בבורסה שההצעים נקלטים במהירות רבה החלו ביקושים לזרום למסחר ובסיכומו של המסחר נרשמה מגמת עליות כללית.

במהלך המסחר בזירת המשתנים בלטו עליות נאות בבינלאומי +2.75%, הסנה +6.5%, חברה כלכלית +3%, כלל סחר +2.25%, פועלים השקעות +6.75%, חברה לישראל +3%. הנפח הכספי במניות המשתנים גדל בהשוואה לימי המסחר הקודמים והסתכם ב־3.3 מיליון שקל לערך. במספר כתבי אופציות נרשמו תנודות חדות, עוזרא +34.7%, דיקית +11%, מגור +12.6%, נגב +13.1%, כתב האופציה של קונסורטיום ירד 44.2%. בבנקאות שבהסדר נרשמה יציבות בנטיה לעודפי ביקוש.

במניות האופציות בלטו עליות נאות ביעצא +7.8%, יצהר +15%, לודזיה +10.1%, גבור +15%, קליל +10%, פיטסמגר 5 +9.4%, חברה לישראל 5 +5.6%, פמה +10%. מהרווחים שנמסרו אתמול לבורסה מסתבר כי חברת דלק הרוויחה במחצית 1988 11.5 מיליון שקל לעומת כ־8.9 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

במחצית 1988 הרוויחה כלל תעשיות 0.9 מיליון שקל לעומת רווח בסך 9 מיליון שקל אשתקד. חברת אלרון הפסידה ברבעון השני של 1988 0.9 מיליון דולר. החברה המרכזית דיווחה לבורסה על הפסד של 2.9 מיליון שקל במחצית 1988 בהשוואה לרווח בסך 10.1 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

אתמול נמסרו הזכויות של הכשרת הישוב ושערן עלה באורח חד.

קרנות הנאמנות – יצירות כספיות

קרנות הנאמנות זכו ביומיים האחרונים ליצירות כספיות בסך כ־20 מיליון שקל לערך כאשר 17 מיליון שקל מתוך היצירות זרמו לקרנות הסולידיות. זרימת הכספים לקרנות הסולידיות באה בעקבות ירידת הריבית השקלית וחשש להתייקרויות במשק מצד שני. ציבור המשקיעים מחפש כיום הגנה מרבית לכספו ובמסגרת זו נוטה המשקיע המצוי לאפיקי השקעה צמודי מדד. בחלק מהקרנות הסולידיות יש עדיין שרידי החזקת מניות מהתקופה בה רכשו הקרנות מניות בבורסה במסגרת גיוון של ההשקעות. ברור שהקרנות המחזיקות כיום עדיין מניות עשויות להשיג תשואה מעט טובה יותר בהשוואה לקרנות הנקיות לחלוטין ממניות בתיקיהן. בשוק ההון מעריכים כי זרימת הכספים לקרנות הסולידיות עשויה להמשיך בשבועות הקרובים תוך יצירות כספיות קלות גם בקרנות המתמחות במניות.

שוק ההון – סקירה

התנודות בשוק ההון בשבועיים האחרונים בנדרש[?] ע"י כלכלני חברת "מיליס" לניהול תיקי השקעות [illegible]-בנק הפועלים. תשובה זו, הקילות שבעה ימי מסחר בלבד עד יום רביעי שחלף (14.9), הלו עליות משמעותיות במדד המניות (ללא בנקים בהסדר) תוך גידול ניכר במחזורי העסקאות. בסוף החודש שעבר (31.8) עמד מדד המניות

התשואות על 72.70 נקודות. הבאתו יום פרסום תנאי המיזוג של המניות הבנקאיות שבהסדר ל־88 האפשרות הארכתו לשלוש שנים נוספות בתשואה דולרית של 6.46%. שוק ההון הגיב בעליות חזקות שהביאו את המדד לרמת 81.55 נקודות המהווה עליה של 12.2%. בלטו במיוחד העליות במניות חברות החשמל והאלקטרוניקה 17.6%, חברות להשקעה 14.6%, מסחר ושירותים 13.7%, והבנקים שלא בהסדר 13.9%.

גם ענפים אחרים עלו בשיעורים של 9% עד 12%, פרט למניות הנפט שעלו אך ב־4.5%.

בשוקים האחרים חלו שינויים פחות משמעותיים. אף שמחזור העסקות באג"ח גדל מ־4.8 מיליון ש"ח ל־10.6 מיליון ש"ח הרי שמדד האג"ח עלה אך ב־1.39% הנובע מעליית שער אגרות החוב המוצמדות למדד.

המניות הבנקאיות שבהסדר נשארו ללא שינוי, על אף ירידת השער היציג ב־0.6%.

נפח המסחר גדל מ־3.9 מיליון ש"ח ל־11 מיליון ש"ח ונבע מהצעים שנקלטו ע"י בנק ישראל, הוותג מניות בנקאיות אלו בתשואות לפדיון גבוהות יחסית המגיעות עד 18%, ומקטין בכך את עלות הפדיון בסוף אוקטובר 88'.

התשואות השנתיות בבנקאיות שבהסדר – פדיון 1988

אי.די.בי. רג'	17.62%	פועלים מבוכרות	6.38%
אי.די.בי. ב'	18.17%	פועלים ע"ש	17.75%
אי.די.בי. בכורה	17.92%	פועלים מוכ"ז	19.08%
אגוד	13.29%	כללי א'	17.97%
דיסקונט ב'	9.24%	בל"ל סטוק	17.56%
דיסקונט א'	17.96%	מימון וסחר 1	9.53%
מזרחי ע"ש	18.24%	מימון וסחר 5	19.01%
מזרחי מוכ"ז	18.56%		

המניות הישראליות בבורסת ניו־יורק

אופוטק	3⅞	סאייטקס	5½
אי.איי.ם.	4½	עשש	2¼
אינטרפרם	3⅝	עין לבוד	4¼
אלסינט	1¼	ראורא	1½
אלרון	2 15/16	תדר	1
אלקטרוניקה לישראל	3⅞	אורית	1⅞
תעשיות לייזר	4	כרמל	3⅞
מה"ח	1¼	אלביט	4 15/16
צייד ודרה	14¾	טבע	6¾

הודעות מהבורסה – הדוחות הכספיים

פועלים השקעות – במחצית 1988 הרוויחה פועלים השקעות 1.9 מיליון שקל בהשוואה לרווח נקי של 1.7 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

שקם – הרווח הנקי המתואם למחצית 1988 הסתכם ב־145.7 אלפי שקל בהשוואה לרווח נקי של 374 אלפי שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

ישום – ההפסד הנקי המתואם של ישום הסתכם ב־4.6 מיליון שקל בהשוואה להפסד נקי של 2.9 מיליון שקל בתקופה המקבילה אשתקד.

ריום – ההפסד הנקי המתואם הסתכם במחצית 1988 ב־434 אלפי שקל בהשוואה להפסד נקי של 386 אלפי שקל.

שערי מניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
א.ג.ה.ד ש	— הפסקת מסחר —				
ספנות 1	1010	1200	+10	+1.0	+434
ספנות 5	510	2105			+1998
כללי לא בהסדר 1	16125	854	+700	+4.5	+1133

בהסדר הצמדה ל־88

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
אידיבי ב"ר ל־88	116040	891			-344
אידיבי ב' ל־88	115800	4.0			-4.0
אידיבי בכא ל־88	699800		+800	+.1	+20.0
איגוד 1 ל־88	86750	151			-120
דיסקונט ב' ל־88	148050	11.0	-1481	-1.0	-11.0
דיסקונט א' ל־88	148300	293	+250	+.2	+689
דיסקונט ש"ה ב' 88	17004				+104
מזרחי ש' ל־88	47820	1033	+100	+.2	+1437
מזרחי מ' ל־88	47740	36.0	+40	+.1	+634
הפועלים מבכ ל־88	102112				-4.0
הפועלים ש' ל־88	78830	2262			-178
הפועלים ב' ל־88	78850	187	+150	+.2	+372
כללי א' ל־88	200950	15.0	+250	+.1	+295
כללי ש"ה 7 ל־88	6390	244	+20	+.3	+556
בל"ל סטוק ל־88	50100	3166			+261
בל"ל 711 ל־88	17150	1205			+622
מימון וסחר 1 ל־88	66400	24.0	-657	-1.0	-24.0
מימון וסחר 5 ל־88	33950	9.0	+300	+.9	+142

בהסדר הצמדה ל־89

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
אידיבי ב"ר ל־89	148250	230	+750	+.5	+700
אידיבי ב' ל־89	— לא נסחר —				
אידיבי בכא 89	— לא נסחר —				
איגוד 1 ל־89	114000	80.0	+4887	+4.5	+600
דיסקונט ב' ל־89	— לא נסחר —				
דיסקונט א' ל־89	190851				+10.0
מזרחי ש' ל־89	61150	242	+455	+.7	+887
מזרחי מ' ל־89	— לא נסחר —				
הפועלים ש' ל־89	100700	261	+600	+.6	+930
הפועלים ב' ל־89	100800	59.0	+600	+.6	+171
כללי א' ל־89	255800	10.0	+2000	+.8	+320
בל"ל סטוק ל־89	63880	499	+200	+.3	+1253

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
אדנים 0.1	28718	77.0			-21.0
לאומי משכנתא' ש	12400	59.0	+400	+3.3	+85.0
לאומי משכנתא' מ	12850 תב	24.0	+650	+5.3	+127
כרמל 1	200	6175	-1	-.5	-207
כרמל אופ א	106.5	12635	+3.0	+2.9	+20221
כרמל שה ב	95.0	15695	-5	-5	-7205
טפחות משכ' 1	2650	877			+133

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
מסקל 1	4650	404	+40	+.9	+736
בנק עצמאות 1	16380				-70.0
הבינלאומי למשכ'	6750	10.0	+104	+1.6	+80.0
ספנות מבכ ש	29000		+1250	+4.5	+3.0
ספנות רג ש	24680	60.0	-500	-2.0	-118

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
החקלאות מבכ א	— לא נסחר —				
החקלאות מבכ 1	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	16900	102	-500	-2.9	-90.0
פתוח תעשיה מבכ	— לא נסחר —				
פת תעש בב 3	— לא נסחר —				
פת תעש בב 33	— לא נסחר —				
פת תעש בב 5	— לא נסחר —				
פת תעש בב 7	— לא נסחר —				
פת תעש בב 1	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	765	2910			-315
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	15900	28.0	+700	+4.6	+56.0
כלל ליסינג 0.5ב	14647	78.0	+287	+2.0	+222

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
אילון בטוח 1	99.0	1.0	+1.0	+1.0	+1999
אילון ביטוח 1	105.0	3640	+5.0	+5.0	+14640
אריס 1	946	310	-40	-4.1	-310
בטוח משנה 1	331				
בטוח משנה 5	153.0 תב	7017	+10.5	+7.4	+8017
בטוח משנה אופ 2	212				
בטוח כנ. שה-אפ	112.5		+5	+4	+20000
הדר 1	151.0	4781	+3.0	+2.0	+3225
הדר 5	125.0	10500			+2114
הדר אופ 2	113.0	9958			-8353
הפניקס 1	553	1163			+927
הפניקס 5	477	1072	+5	+1.1	+1163
המגדל-הראל 1	5900	141	+139	+2.4	+102
המגדל-הראל 5	5120	168			-146
כלל ביטוח 1	258	6547			-384
כלל ביטוח אופ א	48.3	18953	+1.8	+3.9	+13203
כלל ביטוח אג"ח	103.0	2000	+5	+5	+23000
מנורה 1	— הפסקת מסחר —				
מנורה מ"ד 5	— הפסקת מסחר —				
סהר ביטוח 1	165.0	1500	+3.0	+1.9	+7656
סקוריטס 1	1054				
צור שביר 1	205	671	+4	+2.0	+2290
ציון החזקות 1	* 1525	212	+36	+2.4	+760
* ביצוע חלקי 73.60%					
ציון החזקות 5	779	42.0	-26	-3.2	-138

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי באגורות	השינוי ב%	הצעות/ביקוש
אינטרסבא 1	* 725	1671	+45	+6.6	+2500
* ביצוע חלקי 95.40%					

מקרקעין ופיתוח

חברות להשקעה

נסחרות במט"ח

דלק ונפט

רשימה מקבילה

תעשייה

אגרות חוב

מנותנים

שערי קרנות נאמנות

יום שישי, ה' בתשרי תשמ"ט, 16 בספטמבר 1988

הישראלים נשמו לרווחה המתאגרפים אושרו לזירה

מאת יעקב ברוש
שליחנו המיוחד

מליאת התאחדות האיגרוף הבינ"ל חזרה בה מהחלטת ההשעייה ⊠ ללקין ואפק עמלו בשיכנוע 40 חברי המועצה שחבריה גילו בקיאות מדהימה בפרשיית דרום־אפריקה ⊠ אושרה הרחקת 14 מתאגרפים לצמיתות ⊠ מבקשים שמותיהם של עוד שלושה, כנראה בני־מיעוטים ⊠ צפיה דרוכה של שלוש שעות להחלטה

המוגה הישראלי בסיאול נשם לרווחה, לאחר שמליאת המועצה של ההתאחדות הבין־לאומית באיגרוף חזרה בה מהחלטתה להשעות את שלושה המתאגרפים והודיעה כי יוכלו להשתתף במשחקים. שעות רבות של חרדה עברו על המשלחת עד שהתקבלה ההודעה הרשמית.

קודם לכן, התייצבו שמואל ללקין ואודי אפק בפני 40 חברי מועצת האיגרוף העולמית וחזרו על השתלשלות העניינים, כאשר הדובר הראשי הוא ללקין, שטיפל עוד בישראל בכל הקשור למישור הבין־לאומי. ללקין נמצא בסיאול, כדי להשתתף בקונגרסים השונים והיה ידוע מראש כי יסביר את עמדת ישראל במועצת האיגרוף העולמית.

הלובי הישראלי נמשך עד הבוקר לפני תחילת הדיון בפרשה וללקין נפגש פעם נוספת עם מזכ"ל ההתאחדות הבין־לאומית, המזרח־גרמני קרל־היינץ וואהר, שסוב גילה גישה קורקטית. אגב, חברי המועצה גילו בקיאות מדהימה בכל פרטי הנסיעה של המתאגרפים לדרום־אפריקה ואף התריסו כלפי ללקין ואפק מדוע פנו לאמצעי התקשורת ואיימו לפרוש מהמשחקים אם ייפסלו המתאגרפים.

הדוברים טענו שיש בכך צעד של סחטנות נגד ההתאחדות הבין־לאומית, אך אפק הכחיש מכל וכל כאילו זו היתה עמדת המשלחת של ישראל וחברי המועצה ציינו כי הם מקבלים את הודעתו בסיפוק.

ההתאחדות הבין־לאומית אף אישרה את החלטת ההתאחדות לספורט בדבר הרחקה לצמיתות של כל המשתתפים בדרום־אפריקה. יתר־על־כן: ההתאחדות הבין־לאומית דורשת להעביר אליה את רשימת שלושת המתאגרפים הנוספים שנסעו לדרום־אפריקה. ללקין הסביר כי הדיווח של ההתאחדות לספורט כלל את תשעת המתאגרפים שהם חברי ההתאחדות לספורט, בעוד שהשלושה הנוספים, שהם כנראה מבני המיעוטים, אינם חברים בהתאחדות לספורט.

מכל מקום, ניתנה התחייבות ישראלית כי תוך עשרה ימים תקבל ההתאחדות הבין־לאומית את שמותיהם של השלושה. ללקין ואפק ציינו לשבח את התנהגותם הקורקטית של היו"ר הפקיסטאני, פרופסור צ'אודרי והמזכ"ל קרל־היינץ וואהר ולדבריו ללקין חזר צ'אודרי ושיבח שלוש פעמים את ההופעה המכובדת של ישראל במועצת האיגרוף העולמית.

ללקין ואפק לא קיבלו את ההחלטות במקום. לאחר השמעת הדיבורים תיחקר הנשיא צ'אודרי בעיקר את ללקין ובסופו של הדיון נתבקשו השניים לחזור לחדריהם ולהמתין להודעה רשמית. וכך, לאחר כשלוש שעות, הגיעה ההודעה המרגיעה, נו, שיהיה במזל.

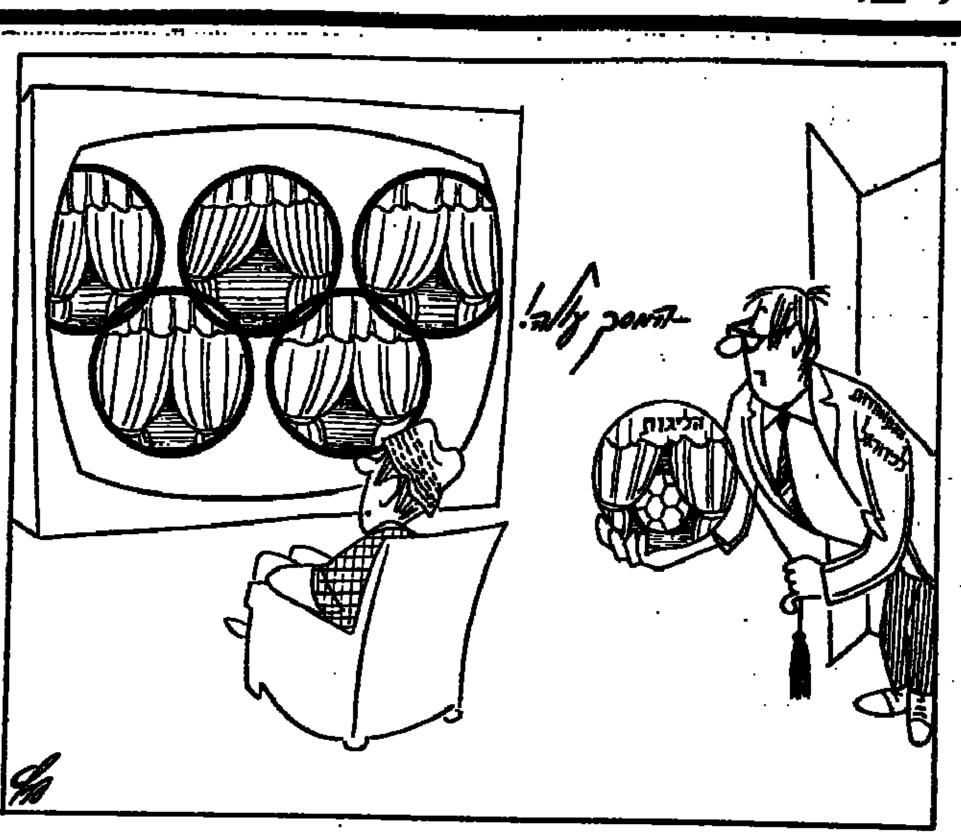

יומן הנמר / יעקב ברוש

נקווה שישראל תופיע בכבוד

כאשר תיכנס מחר משלחת ישראל לאיצטדיון האולימפי היא תזכה לתשואות כפיים, כמו כל אחת כ־160 המשלחות, בדיוק 20 יותר ממספר המדינות שהיו באולימפיאדת לוס־אנג'לס 84. חזונו של מחיה המשחקים המודרניים, הברון הצרפתי פייר דה־קוברטן, שגרס שהעיקר היא ההשתתפות יקרום שוב עור וגידים.

החל מיום ראשון ינסה שוב האדם להגיע לשיאים חדשים ולהוכיח שמה שנראה אתמול בלתי־אפשרי, ניתן להשגה היום. התחרות אוכלת שרק 40 מדינות יזכו במדליה כלשהיא ורק הספורטאים בודדים יזכו בתהילת עולם. כמו מדינות רבות בעולם תשמש ישראל תפאורה לגדולה שבהצגות תבל וספורטאיה יוכלו – כמו אלפים רבים אחרים – להתנחם בנשימת אוויר פסגות. יצדיעו לסופר־סטארים החדשים שיכבשו את „האולימפוס".

אנשי המקצוע, המלווים את המשלחת הישראלית טוענים, כי ספורטאינו הוכנו הפעם בצורה יסודית וכי זוהי משלחת מכובדת ובעלת מוטיבאציה. אין לאיש אשליות: „התקווה" לא תנוגן כאן בסיאול או בפוסאן ושום ישראלי לא יתייצב על דוכן המנצחים. בסך הכל נעשה מאמץ לא קטן כדי שספורטאינו ייצגו את המדינה בכבוד. ואם נהיה כנים עם עצמנו הרי שכל דרישה מעבר לזה תהיה מוגזמת ובלתי־הגיונית.

אם אייל שטיגמן לא יגעל את הבריכה, המתאגרפים לא יסתבכו לקרשים במהירות כבר בהתחלה, ורויטל שרון לא תפיל על הקורה והקלעים לא יפקששו, נוכל לומר שהספורטאים עשו את שלהם. אם ישפרו את שיאיהם נמחא להם כפיים.

חמישה ענפים ביום הפתיחה

טורניר האיגרוף הקשוח ביותר בתולדות המשחקים האולימפיים, יחל מחר בסיאול, ב־9 בבוקר שעון מקומי. 450 מתאגרפים – שיא השתתפות, יתמודדו על המדליות בשתי זירות במקביל, זאת בשל ריבוי המשתתפים ולמרות מחאות הטלוויזיה.

7500 מקומות הישיבה באולם האיגרוף יהיו מלאים בעיקר ע"י אוהדים מקומיים המקווים לראות את מתאגרפי דרום־קוריאה „לוקחים" את כל המדליות. הביתיות מעניקה כמובן יתרון לקוריאנים ובכפר האולימפי אומרים כי הפעם לא תהיה שליטה מוחלטת של אחת הגבורות כפי שהיה בעבר.

מאבק מעניין יהיה גם בין מתאגרפי ארה"ב וברה"מ שיפגשו לראשונה לאחר 12 שנה.

המספר הרב ביותר של מתאגרפים בעיקר במשקלים הקלים, יגרום לכך שמתאגרפים שיפעילו לשלבי הסיום יצטרכו להכנס לזירה לפחות שבע פעמים.

איגרוף יהיה רק אחד מחמישה הענפים שיוזנקו ביום הפתיחה. באולם הכדורסל יתקיימו שני משחקים: סין – בנשים; קנדה – ברזיל. בכדורגל יתחקו: סין – מערב־גרמניה (א); איטליה – גואטמלה (ב); שוודיה – טוניס (א); זאמביה – עיראק (ב). כדורעף: צרפת – הולנד; דרום־קוריאה־שוודיה. כן יערכו מוקדמות בקפיצות למים נשים.

ספורט בשבת

ליגה לאומית

בית"ר ים	הפועל ת"א
מכבי חיפה	כפר־סבא
הפועל פ"ת	צפרירים
שמשון	בני יהודה
באר־שבע	הפועל ים
טבריה	מכבי נתניה
מכבי ת"א	בית"ר ת"א

ליגה האנגלית

ארסנל	סאותהמפטון
קובנטרי	צ'רלטון
ליברפול	טוטנהאם
לוטון	מנ.יונייטד
מידלסברו	וימבלדון
מילוול	אברטון
ניוקאסל	נוריץ'
נוטינגהם	דרבי
ק.פ.ר.	שפילד
ווסטהם	אסטון־וילה

ליגה הארצית

הפועל ר"ג	הפועל חדרה
בית"ר נתניה	מכבי טמרה
מכבי שעריים	מכבי יפו
הפועל לוד	בית"ר רמלה
הפועל יהוד	מכבי יבנה
הפועל בתים	מכבי פ"ת
רמת עמידר	הפועל חיפה

ליגה הסקוטית

סלטיק	אברדין
דאנדי יו.	היברני
המילטון	דאנדי
הארטס	ריינג'רס
סנט מירן	מאדרוול

האולימפיאדה יוצאת לדרך!

האולימפיאדה ה־24, אותה מארחת בירת דרום־קוריאה, סיאול – הגדולה והמפוארת ביותר יוצאת מחר לדרך. קרוב ל־14,000 ספורטאים המייצגים 160 מדינות התקבצו ובאו מארבע כנפות תבל כדי להשתתף במשחקים. לראשונה מזה 12 שנה יהיו שם נציגים מהמערב והמזרח. לאחר שתי החרמות, במוסקווה ובלוס־אנג'לס, יהיה מעניין לראות את נציגי שני הגושים נאבקים על המסלול ובבריכה ולוחצים ידיים בכפר האולימפי. גם העדרם של נציגי שבע המדינות המחרימות לא יצליחו לקלקל את השימחה.

ישראל תהיה המדינה ה־118 שתיכנס לאיצטדיון בטקס הפתיחה, שיחל כאן מחר ב־19.30 בבוקר (30 לפנות בוקר, שעון ישראל). היא תצעד אחרי ישאן ולפני ג'אמייקה, כאשר הקלע יצחק יונסי ישא את הדגל הלאומי. מבין הספורטאים ייעדרו ארבעת השייטים הנמצאים בפוסאן ויתכן שיפקד מקומם של אייל שטיגמן והמתאבק דב גרוברמן שיכנסו לפעילות ביום ראשון.

אגב, אתמול מילאה ישראל את חובתה – נשיאת הלפיד האולימפי. נציגה, מאמן הקלעים יאיר דוידוביץ רץ עם הלפיד לאורך 100 מטרים, כמו כל אחד מנציגי 160 המשלחות הנמצאות כאן.

המטרה סיאול

המתעמל דימטרי בילוזרצ'ב מציג: כיצד להחלים משבר ולשוב לפיסגה

מאת שמואל טל

דימטרי בילוזרצ'ב, 44 שברים ברגל לא יפריעו להאבק על המדליה

דימטרי בילוזרצ'ב, פעמיים אלוף העולם בהתעמלות, הוא האיש שאמר פעם בראיון עיתונאי, כי כדי להגיע לפיסגה צריך לעבוד קשה. להוכחת אמיתות דבריו, יחזור המתעמל בן ה־21 לאולם ההתעמלות בסיאול כדי להבהיר לכולם כי אפשר לחזור ל„טופ" גם אחרי תאונה קשה, שכמעט חיסלה את הקריירה שלו.

דימטרי בילוזרצ'ב נחשב בזמנו כ„ילד פלא". בגיל 16 זכה בתואר אלוף העולם באליפות שנערכה בבודפשט, הונגריה. הוא הפתיע אז את המומחים ואפילו את מאמניו, לא רק בעצם הישגו אלה בגלל הבטחון הרב שהפגין על המכשירים. הוא ביצע את תרגיליו בשלמות יוצאת דופן והיה למתעמל הצעיר בעולם שזכה בבכורה בקרבו.

לאחר אליפות זו היה ברור כי את בילוזרצ'ב יכול לנצח רק הוא עצמו. השליטה שלו במכשירים היתה מוחלטת ואיש מיריביו אפילו לא חלם לגבור עליו. אבל המכה נתנה על ידי הקסם־לגמרי. בשנת 1985 והוא בן 18 בלבד, שהה המתעמל במחנה אימונים ליד אגם ברנגליל, הקרוב למוסקווה. הוא התכונן לאליפות העולם, בה עמד להגן על תוארו. באחד מסופי השבוע יצא במכוניתו לכיוון ביתו, שם עמד להתקיים טקס אירוסין עם סוטלבה סורקוי (היום אשתו). בכיסו היה מונח רשיון נהיגה בן 10 ימים בלבד. עבור נהג טירון כמוהו היה הגשם הכביש הרטוב מוקש בלתי עביר. בילוזרצ'ב התנגש במכונית שבאה מולו, נחת על עמוד תאורה ושבר את רגלו בצורה קשה ביותר. בבילום שנערך לו בבית החולים אליו הובל נספרו 44 שברים.

עולמו של אלוף העולם חשך עליו. הרופאים נתנו לו סיכויים קלושים ביותר להחלים וללכת כאחד האדם. על חזרה לאולם ההתעמלות, לא העיז איש לחלום. לרוע מזלו התפרסמה בעיתון גם הידיעה כי בבדיקת דם שנערכה לו בעקבות התאונה נתגלו סימני אלכוהול. וזה בוודאי לא הוסיף למצב רוחו השפוף.

מאמנו מגיל שמונה אלכסנדר אלכסנדרוב, שתמך בו לאורך כל הדרך היה אף הוא סקפטי בעקבות התאונה. הוא שגידל את הנער לגדולות והוביל אותו לנצחונות מרשימים, לא האמין שדימטרי יצליח להתאושש ולחזור לעצמו. ביאה לממן במעמדו החל לחפש כשרון צעיר כדי לגדלו.

אולם עד מהרה הסתבר כי דימטרי בילוזרצ'ב, קורץ מחומר אחר לגמרי. במשך שנתיים עבר שלושה ניתוחים קשים. הוא בילה בבתי חולים יותר שעות מאשר בביתו. הוא הציב לעצמו מטרה להתמודד באליפות אירופה 87. למען מטרה זו חרק שיניים. למרות שלא יכול היה להפעיל את רגלו חזר בילוזרצ'ב להתעמל. בשלב ראשון התעמל רק על חלק מהמכשירים: סוס סמוכות, טבעות מקבילים ומתח. בתרגילים אלה לא היה עליו להפעיל כוח על רגלו הפגועה. הוא התעמל בעזרת הידיים בלבד. העקשנות הזו השתלמה.

בספטמבר 1987, לאחר היעדרות בת שנתיים מהזירה, חזר בילוזרצ'ב והיה למתעמל הבכיר בארצו כשניצח את ואלרי ליוקין. חודש לאחר מכן, ברוטרדאם, החזיר לעצמו את התואר העולמי בו זכה ב־83 בהונגריה. הוא הקדים את בן־ארצו יורי קורולב ב־0.025 נקודות בלבד, אך זה הספיק לו כדי להוכיח כי הוא הטוב מכולם. הוא אף הרשה לעצמו לומר לאחר התחרות „לא הייתי טוב. אם הייתי מסיים שני הייתי מודיע על פרישתי."

בשבועיים הבאים בסיאול, מתכוון דימטרי להוסיף למאוזו גם מדלית זהב אולימפית. היום הוא רציני יותר ומלא אמונה, כי התאונה שינתה את חייו. „אם לא הייתי נפגע בתאונה – אמר לא מכבר – בוודאי הייתי נשאר אותו בילוזרצ'ב של אז, פרא אדם וחסר אחריות."

לא מכבר כשנשאל על חלומותיו הגיב האמרה: „אני חולם על משפחתי ועבודתי, אולם כל זאת חלומות לעתיד. החלום היחידי שלי עכשיו הוא זכיה במדליית הזהב בסיאול".

לפי כל הסימנים, החלום הזה עומד להתגשם.

ים של שאלות על יום כיפור

מאת יעקב ברוש (סיאול)

יום כיפור מטריד את המשלחת הישראלית. מראש היה ידוע שספורטאי ישראל ייעדרו מתחרויות יום זה. משום כך הושארו השייטים בבית.

הבעיה הקשה ביותר היא עם השייטים, שיפסידו שיוט אחד. באיגרוף הוגשה בזמנו בקשה שספורטאינו לא יתמודדו ביום זה.

עתונאים מרחבי העולם מבקשים להבין את העובדה שספורטאי ישראל מכל התחרויות ביום כיפור. ראשי המשלחות המוגאים כאן מהבעיה, נאלצים לתת הסברים לעתונאים. ממש מסורו.

אייל שטיגמן מצוי בכושר ומצפה להישגים טובים, ואולי לגמר ב'

מאת דוד סיבור, מיוחד ל„דבר"

בריכת השחיה האולימפית בסיאול הומה שחיינים רבים. לצד דמונים ומשוי מבחן בתוך שחיין אחר את רעהו כדי לנסות, אולי, לגלות משהו מהטכניקה של יריבם.

התחרויות ייערכו במועדים לא כל כך מקובלים. כך, למשל, יפתחו תחרויות היום הראשון, ב־17 בספטמבר, במשחים מוקדמים בשעה 9.00 בבוקר (מוקדמים) וימשכו כך באותם משחים שיקיימו הגמר אחר 25 שעות, למחרת, בשעה 12.00 בצהרים. כך גם בימים אחרים. הדבר נועד לשרת את שידורי הטלוויזיה לארה"ב. יש לי הרגשה שהסדר לא יפגע בשחיינים. אולם תשובה על כך נקבל, כמובן, רק בתום התחרויות. עם זאת, התחרויות ימשכו 8 ימים, והדבר עלול לגרום לעייפות מצטברת של שחיינים. לכן, נדמה לי, שאותם שחיינים הכוכבים, שיתמקדו במספר משחים קטן יותר, יהיו המרוויחים.

בהקשר לזה אציין את הפרסומים סביב מאט ביונדי האמריקאי, שישתתף ב־7 משחים אישיים ובשלושה משחי שליחים. נכתב שמטרתו של ביונדי לחקות את מרק ספיץ האגדי (זכה ב־7 מדליות זהב ב־1972). אולי שכחו אותם דוברים, שספיץ הופיע במינכן בכל המשחים אישיים כשיאן עולם ומאט ביונדי מחזיק רק בשיא ב־100 מ' חפשי. לכן הייתי מייעץ לקברניטי השחיה האמריקאית למתוק את מאט לפחות במשחה 50 מטר חפשי.

עוד לא היה אירוע אולימפי או עולמי, שבו לא מתרחשות הפתעות קטנות וגדולות כאחד. מיכאל גרוס היה הפייבוריט בלוס אנג'לס ב־200 מ' פרפר ומן הצד הגיח ג'ון סייבן האוסטרלי והפתיע את כולם בנצחונו. כך היה גם באליפות העולם במדריד.

אייל שטיגמן

מהיכן יש לצפות להפתעות? בין הבנים אני חש, שאנדריי ג'ייסמן הבריטי יפתיע את גרוס וביונדי ב־100 מטר פרפר. ב־200 מ' חפשי צפוי מאבק אדיר בין גרוס, ביונדי ומאטגר, או אולי הפתעה מהצד האיטלקי ע"י ג'ורג'יו למברטי. בין הבנות, יש סיכוי להפתעה בעיקר ב־100 מ' גב. השמות הקבועים זה שנים – דימרמן, סירס, מיטשל, אוטו – מבשרים אפשרות של הפתעה. הערכתי היא, שסילביה פול מקוסטה־ריקה תפתיע ב־100 מטר וההונגריה הצעירה בת ה־14, אגרשגי, ב־200 מ' גב.

במשחה החתירה ל־50 מ' המועמד לנצחון הוא השיאן בייגר ואחריו פריגודה הרוסי, וולרי והלסאל השוויצים, וכמובן ביונדי, שיזנק כמעט בתוצאות ב־100 מ'. יהיה זה משחה מרתק, בו יקחו חלק גם פריגודה, הצרפתי קרון, ג'ייקובס האמריקאי ואחרים. ב־200 מ' חפשי צפוי הקרב המרתק ביותר. איזה הרכב בגמר: גרוס, מאטגר, ביונדי, למברטי, הולמרץ, ווירמס, כולם בסביבות 1:47 ד'! ב־400 ו־1500 מטר חפשי יתנהל מאבק בין הנקל, ויזאוס, צ'טלינבסקי, דסלר, הולמרץ, פייפר. הישבר שיאו של סלינקוב ב־1500 מטר? תשובה נקבל ב־25 בספטמבר.

במשחי החזה יככבו מורהאוז והנדר ב־100 מטר, ומאט וברנאמה ב־200 מטר. במשחי הגב יהיה מאבק איתנים בין פולינאנסקי הרוסי, הרקיף השוודי, הגאי, גם מצחיק קצת מאחר ושניהם סיגלו לעצמם טכניקה של „צוללת": בבריכה הראשונה צוללים על הגב עד למרחק של 35 מטר! מיכאל גרוס יתנהג 200 מ' פרפר.

הערכות לגבי הנציגות לגמר, זו אימרה ידועה. אני מקווה, שאכן, גם בסיאול היא תתגשם מאחר שהליכה לפי התיכנון המוקדם משמעותה לגמרי. אין לי ספק, שהמאבקים במוקדמות יהיו חריפים מאד מאחר שלהגיע לגמר יהיה צורך לשחות מהר, ואפילו מהר מאד.

לא שכחנו את הנציג שלנו אייל שטיגמן. ראיתי את אייל באימוניו האחרונים במכון וינגייט. לקראת סוף האימון האחרון, לפני הטיסה, הוא ביקש לזנק ל־50 מטר כדי לבחון את עצמו. מדדנו לו זמן של 31.18 שניות. לאחר מכן הוא קפץ ל„ספרינט" של 25 מטר ומדדנו לו זמן של 13.60 שניות. אייל יצא מהמים מרוצה. „זה הזמן המהיר ביותר שלי בוינגייט תוך כדי אימון", הוא אמר לי. לאור הכרותי את אייל, הוא ישחה טוב בסיאול. ב־100 מ' חזה אני מצפה ממנו לזמן של 1:03.8 – 1:04.2 ד', וב־200 מטר בסביבות 2:19.8 ד'. לגמר זה לא מספיק אולי, אפילו לגמר ב', אבל את אלה שמבינים מה פירושן של תוצאות אלו, זה ודאי יספק. בל נשכח, כי אייל הבריא... שפניו לברצלונה. בהצלחה.

שחקן כדורמים מקרית טבעון ישחק בהונגריה?

מאת יעקב ברוש (סיאול)

שחקן נבחרת ישראל בכדורמים לשעבר, אוהד בר־דרור מקרית־טבעון, ישחק העונה בקבוצה ההונגרית סגטש.

את הסיפור המעניין הזה סיפר מאמן נבחרת הונגריה קרשש. לדבריו, שיחק אוהד בקבוצה הגרמנית, דיסלדורף במשך שנה ביחד עם שחקן הונגרי שבהשפעתו נסע עימו להונגריה.

המאמן ההונגרי סיפר, כי אוהד כבר השתתף עם קבוצתו בטורניר וכי הפגין יכולת טובה. קבוצת סגטש סיימה בעונה שעברה במקום החמישי. אוהד הופיע עם הנבחרת באליפות העולם שנערכה במאדריד לפני שנתיים, והוא ניחן בזריקת חזקה מאד. זה מה שהרשים את ההונגרים עד כדי כך שסיכמו עימו על התנאים הכספיים.

לילהאמר תארח אולימפיאדת החורף

ההפתעה הראשונה של משחקי סיאול נפלה אתמול בכינוס הועד האולימפי כאשר העיירה הנורווגית הקטנה לילהאמר נבחרה לארח את משחקי אולימפיאדת החורף 1994. שתי ערים אחרות סופיה הבולגרית ואנתורגה השוודית שהיו מועמדות לאירוח נחלו אכזבה מרה.

מתעמלי ישראל נתקבלו לאירופה

מאת יעקב ברוש (סיאול)

ישראל זכתה אתמול להפתעה נעימה, לאחר שקונגרס ההתעמלות הבין־לאומי החליט לצרף באורח רשמי את המתעמלים לאירופה.

אחרי שאסיה החליטה לגרש אותנו, הוגשה הבקשה הישראלית להצטרף לאירופה. בדרך כלל התהליך ארוך ומסורבל, אבל אתמול לגמרי במפתיע, הוחלט להצביע על הבקשה הישראלית שקיבלה את הרוב של שני שלישים. במלים אחרות, ענף ההתעמלות יזכה מעתה ואילך לכל אליפויות אירופה בכל הגילאים.

המתעמלים הישראלים מקיימים תחרויות עם המתעמלים מאירופה, אך הכניסה למעגל הרשמי עשויה ללא ספק לגרום להתקדמות של הענף. אגב, עם הצטרפות ההתעמלות מגיע לעשרה מספר הענפים שהצטרפו לאירופה.

בלי כסף לא משחקים

מאת שמואל קליגר

אם אין כסף היום לא משחקים בשבתו – זו ההחלטה הדו־משמעית של שחקני הפועל ת"א, שהחרימו אתמול את האימון האחרון לפני פתיחת הליגה, בו הם אמורים לארח מחר, בבלומפילד, את המשחק המרכזי מול בית"ר ירושלים.

אתמול ב־5 אחה"צ, היו כבר השחקנים לבושים לקראת האימון, אולם באופן ספונטני החליטו שלא לעלות לכר הדשא ולמאמנים לא היתה ברירה, אלא לבטל את האימון.

השחקנים אמנם השאירו פתח צר. אם יקבלו את הכספים המגיעים להם היום יעלו לשחק בכל זאת.

כמה מהשחקנים הוותיקים נשמעו אמש כואבים ונזעמים: „זה לא רק עניין של כסף. חדים עם השחקנים אין. באלגן גדול יש. העסק לא רציני. הניהול כושל. די, נמאס לנו". הם אמרו איש־איש בכאבו האישי בנוסח זה או אחר.

גם עוזר המאמן שמעון ברזילנטן נשמע מריר לאחר שנאלץ לבטל את האימון, אם כי הוא נוטה להאמין שעדיין קיים סיכוי שהשחקנים יקבלו המגיע להם ואפשר יהיה להכין את הבחורים ברגע האחרון למשחק ולגבשם, אולי ביציאה משותפת לבית מלון באזור.

בן מקדונלד נחת הישר לידי האוהדים

מאת משה כהן

קבלת פנים חגיגית ציפתה אתמול לכוכב שחום העור, בן מקדונלד, שנחת היישר לזרועותיהם האוהבות של מנהלי ואוהדי הפועל חולון.

מקדונלד הגיע אתמול בצהרים בטיסת טי.וו.איי ובתוך בית הנתיבות הפתיעו לו חברי הנהלת הפועל חולון. מחוץ לשטח בית הנתיבות קיבלו את פניו 40 אוהדים חולונים ומקדונלד לא הסתיר את התפעלותו הרבה מקבלת הפנים החמה.

הערב טורניר בנדל

המשחק בין קבוצות הפועל ת"א והפועל גליל־עליון יעמוד הערב במוקד ערב הפתיחה של טורניר הכדורסל ע"ש אל"מ גדעון בנדל. המנצחת תפעיל למשחק הגמר שיערך מחר באולם צמח. הערב יערך משחק נוסף ובו תזכה, כנראה, הפועל חולון בנצחון קל על הפועל חיפה.

שטיגמן מתאמן עם הגרמנים/ מאט ביונדי עם זקנקן/ טמש מוכן לבוא

מאת דוד סיבור (סיאול)

מאט ביונדי 7 מדליות זהב?

השחיין, אייל שטיגמן משתתף באימוני הנבחרת הגרמנית ונהנה גם משירותיו של המאמן טיסמן, למרות שהוא הגיע לכאן בליווי מאמנו הצמוד נח רם. באימון של הנבחרת הגרמנית, שנערך ביום רביעי אחה"צ, לא נכח נח רם בבריכה. מהנהלת המשלחת נמסר, כי הדבר היה ידוע מראש ואין בכך שום דבר חריג.

לדברי הדובר, היה זה טיסמן עצמו שביקש מנח רם להעדר מהאימון כדי לבדוק את תגובתו של אייל להיעדרותו של מאמנו. הדובר טען כי אייל שטיגמן נמצא במתח הולך וגובר ובמקרה הזה היה נסיון לבדוק כיצד ההיעדרות של רם תשפיע על שטיגמן. הנסיון לא עלה יפה ורם ישתתף בכל אימון של חניכו.

אם אלה הנתונים האמיתיים, קשה לי מאוד להבין כיצד יכול מאמן להיעדר מאימון חניכו. נניח לרגע שחשוב היה שאייל ידע שרם איננו בבריכה, או אי אפשר לשבת במקום נידח ביציע? אגב, אם אמנם סוכם מראש על היעדרותו של נח רם, מדוע אמר שטיגמן ש„נח הלך לעשות קניות" כאשר נשאל היכן מאמנו. יתכן ששטיגמן אמר זאת בבריזיות הדעת, אבל כל הסיפור, אפילו אם היה בחדרו ולא במרכז הקניות, נשמע מוזר במקצת.

חלום לכל שחיין

בשוק של איטאייוואן אתה פוגש את כל הכי והכי בשחייה העולמית, כאשר הם מנצלים את זמנם הפנוי. האמילטון בלנר, בעבר מאמן הנבחרת האנגלית, נמצא בסיאול כפרשן הטלוויזיה הבריטית. הוא משבח את בריכת השחייה וטוען כי השורה הראשונה של השחייה נמצאת בכושר יוצא מהכלל ופרט ל־1500 מ' חתירה, ישברו כל שיאי העולם. מתקן השחייה בכפר האולימפי הוא בעצם היכל שחייה ענק ונפלא, עוד לא נבנה מתקן הקרוב אליו. ממש חלום לכל שחיין. בבריכה התחרותית עשרה מסלולים, אבל כמובן שרק שמונה מהם יהיו בשימוש. היציעים יוכלו לאכלס 10,000 צופים שישבו בנוחיות מירבית. מתחת ליציע הדרומי נמצאת בריכת החימום ברוחב של חמישה מסלולים ובאורך 50 מ'. הקומפלקס הזה מכיל גם חדרי עיסוי רבים, חדרי התאוששות וחדרי עתונות רבים, בקיצור – מטה מסה.

שוחה 20 ק"מ ליום

המאמן המצליח של רומניה, דמשה, דוגל באימונים מפרכים. חניכותיו שחו השנה עד 20 ק"מ ליום. אפילו כאן, שלושה ימים לפני תחילת תחרויות השחייה, עברה נעמי לונג, הכוכבת ב־400 מטר מעורב אישי אימון של 9 ק"מ. אגב, בגלל בעיות תקציביות נאלצו הרומנים להשאיר בבית כוכבת צעירה העונה לשם קופריו, שהשתתפה בכינוס הפועל. קופריו זכתה לפני כחודש באליפות אירופה לנוער ב־100 מ' חתירה בזמן של 56.22. האיגל הרומנים לא יכלו לקחת את כולם לסיאול, החלט לוותר על הצעירה קופריו ועקב כך גם על משחה השליחים 100x4 חתירה. המוותר על ארבע שחייניות שהממוצע של כל אחת הוא 56 (!) שניות.

שניים בגב למכביה

אם יעמדו בהבטחתם נוכל לראות בישראל במשחקי המכביה בשנה הבאה שניים מטובי שחייני הגב בעולם. השניים אישרו בפני, בפגישה מקרית, את יהדותם ואת רצונם לבוא לאולימפיאדה של היהודים. הראשון השיאן העולמי כאוה"ב דוד ברקוף ב־100 מטר גב (54.91). דוד טען שהוא יהודי „גזעי" משום ששני הוריו הם יהודים. השחיין השני שייך למבנה ההונגרי. זהו טמאש דרוסט בן ה־20 הבוגר חמישי ב־200 גב עם 2.01.91 ד'. לטמאש בקשה צנועה „אני רוצה לבוא עם אב לישראל".

ביונדי עם זקנקן

טמש סאבלי, המאמן האולימפי של הונגריה ואחד המבוקשים בעולם, הביע את נכונותו לבוא ולהרצות בסמינר למאמנים בישראל. הוא אף מוכן לבחון שחיינים צעירים ולדאוג ששניים מהם יבואו להונגריה לתקופה ארוכה כדי להפכם לאלופי עולם. לדבריו, אם קיימת בעיה של אוכל כשר הוא מוכן לדבר בעניין עם רבה של הונגריה. מאט ביונדי, טוב השחייה האמריקאית והשיאן העולמי ב־100 חתירה מסתובב עם זקנקן ומבטיח לגלחו יום לפני התחרות. לדבריו מי שכבר תחב לכיסו שבע מדליות הזהב הגזים להוכוסין. לדעתו יש לו סיכוי סביר לנצח ב־100 חתירה תוך כדי שבירת השיא העולמי. הוא יהיה שותף לנצחון ב־4 כפול 100 חתירה. אגב, ביונדי מבטיח שיוכל לראותו גם באולימפיאדה הבאה בברצלונה. הוא כבר החליט שלאחר משחקי סיאול יפרוש מהשחייה ויעבור לכדורמים. „אשתדל לעזור לנבחרת שלנו לזכות בברצלונה בזהב", אמר ביונדי.

טניסאי־השולחן הטוב בעולם גם יפה, גם עשיר וגם סיני

מאת שמואל טל

הסיני ג'יאנג, חי ברמה אירופית

הוא בן 24 והוא הטוב בעולם. הוא נאה ואוהב בגדים יפים. הוא אוהב כסף. בשנה שעברה רכש דירה בת שבעה חדרים ומכונית. הוא מוקף תמיד בתתיכות. כשהוא עובר ברחוב סובבים אותו מכל עבר. כוכב קולנוע ? לא. הפעם למרבה הפלא מדובר בספורטאי, ג'יאנג ג'יליאנג, סיני – מסין האדומה.

זה נשמע קצת מוזר שבארץ קומוניסטית, מצליח מישהו להגיע לרמת חיים כזו. אולם לג'יליאנג היה האיש הנכון במקום הנכון, ששיחק את המשחק הנכון. טניס־שולחן. ולכן אין פלא שהבחור הזה חי ברמה אירופית בארצו הקומוניסטית.

הפתיחות שחלה לאחרונה בסין, האירה פניה לזוכה. למשל, עבור זכייתו באליפות העולם ב־87 בנידרלהי זכה בפרס כספי של 7000 יואן, סכום המקביל ל־1880 דולאר אמריקאי. אבל בקנה מידה סיני, זהו סכום אדיר ובעזרת סכומים אלה הוא יכול להרשות לעצמו רמת חיים גבוהה. אם יזכה במדליית הזהב בסיאול, הוא המועמד הטבעי לזכות בה, יגדל חשבון הבנק שלו בצורה משמעותית.

את המחבט הקטן אחז לראשונה בידו בהיותו בן 7. שנתיים לאחר מכן נבחר לעבור לבית־ספר לספורט. הוריו אמנם התנגדו תחילה, אולם עד מהרה הבינו כי בחירתו היא צורך לאומי ואיפשרו לו לעזוב את הבית. חמש שעות היתה מנת האימונים היומית שלו. הילד התאמן ופרח. התקדמותו בדירוג הדהימה אפילו את יריביו ובסין יש עשרות אלפים כאלה.

בגיל 20 כבר היה מועמד לתואר אליפות העולם. בשוק ההימורים באנגליה, הצביעו עליו כזוכה הפוטנציאלי והוא לא איכזב את המהמרים.

אשתקד בגמר נגד השוודי יאן־אובה ואלדנר, עמד לפני הפסד אולם הוא הוכיח כי הוא הטוב בעולם. הוא הפך את הקערה על פיה וזכה במשחק ובתואר האלוף לא לפני שזכה למנת מחמאות מיריבו: „הוא הטוב מכולם. הוא מסוגל לשנות ולהשתנות בכל משחק. הוא פשוט בלתי צפוי".

הדבר המפליא אצל ג'יליאנג הוא, שלמרות היותו אלוף העולם הבלתי מעורער, הוא איננו זוכה להצלחות ולאהדה בארצו. ראשי טניס־השולחן בארצו אינם מאוהדיו הגדולים ולעיתים נדמה לך שהם שמחים בכשלונותיו והפסדיו.

מאמן הנבחרת הסינית לסיאול, קסו שאמה, טוען כי ג'יאנג לא יצליח לזכות בזהב האולימפי, מפני שאינו מתייחס ברצינות למשחק.

ג'יאנג עצמו אינו מסוגל להסביר, מדוע הוא משחק טוב יותר מחוץ לגבולות סין. הוא סבור כי הלחץ המופעל עליו בארצו, מונע ממנו לגלות שם את יכולתו האמיתית. גם העייפות הפיסית והמנטלית פוגעים לדעתו ביכולת אולם התואר העולמי, מחייב אותו להמשיך ולשחק.

למרות הלחץ הוא אינו נשבר. הוא מתכוון בנחרץ לסיאול ומאמין כי יוכל להיות האלוף האולימפי הראשון בתולדות המשחקים האולימפיים במקצוע שנכנס לראשונה למשפחה האולימפית.

هكذا من الاصل

הלוח הכללי · ידיעות אחרונות · הלוח הנפוץ ביותר · דבר ראשון בבוקר

לחברה ברמת גן דרושה
קלדנית
משרה מלאה – 5 ימי עבודה בשבוע
נא להתקשר 03-7515757 לגב' מולי
החל מיום ראשון

לחברה ברמת-גן דרוש/ה
מנהל חשבונות סוג 2
נסיון בעבודה עם מחשב
טלפון: 03-798114 לגרעין

מחיל – ארגון המגייס הישראלי
עמותה 58-013900
מזמין בעלי יוזמה (מגויסים) לקחת חלק פעיל בניהול הסניפים (מועצות מנהלים) בחבלי הארץ.
עדיפות תנתן לראשי ארגונים קיימים.
כמו כן דרושים/ות:
★ **מנהל/ת** סניף תל אביב (בשכר)
★ **מזכירה** (מגויס)
ירושלים: 02-247199
תל אביב: בן יהודה 69
03-231626, 03-243271

למכון עצמון, מרכז לאיבחון מחלות דם בע"מ דרושה
אחות מוסמכת
למשרה מלאה, לאחר קורס לקיחת דמים.
רקע בעבודה עם מחשב יתרון
נא לפנות בכתב יד למכון עצמון
ת"א בית I.B.M רח' ויצמן 2
ת"א 61338 בצירוף קורות חיים
ונסיון קודם בעבודה

לפרויקט פרסומי דרושה
אקדמאית
שאפתנית ומשכילה
בעלת הופעה נאה
וכושר ביטוי
עמלות גבוהות
אפשרויות קידום
03-343585, 03-347966

למשרד אדריכל בתחום ... בע"מ
דרושה
מזכירה
עם נסיון
03-6828232

למכללת הדסה בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות מוסמך ועצמאי
כישורים: [illegible] נסיון של 5 שנים לפחות [illegible]

למלון דן פנורמה ת"א
דרוש/ה
מנהל/ת משק בית
בעלי/ות נסיון מתבקשים/ות
לפנות למר כ"א 03-663311
סודיות מובטחת

לחברה מובילה דרושים
מוכרנים עם הופעה נאה מכל חלקי הארץ
בעלי רכב מסחרי ונסיון בהפעלת אנשים
לתערוכות ירידים ובזארים
תנאים והצעות מפתות למתאימים
טלפון 03-653305

לבי"ס תיכון ביפו
דרושה
מזכירה
שעות העבודה מ-8.00 עד 15.00
כישורים: הצטיינות בעברית
הדפסה עברית
נסיון קודם בניהול משרד
נא לפנות לטל. 03-822766
03-839863

הכפר הירוק
ע"ש לוי אשכול
כפר נוער לחינוך תיכוני
דרושים/ות לכניסה מיידית לעבודה
★ **מורה לספרות/הבעה**
מנוסה – למשרה מלאה
★ **עובדות–מגישות**
לחדר האוכל
נא לפנות בכתב יד להנהלת הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול ת.ד. 47800 או טל. 03-496166

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
אדריכל/ית
נסיון בתוכניות עבודה
5 שנים לפחות.
טלפון 03-224547
03-662825

למפיר מעליות ברעננה
דרושים
מרכיבי מעליות
שכירים או קבלני משנה
052-448212

למשרד רואי חשבון גדול בתל אביב
דרוש/ה
פקיד/ת חשבונות
למשרה מלאה
ידע בהנהלת חשבונות
טלפון 03-664561 לשלמה מיום א'

אלטיב
משרד נסיעות בע"מ
דרוש/ה
מומחה לנסיעות
★ סוכן נסיעות מומחה
★ נסיון מוכח בטיפול בנסיעות עסקיות
מועמדים/ות מתאימים/ות מתבקשים לפנות טלפונית 04-555013 או בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים, לגיוס עובדים ת.ד. 5390, חיפה 31053.
אלטיב בע"מ
חברת בת של אלביט מחשבים בע"מ

למלון גדול באיזור ת"א
דרוש/ה
מהנדס/ת מכונות
ו/או
מערכות מיזוג
לתפקיד מנהל/ת אחזקה
בעלי נסיון מתבקשים לפנות
לת.ד. 3036 ת"א
סודיות מובטחת

אנ. אר אוטומציה בע"מ
לחברתנו
דרוש
טכנאי אלקטרוניקה
לשרות בענף ה-C.N.C והרובוטיקה,
בעל נסיון.
טל. 03-349946, 342718

למי-טל הפרסום דרושים:
מעצב/ת גרפי/ת
עם מעוף דמיון ונסיון
ביצועיסט/ית
עם נסיון טכני בתבי פרסום
למועמדים המתאימים אפשרויות קידום
לקביעת ראיון לפנות לטל. 03-281824 עד השעה 14.00 לרחל.

למעליות ישראליפט
דרושים:
מרכיבי מעליות
★ קבלנים/קבלניות בעלות נסיון
★ צעירים לאחר שרות צבאי,
ללימוד הרכבת מעליות
למתאימים מובטחת עבודה מעניינת, והכנסה גבוהה. לפנות למעליות ישראליפט רח' ז'בוטינסקי 31 בני ברק החל מיום ה' 22.9.88 בין השעות 08.00–10.00
טלפון: 03-5792626

אסטרונאוטיקס
דרושים
מהנדס אלקטרוניקה
(משרה 420)
כישורים:
★ נסיון במעגלים אנאלוגיים ודיגיטליים במערכות צבאיות
הנדסאי אלקטרוניקה
כישורים:
★ נסיון במעגלים אנאלוגיים ו/או ספרתיים, נסיון במערכות צבאיות – יתרון
5 ימי עבודה בשבוע
תנאים טובים למועמדים המתאימים
המשרה מתאימה לגברים ונשים
סודיות מובטחת
לפנות ל"אסטרונאוטיקס" ... רח' הירקון 23 בני-ברק ת.ד. 882 מיקוד 51262 או טלפונית 03-704610 מיום א'

לאגף הטכני ברשת מלונות דן
דרוש/ה
מהנדס/ת מכונות
בעל/ת ידע רב ונסיון
במערכות מיזוג אויר גדולות
מערכות אלקטרומכניות
דודים של קיטור ומים חמים.
מתאימים/ות יפנו
לטל. 03-641129

למשרד תיכנון באילת
דרושים
★ **אדריכל/ית רישוי**
★ **שרטט/ת**
או סכנאי/ת אדריכלות
(רצוי עם נסיון)
בדבר פרטים 059-75090, 059-72037
עבודה 059-77888 בית אינג' אבי לוי

אלקטרוסיטי
ל"אלקטרוסיטי" בגן העיר תל-אביב
המרכז הגדול ביותר בישראל
למוצרי חשמל ביתיים
דרוש
מנהל מכירות
בעל מרץ ונסיון מוכח בענף
תנאים מצויינים למועמד המתאים
לקביעת ראיון לפנות למר אבר-זהב
טלפונים: 03-5449173-4-5

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה
דרוש/ה
פקיד/ת ביטוח חיים
נסיון קודם הכרחי.
משרה מלאה, 5 ימי עבודה.
נא להתקשר לטל: 03-640418
פרט ליום ו'

U-MAN
החברה הבינלאומית המתמחה בבדיקות התאמה של כוח-אדם, אשר לה כבר עתה 19 סניפים באירופה ונמצאת בעיצומו של תהליך גידול מואץ, מחפשת
איש מכירות מעולה
לסניף ישראל דרושים אנשי מכירות נוספים, בעלי נסיון, לניהול מו"מ עם מנהלי כוח-אדם ומנהלי חברות.
– האם אתה נכון ללכת על זה?
– האם אתה משיג תמיד את מטרותיך?
– האם אתה תמיד במצב רוח טוב?
אם תשובותיך הן "כן" – אנו רוצים אותך בצוות שלנו, בו תצטרך להגיע למינימום שכר של 4,200.- דולר לחודש!
מעניין אותך?
פנה לת.ד. 6610 ת"א 61066 – משרה 999.

אופטרוטק

כל פרט קובע
החברה המובילה בעולם במערכות אלקטרואופטיות ממוחשבות ומערכות תיבים לאוטומציה של תעשיית המעגלים המודפסים.
דרושים לנו:
מהנדס/ת מכונות
צעיר, נמרץ ובעל יוזמה
לתפקיד תכנון
מכלולים מכאניים
בתחום המכאנו-אופטיקה.
רצוי נסיון של שנתיים
בתכנון מכני.
[illegible] 22051008
סגן/ית חשב
התפקיד מיועד לרואה חשבון צעיר
המעוניין להשתלב
במערכת חשבונות מתקדמת ומגוונת
[illegible]
מזכירה לאגף הכספים
התפקיד מיועד [illegible]
[illegible]

ביליארד
[illegible]
דרושים
מנהל/ת ביליארד
[illegible]

שפע פרודוקשנס
מנהל הפקה מקצועי
★ נסיון של 5 שנים לפחות והתמצאות בכל הליכי ההוצאה לאור, גרפיקה והפקת מודעות.
★ בעל רכב
להתקשר לקביעת ראיון לעמליה – 03-738169

דרוש/ה
אחראי/ת חדר גיזרה
דינמי/ת, בעל/ת נסיון בארגון והפעלת צוות עובדים ובעל/ת המלצות.
לפנות לדרך יפו-ת"א 25, ת"א. 03-651155
סודיות מובטחת
באו לעבוד בבית האופנה מס' 1 בישראל

תלמה
דרוש/ה
סגן/ית מנהל אגף כח אדם ומינהל
כישורים:
★ השכלה אקדמאית במדעי החברה או תעשיה וניהול.
★ ידע ונסיון מוכח בעבודה בתחומי כח אדם.
★ גיל 40 - 30.
★ מגורים בחיפה או סביבתה הקרובה - חובה.
המעונינים/ות יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים אל אגף כח אדם חיפה, ת.ד. 707 מיקוד 31006, או טלפונית בין השעות 12.00 - 14.00 לתמי טל: 04-726394 או 04-721141

הזדמנות יוצאת דופן
להצליח בגדול!
סוכנות ביטוח מובילה
מציעה לך להצטרף לשורותיה, וללמוד מקצוע נדרש, מעניין ומשתלם!
הדרכה צמודה, ותמיכה כלכלית עד להצלחה.
גיל מעל 24, ורצון בלתי מתפשר להצליח – הכרחיים.
מעניין אותך?
התקשר/י לאיל או להב
טל. 630236, 03-630222
וקבע מועד לפגישה.

לחברת הפצה גדולה בהיקף ארצי
דרוש
סגן מנהל
כשורים:
1. בעל נסיון מוכח בניהול וארגון בחברה בהיקף ארצי.
2. נסיון בטיפול בכח-אדם בהיקף של כ-100 עובדים.
3. נסיון בעבודה במערכי מחשב.
4. נסיון בנושאי מחסנאות.
לפנות בכתב לת.ד. 729 תל-אביב 61007 עבור סגן מנהל

לחברה בינלאומית ברמת-גן
פקידה
למשרה מלאה ומעניינת
דרישות:
אנגלית מדוברת הכרחית
הדפסה בעברית נסיון במחשב / מעבד תמלילים – יתרון
טלפון: 03-7511285

דרוש/ה
איש/ת מכירות
לחברתנו העוסקת בשרותי גרפיקה והפקות דפוס
פניות בכתב לת.ד. 18019 ת"א 61180

לחברה גדולה באזור דן
דרושים
מחסנאים
★ 10 שנות לימוד
★ חרוצים ומסודרים
03-5792662

למפעל גדול לשווק מוצר מהפכני
דרושים
סוכני מכירות מעולים
משכורת בסיסית + עמלות גבוהות
טל: 03-804726 ליוסי

לחברה קבלנית לבנין
דרושים
★ הנדסאי/מהנדס ביצוע
★ צבעים ורתכים
טלפון 03-990486
מיום א'

למשרד רו"ח
מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
ידע בהנהלת המשכורות
שעות גמישות –
תנאים טובים
טל' 03-6182235

[illegible]
דרושה
מזכירה
[illegible]

עשת בר-זיו רביד בע"מ
סוכנות לביטוח
דרוש/ה
עובד/ת בכיר/ה
בעל/ת נסיון בתחום ביטוח אלמנטרי והתביעות.
נא לפנות בכתב לת.ד. 29486 תל-אביב 61294

סופר-פארם
לחנויות הרשת בקרית ביאליק ובנתניה
אנו מחפשים:
1) מנהל מסחרי
הכישורים הדרושים:
יכולת גבוהה בניהול מו"מ עם ספקים
יכולת אדמיניסטרטיבית מוכחת
יכולת ניהול צוות עובדים
גיל 25–35.
2) מנהלת מחלקת קוסמטיקה
הכישורים הדרושים:
ניהול מו"מ עם ספקים
יכולת מכירה
הופעה ייצוגית
הפעלת צוות עובדים
נסיון בענף הקוסמטיקה – הכרחי
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 22511 תל-אביב 62647

למפעל בקרית מטלון פ"ת
דרוש
אחראי משמרת
להנדסאי מכונות/תעשיה וניהול –
עדיפות עבודה במשמרות
לתאום ראיון טלפון: 03-9223151

איילון חברה לבטוח
דרושים
מפקחי רכישה לבטוח חיים
להפעלת קבוצות סוכנים
העבודה באזורים חיפה ותל-אביב.
בעלי נסיון של שנתיים לפחות יתקשרו אל מר גדי קרן טל: 03-625351

DELTA דלתא
דלתא טקסטיל שיווק בע"מ
דרושים/ות
1. דיילות מכירה
1. לכל-בו שלום, תל-אביב
2. שקם אבן-גבירול, תל-אביב
3. רב-מכר (היפרשוק), פתח-תקוה
4. רב-מכר (היפרשוק), גלילות, הרצליה
5. היפרשוק הטובה, ירושלים (תלפיות)
★ העבודה במשמרות
★ תנאים סוציאליים מלאים
נא להתקשר לדורית 03-9231552, בין השעות 08.00–16.00
2. פקיד/ת מכירות
לחנות קמעונאית בת"א
נא לפנות לאופיר 03-657992, החל מיום א'.
3. נציג/ת מכירות
לאזור באר-שבע והדרום
★ רכב חובה
★ רצוי נסיון קודם
בדבר פרטים נא לפנות לנחמה 03-9231552, החל מיום א', בין השעות 08.00–16.00

לחברת אחים שטראוכלר
לאולם תצוגה ומכירה דרוש/ה
בתל-אביב, הגדול מסוגו בארץ
איש/אשת מכירות
1. למכשירי חשמל ביתיים.
2. למערכות סטריאופוניות.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 36229, מיקוד 61361 תל-אביב

לחברה באיזור תל-אביב
דרוש
מתכנת/מפעיל מחשב
בעל נסיון בתכנות ובהפעלת מחשב IBM 36
המשרה מלאה – 5 ימי עבודה בשבוע
המתאימים יפנו בכתב-יד בציון השכלה, נסיון והמשכורת המבוקשת. לת.ד. 3119, תל-אביב 61030 עבור "מתכנת". סודיות מובטחת!

דרושה
מזכירה בכירה
הדפסה עברית-אנגלית
במעבד תמלילים
ת.ד. 21341 ת"א

לחברת מחשבים דרושה
מזכירה
לניהול משרד
5 ימי עבודה 8–17
הכרחי נסיון במעבד תמלילים א"ב
03-494190, 498288

למשרד שמאים
בירושלים דרוש
שמאי אלמנטרי
02-527706/3

אלטוק בע"מ
ייצור פיתוח ושיווק מעגלים מודפסים
דרוש
מהנדס מכונות
לניהול מחלקת אחזקה.
במפעלנו ציוד ייצור רב-מגוון מתחומים שונים, (מכונות C.N.C, קוי ציפוי, מיכשור אופטי ועוד) ומערכות הקפיות.
(מיזוג אויר, אויר דחוס, ועוד).
המועמד המתאים הינו בעל נסיון של מספר שנים בניהול מחלקת אחזקה המטפלת בציוד בהיקף דומה והמונה כ-15 עובדים, עם נכונות לעבודה מאומצת.
עדיפות לתושבי פ"ת והסביבה.
המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות לת.ד. 159 פ"ת.

עם תחילת הרצת מפעל הסיליקט החדש של אקרשטיין באשדוד
דרושים
בנאים מעולים
בעלי נסיון רב בבניה נקיה בבלוקים.
לפרטים נוספים, נא לפנות טלפונית
לחברת אקרשטיין צבי בע"מ
טל: 052-556666
יופי שאקרשטיין בסביבה

לסופרמרקט יפו
דרושים למשרה מלאה:
1. בוחן רכב מנוסה
2. שני מבראים
3. פקיד/ה מכני/ת.
03-823860 או 03-823898

דרושים
סוכנים מכל רחבי הארץ
להפצת מוצר מוכר, לחוגי
ועדי עובדים וכלי קשרים
ונסיון בכבה
להתקשר החל מיום ראשון
ירושלים 02-232992
02-241924
רפי

לועד עיר־שריד
דרוש
מזכיר
חצי משרה
המעונינים יפנו בכתב
יד למזכירות הישוב
מיקוד 40697

לפרוייקט פיתוח גדול
דרוש:
מהנדס חשמל
רצוי נסיון באבטנות
טלפון 03-5030350
(בערב)

דרושים
מפעילי VAX
לירושלים תל־אביב וחיפה.
לפנות לטלפון: 03-223420, 03-223444

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו בנתניה
דרוש/ה
רופא/ה אורטודונט/ית
למשרה חלקית
תנאים טובים למתאימים
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף
רחוב הרב קוק 13 טלפון: 053-344655
– סודיות מובטחת –
כדאי לעבוד בקופת חולים מאוחדת

VISA
למחלקת תפעול
דרוש/ה ראש צוות
בגילאים 30־35
דרישות התפקיד:
★ נסיון מעשי בניהול צוות עובדים
★ ידע ו/או נסיון בעבודה מול מע' ממוחשבת
★ יכולת העברת וקבלת מידע
★ רצוי ידע בהנה"ח
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לתמי מחלקת כח אדם ת.ד. 25102 ת"א מיקוד 61250
- סודיות מובטחת -
ויזה יותר טוב מכסף.

דרוש
מדריך/ה חברתי לתלמידי חו"ל
עם לינה
לקבלת פרטים נא לפנות לגב' חוה קויאטקובסקי
טל' 02-714437, 714731, 717863

לחברת רהיטים
שמרת־הזורע
דרוש
סוכן ברעננה
מועמדים רציניים ובעלי בסיס כלכלי איתן ונסיון בענף הרהיטים יפנו אל צבי
– טל: 0־283169 בשעות היום

למוסד צבורי
דרושה
שרטטת
בעלת נסיון בשרטוט תכניות בנין ערים ושרטוט מפות מדידה.
בהצעות עם ציון דרישות השכר נא לפנות בכתב למנהל כח אדם,
ת.ד. 40010, תל־אביב 61 400

אחראי שירות לקוחות
קצין ארגון רפואה/ ראו נגד חר"פ, ר"או בעל/ת ניסיון בשרות לקוחות למוסדות רפואה, למשרה מלאה.
לקביעת ראיון 03-5593769
סודיות מובטחת

פילת אגף השמה
לאחד מלקוחותינו
דרוש/ה
פקיד/ה מסחרי/ת
למוצרים טכניים
התפקיד כולל עבודה אדמיניסטרטיבית, ומכירה ללקוחות.
מקום העבודה ת"א
נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת
דרך פ"ת 114, ת"א, 67012, משרה מס' 5470.

לי.בי. אחזקת מערכות בע"מ
דרוש:
טכנאי מיזוג אויר
לעבודה באזור תל־אביב
לפרטים לפנות לטלפונים: 057-37740, 057-75187 057-37501

למשרד עו"ד בת"א העוסק בתחום האזרחי
דרושים/ות
1) עורך/ת־דין
ליום עבודה רצוף
כולל הופעות בבימ"ש
2) מתמחה
טל' 03-624158 03-624862 לתמי

לבית אופנה מצליח בעל מוניטין
דרושה
מזכירה פקידה מיומנת
★ המסוגלת לנהל משרד באופן עצמאי
★ עוזרה אדמיניסטרטיבית למנכ"ל
★ אחראית, דינמית יסודית ומתמידה
★ המסוגלת "להיות עיניים"
★ כושר הבעה בע"פ ובכתב
★ ידע בהנה"ש + מעבד תמלילים
★ בעלת הופעה נאה ואסטטית.
...אם את עונה לדרישות ואת מעוניינת להתפתח בבית אופנה בתנאים מצויינים אנא פני אלינו בכתב יד + קורות חיים ת.ד. 5244 ת"א מיקוד 61052
– סודיות מובטחת –

קופירייטר כתב עורך

למפעל טכסטיל באזור חיפה
דרוש
מייסטר
לנולי אריגה צרים
MULLER AND BONAS
נא לפנות בכתב לת.ד. 84 נתניה, 42100, עבור מח' כח אדם.

לדפי רפיד בע"מ
דרושה
קלדנית/מפעילה
של סדר מחשב
COMP – EDIT
נסיון הכרחי!
תנאים טובים!
052-573011

אורט ישראל
דרושים/ות

אילת
לבי"ס תיכון מקיף אורט ע"ש גולדווטר
רח' חטיבת הנגב, ת.ד. 595
טל': 059-71147, 059-72107
★ מורה לביולוגיה – כימיה
(לחטיבה עליונה)

הרצליה
לבי"ס תיכון מקיף אורט
"יד גיורא" – שד' שבעת הכוכבים
טל' 052-551614
★ מורה למקצועות המינהל
(משרה חלקית)

רמת־גן
לקרית חינוך אורט עירית ר"ג
רח' אריה בן־אליעזר
★ מורה לאנגלית
(נא להתקשר 03-773060)
★ מורה לתנ"ך
(נא להתקשר 03-773060)
★ שרטט/ת או טכנאי/ת מכונות
למשרד הטכני
(אפשרי בוגר/ת מגמת מכניקה)
נא להתקשר טל' 771995, 03-775171

תלם עיתונות ופירסום 1988 בע"מ
אנו מחפשים:
★ **3 נציגות מכירה** - לפרויקטים פירסומיים יחודיים ומקצועיים. תנאים טובים למתאימות.
★ **גרפיקאים וביצועיסטים** – נסיון של שנתיים לפחות למשרה מלאה
★ **כתב/ת** עם ניסיון מוכח בעיתונות למשרה מלאה.
לקביעת ראיון טל' 03-285943

ש. שבח שרותים בע"מ
דרושים
מאבטחים לרכבת ישראל
הכישורים הדרושים:
★ עד גיל 35 ★ פרופיל מעל 82
(עדיפות לבוגרי מסלול לוחם בצה"ל)
המתאימים יחויבו בחוזה עבודה למשך 6 חודשים ויוכשרו בקורס אבטחה מתאים.
ועדות קבלה תתקיימנה בימים א' ו־ב' 18–19.9.88 בין השעות 9–16 במשרדינו:
בת"א: רח' ליברמן 9
בחיפה: רח' העצמאות 25, קומה ג'
נא להצטייד בת.ז. פנקס מילואים ו־2 תמונות

לחברה מובילה בתחום שיווק מחשבים אישיים
ד ר ו ש י ם
איש/אשת מכירות
הכישורים הנדרשים:
■ נסיון בתחום מחשבים אישיים ובתחום רשתות תקשורת
■ נסיון במכירות
■ יכולת עבודה עצמאית
■ בעל/ת הופעה נאה
לפרטים נא להתקשר החל מיום א'
למר. 03-7520499 לנאוה
מאגרי איכות כלל פיתוח (1983) בע"מ

אהספ פטים
משאבי אנוש לטכנולוגיה בע"מ
חברה בינ"ל העוסקת בחקירות
דרוש
חוקר פוליגרף לחו"ל
הכישורים:
• השכלה אקדמית בתחום קרימינולוגיה או משפטים - רצויה.
• נסיון מוכח בחקירות ובהעברת בפוליגרף.
• שליטה מלאה באנגלית - תנאי הכרחי.
גיל 35 ומעלה.
המועמד שייבחר יידרש לשהות עם משפחתו בחו"ל לתקופת חוזה של 3 שנים לפחות, לאחר 2 חודשי הכשרה בארץ.
הראיון יתנהל בשפה האנגלית.
מועמדים שאינם מתאימים לא ייענו.
נא לשלוח קורות חיים מודפסים בצירוף קטע בכתב יד לת.ד. 189 ר"ג, 52101
- סודיות מובטחת -
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב
דרוש/ה
מנהל־חשבונות
כישורים:
★ ניסיון של 3 שנים – לפחות
★ ניסיון בהתאמות ובהנה"ח כללית
★ נכונות לעבוד גם מעבר לשעות רגילות
נא לפנות בכתב־יד ובצירוף קורות חיים לת.ד. 51051 ת"א ולציין "מנהל־חשבונות"
סודיות מובטחת

לחברה ותיקה ומבוססת
דרוש
סוכן מכירות
אנו מציעים עבודה מעניינת עם אתגר באוירה טובה עם קשר ישיר להנהלה.
ממך נדרש להיות איש מקצוע עם נסיון במכירות, חרוץ, ישר, המחפש עתיד בטוח.
תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות בכתב יד לפרט נסיון קודם ולציין מס' טלפון לקביעת ראיון לת.ד. 1157 ת"א 61040.

לכפר הנוער של ויצו בנהלל
דרושים לפנימית הכפר:
★ **מרכז/ת הדרכה**
מרכז/ת מדים (מרכזיה חינוכית)
★ **מדריך חברה**
לגילאי 15–16
★ **דיור במקום חובה**
על המועמדים להיות בעלי הכשרה חינוכית מתאימה וותק בתחום הפנימיות
ו/או תנועת הנוער
המעוניינים יפנו טלפונית לטלפון 06-515004-5־6

פילת אגף השמה
למחלקת מיסים של קונצרן תעשייתי גדול
דרוש/ה
רואה/ת חשבון
לטיפול בנושאי מיסוי מגוונים
הכישורים הנדרשים:
ידע בחוקי המס בישראל ובארה"ב
שליטה מלאה בעברית ובאנגלית
גיל עד 35
תנאי ההעסקה יקבעו בהתאם לכישורי המועמדים
נא להפנות קורות חיים מפורטים ל"פילת"
דרך פ"ת 114 ת"א 67012, משרה מס' 5480
הפניות תועברנה במלואן ללקוח ותמויינה על ידו

מנהלים בע"מ
איתור ומיון מנהלים ועובדים בכירים
באר"ה 12 ת"א טל. 65241, 660728 03. ת.ד. 4665 ת"א 61046

לחברה מובילה
העומדת להקים מערכת טלויזיה בכבלים
על פי זכיון מטעם משרד התקשורת
דרוש
מנהל כללי
דרישות התפקיד:
• *נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בנהול חברות עסקיות.*
• *ידע ונסיון בתחום השווק.*
• *כושר מנהיגות והפעלת צוות של עשרות עובדים.*
• *השכלה אקדמאית בתחומי הכלכלה והנהול, או תחומים דומים.*
• *ינתן יתרון למועמד בעל נסיון קודם בנהול פרויקטים הנדסיים רחבי היקף (בנוסף לנסיון עסקי שווקי).*
המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים" ת.ד. 4665 תל־אביב 61046.
סודיות מובטחת
MENAHALIM LTD.
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

"ארגמן" תעשיות בע"מ
אזור התעשיה, יבנה
שרות התעסוקה לאזור אשדוד והדרום
08-522090 08-437137
למפעלי "ארגמן" יבנה דרושים
מפעילים
למכונות צביעה, אשפרה והדפסה
הכישורים: – בריאות תקינה
– נכונות לעבודה במשמרות
מועמדים אשר יענו על דרישות אלו יהנו:
– מתנאי עבודה נאותים
– תנאים סוציאליים מלאים
– חדר אוכל
– הסעות מהאיזורים: נס ציונה – לוד – ראשל"צ – רחובות – אשדוד – אשקלון – קרית־מלאכי
– אפשרויות קידום במסגרת הכשרה מקצועית בתחומי המפעל.
נא לפנות: ללשכות העבודה, בטלפונים הרשומים למטה ו/או ל"ארגמן", תעשיות מח' כח־אדם טל' 08-433243

החברה ◈ למתנ"סים
(הודעה שניה)
מחפשת מועמדים/ות לתפקיד
סגן ומ"מ מנהל
לרשת המרכזים הקהילתיים בקרית שמונה
דרישות התפקיד:
★ בעל השכלה אקדמאית.
★ תינתן עדיפות לבוגרי תכנית שורץ.
★ ניסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף נרחב.
★ נכונות לעבודה בשעות בלתי שיגרתיות.
★ מגורים במקום תנאי הכרחי.
על המועמדים לעבור תהליך מלא לבחירת מנהל מתנ"ס בחברה כולל השתתפות במרכז הערכה והמועמד יועסק ע"י החברה. יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופירוט ניסיון אל:
עמי שגב החברה למתנ"סים – גבעת ג'ורנט ירושלים 91034. על הפניות להגיע עד 30.9.88

לבי"ח בחולון
דרוש
מנהל מטבח וחדר־אוכל
בעל נסיון בניהול מטבח גדול.
המועמד חייב להיות בעל כשר ארגוני ויכולת לנהל צוות עובדים רחב.
סודיות מובטחת
לפנות לטלפון 03-5028327.

למפעל בענף המשקאות
דרושים
מקדמי מכירות
בעלי נסיון רכב פרטי
05024016

לשקיה קבוצת גבע
דרושה
יוצאת צבא, לעבודה
כפקידת מכירות
עם ידע בהפעלת מחשב.
שעות העבודה
מ־7.00–16.00
כולל ימי שישי
השכר בהתאם
טל: 03-347241־2

למשרד ראי חשבון בת"א
דרושה מזכירה
לניהול המשרד
הדרישות:
א. כשר אירגון
ב. ידע טוב בהדפסה
טל: 5616787

למפעל בחו"ל
דרוש
מחסנאי מעולה
בעל נסיון בתפ"י וניהול ייצור
רצוי עד גיל 30
דובר אנגלית רהוטה
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 16310/3 ת"א

למפעל בארץ
דרוש
מנהל עבודה בכיר
(למסגרת של 30־40 עובדים)
רצוי הנדסאי מכונות
בעל נסיון בניהול קווי ייצור
נא לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 16310/3 ת"א.

לחברה לבנין דרושים:
1. הנדסאי ביצוע
2. מנהל עבודה
בעלי נסיון וניהול פרוייקטים.
03-5741605, 03-773175
סודיות מובטחת

טוב בשופר־סל
אנו מציעים לך להצטרף לחברה דינמית, המתפתחת ללא הרף. חברתנו מציעה לך מעוגנות תעסוקתית, קידום מקצועי ואישי, תנאי שכר תחרותיים בענף, הדרכה ותנאים סוציאליים משופרים.
לסניפנו שייפתח בקרוב ביבנה דרושים לנו לעבודה מיידית:
★ מחסנאי/ת
★ קופאים/ות
★ קלדן/נית
★ סדרני/ות סחורה
★ מנהל/ת מחלקת בשר
★ עובדי/ות מחלקת בשר
★ עובדי/ות מעדניה
★ מנהל/ת מחלקת ירקות
★ עובדי/ות מחלקת ירקות
★ עובדי/ות מחלקת חלב
★ עובדים כלליים
- אין הכרח בנסיון קודם. הכשרה תנתן במקום.
- העבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין (לא מפוצל).
ראיונות יתקיימו ביום ראשון, 18.9.88, בין השעות 9.00־13.00, בהיפרשוק הגל הירוק - דרך יבנה, רחובות. טל. 08-463436/7
שופר־סל

למוסד ממלכתי
דרושים קציני מילואים
בדרגות: סגן, סרן, רב־סרן
אנו מציעים לך –
★ עבודה בעלת ענין מגוונת, הכרוכה בניידות.
★ לימוד השפה הערבית.
★ תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
★ עבודה קבועה.
★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.
אם גילך בין 23–31, השכלתך לפחות תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה –
פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א, בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מספר ת"ז וטלפון).
פונים מתאימים ייענו.

לעירית אילת
דרוש
מנהל/ת לאגף חינוך ורווחה
מועמדים בעלי השכלה פורמלית בתחום החינוך וניסיון בארגון וניהול מערכות בתחום החינוך מתבקשים לפנות בכתב עבור: מנהל כח אדם (מכרז מנהל לאגף חינוך) עירית אילת, ת.ד. 14 אילת 88100
על המועמדים שימצאו מתאימים, לעבור בדיקות התאמה במכון להתאמה מקצועית.

החברה ◈ למתנ"סים
החברה למתנ"סים מפעילה 150 מתנ"סים בכל רחבי הארץ, המקיימים פעולות תרבות, חברה חינוך וקהילה לכל הגילאים. כל מתנ"ס מנוהל כגוף משפטי עצמאי.
יזמים חברתיים המחפשים אתגר, מוזמנים להציע את מועמדותם לתפקיד
מנהל/ת
למתנ"סים: קרית מנחם, גילה
(הודעה שניה)
דרישות התפקיד:
● בעלי השכלה אקדמאית ● תינתן עדיפות לבוגרי תוכנית שורץ ● ניסיון בניהול חינוכי ובחינוך המשלים ● ניסיון מוכח בארגון מנהלי וכלכלי בהיקף רחב ● נכונות לעבוד בשעות לא שגרתיות ● מגורים במקום (תנאי הכרחי).
הגשת המועמדות תיעשה בכפוף לתנאים שהחברה תקבע.
יש לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, שמות הממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, ממונה על הטיפול בפרט וכוח אדם, החברה למתנ"סים, גבעת הג'וינט ירושלים 91034. על הפניות להגיע עד 30.9.88

هكذا من الأصل

אורבוט מערכות בע"מ

חברתנו מפתחת, מייצרת ומייצאת מערכות עתירות ידע, המשלבות אינטליגנציה מלאכותית וראיה ממוחשבת, לבדיקת איכות של מוצרים אלקטרוניים.

עם הרחבת פעילותנו בחו"ל, דרושים לנו:

מהנדסי/מהנדסות שירות (משרה ש/627)

להשתלבות במערכת השירות והתמיכה בלקוחות ברחבי העולם.

דרישות התפקיד:
★ מהנדס(ת)/הנדסאי(ת) אלקטרוניקה.
★ נסיון במערכות אלקטרוניות רב תחומיות.
★ ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
★ ידיעת גרמנית/צרפתית יתרון.
★ יכולת עבודה עצמאית עם לקוחות.

יש לפרט בקורות החיים גיל, מקצוע, מצב משפחתי, שפות וכו'.
המועמדים המתאימים יעברו תקופת הכשרה של מספר חודשים במפעלנו, בוגרים אשר סיימו הכשרתם, כתנאי, בהצלחה, בתחנות השרות של החברה בחו"ל לתקופה של מספר שנים עם משפחותיהם.
לקביעת ראיון נא לשלוח קורות חיים בכתב יד בציון מס' המשרה לת.ד. 245 ...

RAD data communications ltd.

Join our

International Marketing Team

If you have:
- British background • Formal education in Electronics
- Background in Data-Comm • Experience in International Sales and Marketing • Formal degree in Marketing / Business Administration — an advantage.

5 days work week - full time

Please address all inquiries in writing to our Personnel Dept., 8 Hanechoshet St., Tel-Aviv 69710.

All applications will be promptly replied to.

Confidentiality assured

רד תקשורת מחשבים בע"מ... חברה צעירה ודינמית..
אנו מפתחים, מייצרים ומייצאים מוצרים ומערכות בתחום תקשורת מחשבים.

אדם
מכון אדם לאבחון ויעוץ במשאבי אנוש

לאחד מלקוחותינו
חברה המתמחה במתן שירותי מחשב

פקידי/ות ביצוע
עבודה עם קהל, שעות נוספות

מפעילי/ות מחשב טופר מיני
לעבודה במשמרות

נסיון קודם רצוי. העבודה בת"א
פניה בכתב בלבד למכון אדם ת"א

תל אביב, רח' תבואות הארץ 3, 69546, טל. 03-498805-6-7
חיפה, רח' דיזרעאלי 54, 33334, טל. 04-254314-5

רוברט הלף ROBERT HALF

החברה המובילה בעולם המתמחה בהשמת כח אדם במחשבים ובחשבונאות

להברה תעשייתית גדולה

רואה חשבון במח' מיסים

ידע בחוקי מס של ישראל וארה"ב
עיסוק במיסוי תעשייתי, מאזנים ודוחות שנתיים כולל חברות ב.ת בחו"ל

תנאים מצוינים למתאימים!
03-204711, 03-203423

סודיות מובטחת

להברת אלקטרוניקה
דרושים
★ **מהנדס/הנדסאי** לניהול פרוייקטים בתחום התקשורת והבקרה.
★ **טכנאי התקנות** למערכות תקשורת ובקרה.
לפנות לת.ד. 32129 ת"א 61321

למוסכינו בפ"ת וחולון
דרושים

★ **חשמלאי רכב** –
בעל הסמכה לניהול חשמליות רכב

★ **צבעי רכב** – בעל הסמכה לניהול צבעיות רכב

המעוניינים יפנו ביום א' בין השעות 17.30–15.00 למר אילן סופר, רח' הסיבים 30 קרית מטלון פ"ת

מנהל כח אדם

מסור מודעתך ב דרוש
ב דרוש תקבל יותר

לפרטים נוספים:
תל-אביב: 03-622233-4 רויטל ברכה
ירושלים: 02-226335-6 יאיר צוברי
חיפה: 04-645333-4 אריה טל

לקו מנחה מידע פיננסי בע"מ
החברה השואפת להוביל בתחום אספקת מידע ושירותי תקשורת
דרושים

1. מנהל שיווק ומכירות לניהול הפריצה לשווקי המידע.
תואר אקדמי, ידע במחשבים, נסיון בשיווק ומכירות, יכולת עבודה עצמאית ושליטה מוחלטת באנגלית - חובה. הבנה בניירות ערך - יתרון.

2. מזכירת מנכ"ל – לניהול משרד החברה.
ידע ונסיון מקצועי, יכולת לעבודה עצמאית ושליטה באנגלית - חובה. משרה מלאה.

3. סייעת שיווק ומכירות לסיוע בפרוייקטים שיווקיים.
אוריאנטציה למכירות, יכולת עבודה עצמאית ושליטה באנגלית - חובה. משרה מלאה המחייבת עבודה ביום ו'.

פרטים בטלפונים – 03-290466, 03-291416.

למערכת חדשנית העוסקת בתחום מדעי ההתנהגות ולצוות אקדמאי צעיר ודינמי

דרושה

מזכירה (משרה 2915)

המחפשת עבודה מגוונת ומעניינת, הכרוכה בשעות, לחץ ועומס רבים, ובמגע רב עם אנשים. משרה מלאה +

רצויה מועמדת בעלת נסיון בעבודה משרדית וארגונית, הקשורה במתן שירות לאנשים.

מועמדים יפנו בכתב יד בלבד אל ת"ד 11024 ת"א 61110 המודעה לשני המינים.

צומת

פרפר שבועון הילדים

מחפש

מנהל/ת מחלקת המודעות

לבעל/ת נסיון ויכולת
מובטחים תנאים טובים
לפנות למנכ"ל: 03-378833

ביטוח – סוכנות לביטוח

רוצה להיות מצליחן?

אם אתה בטוח בעצמך ומסוגל לעבור את המיון הקפדני שלנו יש לך הזדמנות להצטרף לקורס ביטוח של "ביטוח" – מחצית הדרך להצלחה. השאר תלוי בך (גיל מעל 25 + רכב).

קורס מקצועי לביטוח חיים – הכנה למבחן הרישוי חיים ואלמנטרי של משרד האוצר סיוע צמוד שיאפשר לך להשיג את המטרה

טלפון 03-664828-9
נא להתקשר החל מיום א'

דבר אחד בטוח. **מגדל**

לקבוץ קליה דרוש
טבח מנוסה
נא להתקשר:
02-227451/2/3, 02-227738 לציפי או ורבר

לחברת שיווק ארציות מתפתחת ודינמית
דרוש
משקיע
$100,000
03-264645
(ששי-שבת)

לעסק סיטונאי של ציוד משרדי בר"ג
דרושים:
★ **פקידה אחראית**
★ **סוכן/ת בעל/ת** נסיון במכירות
03-7521154
03-7521236

למשרד עו"ד בת"א
דרוש
עורך דין
בעל ידע בתחום מסחרי, מיסים ומשפטי-אזרחי
לפנות בכתב
לת.ד. 36217 ת"א

לפרוייקט גדול בנסיונה
דרוש
עוזר מנהל עבודה בכיר
רקע בנסיון מוכח 15 שנה לפחות בניהול עבודות ציבוריות בהיקף גדול והכרת הפרוייקט למנהל הפרוייקט באתר
טלפון: 08-402165

אסטרונאוטיקס
בע"מ

דרושים:

מהנדס אלקטרוניקה (משרה 421)

כישורים:
• נסיון במערכות ספרתיות
• נסיון במערכות לפחות 5 שנים

מהנדס תוכנה (משרה 422)

כישורים:
• נסיון באחד מהתחומים הבאים: JOVIAL, ABA ...
• נסיון של 3 שנים בתוכנות זמן אמת

תנאים ואוירה למועמדים המתאימים.
לפנות לאסטרונאוטיקס, רח' ... ת.ד. 51261 ... 03-704610 ...

תלמה

לסניף המכירות המרכזי ברה"ג
דרושים

מובילים

דרישות המשרה:
• 12 שנות לימוד
• בריאות תקינה
• רישיון ...
• גיל עד 40.

מעוניינים מתבקשים לפנות לסניף החברה:
ברמת גן רח' היצירה 4 לאיל
בימים א'-ה' בין השעות 12.00-10.00

שניר
סוכנות לביטוח בע"מ
תל-אביב, נתניה, חיפה

הנהלת הסוכנות לעצמה השיווקית:

1. מפקחות לצוות חיים לחיפה ותל-אביב (משרה מלאה)
2. אישי ביטוח חיים
3. מועמדים לקורס בביטוח חיים – לבניית קריירה חדשה

לקביעת ראיון נא לפנות:
03-2236301, 03-225201, 04-668173, 04-668743, 053-348591

RAD data communications ltd.

דרושים:

קלדנית למחלקת רכש
אחרי שירות צבאי, נסיון בהפעלת מחשב וידיעת אנגלית.

אורזים
אחרי צבא, השכלה תיכונית (מקצועית – יתרון)

...להתקשר החל מיום 08:00... ת"א 69710 ...

לבית הספר התקנאי
היכון עיינות
דרושים

* **עובד משק חקלאי** בעל רשיון נהיגה בטרקטור
* **גורבן גן ירק**
* **מדריך/ה חברתי/ת** בעל ידע בהפעלת כלים חקלאיים
* **מורה לספרות ברזילאית** לקבוצה ברזילאית

נא להתקשר לטל' 08-474069, 08-475662, 08-474636 בשעות 18.00-7.00

REVLON

לחברת רבלון (ישראל) בע"מ
דרושות

דילות/סדרניות

לעבודה במשרה חלקית או מלאה בחנויות רשתות השיווק הגדולה בכל רחבי הארץ.
תנאים טובים למועמדות המתאימות.

נא לפנות טלפונית 03-7528848
ל"עליזה החל מיום א'

לגדרות,
תעשיות מטרונומיה בע"מ
דרוש לתפקיד רב אתגרים

מהנדס תהליך

נסיון של 2-3 שנים בתעשיה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 1780 חיפה 31016

למלון לגונה אילת ברשת מלונות ישרוטל
דרושה

חשב/ת (משרה 2910)

לניהול משרד החשבונות, הנהלת חשבונות והביקורת
* בעלת נסיון מוכח — רצוי בענף
* ידע באנגלית — חובה
* מגורים באילת — חובה

למועמד המתאים תנאים טובים (כולל עזרה בדיור)

מועמדים יפנו לטל' 03-5440693 החל מיום א' או ישלחו פרטי קורות חיים ונסיון לת.ד. 11024 תל-אביב 61110
ויציינו מספר משרה.

תיל תחנת ייעוץ לנושאי כח-אדם בע"מ

לארגון ציבורי כללי
דרוש

עוזר אדמיניסטרטיבי

לעבודה מעניינת וקשה הכרוכה בארגון, תיאום וקשר עם ספקים
יש צורך בעבודה של שעות נוספות

נא לפנות בכתב יד בצירוף תולדות חיים, נסיון ושכר מבוקש.
ת.ד. 29380 ת"א 61292

לחברה מסחרית טכנית גדולה

דרוש

מנהל מדור דיזל גנרטורים

כישורים נדרשים:
* מהנדס חשמל או מהנדס מכונות (עם רקע בחשמל)
* אוריינטציה שיווקית מסחרית
* כושר ניהול
* ידיעה טובה של השפה האנגלית – הכרחית

הזדמנות להשתלב בחברה גדולה ומצליחה
נבקש פרטים נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1766 ת"א ולציין מספר טלפון להתקשרות.

דרושים לעבודה בחוץ לארץ

מהנדס אזרחי

פרדסן

עם נסיון במשתלות, איש מטעים, בעלי השכלה גבוהה, ונסיון מעשי בשטח.

המעוניינים נא לפנות לטלפונים: 03-254704 03-252238 או לת.ד. 3151 הרצליה ב' 46130

חוק הודמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981

רשות השידור

למחלקת הגבייה של רשות השידור
דרושים/דרושות

רכזי גבייה
לסניפי
ראשון לציון ונצרת עלית

דרישות: השכלה אקדמאית עם רקע מינהלי ובעלי נסיון בניהול ובהפעלת צוות עובדים.
המועמדים חייבים להיות תושבי המקום.
העובדים יועסקו על פי חוזה מיוחד.

בקשות יש להפנות אל מחלקת כח אדם, רשות השידור, ת.ד. 6387, ירושלים, עד 5.10.88 בצירוף אישורים על השכלה ונסיון וכן תולדות חיים בכתב יד.

למפעל אמריקאי בענף הדפוס
דרוש
דפס אופסט
בעל נסיון במכונות היידלברג 2 צבעים
שכר בהתאם לכישורים.
ת.ד. 8198 ת"א 61081 – עבור "דפס"

למועצה מקומית אור
דרושים
מורים
1) אנגלית – כיתות ה' וז' בבית ספר השבעה
2) מורה לחינוך 2 כיתות הן בבית ספר יוסף טל
לפרטים בטלפון 03-802102-3

לייאור, שרותי אבטחה מיוחדים
דרושים
מאבטחים
לעבודה קבועה
תנאים טובים
למתאימים ..
יוצאי יחידות קרביות ובעלי נשק אישי
טלפונים: 03-220420, 03-244104, 03-243307

דרושה
קלדנית מנוסה
למשרה מלאה. ידע בחינניות ...

למרכז רפואי לוינשטיין ברעננה
דרושים/ות

פסיכולוגים

1. שיקומיים
2. קליניים

וכן בעלי נסיון בפסיכולוגיה קוגניטיבית
נא לפנות בכתב יד למחלקת כח אדם ת.ד. 3 רעננה עבור פסיכולוג.

RAFAEL

דרושים
★ **כימאי/ת או מהנדס/ת כימיה**
★ **מהנדס/ת אלקטרוניקה**
★ **מהנדס/ת אזרחי/ת**

FIAT
למוסך המרכזי ברמת החייל
דרוש

רפד רכב
בעל נסיון מוכח

מועמדים מתאימים יפנו למנהל מוסך פיאט. רמת החייל, רח' עשר טחנות 20.
טל: 03-5447778, 03-483131.

דרושים

יוצאי יחידות קרביות

לעבודה בטחונית
בנמלי התעופה
אילת וירושלים

בנתונים הבאים:
• לוחמים בוגרי קורס פיקודי יוצאי יחידות שדה, לאחר שירות צבאי מלא.
• עד גיל 27.
• תחילת העבודה מותנית במעבר קורס בשכר, אשר יפתח בחודש אוקטובר 88'.

ועדת קבלה תתקיים בנמל התעופה בן-גוריון, בנין הטרמינל, קומה ג', חדר 312 בתאריך 19.9.88 בין השעות 13.00-10.00.

נא להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ושתי תמונות.

דרושים/ות

עובדים/ות לעבודה בטחונית
בנמל תעופה אילה

החוזה מוצע לתקופה בת 7 חודשים ובמשרה מלאה.

תנאי קבלה:
• יוצאי צבא עד גיל 26
• בוגרי 12 שנות לימוד ובעלי תעודת בגרות
• דוברי אנגלית ברמה גבוהה שפות נוספות יתרון (ראיון הקבלה יערך בשפה האנגלית)
• נסיון קודם בטיפול בטחוני בנוסע – יתרון

יוניתורס unitours ISRAEL LTD.

• **BOOKING CLERK**
למחלקת עסקים, תיירות יוצאת.
• **TOUR OPERATORS**
למחלקת קבוצות ובודדים תיירות נכנסת. נסיון של 3 שנים לפחות. ידע באנגלית הכרחי, שפות אחרות יתרון.
• **JUNIOR TOUR OPERATOR**
למחלקת קבוצות תיירות נכנסת. ידע באנגלית הכרחי. נסיון קודם יתרון.
משרות מלאות, תנאים טובים.
לקביעת ראיון נא להתקשר
לטלפון 03-246261

לחברת ביטוח גדולה בת"א
דרוש/ה

שמאי/ת רכב
לאזור ת"א
בעל/ת נסיון

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 29830 ת"א 61297
סודיות מובטחת

קיבוץ נווה איתן
בעמק בית-שאן
מחפש

אחות מוסמכת

נא להתקשר לטלפון: 06-583550, 06-583684

חברה גדולה מחפשת
נה: אישי למנכ"ל
נדרש ידע מקצועי, התמצאות בכבישי הארץ וניסיון בעבודה דומה.
לפנות בפירוט קורות חיים וניסיון
ת.ד. 20204 ת"א.

לסוכנות נסיעות
דרוש

מנהל

– גיל 35 עד 50
– תעודת מומחה בתיירות
– נסיון של 5 שנים לפחות כמנהל סוכנות נסיעות גדולה.
– שליטה באנגלית, שפות נוספות יתרון.

המועמדים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לת.ד. 33714 ת"א עבור "מנהל משרד נסיעות"
– סודיות מובטחת –

דרושים **סטודנטים**
לעבודה מעניינת (לא מכירות)
בשעות אחה"צ והערב, עדיפות ללומדים בחוג לאמנות. רכב הכרחי, הכשרה למתאימים
טלפון מיום א' 03-210140

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981

שערי מטבע חוץ ביום 15.9.88

המטבע	בנקנוטים לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	לאומי מכירה	הפועלים קניה	הפועלים מכירה	דיסקונט קניה	דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	1.61	1.69	1.61	1.68	1.60	1.67	1.6323	1.6527	1.6283	1.6487	1.6293	1.6498	1.6408
1 מארק גרמני	0.86	0.90	0.85	0.89	0.85	0.89	0.8708	0.8817	0.8679	0.8787	0.8694	0.8803	0.8747
1 לי"ש	2.70	2.83	2.69	2.81	2.69	2.82	2.7398	2.7741	2.7351	2.7693	2.7372	2.7717	2.7522
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.25	0.26	0.25	0.26	0.2559	0.2591	0.2549	0.2561	0.2556	0.2588	0.2572
100 ינים יפאניים	1.20	1.26	1.19	1.25	1.19	1.25	1.2190	1.2343	1.2134	1.3285	1.2150	1.2302	1.2298
1 גולדן הולנדי	0.76	0.80	0.75	0.79	0.75	0.79	0.7703	0.7799	0.7702	0.7798	0.7690	0.7787	0.7753
1 פרנק שווייצרי	1.02	1.07	1.01	1.06	1.01	1.06	1.0318	1.0447	1.0296	1.0425	1.0282	1.0412	1.0368
1 כתר שוודי	0.25	0.26	0.25	0.26	0.24	0.26	0.2525	0.2557	0.2520	0.2552	0.2517	0.2549	0.2537
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.23	0.24	0.23	0.24	0.2356	0.2305	0.2351	0.2380	0.2351	0.2380	0.2370
1 כתר דני	0.22	0.23	0.22	0.23	0.22	0.23	0.2269	0.2297	0.2263	0.2292	0.2266	0.2294	0.2280
1 מארק פיני	0.36	0.38	0.36	0.38	0.36	0.38	0.3676	0.3721	0.3670	0.3715	0.3670	0.3716	0.3698
1 דולר קנדי	1.32	1.38	1.31	1.37	1.30	1.37	1.3336	1.3502	1.3290	1.3456	1.3300	1.3467	1.3413
1 דולר אוסטרלי	1.24	1.36	1.26	1.35	1.26	1.35	1.3026	1.3189	1.3016	1.3179	1.2990	1.3154	1.3105
1 ראנד דרא"פ	0.43	0.52	0.40	0.55	0.42	0.59	0.6633	0.6716	0.6619	0.6701	0.6628	0.6712	0.6669
10 פרנקים בלגיים	0.40	0.42	0.40	0.42	0.40	0.42	0.4099	0.4150	0.4143	0.4195	0.4143	0.4195	0.4171
10 שילינגים אוסטריים	1.22	1.28	1.21	1.27	1.22	1.28	1.2377	1.2531	1.2327	1.2480	1.2345	1.2501	1.2437
1000 לירטות איטלקיות	1.14	1.21	1.14	1.21	1.15	1.23	1.1656	1.1802	1.1643	1.1789	1.1654	1.1801	1.1720
1 "סל" (ECU)	—	—	—	—	—	—	1.8037	1.8262	1.7969	1.8193	—	—	1.8131
1 דינר ירדני	3.82	4.06	3.87	4.12	—	—	—	—	—	—	—	—	4.1184
10 לירות לבנוניות	—	—	0.09	0.10	0.03	—	—	—	—	—	—	—	0.0410
1 לירה מצרית	0.68	0.72	0.62	0.66	0.61	0.66	—	—	—	—	—	—	0.7137

משרד הבטחון/אגף השיקום
היחידה להנצחת החייל

טקסי אזכרה לחללי מלחמת יום הכיפורים

"יערכו בבתי הקברות הצבאיים

ביום חמישי – יא' תשרי תשמ"ט 22.9.88:

ירושלים – הר־הרצל	בשעה 11.00.
תל־אביב – קרית־שאול	בשעה 15.30.
חיפה	בשעה 16.00.
פתח־תקוה	בשעה 16.00.
צפת	בשעה 15.00.
רחובות	בשעה 16.00.
חדרה	בשעה 16.00.
חולון	בשעה 16.00.
נתניה	בשעה 17.00.
אשדוד	בשעה 16.00.

נצרת־עילית יום ב' ח' תשרי 19.9.88 בשעה 11.00.

יום שלישי כ"ג תשרי 4.10.88

נהריה	בשעה 16.00.
טבריה	בשעה 15.00.

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

הודעה למגדלי האבוקדו ולמשווקים

בזה הננו להודיעכם כי החל מיום א' 18.9.88 מתחילה עונת שיווק אבוקדו לשוק המקומי **באמצעות המועצה בלבד.**
החל ממועד הנ"ל כל האבוקדו מהזנים אטינגר – פוארטה – האס – כבל והיד יועברו אך ורק דרך בתי האריזה ליצוא וחפרי לשוק המקומי ישווק ע"י המועצה כבעבר, מותנה בתוצאות בדיקות הבשלה לפי התקן, אשר מתבצעות ע"י בתי האריזה.
יוצא מהכלל הם זני אבוקדו שאינם זני יצוא, אולם שיווקם יותר רק לאחר תיאום מוקדם עם המועצה – המחלקה לשיווק.
המועצה תנקוט בכל האמצעים החוקיים שעומדים לרשותה לגבי מפירי הוראות אלה.

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)
ע. מאיר מנכ"ל

אלמקס – משחת השיניים במניעת עששת – יעילה פי 3

תורנות בתי מרקחת

ליום שישי

תל־אביב
בס – פרישמן 66 – 237326
סיני – שד' ירושלים 70 יפו – 822993
ירושלים
מרפאת רוממה – המ"ג 28 – 523191
חיפה
פבנזר – פבנזר 27 – 664073
פתח־תקוה
הירקון – סטמפפר 24 – 910946
בני־ברק – רמת־גן
חן – ז'בוטינסקי 99 רמת־גן – 7514434
בת־ים – חולון
מוזר – הכיכר רייק 20 בת־ים – 583360
קופת חולים עין יהב – ע"י יהב 2 חולון – 884854
חורי – סוקולוב 70 חולון – 842433
רחובות
כללית – בני משה – 452381

ליום שבת

תל־אביב
הבימה – דיזנגוף 17 – 288465
מרכז הצפון – בן יהודה 200 – 5464777
ירושלים
בית חנינא – מול קופה נוה יעקב – 859386
מרפאת רוממה – המ"ג 28 – 523191
חיפה
נורדאו – נורדאו 13 – 664039
פתח־תקוה
פינקוס – שפרינצק 20 – 9321067
בני־ברק – רמת־גן
פינצי – חיבת ציון 43 רמת־גן – 782821
בת־ים – חולון
מוזר – הכיכר רייק 20 בת־ים – 583360
חורי – סוקולוב 70 חולון – 842433
רחובות
מעיין חיים – בנימין פינת מנוחה ונחלה – 456212

אלמקס

מודעון

מוקד מידע טלפוני
של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת וחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03־433300
בימים א' עד ה'
מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב
ביום ו' ובערבי חג
מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא 49 – טלפון 03־284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הגפן 26 קומה ג' – 04־523566 כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

אזור ירושלים
בערבי שבת וחג, בשבתות וחגים רופא תורן הנותן טיפול חירום לסובלי שיניים בהדסה עין כרם במדור המיון 02־446220 –
ערן עזרה ראשונה נפשית
בתל־אביב – 03־5461111
קו לילדים ונוער – 03־261113
ירושלים – 02־227171
חיפה – 04־672222
נתניה – 053־335316
כרמיאל (גליל) – 04־988410
כפר־סבא – 052־913999
באר־שבע – 057־418111
קו פתוח – ארגון קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922
קו פתוח לקשישים 02־690685
האגודה לזכויות האזרח בישראל – סניף תל־אביב – בן יהודה 146 טל': 239207 בימים א' – ה' 3 – 9

מנת דם חיים לאדם

זכרו: תרומת דם אחת מקנה ביטוח דם שנתי למען יחתך ולך.

לתרומת דם: פנה לסניף מגן דוד אדום הקרוב.

חתום על "דבר" היום ותהיה מעודכן בכל יום.

נהג! עשה את המינימום למען אלה העושים את המכסימום. תן טרמפ לחייל!

הוא דבר של היום דבר חדש

פינה חמה ללב"י
הקרן למען בטחון ישראל

התרומות "בני־עקיבא"
לכבוד ראש השנה תשמ"ט תרמו חניכי התנועה 2252 ש"ח.

כל הכבוד ילדים
ילדי המתפללים בבית־הכנסת "אליהו הנביא" בנצרת עלית ויתרו על קבלת דגלי שמחת תורה והתמורה בסך 120 ש"ח תרמו ללב"י.

התרומה הצעירה
ילדי כתה ד'1 הלומדים בביה"ס אורנים בנוה אפרים מונוסון תרמו יחד עם מורתם נורית קמוחין 60 ש"ח.

היום יותר מתמיד – תן לבך ללב"י
קרן לב"י: רח' ד' (ארניא) 17, הקריה, תל־אביב 64734

על מות השחקנית והמורה לתיאטרון

פני לוביץ ז"ל

אחרונת ראשוני "הבימה"

אבלים
חברי האיגוד הארצי של העתקנים והבמאים בהסתדרות

משתתפים באבלו של חברנו

פרופ' ארמנד אברמוביץ

במות **אחיו** ז"ל

האיגוד הארצי של הרופאים חברי ההסתדרות
המועצה לרפואה ציבורית
קרן המחקר ע"ש דוד בן גוריון
הארגון העולמי "המדע לשירות העובד".

אנו מודיעים בצער על מות חברנו

יהושע רימוני

ההלויה תתקיים ביום שישי ה' בתשרי תשמ"ט 16.9.88 בשעה 11.00, בבית הקברות בעין הרוד מאוחד.

המשפחה
ובית עין הרוד אחוד

קו־אופ רשות הרבוע הכחול

משתתפים בצער המשפחה במות יקירכם

קצב מרדכי ז"ל

ההנהלה ועד העובדים

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר ב"דבר" ראשון בבוקר

דירות

וילות ובתים

באילת למכירה/השכרה וילה 7 059־72121 059־74983 (10665) (סמי)

בנאות־אפקה קוטג' חדש בהזדמנות לבניה מיידית בתנאים מוחים (9021) 03־9644980

בשיכון־דן וילה יפהפיה ומושקעת, 8 חדרים +מרתף +גג מציאה! 380,000 (30386) 03־494275

בהרצליה־פיתוח למכירה וילה מפוארת מיידית 052־540186 (25884) 052־570526

ברמת־צהלה! קוטג' מפואר 6 חדרים+ מרתף $275,000.־ (26260) 03־5465971

בגני־סביון, קוטג' מיידי, 85,000$, ותנאים טובים, משכנתא 50,000$ (25573) 03־9644980

קבלנים מציעים

בצפון־תל־אביב בלב רמת־אביב בנין כוכב מפואר 4, 5 חדרים עם אפשרות למרפסות גן ודירות גג מפוארות מחיר למזומן כולל מע"מ ל־4 חדרים 125 מ"ר, ק"ב 315,000 ש"ח (197,000 דולר) רחוב איינשטיין. א' ה': 19.00 שבת: 17.00 14.00 10.00 "אפריקה־ישראל להשקעות" 03־650281 (13495)

מבצע! ברמת־אביב ג' דירות 3 החל מ־ $144,600, 4 החל מ־ $158,500, 5 החל מ־ $192,500, דירות גג ופנטהאוזים החל מ־ $255,000 המחירים כוללים מע"מ ופיתוח. המבצע יתקיים במוצא"ש מצאת השבת ועד 21.30 במשרדנו ברמת־אביב ג' אחימאיר 23 "ISCO" "ישקו" (26406)

ברמת־גן! בתל־גנים! וילה יוקרתית, +כל התוספות, סטנדרט גבוה, אפשרות לשתי יחידות־משפחות "אנגלו־סכסון" (21676) 03־738121

בראשל"צ בנין־נחום קוטג' מפואר רב מפלסי 7 חדרים, לפני ריצוף אפשרות כניסה נפרדת למשרד/קליניקה. 03־996724 (25837) 02־538408,

ת"א־יפו

בנאות־אפקה ב', מתאורגנת עמותת דיירים לבניה עצמית, דירות פאר במות כ־130 מ"ר, במחירי עלות. א.מנוסוב, אדריכל, תל־אביב, דיזנגוף 50, 03־226432 03־237082 (11432)

ברמת־אביב ג' 5 חדרים בקומה 10, 156 מ"ר היום בשעות 03־212405, בשעות הערב 03־423707 (17746)

בחולון בפסגת בן־גוריון בבניה דירות 3½ חדרות מ־$70,000 "ארמון" טופז" רוטשילד 32 בת־ים 03־864238 פתוח במוצ"ש (26126)

בגבעת־סביון דירות 4 חדרים 130 מ"ר. מחיר למזומן כולל מ.ע.מ החל מ־216,000 ש"ח (131,000 דולר) 5 חדרים 145 מ"ר מחיר למזומן כולל מ.ע.מ החל מ־215,000 ש"ח (131,000 דולר) מבחר דירות עם מרפסות גן. מרכז מסחרי סביון. א'־ה': 16.00־18.00 ו': 9.00־12.30 "אפריקה ישראל להשקעות" 03־357191 (24008) 03־650281

במגדל שאול־המלך (קרוב לעירית ת"א) 5 חדרים לוקסוס מלא+ חניה מתושב חוץ!! (10099) 03־287440

בנוה־אביבים. דירות 4 חדרים+ מיזוג השיכלולים, קבלן בירנבוים. ה"באייר 24, 03־259689 (10831) 03־262894

מבצע!!! ברמת־אביב ג' ונוה־אביבים דירות מפוארות 3, 3½, 4, 4½, 5, 6 דירות גג ופנטהאוזים יוקרתיים במפלס אחד. הנחות מיוחדות ומשכנתאות עד 150.000 ש"ח המבצע יתקיים במוצ"ש ובמוצאי חג החל מצאת השבת ועד 21.30 במשרדנו רח' אחימאיר 23 רמת־אביב ג' "יעקו" "ISCO" (9818)

בצמרת־אביב חדשה, מיידית, 6 חדרים, קומה 11. 03־9644980 (9010)

"בבלי" נותרו מספר דירות בנות 5 חדרים במגדל מגורים הנמצא בשלבי בניה. לפרטים: חברת "אביב" ביאליק 155 רמת־גן (3172) 03־7512203

בשיכון ל' דירה אחרונה לאיכלוס מיידי 5 חדרים רחוב לוי־אשכול 40. לפרטים: חברת "אביב" (3160) 03־7512203

ביד־אליהו 2 פינתית +אפשרות בניה "אילון" (11481) 335962

חדש ברחוב טייבר גבעתיים! דירות 4 חדרים מפוארות בתכנון ארכיטקטוני מיוחד. בפרטים: רוזנפלד־סולידו בנין ופיתוח בע"מ, דוך־השלום 29 גבעתיים. 03־313775 (12580) 03־316226

"או־קיי" הובלות מומחים להעברת דירות ביטוח מלא 03־612166 (28712)

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דירות למכירה

חשבשבת דרוש טכנאי למחשבי I.B.M P.C טל. 03־5611961

דרושה מזכירה מנוסה 03־203441

המשך הלוח בעמוד 20

„פה זה לא עזה ולא אינתיפאדה" זעקו העובדים בעת פינוי הסחורה

200 שוטרים מצוידים באלות פינו הסחורה ממפעל סנפרוסט שבו התבצרו העובדים • חבל שלא קלקלנו אותה – אמרו העובדים

מאת דני צדיקוני, סופר „דבר" בדרום

כ־200 שוטרים, חלקם מצוידים באלות, איפשרו אתמול להנהלת מפעל „סנפרוסט" של קונצרן „כלל" באשדוד להוציא סחורות מהמפעל, לאחר שהעובדים שהתבצרו בו בשבועיים האחרונים מנעו זאת ממנה. המשטרה פעלה לפי בקשת ההנהלה, שבידיה היה צו בעניין מבית המשפט באשדוד מאז תחילת החודש.

לפי הוראות השיחות עם ההנהלה ערב קודם לכן, היו משוכנעים 300 עובדי המפעל ואנשי מועצת הפועלים, כי המשטרה לא תפעל לפני השעה שמונה בבוקר, משום שאז היה על הוועד להודיע למנכ"ל המפעל אבי מרגלית מהו סכום הפיצויים הכולל, שהוועד דורש עבור כל 27 המפוטרים. אבל הכוח המשטרתי בפיקודו של מפקד מרחב לכיש נצ"מ טוביה גולן הגיע למפעל בסביבות השעה חמש בבוקר, כשלידו היו רק כמה עשרות עובדים. הכוח היה מצויד גם במיכלית להתזת סילוני מים.

למקום הגיעו גם עשרות אנשי חברת האבטחה של יאיר רורון, הם החלו לפנות את המחסומים שהקימו העובדים בשער המפעל בעזרת רכב גרר ומכונית מנוף. אנשי האבטחה ניפצו את גלגלי מכוניות הקירור, שנוקרו קודם לכן על ידי העובדים, והסיעו אותן למחסנים.

המשטרה מנעה מהעובדים להפריע לפעולות הללו, ושניים מהעובדים נעצרו ושוחררו לאחר מכן. הפועלים ליוו את מבצע הוצאת הסחורה בקריאות בוז, ואחד מהם קרא נוכח השוטרים „כאן זה לא עזה, פה זה לא אינתיפאדה".

בעוד המשטרה מציבה את העובדים מאחורי גדרות ברזל משטרתיים, שהיא הביאה עמה לצורך הפעולה, ואנשי האבטחה שומרים על המפעל מבפנים, החלו פועלים שהובאו מהישוב הבדווי רהט להעמיס את הסחורה על משאיות הקירור. המשאיות יצאו מהשער האחורי של המפעל באבטחת המשטרה וללא הפרעה.

מזכיר מועצת הפועלים יהודה בן הרוש, שבכל ימי המאבק פעל למיתון התנהגות העובדים וניסה למצוא דרך ליישב את הסכסוך במו"מ, אמר בכעס על ההנהלה „היא הובילה אותנו באף". פניות למנכ"ל אבי מרגלית מצד העתונאים להיפגש עמו נענו בשלילה.

אמש עמד להיערך כינוס חירום של ועדי העובדים באשדוד, שבו הם עמדו להחליט כיצד להגיב על התערבות המשטרה בסכסוך העבודה ב„סנפרוסט". כמה העובדים, שעדיין לא קיבלו את משכורתם לחודש אוגוסט, הביעו חרטה על שלא סגרו את הקירור בימים שהמפעל היה נתון בשליטתם, שכן בכך היו גורמים לקלקול הסחורות שהוצאו אתמול.

העובדים טענו, כי ההנהלה בחרה את מועד הסכסוך בעיתוי נוח לה – בין עונת התירס לעונת הגזר. אחד המנהלים אמר לעומת זאת, כי לסכסוך גרמו כמה מסיתים מקרב העובדים.

העיצומים בביטוח הלאומי יופסקו בהוראת שופט

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

כ־2,000 מעובדי המוסד לביטוח לאומי יפסיקו היום את העיצומים בהם פתחו לפני יותר משבוע, לאחר שבית הדין האזורי לעבודה בירושלים קבע אתמול שהעיצומים הם בלתי חוקיים.

העיצומים, שהקיפו את סניפי הביטוח הלאומי ברחבי הארץ, לא כולל המשרד המרכזי בירושלים, הוכרזו על ידי ועד העובדים, לאחר שהנהלת המוסד לא השיגה את אישור האוצר לתוספת של 75 משרות וקידום עובדים בסולם הדירוג.

במסגרת העיצומים, נמנעו העובדים מלהשיב לפניות טלפוניות, לא קיבלו קהל ולא השתתפו בוועדות מקצועיות.

פרופ' חיים דורון העיד בפני ועדת החקירה לענייני הבריאות:

חולים עלולים למות בגלל חוסר כסף, אם שכר הרופאים לא יפתר

(ע).– פרופ' חיים דורון, לשעבר יו"ר מרכז קופת החולים הכללית, טען אתמול בעדותו בפני ועדת החקירה הממלכתית לענייני בריאות, כי „התפתחות שירותי הרפואה הפרטית בישראל היא פרזיטית על חשבון המערכת הציבורית, תוך שימוש בתשתית הפיזית והאנושית".

פרופ' דורון הזכיר בראשית דבריו את דאגתה של קופת החולים הכללית להבטחת בטחון רפואי לרוב האוכלוסיה, לרבות עולים בטרם רדתם מהאוניה ומתיישבי ישובי הספר. הוא השמיע אזהרה, שאם לא ימצאו אפשרויות לפתרון בעיית השכר של הרופאים והעובדים במערכת הציבורית, קיימת סכנה לכך שבישראל יווצר מצב שבו עלול למות אדם בשל העדר יכולת לשלם עבור ריפויו.

הוא סקר שורה של רפורמות הדרושות, לדעתו, כדי להבטיח שהרופאים בקופה לא יעברו מחוץ למערכת הציבורית. לדעתו, יש להנהיג רוטאציה בתפקידי מנהלי מחלקות, מכונים ואפילו יחידות, כדי להבטיח יכולת ניהולית של רופאים תוך הקדשת כל זמנם לעבודתם, במקום המעמד הנוכחי של ניהול עד גיל הפרישה.

יו"ר הוועדה, שופטת בית המשפט העליון שושנה נתניהו, שאלה את העד מה מנע יישום רעיון זה. פרופ' דורון השיב, כי בדיונים עם ארגון רופאי קופ"ח, לא ניתן להגיע לדיון בנושאים שונים, כיוון שתמיד עלתה קדימות בעיית השכר והבטחת מעמדם הנוכחי של שכבות רופאים שונות.

פרופ' דורון הוסיף, כי הוא בעד ניצול מלא של מתקנים במשמרת שניה, תוך הנהגת תיגמול עבור עבודה נוספת לרופאים ולעובדים. הוא הטעים עם זאת, כי הפרמטרים הנוקשים של האוצר בעניין השכר לשעות נוספות, אינם מאפשרים הפעלת משמרות נוספות.

„במשך חודשים רבים" – סיפר פרופ' דורון, „היו עיצומים ושביתות בבתי חולים, שהעילה להם היתה בעיית התורים לניתוחים והיחס של המערכת לאיש הסובל, אבל חיש מהר התברר, שאי־אפשר להפריד בין נושא זה לבין בעיית ההשתכרות של העובדים, ובלי שינוי סטרוקטוראלי בנושא השכר לא ניתן לפתור את הבעיות".

חשוד באונס של מפגרת תוך התחזות לאסטרולוג

(ע).– יוסף ירושלמי בן 39 מתל אביב נעצר אתמול ל־12 יום כחשוד בהתחזות לאסטרולוג ובאונס מפגרת, לאחר שהבטיח לסייע לה.

בא כוח המשטרה רס"ר מוטי כרמלי טען בבית משפט השלום בתל אביב, כי החשוד ניצל את מצבה של המתלוננת, התחזה בפניה כמטפל היכול לעזור לה. הוא הציג בפניה תעודה כוזבת, שלפיה אוניברסיטת תל אביב, משרד העבודה והרווחה ומשרד החינוך, העניקו לו דיפלומה באסטרולוגיה. החוקר טען, כי האונס בדירתו של החשוד.

ירושלמי הכחיש את עבירת האונס וטען, כי הבחורה קיימה עימו יחסים מיוזמתה. החשוד הכחיש את הטענה, כי הציג בפני המתלוננת את הדיפלומה המזוייפת.

אנטוניוני וקומדיות מאיטליה בפסטיבל חיפה

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

בפסטיבל הסרטים הבינלאומי החמישי שייערך בחיפה יוקרנו שלושה סרטים חדשים של הקולנוע האיטלקי „מזבח לאמא", „הצמאון לחיים" ו„האדישים". כן יוקרנו שני סרטיו האחרונים של מיקלאנג'לו אנטוניוני: „המסתורין של אוברוואלד" ו„הזהות של אשה", שלא הוקרנו עדיין בישראל.

במסגרת הרטרוספקטיבה של הקומדיה האיטלקית מראשית שנות ה־50 יוקרנו שבעה סרטים. עם שבעת הסרטים של הקומדיה האיטלקית נמנים בין היתר: „יום א' באוגוסט", „שוטרים וגנבים", „עניה אבל יפה", „בולם הביתה" ועוד.

מגדלי הקנבוס בחצרים יעבדו במחלקת הגינון

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

שופט בית משפט השלום בצפת עזיאל אלופי הטיל אתמול עונש יוצא דופן על שלושה צעירים בני טובים תושבי העיר, שנמצאו אשמים בגידול צמחי קנבוס על־מנת להפיק מהם חשיש ומריחואנה. השופט הטיל על השלושה עונש של בין ארבעה לשישה חודשי עבודות שירות בשירותיה של מחלקת הגינון בעיריית צפת, הטיל עליהם קנס כספי בסך 1,000 ש"ח.

השופט אלופי התחשב בעברם הנקי של השלושה, והחליט שלא לשלחם למאסר או לעבודות חוץ ובמקום זאת הטיל עליהם תקופת עבודה בשירות הציבור בתחום הקרוב ללבם. השלושה נעצרו לפני כמה שבועות כחשודים בגידול צמחי קנבוס לאחר שהדבר התגלה באקראי על־ידי עובד גינון בעיריית צפת.

מחאות הדרוזים על 'הכת הלבנה' – מוקדמות

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

נוכח מחאותיהם של נציגי העדה הדרוזית בדבר הכוונה להעלות על בימת התיאטרון העירוני חיפה את המחזה „הכת הלבנה", המתאר את אורח חייה של העדה, מסר המנכ"ל החדש של התיאטרון, אלי מלכא, כי המחזה לא עובד סופית ולכן אין מקום למחאות.

מלכא הבטיח, כי לאחר שהמחזה יעובד סופית הוא יימסר לאישורה של „ועדת הפיקוח" והצנזורה ולאחר מכן לחברי הדירקטוריון. חברי הדירקטוריון של התיאטרון יקיימו דיון ממצה בנושא, ונציגי העדה הדרוזית יוזמנו להוות את דעתם, לפני שיוחל לעבוד עליו.

נודע, כי המחזה „הכת הלבנה" נכתב עד כה בשלוש גירסאות, וטרם עובד הנוסח הסופי.

227 על 93

הפרה זיוונית מקיבוץ מסדה ליד תפוקת החלב היומית שלה – 11 דליים שהם 93 ליטר, שיא עולמי חדש. זיוונית בת השמונה, שמספרה ברפת הקיבוץ הוא 227, כמעט והובלה לשחיטה לפני שנים וההורדה מהמשאית ברגע האחרון. אחר־כך הגיעה זיוונית לשיא העולמי בתנובת חלב יומית – 93 ליטר – למשך שלושה שבועות. לאחר מחלוקה עמדה תנובת החלב שלה על 65 ליטר ליום במשך ששה חודשים, אף זה שיא עולמי (צילום: עמרם גלמי)

דיירים באשדוד הפגינו במקום שבו נהרג ילד שני תוך שבוע

(ע). – עושרי ביטון בן שש, שנפגע כאשר ניסה לחצות את הכביש ברחוב ז'בוטינסקי באשדוד, מת מפצעיו כעבור מספר שעות תוך כדי טיפול בבית חולים „קפלן" ברחובות.

נהג המכונית הפרטית שפגע בו, אדוארד לבוטוביץ בן 33, נעצר לחקירה. עושרי ביטון הוא הילד השני שנהרג בתאונת דרכים באשדוד בשלושת הימים האחרונים.

מיד לאחר התאונה יצאו כמה מדיירי רחוב ז'בוטינסקי להפגין במקום ואף הבעירו צמיג. אולם המשטרה הצליחה לשכנע אותם להתפזר מרצון.

אתמול מת מפצעיו יוסף אבו בן 29 מאשקלון, שהיה רכז הסטודנטים במשך שנים בעיר ונפצע לפני כשלושה שבועות בכביש קרית גת־אשקלון. אבו היה מאושפז בבית חולים „קפלן".

נתן זך: לומר שאני מגמד את השואה – זה מעשה נבלה

בהודעת גינוי שהתפרסמה בכל אמצעי התקשורת תיאר ועד אגודת הסופרים העבריים את נתן זך כמי „שמצטרף מדעת או שלא מדעת לגל האפל של מכחישי השואה ומגמדיה" וכמי שמבקש לסייע למנסים „לטהר את השרץ הנאצי". ההחלטה, שהתקבלה במשאל טלפוני בהתנגדותם או בהימנעותם של ארבעה מחברי הוועד ובהיעדרם של אחרים – מבוססת על משפט יחיד שהופיע בראיון שנתן המשורר לירון לונדון, ובו נאמר כי „אין צורך לראות את השואה, שנמשכה 12 שנים, כפרק החשוך ביותר בתולדות אירופה".

להודעת הגינוי הצטרף שר החינוך והתרבות יצחק נבון, שאמר כי קו ישר מחבר בין הצפייה התגובית של זך לבואה של ספינת אשף לישראל לבין יוזמתו לביטול כינוס המשוררים הבינ־לאומי שנועד להתקיים בישראל במלאות 40 שנה למדינה. „כבר הורגלנו להפגנות התעורות ועשנות מצידו של שכזה עצמית פתולוגית, אך הפעם הגיעו אטימות הלב וקהות החושים שלו לשיאם", אמר נבון.

בתגובה אמר זך, כי כתב הגינוי שפורסם כנגדו מטעם ועד אגודת הסופרים העבריים אינו מוסיף לוועד כבוד, בלשון המעטה. „הטענה שאני מבקש לגמד ולהכחיש את השואה או חלילה לסייע בטיהור השרץ הנאצי אינה רק סילוף מכוון וזדוני של כוונתי בדברים שהופיעו בראיון, כי אם מעשה נבלה ממש", אמר זך. יו"ר אגודת הסופרים.

„יעקב אורלנד, שאין לחשוד בו שהוא מקל ראש בשואה, סירב לחתום על כתב הגינוי, הוא יודע היטב מה ומי מסתתר מאחוריו" הוסיף זך. „אני רואה בשאט נפש כל נסיון לשאת לשווא את שם השואה בנסיון לחסל חשבונות אישיים. סופרים ועסקני ספרות המזדרזים להרשיע את עמיתם על סמך משפט יחיד בראיון עתונאי מבלי לפנות אליו תחילה כדי לשמוע מה כיוון – אינם ראויים לתואר זה".

בצער רב אנו משתתפים על פטירת יקירנו

ישראל זק

ממייסדי מושב צופית

ההלויה תתקיים היום יום שישי ה' תשרי תשמ"ט 16.9.88 בשעה 12.30 בבית הקברות במושב צופית

המשפחה

לחברתנו

שושנה רונן ובני משפחתה

במות האב והסב

ישראל זק

משתתפים באבלך

חברי מושב בית חרות

במלאות שלושים לפטירתו של חברנו היקר

יוסף (אידי) דיים ז"ל

נתייחד עם זכרו ביום ראשון ז' בתשרי תשמ"ט 18.9.88 בשעה 15.15 בבית הקברות

המשפחה ובית כפר־המכבי

„אילן" – אגוד ישראלי לילדים נפגעים סניף חיפה והקריות

מתאבל מרה על פטירתה בטרם עת של המתנדבת הוותיקה, חברת ההנהלה

פנינה רטנר ז"ל

מקימת חיים

ומשתתף בצער המשפחה

לחברנו זילבר אהרון

אתך באבלך במות עליך

אחיך ז"ל

בנק אמריקאי ישראלי בע"מ

ההנהלה והעובדים

לאריה והמשפחה

אבלנו אתכם באבלכם

פרופסור צבי פלטי

ומנות מחלקת נשים ויולדות בי"ח הדסה הר־הצופים

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: וילך

ר' תשרי תשמ"ט

	כניסה	מוצ"ש
ירושלים	5.08	6.18
תל־אביב	5.26	6.17
חיפה	5.20	6.20

קבלת מודעות 24 שעות נדחף

מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל:

הלוח הכללי

דבר

מתקבלות 24 שעות ביממה ב' רחוב דיזנגוף

רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)

טל. 246363 239952

ההסתדרות הכללית של העובדים באי"י

מזכירות הועד הפועל

הנך מוזמן בזאת

לישיבת הועד הפועל

שתתקיים ביום א' 18.9.88, ז' בתשרי תשמ"ט בשעה 10.00 בבוקר, באולם הישיבות קומה 7, בית הועד הפועל רח' ארלוזורוב 93 תל־אביב.

בסדר היום:

מושב א' – מינהלת חברת העובדים

1. הרפורמה בחברת העובדים
2. מינויים בועדה המנהלת של חברת העובדים.
3. שונות.

מושב ב' – הועד הפועל של ההסתדרות הכללית

4. המגמות במשק בשנת 1988
5. המפה הארגונית במיגזר הערבי
6. שונות.

לשלום שחר והמשפחה

משתתפים בצערכם על מות

האם

אשדוד – חב' לבניה בע"מ

אשטרום – מפעלים טרומיים

ירושלים בע"מ

מפלגת העבודה הישראלית

המרכז

ישיבת מרכז המפלגה

שנועדה ליום ראשון 18.9.88

נדחית

– ותתקיים ביום חמישי, 22.9.88 משעה 10.00 בבוקר עד שעה 14.00 ב„אהל־שם", רח' בלפור 30 תל־אביב.

הסתייגויות ניתן להגיש לח' מרדכי נסיהו, מרכז ועדת המצע, בכתב או בטלפון היום יום ששי 16.9.88, בין השעות 09.00–13.00 וביום ראשון 18.9.88 בין השעות 09.00–13.00, ברח' מנדלי 9 ת"א (קומה 4) טל' 03־247662.

מפלגת העבודה הישראלית

המרכז

אגף החברות

כנס חברות המרכז

שאמור היה להתקיים ביום א' 18.9.1988, באמפל

מתבטל

רינה דותן

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

איגוד העובדים הסוציאליים

איגוד העובדים הסוציאליים מביע הזדעזעותו מגילוי האלימות בעכו, כאשר ניסו להצית עובדת סוציאלית בעת מילוי תפקידה.

הגל הגואה של האלימות פוגע בשרותי רווחה המוענקים ע"י העובדים הסוציאליים. אנו ציבור העובדים הסוציאליים, קוראים לאזרחי ישראל לעשות הכל כנגד כל תופעה של אלימות, מכל סוג שהוא.

איגוד העובדים הסוציאליים

לחברנו דסקל מנחם

אתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ

סניף קרית מוצקין

ההנהלה והעובדים

„חלמיש" חברה ממשלתית־עירונית לשיקום הדיור בתל־אביב – יפו בע"מ

הודעה לזוגות צעירים

חב' חלמיש מודיעה לזוגות הצעירים על פתיחת ההרשמה במסגרת השכרת מספר דירות מוגמרות בשכירות חופשית בלתי מוגבלת (הוצאה חד־שנתי) ברח' ארבר, נוה עופר, ת"א־יפו.

הדירה בפרוייקט „פנטהאוז" – והינן בנות 2½ חדרים.

יוכלו להרשם רק העומדים בקריטריונים שלהלן:

– בעלי תעודת זכאות בת תוקף של משרד בינוי והשיכון כזוג צעיר חסר דירה.
– גיל המבוגר מבני הזוג אינו עולה על 35 שנה.
– לפחות אחד מבני הזוג שירת בצה"ל שירות חובה מלא.
– לפחות אחד מבני הזוג עובד במקום עבודה קבוע ומסודר ויוכל לעמוד בתנאים הכספיים הנדרשים בפרוייקט זה והכנסתו של המפרנס העיקרי לא תפחת מסך 1,150.– ש"ח לחודש.
– המשפחה מונה לא יותר מ־4 נפשות.

א. המועמדים להביא עימם המסמכים הבאים:

תעודת זכות מקורית של משרד הבינוי והשיכון,
צלום תעודת שיחרור מצה"ל,
צלום תעודת נשואין,
צלום תעודת זהות (דף תמונה ודף כתובת),
3 תלושי משכורת אחרונים,
בני הזוג השכירים וכאשרים ע"י מקום העבודה, מכתב על מקום עבודה קבוע.

ב. עדיפות תינתן לזוגות צעירים תושבי תל־אביב־יפו ב־5 השנים האחרונות.

– הזוג מודע לכך שיתחייב לחתום על מסמכי התקשרות בין חב' חלמיש לבינו ולא להתכחש לכל סעיף שהוא במסמכי ההתקשרות ובטופס ההצהרה שאותו ימלא במשרדי החברה.

אין החברה מתחייבת לאשר איכלוס של כלל הזכאים הנרשמים או חלק מהם.

יוזמנו להגרלה לאיכלוס הדירות רק אלה שיעמדו בקריטריונים־האיכלוס של הפרוייקט ע"י קביעת ועדת מיון.

הקריטריונים הרשומים לעיל הינם תמצית בלבד.

ההרשמה תתבצע במשרדי החברה, שד' ירושלים 45 יפו, קומה ה'.

ארץ־דבר בימים: א' 18.9.88 בין השעות 8.00–12.00
ב' 19.9.88 בין השעות 8.00–12.00
ה' 22.9.88 בין השעות 8.00–12.00
ו' 23.9.88 בין השעות 8.00–12.00

לחברינו

רוזה ודניאל דדון

איחולי מזל טוב

להולדת הבן

מאיר

בית „דבר"

לח' מאיר גולדשטיין

מזכיר האיגוד הארצי של פועלי הדפוס

מיטב הברכות

להולדת הנכד

בית „דבר"

לחברינו

זהבה ואריה טרנרידר

איחולי מזל טוב

להולדת הנכד

אופיר

בית „דבר"

מבטחים

מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

ההנהלה המרכזית

לחברי „מבטחים"

לרגל יציאת העובדים לחופשה מרוכזת,

יהיו סניפי מבטחים בארץ

סגורים בסוכות

דהיינו, מי"ד בתשרי 25.9.88 עד כ"א בתשרי 2.10.88 ועד בכלל.

לגימלאי „מבטחים"

לחברי מבטחים ומשפחותיהם

לעובדי המוסד ובני ביתם

ברכת שנה טובה ומועדים לשמחה.

הנהלת „מבטחים"

שבוע צרפתי / גדעון קרץ, שטרסבורג

יחסי ציבור בפרלמנט

יותר משגילינו ערפאת חדש בשטרסבורג, גילינו אירופה חדשה ומדאיגה. בזירה הסוציאליסטית – ולא רק בה – צפויים לנו ימים קשים. מאז הופעתו באו"ם לא היה ערפאת בחברה מכובדת כל־כך של מנהיגות עולמית

בערב האחרון לשהותו של יאסר ערפאת בשטרסבורג ערכתי בדיקה קטנה של אמצעי הבטחון ההיסטריים שננקטו סביב האורח. עברתי את עשרות אנשי היחידה ללוחמה בטרור ששמרו על מלון "סופיטל" ונכנסתי לאולם קבלות הפנים שנשמר על־ידי שומרי הראש החמושים של ראש אש"ף. לגמתי כוסית או שתיים, נגסתי בכמה מטעמים והקשבתי לערפאת המסביר לציר אגודת הידידות עם אש"ף בפרלמנט האירופי את בעיות ההסברה שלו באירופה. נכון שענדתי על החזית תג שעליו צויין "אש"ף־הסיעה הסוציאליסטית בפרלמנט האירופי" ושוקל, כנראה, על המעבר. כל מאות העתונאים שבאו לסקר את האירוע, ובתוכם הישראלים, הורשו בתג זה של אש"ף כדי להשתתף באירועים כמו מסיבת העתונאים. אבל גם עם התג הנכון קשה היה השבוע להיות ישראלי בפרלמנט האירופי בשטרסבורג. עיני המארגנים נישאו אליך ביראה מסויימת השמורה לטרוריסטים רחמנא ליצלן, ובמקרה הטוב במבט השמור לאלה שבאו לקלקל את החגיגה.

בניגוד להופעתו באו"ם לא ענד הפעם ראש אש"ף אקדח על חגורתו, אבל שלושים שומרי־ראשו לא נשאו אתם עלי זית וכאשר עברו בטורקי־הבטיחות שבכניסה במעט שיצאו אלה מכלל שימוש מרוב צפצופים. ההיסטוריה הבטחונית של המארחים נבעה, בלי ספק, גם ממבוכה מדינית שמצאה פתרון באגרסיביות, כלפי העתונות, למשל.

למי שאינו בקי בחי ובצומח של ארמון אירופה מרהיב היה לגלות אישיות מסוגו של מר רודי ארנדט, סוציאליסט גרמני העומד בראש הסיעה הסוציאליסטית בפרלמנט האירופי ומי שהזמין את ערפאת לשטרסבורג, צורח בפני אולם גדוש עתונאים, כי ייאלץ לפנותם, אם מי ש"גנב" את זהותו של כתב סוכנות הידיעות האלג'ירית" הזר למסיבת העתונאים לא יסגיר עצמו לאלתר. אחר־כך התברר שאחד מכתבי הסוכנות, שהקדים להגיע, פשוט נטל את כרטיס חברו. מר ארנדט קומם את העתונאים נגדו – גם את אלה שאינם אוהדי ישראל – כאשר נזף בהם על הסיקור "המגונה" שהעניקו להפגנת היהודים נגד הביקור. הוא גילה גם "תרמית" בטענות הקהילה היהודית, כי הביקור נערך בראש השנה – על־פי המידע שהגיע לידיו נמשך החג יום אחד בלבד.

במסיבת העתונאים היה ארנדט יותר ערפאתי מערפאת, [illegible] להם ראש אש"ף – בין אם ביוזמת האנשים, ובין אם ביוזמת "הבודד" אייבי נתן – שנה טובה. אבל, למרבה הצער, אין מנוס מלקבוע שהאסיפה האירופית המכובדת מלאה "ארנדטים" שאינם טורחים להסתיר את איבתם כלפינו. כמו, למשל, איש "הלייבור" הבריטי בארי סילס, סגן־נשיא הסיעה האירופית. כששאלו אותו, אם נושא הטרור הפלשתינאי הועלה בפגישת המנהיגות הסוציאליסטית עם ערפאת לנוכח דאגת היהודים ואחרים, ענה סילס בשלילה. "לא", אמר סילס. "אנשים מודאגים אלה לא היו שם. ערפאת היה בין ידידים", אמר. "הוא והאחרים רואים היום בישראל את המכשול היחידי לשלום."

יותר משגילינו ערפאת חדש בשטרסבורג, גילינו אירופה חדשה ומדאיגה. בזירה הסוציאליסטית – ולא רק בה – צפויים לנו ימים קשים ונראה. שהאשראי שהעניק האינטרנציונל הסוציאליסטי לשמעון פרס עומד אף הוא לפוג. נכון שמדינאים רבים בפרלמנט האירופי הם בגדר "עוכרי בטל" במפלגותיהם. הנשיא, הלורד פלאם הנכבד, היה פאתטי למדי כשריווח בגאווה בלתי מוסתרת על הישגו בפגישה עם ערפאת: הוא הוציא ממנו התחייבות שלא לתמוך עוד בטרור של צבא השחרור האירי. ובכל זאת, מאז הופעתו באו"ם לא היה ערפאת בחברה מכובדת כל־כך של מנהיגות עולמית. ההצלחה התקשורתית היתה מבחינתו מלאה, והוא עשה עוד צעד חשוב אל ההכרה הבין־לאומית באש"ף. לא כך בנושא "הממשלה הפלשתינית הזמנית". נראה שפרט למדינות דרום אירופה לא הצליח ערפאת לגייס תמיכה לתכנית שסיכויי העלאתה במועצה הלאומית הפלשתינית פחתו.

אירוע מרובר מאוד היה, כמובן, פגישת ערפאת עם שר החוץ הצרפתי רולאן דימא. זו היתה פגישה תקדימית שאפילו דבריו הבנאליים של השר הצרפתי, בסיומה, לא הקהו את עוקצה התקשורתי. הפגישה התקיימה על אף מערכת לחצים גלויה מצד הקהילה היהודית וישראל – במישור הדיפלומאטי והמפלגתי – ולאחר היסוסים והכחשות רפות של גורמים רשמיים. השאלה הטבעית הנשאלת במקרה כזה היא, כמובן, האם לא העמידה מערכת הלחצים את הנשיא מיטראן בפני כורח מסויים להורות על קיום הפגישה, כדי שלא להופיע כמי שנכנע ללחצים. והתשובה על שאלה כזאת היא בגדר היפותזה. כמוה גם השאלה, האם ילכו שרי השוק המשותף צעד נוסף קדימה ויזמינו את ערפאת לפגישה רשמית, על־פי הצעת שר החוץ היווני (שהציע גם התייעצות בנושא הסכסוך באזורנו, בין שרי החוץ הצרפתי, האיטלקי והיווני – יושבי־הראש התורניים בשנה הקרובה).

דוברים בכירים בפרלמנט, כמו הלורד פלאם או הסוציאליסט הצרפתי ז'אן־פייר קוט, הביעו אכזבה מכך שערפאת לא צעד את הצעד המקווה קדימה ולא זיכה את הפרלמנט האירופי ב"סקופ" של הכרה בישראל. אולי כדי "להרגיע" את מצפונם, טענו סוציאליסטים רבים, כי מפלגת העבודה הישראלית יצרה הבנה שקטה, כי אינה מתנגדת לביקור ערפאת ואפילו תומכת בו, כדי לבדוק את הסיכויים להסדר אחרי הבחירות. גרסה זו זכתה לפופולריות רבה במסדרונות הפרלמנט האירופי. דוברי אש"ף טענו מצידם שערפאת אכן הביא איתו "חדשות", בכך שהזכיר באופן מפורש את ישראל [illegible] בין־לאומית. "הוא הזכיר אולי עשר פעמים את שמה של ישראל", אמר אברהים סוס, נציג אש"ף בצרפת, שביקור מנהיגו בשטרסבורג היה בלי ספק שיא בקריירה שלו. "ידנו מושטת. הגענו לקצה דרך הוויתורים. עכשיו הכדור במחנה השני. אנחנו רוצים שגם הם יאחלו לנו שנה טובה".

שבוע ישראלי / אמנון דנקנר

הרבה יצר רע לשלום

...אייבי נתן, מסבירים לי אנשים שיודעים, יכול היה לקיים את הפגישה שלו עם יאסר ערפאת בטוניס בלי להסתבך עם החוק. כל מה שהיה עליו לעשות הוא להביא עימו לטוניס שני עיתונאים זרים שיישבו איתו ועם ערפאת, ישאלו שאלה או שתיים, ואחר־כך ישבו בשקט ויניחו לנתן לשוחח בנחת עם מנהיג אש"ף. במקרה כזה, על פי החוק, נחשבת השיחה ל"השתתפות במסיבת עיתונאים בינלאומית", אשר אין עונש בגינה. אורי אבנרי כבר עשה את זה – ובנמל התעופה לא חיכו לו שוטרים.

טוב לדעת, למקרה הצורך, שכמו בהלכה היהודית גם בחוק האוסר קיום מגעים עם אש"ף יש סעיפי מילוט כמו הפרוזבול והחליצה, פאטנטים טכסיים שדרכם אפשר לחמוק בשריקה.

אייבי היה מוקסם ממה שערפאת אמר בשטראסבורג, מה שמלמד שאייבי הוא, בדיוק כמו שחשבנו, מלא רצון טוב אבל לא מעט נאיבי. האמת היא שאחרי התבוננות נוספת בערפאת וקריאת תוכן דבריו בימים האחרונים, צריך הרבה יצר רע לשלום כדי להתפעל מערפאת או להשתוקק לפגוש בו. לא זה שהוא מתחמק, מערפל, משקר פה ושם, זה חלק מהמשחק ועושים את זה גם מנהיגים שאינם סובלים משלילת לגיטימיות. הבעייה היא של סגנון. הכל יוצא לו כל־כך נלעג, זול, לא מכובד, עד שכמעט נצבט הלב לחשוב על כך שהעם הפלשתינאי לא מצא לו מנהיג שאין צורך להתבייש בו. אפילו ה"שנה טובה" העברית שלו בשטראסבורג יצאה כל־כך מגוחכת, עד שבמקום להתפעל, כמו שהיינו עושים פעם למשמע כל אמן אורח שהיה פותח את הופעותיו כאן בכמה מלים בעברית עילגת לקול תשואות הקהל, הייתה תחושה של מבוכה. היה צורך לעיין מחדש בתוכן הראיון שהעניק ראש הממשלה שמיר ל"קול ישראל" בראש השנה, כדי להיזכר שלא רק לפלשתינאים יש במה להתבייש.

מלחמת בחירות? היה ברור מההתחלה שזאת תהיה מלחמת בחירות משונה. מערכת שבה הליכוד מתבייש לומר כי הוא נגד החזרת אף שעל והמערך מתבייש לומר כי הוא בעצם בעד החזרת כמעט כל השטחים, היא מערכת בחירות שמחפשת באופן נואש איזה שהוא מוקד להתרכז בו. הרושם הוא עכשיו שהם מצאו את המוקד, ומעתה זו תהיה מערכת בחירות המתנהלת במעגל סגור בין מטות ההסברה המקצועיים. הירייה הראשונה היתה השבוע, עם פרסום מודעת השפנים של פרס מטעם הליכוד. המערך הגיב על תוכן המודעה וצורתה בחריפות, מטה ההסברה של הליכוד הגיב בתגובה על תוכן המודעה וצורתה בחריפות, מטה ההסברה של הליכוד הגיב בתגובה על התגובה וסוף־סוף נמצא הנושא: הגראפיקה, העיצוב, העימוד, ולעיתים גם התוכן של מודעות הבחירות. הכתבים לענייני מפלגות, צמאי־אישיוס, מצטרפים לחגיגה הזאת בהתלהבות ומסקרים את השאלות הגורליות באמת לעתיד האומה: מי כותב את הג'ינגלים, מי מנסח את המודעות, מי מביים את תשדירי [illegible] הטלוויזיה. עיתונאי בכיר ברשות השידור כתב השבוע ב"חדשות" כי הוא ממתין בחוסר סבלנות לכותבי הטורים העוקצניים בעיתונים שיתחילו לכתוב על משרדי המפלגות בטלוויזיה. אכן, אם אין להם יש ריבה, אבל היא דביקה, מלכלכת את הידיים והיא עוד תיזל על השולחן הציבורי בכמויות.

אייבי נתן. כמו שחשבנו, מלא רצון טוב אבל נאיבי.

איך אפשר להאמין? איך אפשר להאמין לסקרים? בערב החג התפרסמו ב"מעריב" תוצאות של ארבעה סקרים. לפי סקר "דסימה" היה למערך גוש חוסם. לפי סקר "דחף" היה לליכוד גוש חוסם. לפי סקר "מודיעין אזרחי" אמור הליכוד לנחול ניצחון כביר ולהרכיב ממשלת ימין. לפי סקר "תצפית" המערך יכה את הליכוד שוק על ירך ויקים ממשלת שמאל עם שלושה־ארבעה עריקים דתיים. אני חושב שאנשים פשוט משקרים כשהם עונים על שאלות הסוקרים, ויש לי גם הוכחה: מזה שנים אני קורא את הסקרים בשבועוני וירחוני הנשים, בהן מתבקשות הקוראות לצייר את דמות הגבר האידיאלי. על פי הסקרים האלה לא חשוב לנשים איך הגבר האידיאלי שלהן נראה. העיקר שהוא יהיה חכם, תם, מתחשב, בעל חוש־הומור ורגיש. לפי זה, בעיקר לפי ה"לא חשוב איך הוא נראה" – אבל גם שאר הסעיפים תופשים – אני בעצם הוא הגבר האידיאלי והייתי צריך מדי הופעתי ברחוב להיתקל בערימות של נשים היסטריות המורטות את שערן, צורחות ומשליכות עצמן לרגלי. העובדה שהתופעה [illegible] להיהודים כבדים ואף לעבודת מחקר קלה שגילתה [illegible] האמיתי הוא יפה, שזוף, שרירי, עשיר ונוסע בב.מ.וו. הן פשוט משקרות. כולם משקרים. הבעייה החמורה מכל היא שהם משקרים גם בבחירות עצמם. הם משקרים את עצמם – שאותם לא היינו שומעים אנשים רבים כל־כך אומרים: אין מה לעשות, צריך לתת לפלשתינאים מדינה ולכן אנחנו הולכים להצביע ליכוד. הליכוד יעשה את זה. מה שקוראים "עם חכם".

הרב המתאים. לכבוד הימים הנוראים מותר להגיד מלה טובה על תל־אביב. איך העיר הזאת, החוטאת, היצרית, השכילה לבחור לעצמה את הרב הראשי הכי מתאים. שלוחה מכאן ברכה חמה לרב ישראל לאו. סוף־סוף יש בעיר הזאת רב ראשי היכול להבין את הנשואים והנשואות היושבים ואוחזים ידיים במסעדות הקטנות והחשוכות של תחנות הדלק. סוף סוף יש רב המבין בדיוק את הזוגות החומקים אל החדרים השכורים לפי שעה במלון ה"קאנטרי קלאב" או ב"רמת אביב". סוף־סוף יש רב ראשי בתל־אביב שיוכל ללטף בהבנה, שלא לומר בהזדהות נפשית עמוקה את תלתלי השיבה של הנואפים הזקנים המתייפחים מתאווה בראותם את העלמות בדרך לגימנסיה.

הוא אמנם אמר בראיון עיתונאי כי היה רוצה [illegible] השמיניסטיות על כיבוש היצר, אבל הוא בטח [illegible].

אמיל והבלשים. אז זה התחיל כך: שערוריה אדירה, רשת אפלה ומסועפת, קצינים בכירים שסרחו, המון תפוחים רקובים בסל, אלפים ייקראו לשירות אחרי שהשיגו שחרורים בשוחד, מי יודע? אולי יוסיפו לצה"ל שלוש חטיבות חדשות. עכשיו כבר אין כמעט בלוף באוויר. הסיפורים על מעלליו של מיסטר איקס פינו את מקומם לראיונות עם משוחררי מעצר הדואבים על הפגיעה בשמם הטוב. משהו שיגרתי. שום רשת. עניין די קטן, אפילו.

הבעייה, מסתבר, היא שהמעצרים והפרסומת חלו ערב יום המשטרה הצבאית. מפקד החיל הזה, תא"ל אמיל אלימלך (אגב, יותר מדי ממים ולמדים בשם הזה, הלשון לעה במקצת) הוליס שצריך לעשות עניין לציון החג. יש יום חיל־האוויר שבו מציגים לראווה מטוסים במפגן מרהיב, יום חיל־הים עם ספינות חדשות, יום חיל־חימוש עם אמצעי לחימה, ומה נשאר למס־צדיקים להראות? מתקני ענישה חדשים בכלא 6? אזיקים מתקפלים מפיתוח צה"ל? ומה יראו במסכת הבלתי־נמנעת של החגיגה המרכזית ביום החיל? איך אנשי ה־101 היו מפליאים מכות ב"ברסואים" שמעולם לא היו הכי פופולריים בצה"ל? אז הם נתנו מכה בעיתון. בכלל, כל הנושא של יום חיל חגיגי מדי שנה הפך למעמסה. לוקחים את חיים חפר לכתוב מקאמה, את עמוס אטינגר לביים מסכת, ומגייסים למילואים כמה מבכלני בית־סוקולוב כדי שישתמשו בקשריהם הטובים במערכות העיתונים ויכניסו כמה סיפורים חיוביים על החיל לעיתונים. בזמן האחרון החלו כנראה לגייס גם כמה יועצ"ני כסאח שהולכים תמיד על משהו דראמטי. אז כך זה יצא. כל מה שצריך עכשיו היא התנצלות קטנה של תא"ל אמיל והבלשים שלו והכל יישכח וייסלח. אחרי הכל – במקום שבעלי תשובה עומדים, מס־צדיקים גמורים יכולים לעמוד גם כן.

תקום שעה קודם. החזיון הזה של עדר המכוניות הפעות המצטופף אל מול הרמזורים בפקקי תנועה אידיוטיים מדי בוקר בדרך לתל־אביב וסותם סתימה מוחלטת את עורקי גוש דן, מעיד עוד משהו על "העם החכם" הזה. מדי בוקר, בין רבע לשבע לתשע וחצי, אני מתהפך לי במיטתי עם העיתונים ומברך את עצמי על בחירת המקצוע שלי החוסכת ממני השתתפות בסבל הלאומי הזה. רק אתמול סיפר לי חבר כיצד נזקק לשעה ורבע כדי לנסוע בבוקר מהרצליה העיר להרצליה־פיתוח (מהלך קילומטר וחצי). למה אתם עושים את זה לעצמכם? אתמול נזקקתי באופן יוצא מן הכלל להגיע העירה בשמונה בבוקר. קמתי בשש, יצאתי מרמת השרון בשש ורבע, ובשש וחצי כבר הייתי בתל־אביב. חלפתי בכבישים נקיים וריקים, עצרתי בקיוסק, ונוכחתי לדעת שאת עיתוני הערב אפשר להשיג כבר בשש. החניתי את המכונית ליד פס אדום בלי כל חשש סינדרול. מלצרית אימהית הגישה לי ארוחת־בוקר דשנה בקפה "הקריה". הציפורים צייצו בצמרות העצים של אבן־גבירול, תנועת המכוניות היתה דלילה ושקטה והאוויר היה צח וקריר מעט.

למה אתם עושים את זה לעצמכם? [illegible] עומדים בפקקים, אוכלים את הלב ומגיעים מרוטי עצבים לעבודה? הכל כדי לישון עוד חצי שעה? אני יודע שאתם עובדים קשה, אבל תעשו כמו זה שאמר שהוא עובד עשרים וחמש שעות ביממה. איך זה? שאלו אותו, והוא ענה: פשוט מאוד, אני קם שעה קודם.

ראיון עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר / חנה זמר

אחרי הבחירות יידרשו צעדים להחזרת התנופה למשק

הראיון עם מזכ"ל ההסתדרות איננו מתנהל בחדר מבודד מהפרעות. פעם אחר פעם נפסק הרצף של שאלות ותשובות בשיחות טלפון, לרוב יזומות על־ידי קיסר עצמו. כל השיחות האלה מתנהלות סביב נושא אחד: לגייס את הכסף החסר לפתיחה־מחדש של מפעל "אליאנס". ההצלחה איננה מובטחת, אבל הוא איננו אומר נואש ולא חס על כבודו. על הסיכויים הוא מדבר באופטימיות זהירה – וזו מאפיינת את הערכותיו גם לגבי עתיד המשק ובכללו זה ההסתדרותי

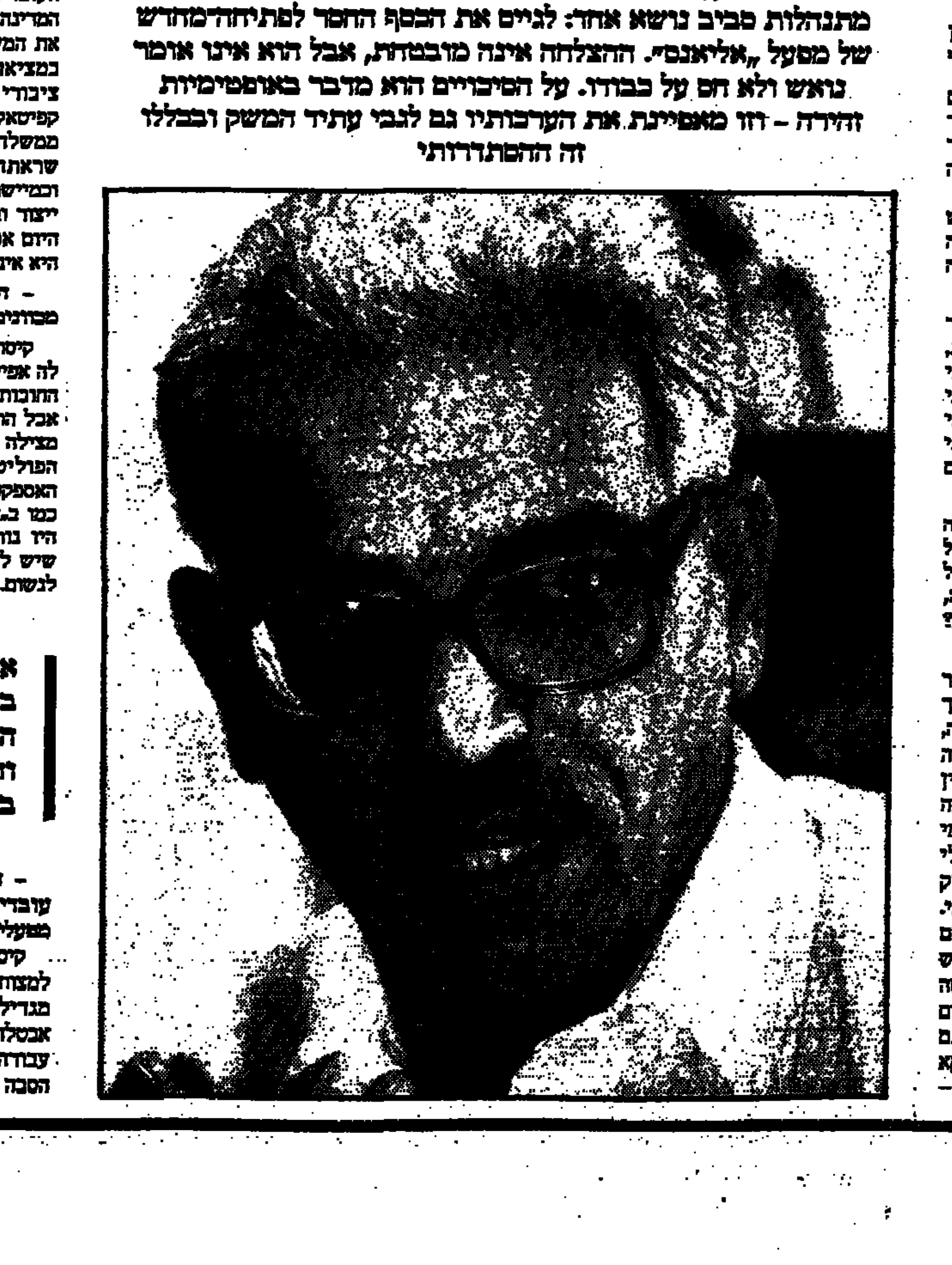

– יש מיתון או אין מיתון?

קיסר: יש סימני האטה ברורים במשק, מרגישים אותם בכל פינה. זה יכול להוביל למיתון. יש האטה בצריכה, למשל, וזה בפני עצמו לא נורא. אדרבא, אם יש גידול בייצור, ובעיקר ביצוא, על חשבון האטת הגידול בקצב הצריכה – זה אפילו חיובי. לצערי, לא זה מה שקורה. ברביע השני של השנה האזרחית הביקוש לעובדים ירד בשבעה אחוזים והיצוא ירד בעשרה אחוזים. אחרי הבחירות צריך יהיה לעשות כמה צעדים שיחזירו למשק את התנופה – ושוב, בעיקר ביצוא. הקל ביותר הוא להגדיל את הסקטור הציבורי, זה מהיר יותר וזול יותר, אבל מזה המשק לא ייוושע, וגם הכלכלה לא.

המשבר הפוקד מפעלים, חברות ועסקים בכל הסקטורים נובע מתהליך של שינוי מבני רצוי ביסודו. אבל המעבר מתעתועי "הכלכלה הנבונה" ומהטירוף האינפלציוני היה חד מדי, השינויים אינם פרי של תכנון, ולכן הם מלווים במחיר כואב.

הצמיחה צריכה לבוא בסקטור היצרני.

– בהקשר זה הרושם הוא, שכולם מבקשים פיצוי. אינני זוכרת מצב כזה שהכל לוחצים על שר האוצר: תנופה, תנופה. אם יהיה פיצוי יבואו קודם כל לעובדים בדרישות לוויתורים, כדי למנוע ספיראלה אינפלאציונית.

קיסר: אינני יכול לדבר בשם אחרים. אני יכול לומר שההסתדרות, ואני עצמי, לא ביקשנו משר האוצר פיצוי, לא בפומבי וגם לא שלא־בפומבי. ממילא זה נושא שבסמכותו הבלעדית של שר האוצר. יתר־על־כן, עצם הדיבורים על פיצוי מביאים נזק. הם יוצרים ציפיות ומשנים את ההתנהגות הנורמאלית של המשק, כי הציפיות יוצרות גורם פסיכולוגי שהופך מציאותי למרות שאין לו דבר עם המציאות המשקית. מה שאנחנו כן מבקשים משר האוצר ומן הממשלה, זה לתת תשובות לאותו חלק במשק שאצלו היציבות עומדת בסתירה לריווחיות. מדובר בעיקר למייצרים לשם יצוא, ובראש וראשונה לגוש הדולארי. את התשובות האלה אפשר לתת גם בלי פיצוי.

– אבל אז היבוא ימשיך להשתולל?

קיסר: יש דרכים להכביד גם על היבוא. נכון שיש הסכמים עם ארצות השוק המשותף האוסרים על היטלים – אבל אנחנו מדברים ממילא על מצב זמני, על התקופה הקצרה שעד לבחירות. אינני סבור שלפני הבחירות אפשר לעשות יותר מאשר אלה צעדי בלימה. יותר מזה לא הגיוני.

– אם הגענו לסוגיית הבחירות: יש שמועות שאם המערך ירכיב את הממשלה הבאה, אתה תהיה מעוניין להצטרף אליה בתפקיד של שר כלכלי. זה נכון?

קיסר: בהחלט לא נכון. אני מזכיר ההסתדרות. זה תפקיד מפתח אובייקטיבית, וקרוב ללבי סובייקטיבית, כי את כל שנותי השקעתי בציבור העובדים. אני הודעתי כי אני מעוניין לכהן בתפקיד מזכ"ל ההסתדרות שתי קדנציות. אינני מעוניין ביותר מכך, כי אינני חושב שזה טוב להיכנס לשיגרה, אבל אני אקיים את מה שאמרתי ואגש לקדנציה השנייה.

– בחודשים האחרונים, לא היתה לך הרבה נחת מתפקיד הזה ובעיקר מן החלק של יזירות בחברת העובדים. מפעל אחר מפעל הגיע למשבר, פה פיטורים, שם סגירה, הדיבורים יזומים. איך זה השפיע עליך אישית? היית מתוסכל, מיואש?

קיסר: בעיות הקשורות למשק, ובעיקר בתחום התעסוקה, נוגעות ללבי. אם אגיד לך שהן מדירות שינה מעיני, אז זאת לא מליצה, וזה לא מושג מושאל. זה פשוטו כמשמעו. זה מציק לי, אפילו ללא כל קשר אם יש או אין הפגנות. אני עסקתי בתחום הזה, עבדתי כמה שנים בשירות התעסוקה, והייתי גם בעצמי קורבן של אבטלה. אני יודע מה זה. בשבילי מובטל איננו מושג סטאטיסטי, לא במשק הפרטי, ועל אחת כמה וכמה במשק ההסתדרותי. יש שאלות נוגות, מדוע אנחנו לא מצליחים בניהול יותר מאשר במשק הפרטי? אני כאיש מאמין, מאמין גם בתנועת העבודה ובתפיסה הבסיסית שלה. אולי יש מנהלים ה"עובדים עלינו", אבל הם בהחלט מיעוט, הם אינם טיפוסיים. אני הגעתי למסקנה – לאו דווקא בעקבות המשבר, אלא עוד זמן רב לפניו – שתנועת העבודה הזניחה את הזינוק. עסקנו בעשייה, וגם הצלחנו בעשייה, והזנחנו את הזינוק שהוא אל"ף־בי"ת של ההמשכיות. משק העובדים שכבר הגיע להיקף של רבע ממשק המדינה, לא היתה לו מערכת לימודית החוקרת את המשק הזה ומפתחת את הפילוסופיה שלו במציאות השעטנז הייחודית לנו של משק ציבורי לא־ממשלתי, שהוא חלק ממשק קפיטאליסטי מובהק. זה עבד כאשר היתה לנו ממשלה לא־עויינת אלא אוהדת למשק הזה, שראתה אותו כזרוע ביצוע של המדינה וכמיישמת את מדיניות הממשלה בפיתוח ענפי ייצור וביצירת מקורות תעסוקה באזורי פיתוח. היום אפילו התנאי הזה לא מתקיים בממשלה, היא איננה רואה באהדה את המשק הזה.

– האם יש לך סימנים, שהיו מעשים מכוונים לפגוע במשק העובדים?

קיסר: קחי לדוגמה את סולל־בונה: לא נתנו לה אפילו אגורה אחת, מלבד הסכמה לפרוס את החובות על־ידי הבנקים. אף לא אגורה אחת, אבל התעללו, ויצרו רושם בציבור שהממשלה מצילה את סולל־בונה. כלומר, טיפלו באספקט הפוליטי אבל לא באספקט הכלכלי. את האספקט הכלכלי יכלו לגמור תוך עשרה ימים, כמו ב"אלסינט", שהיו לה אלפיים עובדים. אם היו נותנים רק אותם הסכומים לסולל־בונה, שיש לה שנים־עשר אלף עובדים, אפשר היה לנשום.

אינני מעוניין להיות שר בממשלה החדשה: מזכ"ל ההסתדרות הוא תפקיד מפתח והוא קרוב ללבי. כל ימי עסקתי בענייני עובדים

– דיברת על כאב האבטלה. אבל מול עובדים שאינם מוצאים תעסוקה, יש גם מפעלים שאינם מוצאים עובדים.

קיסר: זה נכון. לצערי, לא מתאמצים אצלנו למצות את פוטנציאל העובדים מול הצרכים. זה מגדיל את האבטלה. בכלליות, יש שלושה סוגי אבטלה: חיכוכית (קצרת טווח, של מעבר ממקום עבודה למשנהו), יש אבטלה מבנית (המחייבת הסבה מקצועית) ויש אבטלה כלכלית שהיא חמורה מכולן. לנו יש עכשיו את שלושת הסוגים, ואם לא נפתור את הכלכלית, כל פתרון אחר יהיה שולי, לא יאחז את השור בקרניו.

– אנחנו בפתח תשמ"ט: האם אתה רואה אור בקצה המינהרה?

קיסר: כן, בהנחה שהמדיניות של הממשלה תהיה נכונה. אם תהיה, חס ושלום, מדיניות כלכלית לא־נכונה, אז אנחנו נהיה במצב לא־כל־כך טוב, יחד עם אחרים. יש כיום בארץ יותר משלושת אלפים חברות ועסקים הנתונים במשבר, פי עשרה משהיו לפני שנתיים. תשעים אחוז מהם הם בבעלות פרטית. אני רוצה לקוות שתהיה מדיניות כלכלית נכונה, ואז המשק ייצא מן המשבר. מה שקרה למעשה הוא, שבעקבות האינפלאציה המטורפת ותעתועי "הכלכלה הנבונה", באה תוכנית החירום והעבירה את המשק לתנאים נורמאליים יותר. בעקבות כך מתחולל בו תהליך של שינוי מבני שהוא נחוץ וחיובי. במה דברים אמורים? אם השינוי הזה מתוכנן. אבל המעבר היה חד, ולא היה זמן לתכנן את השינויים, ולכן המחיר הוא כואב, ובעיקר משלמים אותו העובדים.

ההסתדרות, ואני עצמי, לא ביקשנו פיצוי משר האוצר. אבל הממשלה חייבת תשובות לסקטור היצרני שבו היציבות סותרת את הרווחיות

– ואתה רואה אור בקצה המינהרה גם במשק ההסתדרותי?

קיסר: הקשה ביותר כבר מאחורינו. השאלה היא אם תחדור לכל הרמות התפיסה החדשה, בעקבות מה שאנחנו קוראים "המהלך החדש בהסתדרות". אם תחדור, יהיה זה המפתח לא רק להתגבר על הקשיים, אלא גם לעבור להצלחה. הרעיון היסודי של הרפורמה הוא להעביר את נטל האחריות וגם את הסמכות, מרמת הכלל לרמת הפרט, לרמת המפעל – שלא יוכלו עוד לפזול אל ההסתדרות, או אל הנהלת משק העובדים, או אפילו אל הנהלת קונצרן "כור", שיצילו אותו. כל מפעל יעמוד למבחן, והישגים

(המשך בעמ' 14)

هكذا من الاصل

בפעם הי"12 (ט') / יורם פרי

בחירות ללא קמפיין

45 יום לפני הרגע בו ייפתחו הקלפיות, והמערכה עדיין על הקרקע. מדוע הבחירות השנה פחות אינטנסיביות מכל מערכות הבחירות שהיו אי־פעם? שש תשובות הקשורות בטיבה של הפוליטיקה, הפוליטיקאים והקהל

אם לא יקרה משהו יוצא דופן ובלתי צפוי תרשם מערכת הבחירות לכנסת הי"12 כזו שהיתה פחות אינטנסיבית מכולן. 45 יום לפני הרגע שבו ייפתחו הקלפיות, האווירה הציבורית עדיין מנומנמת־משהו. עשרות־אלפי איש במפלגות השונות, הפורחים בעונות שכאלה, חשים כמי שלא נקראו לדגל. הציבור הרחב שומע הברות רציניות על כך שבחירות הן אות לבגרות לאומית, אקט של חובה אזרחית, ושהפעם הבחירות הן קריטיות לחיים ולמוות כמעט, אבל אינו משתכנע.

45 יום לפני הבחירות, והקמפיין אינו ממריא. בארצות אנגלו־סקסיות מתוארות הבחירות כעיסוק ספורטיבי. אצלנו משתמשים במושגים הלקוחים מעולם המלחמה. כפוליטיקה כה צבאית, מה שקורה עתה בארץ הוא אפילו פחות מתמרון שבו "הירוקים" משחקים נגד "הכחולים", ללא שימוש באש חיה.

מדוע אלה פני הדברים? מדוע איננו נמצאים עתה בעיצומו של מאבק איתנים, כמו שהיה לפני ארבע או שמונה שנים? אם אכן גורל המדינה עומד, ארטוריסו, להיות מוכרע לשבט או לחסד, כיצד זה הבחירות גורמות להתרגשות קטנה יותר מאשר הדרבי בתל־אביב? התשובה לשאלה זו היא צירוף של שישה הסברים.

מורשת האחדות הלאומית. כמו אצל בני זוג הנוהגים, זה שנים, להתגרש לפחות פעמיים בחודש, קשה לצפות מהחברים שיתרגשו בכל פעם שפורץ סכסוך חדש. כל הטענות שמשמיעים הבעל והאשה זה נגד זו כבר ידועות. מוכרות גם טענות־הנגד. יותר ויותר רואים החברים, כי אף לא אחד משני הצדדים אינו טלית שכולה תכלת, שניהם צודקים עד מידה מסויימת, ובכלל הם הולכים ונעשים דומים זה לזה.

מלכתחילה לא היו הנישואים של המערך והליכוד נישואים של אהבה אלא של חשבון. אף לא אחד משני הצדדים אהב את השני, אבל הם גם לא יכלו להסתדר לבדם. הנישואים עצמם ראו עליות ומורדות, תקופות של שיתוף פעולה, אפילו חיבה, ותקופות של שפל וקלקולים. התוצאה היא שכל המגרעות והחולשות של כל אחת משתי המפלגות כבר נחשפה על־ידי רעותה, במהלך הנישואים מאותם האלה, ושאי־אפשר כמעט לחדש דבר. זו, אגב, אחת הסיבות העיקריות לתשומת הלב היתרה שהוענקה לאנשים כמו ביבי נתניהו. לא כל־כך בגלל מה שיש לו להגיד, כי אין לו. עצם החידוש שבהופעה הוא האטרקציה.

התוצאות כבר ידועות. משאלי דעת־הקהל בחודשים האחרונים מראים, כי יחסי הכוחות בין הגושים פחות או יותר מאוזנים. קשה לראות נצחון סוחף של אחת המפלגות. לכאורה דווקא מצב כזה צריך היה להחריף את המתח, מכיוון שהבדל של קול אחד יקבע איזו מפלגה תהיה בממשלה ואיזו באופוזיציה. אבל למעשה אין זה המצב. המערך יתקשה להקים קואליציה שתלויה בחברות ור"ץ והמתקדמת. הליכוד לא יתלהב מממשלה עם כהנא, גנדי והתחיה. כדי להקים קואליציה ללא הלוויינים הבלתי סימפטיים האלה יצטרכו גוש המערך או גוש הליכוד להשיג רוב של 68 מנדטים בערך. תוצאה כזו נראית בלתי סבירה. ומכיוון שכפי הנראה יהיה הפרש בין הגושים בסדר גודל של שניים־שלושה מנדטים, קרוב לוודאי שלא יהיה מנוס מהקמה מחודשת של ממשלת אחדות לאומית. לפי הניגון הזה הבחירות אינן כל־כך הכרעה לחיים ולמוות, אלא בשאלה מי יהיה ראש הממשלה ומי יתפוש את המקום השני, האם תהיה רוטציה או לא, ואם כן – מי יהיה ראש הממשלה בתקופה הראשונה ומה תהיה חלוקת התיקים ועוד שאלות כאלה. זה הרבה פחות מרתק מאשר הכרעה בין מלחמה לשלום.

בחירות בעונת מלפפונים. לא סתם התלבטו חברי הכנסת תקופה ארוכה עד שהחליטו על מועד הבחירות. ולמרות הכל לא הצליחו למצוא מועד יותר גרוע. יולי ואוגוסט היו חודשי חופשה וחמים במיוחד. אלה שהאוברדרפט שלהם לא איפשר להם לנסוע לחו"ל קינאו באלה שנסעו, ולא היתה להם סבלנות להתחמם עוד יותר בלהט הוויכוח הפוליטי. חודש ספטמבר על החגים שבו בוודאי אינו מתאים להשמצות. עוזרו שווילי במערך אמר, שבתקופת החגים אנשיו לא ישמיצו את הליכוד. וההנהגה מגיעה האולימפיאדה. מי שחושב שישראלי אחד יעדיף את תעמולת הבחירות על שידורים ישירים מסיאול מוטב לו שיעזוב את הפוליטיקה. הוא אינו מבין את נפש העם הזה. בקיצור במקרה הטוב תתחיל מערכת הבחירות לאחר סיום משדרי האולימפיאדה בשבוע הראשון של אוקטובר. מערכת הבחירות תימשך איפוא פחות מחודש, הקצרה במערכות מאז הופעתו ההיסטורית של בן־גוריון באולם המוזיאון בתל־אביב.

קץ עידן המנגנון. מערכות הבחירות בעבר שיקפו את אופיין של המפלגות בישראל ובעיקר את הגדולה שבהן. היו אלה מפלגות מנגנון והמכונה המשומנת הזו פעלה בשנת הבחירות כמו שעון שוויצרי. פנחס ספיר הפעיל מערכות אדירות מתוך חדר קטן ברחוב הירקון: מועצות פועלים, איגודים מקצועיים, מפעלי ההסתדרות, התנועה הקיבוצית, שלא לדבר על סניפי המפלגה וחברי מפלגה באמצעים במוסדות ציבוריים שונים. הימים האלה חלפו לבלי שוב. מאז שנות ה־70 הלך ויורד בהדרגה ובעקביות משקלם של המנגנונים המפלגתיים בבחירות. את מקומם תופסים אנשי יחסי־ציבור (קוראים להם מומחים ליחסי־ציבור) ואנשי התקשורת.

הביטוי הבולט ביותר לכך הוא השימוש הגובר בטלוויזיה. במקום אסיפות־עם, פגישות בסניפים, במקומות עבודה ובכיכרות הערים מופנית כל האנרגיה הפוליטית למשדרי הבחירות בטלוויזיה. משום כך כל עוד משדרים אלה אינם מתחילים קשה לדבר על קמפיין. הביקורים של שמיר או פרס בשוק הכרמל או במושב זקנים נועד להבטיח תמונה פיקנטית לעתון, שאחרת לא היה מסקר כלל את מערכת הבחירות הדלה.

מצער פזמוני האתמול. האינתיפאדה והסתלקות חוסיין מהגדה יצרו מצב פוליטי חדש באיזור. אבל מכיוון שהדבר קרה קרוב מדי לבחירות, אף אחת מן המפלגות לא העזה לחולל רוויזיה במדיניות שלה, אף־על־פי שבחדרי חדרים נשמעות היום מנגינות אחרות בשתי המפלגות. מה שקרה עתה דומה בדיוק למה שאירע בשלהי 1973. מלחמת יום הכיפורים תפסה את המפלגות סמוך מאוד לבחירות. הבחירות נדחו במספר שבועות, אבל המצעים והרשימות נשארו כפי שנתתמו לפני המלחמה, בעצם לפני המבול. הם נעשו בלתי רלוונטיים.

בעקבות מה שאירע בשנה הנוכחית יש כיום שלוש אסכולות משמעותיות בפוליטיקה הישראלית. האחת תומכת בסיפוח השטחים וטרנספר של כמה מאות־אלפי פלשתינאים. זו הדעה של כהנא, מולדת, התחיה, וחלקים לא קטנים בליכוד ובמפלגות הדתיות. העמדה השניה דוגלת בסטטוס־קוו, ומשתמשת בעלה התאנה של האוטונומיה כדי להסוות את ערוותה – הרצון לספח את השטחים מבלי לתת זכויות מדיניות לתושביהם, דרום־אפריקה בארץ הקודש. זו עמדתו של שמיר וחלק ממחנה הליכוד. ולבסוף העמדה השלישית, הנכונה לוותר על שטחים לטובת מי שיסכים לנהל מו"מ להסדר מדיני רציני, גם אם בסופו של דבר יהיו השותפים הפלשתינאים והפתרון ילבש דמות של ישות פוליטית פלשתינאית.

אבל את העמדות האלה, בצורה זו, שלא לדבר על צורה ברורה ובוטה יותר, אי־אפשר להציג ערב בחירות בקול רם. משום כך נטבע המסר של המפלגות כולן כללי יותר, קונסנזואלי יותר, מזויף הרבה יותר. אך כל שחושיו חדים לנעשה היום במסדרונות פוליטיים מבין, כי אחרי הבחירות תישמע מנגינה אחרת מזו שנשמעת היום. בעידן של שינויים מהירים אין למצער פזמוני האתמול סיכוי להקהיל אליו מאזינים רבים.

סינדרום האנטי־מחיקון. הפוליטולוגים קוראים לזה הצבעה אסטרטגית. פירושה, שהבוחר מצביע בעד מפלגה מסויימת לא מכיוון שהוא תומך בה, אלא כדי להשיג תוצאה עקיפה אחרת. אצל בעלי "הבית היהודי" מגיעה התנהגות זו לשיאים. כבר שמעתי כי כדי להשיג שלום צריך ממשלה ללא אופוזיציה מימין, ולכן מי שחושב כיש סיכוי לשלום צריך להצביע ליכוד. אבל מכיוון שאין עם מי לדבר – תהיה בסופו של דבר מלחמה. ואם כבר מלחמה, חשוב שפרס ורבין יהיו בממשלה, ולא חסרי האחריות של הליכוד. לכן צריך להצביע מערך. או באמת, עם בוחרים בעלי מוח כזה אפשר לנהל קמפיין רציני?

כמו מוקיון על במה / עליזה ולך

90 אחוז קשקושים

אילו במודעי היתה תלויה הצלחת תכנית כלכלית כלשהי, הרי ראשית דבר היה כופה אותה על כל מגזרי המשק והממשלה. הליבראל הגדול העדיף צווי־חירום וחקיקה על פני הידברות. ולא בכדי, להידבר הוא אינו יודע

"כמו מוקיון שמופיע על במה, שמנסה לחקות הצלחות של אחרים", הגדיר יצחק מודעי את שמעון פרס בהופעתו הפומבית הראשונה במערכת הבחירות. זה היה לפני כחודש, ומאז רק החריפו הביטויים ששילח מודעי לעבר המועמד לראשות הממשלה של המערך. בדרך־כלל פוטרים מכפסת מן הסוג הזה באימרה "אין אדם נתפס בשעת צערו", בהנחה שהכל יודעים שמודעי לא מחל לפרס על

סילוקו מכסאו תיקים בממשלה. בדרך־כלל כן, אבל את מודעי קשה לפטור בזול כל־כך, אלא אם כן מעוניין מישהו להדביק לו את התווית של בעל צער כרוני. סימפטומים של יותר משנתיים הייתם מגלה כרונית, ראה המקרה של בגין, למשל.

כמו מוקיון שמופיע על במה הוא דווקא מודעי. כל העולם במה ומודעי בעלה בופעייתיה. במפלגתו שלו אין מחקים את בגינגו. ככל שמחריפים ביטוייו כלפי שמעון פרס בהופעותיו הפומביות כך הוא נותר יותר ויותר קל בודה. לא יותר מגיביק, פינת הבידור הבאה בבקשם הופעות האבנים, האסודות על־פי חוק הבחירות. עמיתיו רחוקים מלהתפעל מהופעות־היחיד האלה, וכבר יש הרוטנים שעל מחדליו כתום הארגון הוא מחפה בהשתלחות לשונו.

יצחק מודעי, למי שאינו יודע, הוא אחד משני ראשי אגף הארגון במטה הבחירות של הליכוד, תפקיד נכבד בלי כל ספק. בישיבת מטה הבחירות לפני שבוע הציע, בגיבוי תאומו לתפקיד, מיכה רייסר, להחםם את אווירת העימות עם מנהיגי המערך, לגרור אותם להלהטת הרוחות בפרובוקציות, כדי לעורר את הפעילים הרדומים בשטח לפעילות. האין זו הודאה מתוחכמת, מתחכמת, בכישלון? מודעי, החתרן הבלתי נלאה למנהיגות במפלגה הליבראלית בעבר ולמנהיגות תנועת הליכוד בעתיד, אינו מסוגל לעורר את פקודיו למאבק הגורלי על הנהגת המדינה בתוקף תפקידו המנגנון שהוא מופקד עליו. ומה שמתסכל אותו יותר הוא כשלונו לגרור את מושאי התקפותיו לפינג־פונג מילולי, שילהיט את הרוחות. משה ארנס אינו עזר ויצמן, והוא לא יפטר את מודעי בגלל תפקודו הלקוי כראש אגף הארגון. ב־1977 פיטר אותו ויצמן, אז ראש מטה הבחירות של הליכוד, כי "הרא"ע אותו יותר המקום שלו ברשימת הליבראלים מאשר מערכת הבחירות". שום דבר לא השתנה. גם כיום, אפילו יותר מאשר אז, קנאי מודעי להכרה במעמדו המפלגתי־פוליטי.

אנחנו, הנושים, יכולים אולי להתגבר על כך שמתוקפי מודעי בוחרים שלא להגיד אחרי החכבות הלשוניות שלו. ציטוטים מתוך לקסיקון העלבונות וההתקפות על מודעי, שהקופירייט של כולן שמור לעמיתיו המפלגתיים, היו יכולים באמת לעורר מתרדמה את מערכת הבחירות, האפאטית לכדי. עם ידידים כמו אלה של מודעי אין לו צורך באויבים, ומי שיש לו בטן רכה מוטב שלא ישלח אגרופים לבטן של ידידיו. גם כיום, אחרי האיחוד ההיסטורי של ליכוד הליכוד, לא ייתבע המצטט כמה מהביטויים המפורסמים עליו על הוצאת דיבה ואפילו לא יחוייב בתשלום תמלוגים על מיחזור אימרות־הכנף.

אבל ראשית נפריך את הטענה ש"פרס מחקה הצלחות של אחרים", שבאמצעותה מרמז מודעי על חיקוי הצלחתו שלו. ובכן, באופן הכי מוסמך אפשר לקבוע שהתכנית הכלכלית שאימצה הממשלה ביולי 1985, זו שהצילה את המשק משגיונות ממשלות הליכוד שמודעי ישב בהן, לא היתה מבית־מדרשו של מודעי, שר האוצר. בבואו ללשכת שר האוצר לא הביא עמו יצחק מודעי שום תכנית כלכלית, אף שלא חדל לרמוז שיש לו כזאת בכל פעם שניגח את שרי האוצר שקדמו לו, עמיתיו מהליכוד, והוא תקף את כולם – מארליך ועד כהן־אורגד. יתר על כן, תרומתו לחשיבה שהנחתה את מעצבי התכנית הכלכלית היתה מינורית. ואם לא די בכך, בדיונים הארוכים שבהם גובשה התכנית הכלכלית היתה סבלנותו פוקעת מוקדם מדי ומהר מדי, ומדי לפטור את עצמו מהישיבות הממושכות היה מרעים בקולו ופורש מהישיבה. ואף־על־פי־כן, הגיבוי שהעניק ראש הממשלה שמעון פרס לשר האוצר יצחק מודעי, יריב פוליטי שלו, היה מוצק ולא מסויג. במפלגתו שלו לא נהנה מודעי מגיבוי כמו זה שזכה סביבו פרס במפלגתו שלו.

אילו במודעי היתה תלויה הצלחת תכנית כלכלית כלשהי, הרי ראשית דבר היה כופה אותה על כל מיגזרי המשק והממשלה. הליבראל הגדול העדיף צווי־חירום וחקיקה על פני הידברות. ולא בכדי, להידבר הוא אינו יודע. לא אחד משרי הממשלה, שאיתם בחן את מבדי קיצוץ התקציב המשרדי, בא במבוכה כשתקף

יכול מודעי לטעון, בצדק, שהחורבה ששמה המפלגה הליבראלית רשומה בטאבו הפוליטי על שמות כמה מראשיה. אך כמי שהתיימר להיות ראש וראשון לראשיה אחריותו שלו גדולה מזו של עמיתיו

מודעי בצעקות את פקידי משרדו שלו בנוכחות הצוות המקביל לו מן המשרד האחר. לא אחד משרי הממשלה חש קורבן למניפולציה של נתונים, שלתוכה ביקש מודעי להפילו כדי לסתום קיצוצים גדולים מהנדרש. ומה שיותר חמור, כל הנושאים ונותנים איתו לא ידעו לעולם אם סיכום שהגיעו אליו בבוקר יהיה תקף בערב. אם יכול יצחק מודעי לזקוף לזכותו הצלחה כלשהי הריהי "הצלחתו" עם ראש הממשלה. אילו שמיר היה ראשון ראשי הממשלה בממשלת הרוטציה, ייתכן שמודעי היה עדיין שר אוצר, אך תכנית ההצלה היתה מתבצעת באיחור של שנתיים, במחיר יותר גבוה.

אבל למה לנו לשגות ב"אילו" ובמדידת תרומתו [...] שהוא היה חלק ממנו. די לנו להציץ אל ביתו שלו פנימה כדי להתרשם מהצלחתו של מודעי. הכוונה להצלחתו לחסל את המפלגה הליבראלית. יכול מודעי לטעון, בצדק, שהחורבה ששמה המפלגה הליבראלית רשומה בטאבו הפוליטי על שמות כמה מראשיה. אך כמי שהתיימר להיות ראש וראשון לראשיה אחריותו שלו גדולה מזו של עמיתיו, שלא לדבר על תרומתו. קשה להעריך מתי היתה תרומתו לחיסול המפלגה הליבראלית יותר גדולה – כשתיכנן לפלג אותה או כשהחליט להישאר בה כדי להשתלט עליה. את שלום־הבית הרעוע, אחרי שנה וחצי של התדיינויות בבתי־משפט ברחבי המדינה, השיג מודעי בגלל קניה־קבוצה, מצד אחד, ובהפרת הסכם מצד שני. הפרת הסכמים היא, כנראה, עניין זניח בעיניו.

כל עוד נטענה מנהיגותו הרופפת במפלגה הליבראלית על הסכם עם צבי רנר, יו"ר איגוד העובדים, לא היסס מודעי להבטיח לו הבטחות שידע כי לא יוכל לקיימן. כרגע שפטר את עצמו מבחירות דמוקרטיות בעקבות הסכם עם יריביו במפלגה הליבראלית – על מיקומו בראש הפירמידה המפלגתית – סכח את בעלי־בריתו עד אז. כך הוא נהג גם כלפי רפ"י־אומץ. תתימתו שלו בתגובכת על ההסכם עם רפ"י־אומץ כצר התיימותיהם של שביד, ארנס ושרון. שרון ניסה להתנגד להפרת ההסכם על סיבוץ מועמדי רפ"י־אומץ במקומות שהובטחו להם. ארנס "פטר" את עצמו מההתחייבות בהיעדרות מהישיבה הקובעת בנושא. שביד התנער מההסכם, וכמוהו נהג גם מודעי. הוא לא הטביע שום ציון על הצורך בכיבוד הסכמים, אולי כפני שהיה נדרש לשלם את המחיר ולשלם הוא לא אוהב.

בראיון ל"על המשמר" לפני כשנה נשאל מה יהיה אם ייתבע מהליבראלים לשלם את מחיר קיפוצם של הורכיין, שכבל האבנישרא בישיבת הליכוד. "הרשימה הליבראלית, כמו כל הליכוד, תישא בנטל החברים החדשים", השיב. "למשל, אם הובטח לבצירוף מקום מסויים, אז כל מי שנבחר לאותו מקום ואחריו יזוז אחורה. זה נכון לגבי כל הרשימה. חירות וליבראלים". נראה שהציא־ליבראלים קבע בפרסומי הכניסה שלו: חירות ועל־פי הסכמים לא צריך לכבד. כמה חודשים לפני הראיון ל"על המשמר", בראיון ל"ערב שבת", עוד היה מודעי שקדן ואמר: "לכחתי מבגין: הסכמים יש לכבד". חבל שראשי "חירות" לא קראו את הראיון הזה, שבו גילה מודעי למראיינו, ב"סגר": "עכשיו אני יכול לגלות לך, שאם היו עומדים (הכוונה לראשי "חירות") על 6 אחוזים (כלומר, פיחות שיעור הסידון של הליבראלים ב־33 אחוז ברשימת הליכוד ל־27 אחוז) הייתי מוותר".

בשמור "הקשר הליבראלי" בצטט אריה אבנרי את מודעי, "ברגע נדיר של גילוי לב", שבו הוא אומר "הבנתי שלפעמים אי אפשר להתקדם בלי תככים ובלי פוליטיקה. אני נגעל מן הדברים האלה, אבל בלית־ברירה עושים איתם". בעלצו ה"פוליטיק" יהיו מבתיחלקו של הליכוד המלוכד (גם 90 אחוז מהקישקושים, בפראפרזה על דברים שאמר פעם מודעי על עצמו). ועוד דבר בראי שיודעי בליכוד, שבמפלגה הליבראלית אמרו על מודעי ש"הוא דומה לפרה הנותנת חלב, וכאשר הדלי מלא היא בועטת והופכת את כל החלב".

אחרי הבחירות יידרשו צעדים להחזרת התנופה

(המשך מעמ' 13)

האבטלה מדירה שינה מעיני – וזו לא מליצה וזה גם לא מושג מושאל. זה פשוטו כמשמעו. יש עכשיו בישראל אבטלה חיבורית, מבנית וכלכלית. אם לא נפתור האבטלה הכלכלית, כל פתרון יהיה שולי.

יהיו הישגיו שלו, והכשלונות יהיו כשלונותיו. עזרה הדדית תקיים רק אם המשבר נגרם על־ידי גורמים אובייקטיבים־חיצוניים, ואם יש סיכוי להציל את המפעל.

– ראשי המשק ההסתדרותי טוענים שעדיין הם "מוטלים לרעה" לעומת המשק הפרטי, בכל הנוגע לסמכויות האיגוד המקצועי ביחס למפעליהם. הרפורמה אמנם תיקנה משהו, אבל לא די.

קיסר: אפשר, כמובן, להשוות את מעמד המשק ההסתדרותי לזה של הפרטי מבחינת האיגוד המקצועי. אבל אז זה פועל לאורך כל החזית. למשל, גם ביחס לאישור שביתות תמיכה בזק. אם רוצים כללי משחק שווים, אז הם יופעלו גם בעניין זה. אלא שמן המשק ההסתדרותי יש יותר ציפיות, ולכן אנחנו הולכים בשיטה השנייה האומרת שתמיד עדיף להגיע להסכמה ברמת המפעל – לא, חלילה, לקנות שקט, אלא להגיע להסכמה, ולהשתמש לשם כך במנגנון הוועדה כתחליף למלחמה. נראה איך זה יעבוד. אם יהיה צורך בשכלול נוסף, אהיה בעדו. אבל אינני חושב שכדאי להפעיל מראש למשק ההסתדרותי את כל כללי המשחק של המשק הפרטי, כי אז איבדנו את הייחוד.

– נשמעות עכשיו הצעות שהמפעלים הייחודיים ישתפו את העובדים ברווחיותם על־ידי מתן בונוסים, ולא על־ידי העלאות בדרגה, שהרי ייתכן שבשנה הבאה לא יהיו רווחים.

קיסר: בהקשר זה אני מבחין בכמה ערוצים. האחד הוא להביא לכך שהעובדים ירכשו חלק ממניות המפעל במסגרת "המהלך החדש". זה גם גיוס הון וגם הגברת ההזדהות של העובדים עם המפעל. הערוץ השני הוא מתן בונוסים, בבחינת חלוקת רווחים, וזה לא קשור בהכרח לתנאי שכר או לתנאי עבודה, אלא זה גורם משתנה המבטא את מצבו של המפעל בנקודת זמן מסויימת. כלומר אם יש קוניוקטורה בשנה פלונית, משתפים את העובדים ברווח – ואם בשנה שאחרי זה אין רווח, אין בונוס, אבל העובדים נשארים בשכרם ובתנאי עבודתם. אחרת מה ייצא? אם השכר יעלה במקביל לעלייה קוניוקטוראלית של הרווח, הרי אם בשנה שאחרי זה לא תהיה אותה רמה של רווח, יצטרכו להוריד את השכר. זה תהליך הרבה יותר קשה ומכאיב לעובדים. לכן הגעתי למסקנה שכל שכר צריך להיות מורכב משני חלקים, אף כי לא שווים במשקלם: רובו צריך להיות מגורמים קבועים, וקטע ממנו מגורמים משתנים, לפי התפוקה, לפי החריצות, לפי מצויינות. הגורמים האלה חייבים לבוא לביטוי בשכר, אחרת אנחנו לא מעודדים לשום מאמץ ולשום מחשבה, ובמרוצת הזמן זה מתנך לפראוויסיות תחת המטריה של שוויון. במסגרת הזאת של משתנים אני מקבל גם את עניין הבונוסים בתנאי שזה לא יימשך לאורך שנים.

– אומרים שיש לך "רומאן" עם שר האוצר, שיש ביניכם כימיה.

קיסר: שנינו מודעים לכך שאנחנו חלוקים בתפיסה החברתית שלנו. אבל כאשר במשק יש בעייה חמורה, דרושה הידברות. לא תמיד מגיעים להבנה, לא בכל עניין, אבל משתדלים למצוא את האינטרס המשותף לכל: למשל, בעניין השכר. מאז 1985, אחרי השחיקה הזמנית כתרומה להבראה כלכלית, עלה השכר בכל הסקטורים מבלי שתתחדש האינפלאציה. זה קרה בזכות ההידברות.

– בעניין תקציב הבריאות בכלל, וקופת חולים בפרט, זה לא פעל.

קיסר: לא. אני הצבעתי נגד התקציב בעיקר בגלל הקיצוץ בשירותי הבריאות שהממשלה נתנה ידה לכך. הרפואה מתייקרת, בגלל העלייה בתוחלת החיים ובגלל הטכנולוגיה היקרה שחדרה לרפואה. ההוצאה הלאומית לבריאות הולכת וגדלה במדינות מתוקנות, אבל לא אצלנו. החברה צריכה להחליט על סולם העדיפויות, כאשר הוויכוח הוא אם להטיל תשלומים על החולים. צריך לזכור שכל המדינות שהלכו למיסחור מערכת הבריאות, גם ייקרו אותה וגם השחיתו אותה. הבעיות אצלנו לא באו בגלל השוויוניות בשירותי הרפואה, אלא בגלל מחסור באמצעים.

– האם יעלו את המס האחיד לשם ביטוח בריאות משלים?

קיסר: לא. ביטוח משלים הוא ביטוח וולונטארי. אנחנו רוצים להעלות את המס האחיד באופן פרוגרסיבי ולהעביר את כל התוספת לקופת חולים, לקיצור התורים ולשיפור השירות – אחרי שיהיה הסכם בעניין קיצור התורים.

– גם בעניין עתיד הבנקים שר האוצר עדיין לא קיבל את עמדתך.

קיסר: אנחנו מכירים בכך שיש בעייה הטעונה פתרון. אבל עמדתנו היא שאסור להלאים את הבנקים, ואסור לזרוק מניות לשוק. צריך לזכור כי למעשה כל המשק כפוף לבנקים – ומי שישלוט בהם, ישלוט במשק. לא ייתכן להפקיד את עתיד המשק, או עתיד

בגורם זה, לגורמים שהשיקול שלהם איננו ציבורי־לאומי. צריך למצוא דרך שהממשלה תקטין את המעורבות שלה והבנקים ייבנו גופים עסקיים עם יכולת ועם נכונות לבנון פיתוח, לבנון משיכה לאוכלוסיות. אנחנו בעד ביטוח ובתן לקונסקוויזאציה של התפיסה הזאת.

– איך עושים זאת?

קיסר: אנחנו הצענו שהבנקים יקנו חלק מן המניות של עובדי הממשלה, שגם עובדי בנקים יקנו חלק מן המניות. הצעתי גם רעיון שהסכמתי קסר האוצר יקפיץ עליו במוצא שלל רב: שהעובדים יקבלו מניות של הבנקים במקום צבירה נוספת בקרנות ההשתלמות, כלומר בתבלית ההפרשה לקרנות האלה. בראייה כוללת זה היה נותן גיוס הון "עם כתובת". הממשלה היתה מתפטרת מן המניות בצורה מסודרת, ובאותה עת גם מבטיחה שהעובדים יחסכו ולא יגדילו את הצריכה. אבל זה לא נראה לשר האוצר, בגלל הצורך להגדיל את הסכומים המשוחררים ממס הכנסה. אמרתי לו שהוא יכול ללכת על זה כל עוד לא ביצע את הרפורמה של ששינסקי, במילא הוא רוצה להגדיל את הסכומים התופשים במס. אבל שר האוצר לא קיבל את עמדתי זאת, אני מקווה שזה סירוב זמני. כך או כך, יצטרכו למצוא דרך למו"מ להבטיח בעלות אחראית על הבנקים.

– אתה יושב בהרבה ישיבות, יוצא להרבה סיורים, מתי יש לך זמן לחשוב?

קיסר: בשבת, כולל במוצאי־שבת. אני אינני נכנס לשום התחייבויות חוץ־ביתיות לגבי השבתות. הן קודש לקריאה ולחשיבה. אני רואה בזה מילוי באטריות. אבל טעות להניח שבמהלך העבודה אין אפשרות חשיבה. יש דיונים שהאנשים מעלים בהם רעיונות, ואפילו אם אני קונה רק רעיון אחד כזה, ובעבר אותו, השגתי את מבוקשי. לפני הפגישה שלנו השתתפתי בדיון ב"פורום חשיבה אסטרטגית על עתיד הכלכלה והתעשייה". זה גוף שהקמנו יחד, נשיא התעשיינים דב לאוטמן ואני, ושמשתתפים בו אנשי המשק הבכירים ביותר. עצם הישיבה יחד וליבון נושאים, בלי עימות, זה דבר מפרה מחשבה. במסגרת הפורום פועלים צוותים, ועוסקים בנושאים שלמעשה הממשלה היתה חייבת לעסוק בהם: בקהילה האירופית ערוכים לשוק המשותף בין המדינות החברות עד 1992, תיווצר מציאות חדשה, ואף אחד לא חושב כאן איך לערוך את המשק לקראת השינוי הזה. עלול לקרות לנו בגדול מה שקרה עם ה"לביא".

במשק העובדים הקשה ביותר כבר מאחורינו; אם תחדור התפיסה החדשה לכל הרמות, נוכל לא רק להתגבר על הקשיים אלא גם לעבור להצלחה

– אתה מתפלל ביום הכיפורים? שומע תקיעת שופר, כל עניין?

קיסר: איזו שאלה. אמרתי לך שאני יהודי מאמין. אמנם, אין לי גלביה לבנה ביחזות ליום כיפור, כפי שהיתה לאבא שלי, אבל אני צם ובא לתפילה בציבור, ומקווה שתהיה כתיבה וחתימה טובה לעם ישראל.

דבר אחר

המוסף הסאטירי של „דבר" • ה' בתשרי תשמ"ט • גליון מס' 253 • מוקדש **לאולימפיאדה** ולתפארת מדינת ישראל.

עם פתיחת המשחקים בסיאול **המזניק ירה**

באוויר לריצת 100×4 בסיאול! וילד ערבי נפצע בעזה

קונסנזוס

יותר מהר, יותר גבוה, יותר חזק, יותר רגיש

כמו באינתיפאדה כך גם באולימפיאדה – הכי חשוב זה ההשתתפות. לא שלא היינו רוצים לראות פעם צורת מדליה, אבל לא לשם כך נשלחים ספורטאינו לשם. ניקח לשם דוגמה את התזמורת הפילהרמונית שלנו. גם היא יוצאת מדי פעם לחו"ל לייצג אותנו. אז מישהו מצפה שהם יצליחו? שיקנו כרטיסים לקונצרטים שלהם? שימחאו להם כפים בסוף? לא, מה שחשוב זה ההשתתפות. חשוב שהנגנים ינגנו על במות זרות, איפה שלא תמיד יש מספיק חמצן ואפילו יש רוח־גב וקהל בלתי אוהד. וזה יתן להם נסיון ואז בפעם הבאה שהם יסעו, שוב רק כדי להשתתף, יהיה להם יותר נסיון בזה. הספורטאים שלנו, צריך להודות, וגם המלווים, יש להם כבר המון נסיון בלנסוע לאולימפיאדות רק בשביל להשתתף. אז אולי צריך להתחיל לשלוח אותם לשם כדי לנצח. סתם ככה. שיקבלו נסיון גם בזה. זה אמנם פחות חשוב כי העיקר זה, כאמור, ההשתתפות. אבל ספורטאים, צריך שיצברו נסיון גם בדברים פחות חשובים.

ואם כבר מדברים על השתתפות, אז תרשו לי להזכיר לכם, קוראים יקרים, שכל אחד מכם צריך להשתתף בתרומה של 100 דולר, כדי שנוכל לשלוח את כל המלווים, העיתונאים והשדרנים שלנו לסיאול.

היום בלילה, כשנשב כולנו מול המקלט לראות את טקס הפתיחה, נשאיר בכל בית יהודי כסא אחד ריק שעליו תשים האשה היהודיה את הפיצוחים.

ומכיוון שהפתיחה היא ב־02.05 בדיוק, זכרו כי יפה שעה אחת קודם.

העורך

עם פתיחת האולימפיאדה

נתגלתה רשת

שמטרתה למנוע את המשחקים

"ימים" ספורים לפני שריקת הפתיחה של האולימפיאדה, גילו אנשי הבטחון הקוריאנים, ממש במרכזו מגרש הכדורגל האולימפי, רשת בגודל 1×7 מ', שמטרתה למנוע משחק כדורגל שוטף. משטרת המשחקים חוקרה את הרשת וגילתה, כי הרשת, בשארה שם מאליפות הכדורגל הקוריאנית.

האם יחזרו עם מדליה?

או שרק יביאו משהו לילדים מהדיוטי־פרי?

השבוע יצאו לתחרות השייטים יאיר גרבוז (על המפרש, פניו למצלמה) ודני קרמן (משמאל, פניו לעתיד). האם יביאו את מדליית הזהב המקווה? נחיה ונראה. איזה חיים נחיה עד שנראה וגם אחר־כך, על־כך בעתונים. במרכז הרב פרץ.

אלוף ישראל בדיסקוס שובת רעב

יאיר אינבנטלש מקיבוץ „חוליות", שהטיל רק בשנה האחרונה שמונה הזקפות דיסקוס, שובת רעב מול המטוסה מול שורי, שם נערך כנס אורטופדים. אינבנטלש מוחה על כך ש: א. ממשלת פרטוריה לא מרשה לספורטאים שחורים עדר לשחק טניס. ב. שכוורו אין מספיק אוכל. ג. שהוא לא קולט את יורדן. ר. שמרגלית עזבה אותו. כל יום עד 5.00.

שני ענפי ספורט חדשים באולימפיאדה

באולימפיאדת סיאול נוכל לראות בפעם הראשונה בתולדות האולימפיאדה שני ענפי ספורט חדשים: הראשון: גידול גזר באולם מגוד לגברים ונגידול גזר בגוזי לנשים. ענף זה מקובל מזה כמה שנים בתחרויות מקומיות ונהוג אף זכה להצלחה בידיד הפירות והירקות במרכנקפורט.

ענף הספורט השני שיזכה להופעת בכורה באולימפיאדה הוא מרתון של פרטים ישראליים. ספורט מפורש זה פותח בישראל, עבר סידרת ניסויים במכון וולקני ובבית הרופא ואומץ על־ידי הוועד האולימפי. בהתחלה דובר על איחוד שני המרתונים, חישן והחדש, והכוונה היתה להכריל את רצי המרתון הקלאסי בתחומי מרזיון תל־אביב ולהקרין להם סרטים ישראליים בעת הריצה. הרעיון נפל לאחר ששני רצים מאתיופיה מתו מתשישות בעת הניסויים.

ספורטאי: דני קרמן
מלווים: תרזה איזנברג, יאיר גרבוז, שלמה ניצן, יצחק בן־נר, תומר קרמן ואביב אלחסיד. מעסה: נילי מגדלי
ותודה רבה לתמי הראל

הרגעים המרגשים של המשחקים האולימפיים

בצד האלופים, השיאים, ההשתתפות הישראלית והמדליות, שהם נשמת כל אולימפיאדה, לא חסרו באולימפיאדות הקודמות גם רגעים מרגשים, שצופי הטלוויזיה בעולם כולו זוכרים בנוסטלגיה. „דבר אחר" מציג לקוראיו, בשידור חוזר ובהילוך איטי, את:

נישואין על המסלול

אולימפיאדת טורינו: אלזה אויקודזין ממערב גרמניה, התאהבה אחרי הסיבוב הראשון בריצת הגמר 3000 מטר לנשים בשופט המסלול האיטלקי, ג'ובני באטיסטה, שעמד ליד המסלול הצינע באטיסטה לאלזה נשואין וברכיו הם התארסו. החתונה נערכה ממש לפני קו הגמר.

מיותר לציין, שאלזה הגיעה אחרונה לקו הסיום, כחודש ימים לאחר שהחצתה המתחרה הלפני אחרונה, ווירג'יניה מריה מאיי הבתולה, את קו המטרה.

אולימפיאדת קולומבו: שטיינהאמר כמעט נפסלה בגמר "ידוי פטיש"

האתלטית המזרח־גרמנית גרטרוד שטיינהאמר מיהרה לתחרות ידוי הפטיש ושכחה במטוס לקחת את הסטרואידים שלה. בבדיקות שנעשו לה טרם התחרות התברר, כי בשלושת הימים שלפני התחרות לא לקחה שטיינהאמר סמים מכל סוג שהוא. ברגע האחרון ניצלה האתלטית מהרפת גירוש מהמשחקים, משהתברר לוועדה שעדיין אין באולימפיאדה תחרות ידוי פטיש לנשים. אגודת המפיניסטיות הציוניות הגישה מחאה חריפה לוועד האולימפי וגם תה צמחים לאורחים.

שברה יד, רגל ושיא עולם

אולימפיאדת חרטום: למרות שאוניית מאלינקובה שברה רגל, יד, שתי צלעות וכמה חוליות, כאשר נפלה ערב התחרות מן המיטה שלא היה לה מעקה בכפר האולימפי בחרטום, שברה המתעמלת הצעירה (שנתיים וששה חודשים) שיא עולם בהתעמלות על מתח גבוה. „השברים גרמו לגוף שלי להיות גמיש יותר", הסבירה מאלינקובה לעיתונאים הנדהמים.

רייט טעה

אולימפיאדת בומביי: הרץ הרונומי פרנק לויד רייט (שהוא נגר במקצועו), ששכח לקחת סמים לפני ריצת 5000 מטר מעורב גברים ובטעות נלח על הכביש המהיר בומביי־פאריס, מגיע לבולבר סאן־דניז ומתקבל בהתלהבות ע"י חיצאניות המקומיות.

מלאתי לוטו באופן לוטומטי

ההיסטוריה של המשחקים האולימפיים ארוכה ומעניינת כמשחקים עצמם. נראה לנו, שדווקא היום, יום פתיחת המשחקים בסיאול, יהיו בזה משום סמליות רבה וטעם טוב, אם נביא לכם

היסטוריה קצרה של האולימפיאדות וההשתתפות הישראלית בהן

יוון העתיקה

יוון העתיקה את רעיון האולימפיאדה ממצרים הקדומה. עוד בתנ"ך מופיע תיאור ציורי של המשלחת לאולימפיאדה המצרית, שכללה שבעה ספורטאים (שבע הפרות הרזות) ושבעה מלווים (שבע הפרות השמנות) ו־14 כלבים.

מטרת המשחקים ביוון היתה למנוע מלחמות, ואלה המלחמות שנמנעו בגלל האולימפיאדה: מלחמת העמק השחור, מלחמת גיות הברזל, מלחמת הלונגוגוזים ומלחמת שלוש מאות ושישים השנים. המשחקים ביוון התקיימו בעירום מלא ומשום כך לא הועברו לשידור בטלוויזיה החינוכית.

ימי הביניים

כשמם כן הם. הימים שבין האולימפיאדות, כלומר, הימים שבהם אפשר היה לעשות מלחמות ללא הפרעה. ואכן, בימי הביניים, בגלל העדר האולימפיאדות, הגיעו המלחמות לשיאים שלא נשברו אלא לאחר שנים רבות.

גילוי אמריקה והמצאת הדפוס

אי אפשר היה לתאר את אולימפיאדת לוס־אנג'לס ללא גילוי מוקדם של חיידקי אמריקה, ממש כשם שאי־אפשר היה להדפיס כרזות אולימפיות ללא המצאת הדפוס המודרני.

תושבי אמריקה הקדומים, הנקראים בטעות אינדיאנים, לא שמעו על האולימפיאדות עד שבא אליהם קולומבוס וסיפר להם, ובתמורה הם לימדו אותו לעשן.

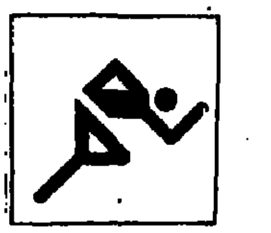

חרץ שחום־העור זיו עוז מקו צפון חוצה אחרון את קו המטרה ב־124 מ' מכשולים באולימפיאדת קאן

נפוליאון, המהפכה הצרפתית והמצאת היו־יו

נפוליאון, שהיה חובב ספורט מובהק, לא קיים בזמנו אף אולימפיאדה אחת. הוא טען, שבתנאים של תקופתו זה טפשות לקיים משחקים וכדאי לחכות עוד כ־150 שנה עד המצאת הסטופר (הוא שעון העצר). בזמן המהפכה הצרפתית דווקא רצו לקיים משחקים, אבל בכל מקום עמדה גליוטינה ולא היה מקום לרוץ או לשחק, בלי שנתקלים באיזה ראש. גם בתקופה שבין המהצ"ר (המהפכה הצרפתית) ובין המצאת היו־יו כמעט שלא היו אולימפיאדות, וגם בבודדות שהתקיימו לא היה ייצוג לספורט הישראלי.

מהפכת התורכים הצעירים ומלחמת העולם הראשונה

מהפכת התורכים הצעירים נעשתה ע"י תומכים של רעיון התמערבות תורכיה, רעיון ששאב את שורשיו מהתמזרחות בריטניה, מן ההצפנה של דרום־אפריקה ומהדרומיזציה של נורווגיה. התורכים באותה עת היו עסוקים מדי, וגרוע מזה – צעירים מדי, מכדי להשתתף באולימפיאדות. נו, וכמה שנים אחרי זה פרצה מלחמת העולם הראשונה ככה שלמי היה ראש.

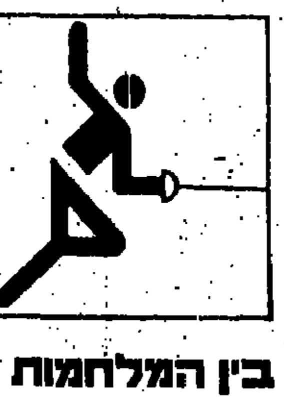

הסייף שחום־העור מוטי פרידמן (ויד למעלה), שכמעט נסע לאולימפיאדת בנקוק

בין המלחמות

אז אתם חושבים שבין המלחמות זה הזמן המתאים לעשות אולימפיאדות? נכון. ובאמת פה ושם קרתה איזו אולימפיאדה, אבל כל זה היה מעט מדי ומוקדם מדי. מדינת ישראל היתה עדיין חלומם של בודדים, ככה שעל טניס־זוגות, למשל, לא היה אפילו טעם לדבר. התנאים באולימפיאדת מחיונס (צ'ילה), למשל, היו כלי־כך עלובים, שקפיצה משולשת אחת היה צריך לעשות בשלושה מגרשים שונים והשיא היה ב־100 מטר גמר לגברים, מירוץ שבו התייצבו רק שני רצים ולא הסכימו לצאת לדרך על־פי ירית המזניק בטענה שהם לא מוכנים לקבל פקודות מאיש המחזיק נשק חם. אחרי דין ודברים קצר נעדר המזניק ולמעשה זאת היתה האולימפיאדה הראשונה שבה הוכנס משחק כדור־הרגל כמשחק רשמי באולימפיאדות.

נצחון ישראלי באיגרוף, באולימפיאדת סידני, אוסטרליה

אולימפיאדת לואנדה (אנגולה) נערכה בגובה כה רב, שהקופץ למרחק, שחום־העור סול גולדשטיין מחבש, שבר את שיאו של היפני שרגא אברמסון מאולימפיאדת ברמודה (2.04 מ'). גולדשטיין קפץ למרחק 460 מטרים נקודה שתים־עשרה ושם נפל מת מחוסר חמצן. הוועד האולימפי לא הכיר בשיאו המפתיע של גולדשטיין מאחר שפניו של הנופל נחבטו עד־כדי־כך, שלא היה אפשר לזהותו. הודעה נשלחה למשפחתו והוועד האולימפי שולח עד עצם היום הזה כל שנה, ביום מותו, בונבונייירה לאלמנה.

מלחמת העולם השניה ואחריה

בגלל מלחמת העולם השניה הפסיקו ספורטאים רבים את פעילותם הספורטיבית וחלק מהם גם את כל פעילויותיהם האחרות. על אף שלא נערכו משחקים של ממש בעת קיום המלחמה, בכל זאת נשברו במלחמה כמה שיאים עולמיים שעד היום מתקשים הפוליטיקאים – למרות מאמציהם – להתחרות בהם. ישראל (אז ארץ ישראל) שלחה למלחמה"ע משלחת צנועה ביותר (מוסד ה„מלווים" היה אז ממש בחיתוליו והחיילים שנשלחו למלחמה יצאו ללא מלווים, מאמנים ומעסים).

לאחר מלחמה"ע השניה קיבלו המשחקים האולימפיים תנופה של ממש והחלו להתקיים אחת לארבע שנים ולא חשוב באיזה מזג־אוויר. השיטה היתה שיטת נתן דטרויט, ז"א: כל פעם נערכים המשחקים במקום אחר וזאת הסיבה, כנראה, שהמשטרה לא הצליחה לשים עליהם יד עד עצם היום הזה.

רגעים גדולים לספורט הישראלי באולימפיאדות

הספורט הישראלי ידע רגעים יפים באולימפיאדות. אמצעי התקשורת, בגלל צרות־עין ושמאלנות יתרה, בחרו להצניע את הישגי הספורטאים הישראלים. „דבר־אחר" מביא לקוראיו כמה מרגעי השיא שלנו על המסלול, בבריכה ובבתי המלון.

רפאל הלפרין מנצח את קרל לואיס

קרל לואיס, משמאל, עדיין בעמדת זינוק, בעוד רפאל הלפרין (למטה, אבל למעלה) מנצח את „העקביש מטורקנדו"

ישראל במקום הראשון בקריאת ספרים

הספורטאית תמר הדאל מנצחת את הגרמניות, אורה דומקופף וקלרה בירקופף, את הבריטית אמנדה סמית ואת הצ'כית ונדה מחבטובה.

מאחור מסגרות האיטלקיה רוברטה בונגוטי והאמריקנית אוולין אשטורד, שאפילו לא קראו את „רומן רוסי".

חיוך נצחון: המנצחת תמר הדאל מחייכת חיוך של נצחון כאשר היא מגיעה לעמוד הלפני אחרון ברומן החדש של ישראל כהן־זהבי „לחיות".

מדליה זהב בתאונות דרכים

משטר האימונים הקפדני והדבקות במטרה נשאו פרי. הנבחרת הישראלית זכתה בארבעת המקומות הראשונים לדריסה בכבישים פתוחים. משמאל – המנצחים. מימין לשמאל: יעקב מגנל (שני זקנים וצעירה בארבעה ימים), אורנה לוויה (תאומים, חתול, וארבעה המוזרים בחמישה ימים), שמעון סנקר (משפחה מחולון וילד ערבי בשבוע) ואביבה אוזן־ביטון (12 תלמידים וחיילת בשבועיים).

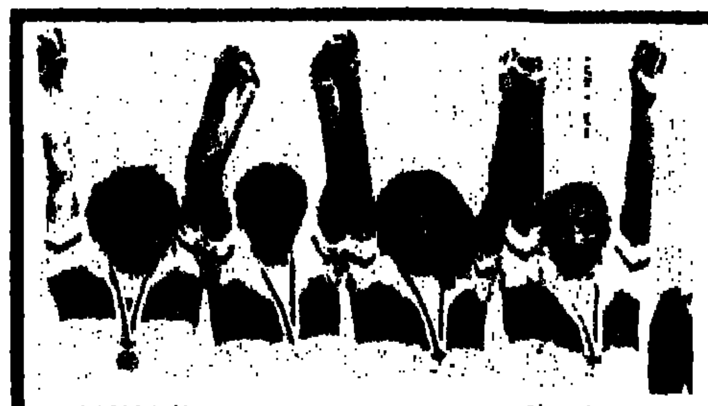

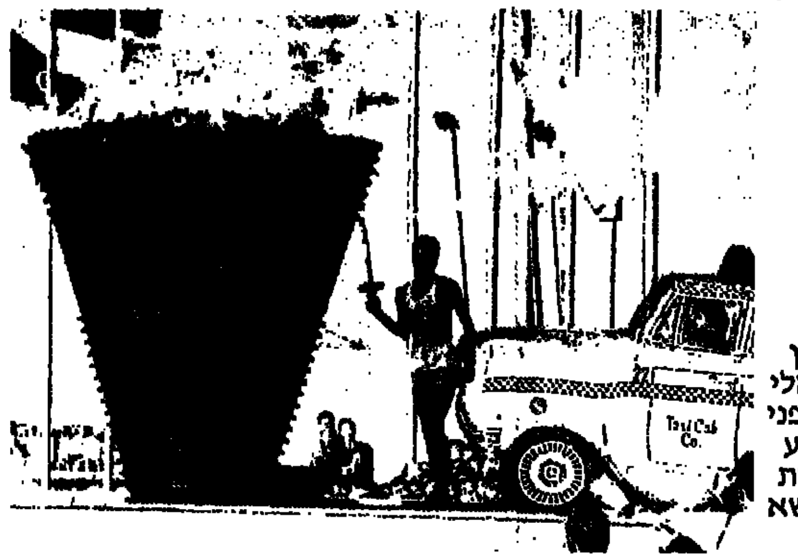

מימין: רגע הסיום באולימפיאדת כפר־אהרון. משמאל: נהג מונית ישראלי מניו־יורק, שיצא לדרך לפני שבוע בגלוין הירידה, מגיע בדיוק בזמן לאולימפיאדת סיאול כדי לדרוס את נושא הלפיד.

ש' 12.6.24.02 שיא ישראלי ועולמי

שלמה מינץ (במרכז, פניו למצלמה) מבית"ר מצודת קובע שיא עולמי בהמתנה לטכנאי „בזק": שתים עשרה שנה, שישה חודשים, עשרים וארבעה ימים ושתי שעות, ומביס את גרמיה קלורינה מאנגולה (מימין, פניו למצלמה) ואת טוני דויל מבריטניה הגדולה (גם פניו למצלמה).

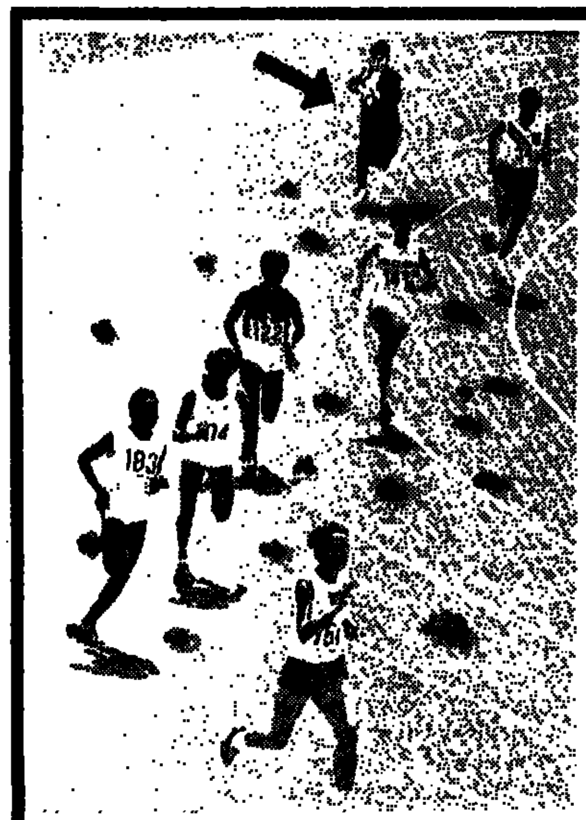

ישראלית ראשונה במכשולים

הגב' שרה בריקוביץ, בעלת מכולת ברח' מאפו (אחרונה בצילום), עוברת את המסלול האולימפי שיינקין – מלצ'ט – שדרות בן־ציון – בוגרשוב – בן־יהודה – מאפו, בלי לדרוך על אף חתיכה אחת של חרא. באשר שש המתחרות שלפניה, שחושבות שמה שהכי חשוב זה המהירות, נכנסו לפחות פעמיים (כל אחת) לתוך חרא. (בתמונה: המספרית ממשיכה לרוץ לבוון העירייה להגיש תלונה, כי הן מהירות וחן חשובות שזה יעזור.)

מקום ראשון לישראל בבריכה האולימפית בפרי־קאפיטה

ישראל מובילה במקום הראשון לפני שווייצריה בכמות גנבים פרי־קפיטה לראש. בתמונה: נצחון אולימפי לישראל בבריכה. אולימפיאדת תל־אביב:

המנצח הרברט פון־קאראיאן משתיק את הקהל בבריכה שצעק: יפתי! יפתי! יפתי!

12 הספורטאים הישראלים, שלוקחים חלק במשחקים בסיאול, הם רק טיפה מים הספורטאים שהיה צריך להציף את קוריאה. כתבנו יצא לשטח ושאל את שכניהם של הספורטאים שלא נסעו לאולימפיאדה

למה הם לא נסעו?

הרצל בלפור
אלוף טניס שולחן

לא נסעתי לאולימפיאדה כי לא נמצאו לי מספיק מלווים.

נפתלי הימן
קופץ לגובה מקיבוץ „מקבילים"

בתחרויות המוקדמות קפצתי 2.02 ואחר כך 2.08 ובפעם השלישית 2.11 בסך־הכל 6.21, כשהמינימום האולימפי הוא 6.22. אז בשביל ס"מ אחד מחורבן דפקו אותי, חזונות.

בוב זורע
רוכב סוסים ממושב מזריעים

ביום של התחרות הקובעת גילו שאני רוכב על סוסה ולא על סוס, אז לא הסכימו שאשתתף עם הגברים ותסתבר שכדי להתחרות עם הנשים אין לי מספיק שערות על הרגלים. אז ביטלו את הופעתי באולימפיאדה והמאמן והמעסה שלי נסעו בעצמם.

עוז אביב
מתאגרף מרמלה

טענו שאני אלים ושהם לא רוצים שלישראל יצא שם של מרביצנים. התחלתי להתאמן בהתעמלות ובאולימפיאדה הבאה הבטיחו לשלוח אותי כדי ליפול מהקורה.

נשר סורינו
רץ מרתון מחיפה (לטבעון)

הייתי צריך לנסוע, אבל איך שגילו שאני רץ למרחקים ארוכים רצו לחסוך עלי את הכרטיס והציעו שארוץ לסיאול. אמרתי להם: „זין אני ארוץ לסיאול. אשאר פה וארוץ לכנסת."

זהבית דובוני (ברמן)
מרימת משקולות מערד

הנבלות בוועדה טוענים שאין מקצוע הרמת משקולות לנשים באולימפיאדה אז הצעתי להם שאשתתף בתפקיד אחר אבל לא היה עם מי לדבר.

כרמל רבינוביץ
הודף כדור ברזל מעפולה

החלטתי לא לנסוע לסיאול, ולהדוף בעפולה. ואם יהיה לי יום טוב, זה יגיע לסיאול.

שולה מרטולה
קופצת לגובה מ„המקום"

יום לפני הנסיעה, בעת האימונים, שברתי שני רגלים ויד אחד ונקעתי את הצוואר אז בתור תודה השאירו אותי בארץ.

יוסף מימון
מפריח יונים

לא לקחו אותי למשחקים כי אין לי פרוטקציה ב„בזק".

שינויים וחשיפות / חיים גורי

אנחנו גדלנו בחברה נוצרת סודות. גדולי האומה ומנהיגיה לא נחשפו לתקשורת האכזרית. יש אומרים שאפילו א.ד. גורדון היה נוהג בימי עמלו בגן הירק „לשים את העגבניות הגדולות והאדומות למעלה". איזו השמצה!

גבורות שגדלנו עליהן, מיתוסים שנוצרו. אר־תם אנשי „השומר", הפרשים הרגלים, הכאפיה והשפם והבנדולרה המצטלבת על החזה. לילה אפל. מאידקה עודך „דוד" מסביב לחומת המגוש־בה. לפתע הוא מבחין בצללית, הוא קורא לעב־רה „מין הארמי" והצללית נעלמת כאפלה. הוא יורה שתי יריות באויר מה„קרדאן" שלו. באור השחר מתגלים שני שקי חיטה שנגנבו והושארו מאחור תוך כדי מנוסה. מלחמת שומרי השדות ומלחמת נהגי תרצ"ו־תרצ"ט לאורך הדרכים הד־סומות והממוקשות ואש המארבים. ואיש הפטיל כמה רימוני־יד על המשתערים הקרבים אל הד־מת החצץ ומושיע את „הנקודה".

לך ספר על זה לחיילים הצעירים האלה הנ־קלעים אל קרבות השריון בסיני ובגולן, מהגור־לים בהיסטוריה, אל גיחה רווית טילים ואר־טילריה או אל קרב החרמון ו„החווה הסינית". הטייסים האלה בקרבות האוויר הקשים ביותר מאז מלחמת העולם השניה, בשמיים מפולחי טילי נ.מ מכל הסוגים האפשריים, משוגרי הסוללות הניידות והנייחות.

מלחמת השחרור היתה לעם הקשה במלח־מות. אך גם היא, על שיאי ההקרבה האומץ־הלב, מתרחקת והולכת אל מול אימוניה האחרות של המלחמה הבאה, אם תבוא.

דור התותחנים הזה, על מחשבי הירי ומכשי־רי האיתור והבקרה מול ה„רודיקה" ההיא, „בר־טה הגדולה" של צבא האביונים.

★

אנחנו גדלנו בחברה נוצרת סודות. גדולי האומה ומנהיגיה לא נחשפו לתקשורת האכז־רית. אולי לא כולם היו צדיקים גדולים. נשמר איכשהו הציווי ו„היו עיניך רואות את מוריך". חברי מוסה פיש אומר לי כי לפי מיטב ידיעתו מאז שכתב הרצל את „מדינת־היהודים" לא היה מנהיג ציוני שמת עני. או כן, או לא, בטח. יש אומרים שאפילו א.ד.גורדון המוזיק, הסמל, איש „דת העבודה", היה נוהג בימי עמלו בגן הירק „לשים את העגבניות האדומות והגדולות למע־לה". איזו השמצה!

שנים רבות ידעה הארץ את הסוד והכיסוי. נאמנות כזאת למען „טובת הכלל". עתונאים שלנו ידעו על מבצע „קדש". יותר מהאחים ברומברג, יותר מז"ר. סודנו בעל „סודות המ־דינה", אך הם אצרו בקרבם את המידע המנסב־ך על „שיתוף הפעולה" עם האנגלים והצרפ־תים. גם אלה שנטלו חלק בפגישה בין גי מולה לבן־גוריון לא הפליטו מלה. הכל ידעו כי בסר־ [illegible] את [illegible] אך העתונות [illegible] הציגה את ראש הממשלה כשקרן. שנים נד־גם „עסק הביש" ו„האחר" בסוריות מוסכמות ומ־קונלת ושמות כמו „הקצין הבכיר" ו„קצין המי־לואים" ו„האדם השלישי" לא נחשפו בפרהסיה.

החיילים הצעירים האלה שייכים כעת לחברה המסגירה את הנסתרים במסתרים. ישיבות המ־משלה מודלפות דרך קבע. גם בטלוויזיה המנ־לבתית, עדי דיוק סטנוגרמי, על „האויריה" הד־קלות הנרקים. עתונאי ישראלי שגילה „סקופ לא נורמלי" מעביר לידיד פלוני המשגרו ללונ־דון או לניו־יורק והסוד חוזר אלינו תוך שעה־שעתיים לאחר שפורסם בעתונות העולמית. התקשורת הפתוחה התוקפנית והחושפת הכל היתה לממלכה שופטת. היא מבקר המדינה. אין „מאבר". ויש בכך הרבה מן הטוב בחברה דמוקר־טית החייבת בדיווח אמת וביקורת מתמדת.

★

בשל המחלוקת הארסית, בשל החברה השסו־עה, חשים לא־פעם החיילים הצעירים האלה שאין להם גיבוי. הם יודעים מהתקשורת את כל המתרחש אך חוסרים את מידת הבטחון במנהי־גות הלאומית. הם חיים עם זה כמו עם מציאות טבעית. אינם מכירים מצב שונה מזה. אך איישם מחלחל בהם החשד כי כמה מבכירי „הדרג המ־דיני" חדלו לשמש מקור של השראה וסמכות. ובעוד חוגגת פה הדמוקרטיה בשיאה, מתגנבת ללב תחושה גוברת והולכת ההרגשה כי למעשה זו אנרכיה מתחרבנת העלולה להחריב את הדמו־קרטיה האמיתית. ממשלה שאינה יכולה לנהל ישיבות סגורות מצמצמת מראש את המסגרת שבה נופלות ההכרעות הראשונות במעלה.

★

בן־גוריון פחד מכהונה החשפני של הטלוויזיה. זו ניצחה אותו. אם הכנסת ריקה או משתוללת יש להראותה לעם כמות שהיא. תם עידן „הד־רחוק" ו„הסתר". הכל גלוי, הכל נחשף כמו ברנטגן. גם הפחד. גם החולשה. גם הבכי.

זו תרבות חדשה יחסית בארץ הזאת. יש אומ־רים כי בחשבון האחרון והכולל טוב הדבר וכי אין דרך חזרה ל„אתוס" ההוא שאבד ואין יותר „פרות קדושות". כן, אני יודע, זה נכון במידה מרובה. אך יש בכל־זאת משהו מגוזם, ומגורה ולא־פעם מצוות בתרבות הזאת. החשיפה כערך עליון איננה מסתיימת בתחום הציבורי והפוליטי, אשר שם אתה מוצא פנים לצדקה. היא היתה לאופנת „וידויים נוסח אמריקה". על המרקע מופיעים אנשים, אבות ואמהות ובנות ובנים, המתערטלים עד תום, כמו בדיבוקיות אנוסה או חגגת, ומגלים לעם ישראל כולו את סודות המ־שפחה הכמוסים ביותר, על כל הכאב הנגרם לאלה שאינם נשאלים אם מסכימים הם לכך. לעתים נדמה לך שהללו „שופכים" הכל כמו תחת השפעת סמים ב„ראיון אישי" כזה, בעיצב־מה של ה„מצאמה". ואינך יודע אם טוב הדבר ההגון או ישנו כאן איזה ניצול גם של חולשה אנושית. פעמים אתה חש איזו הרכבת מראנית מול סיפור כזה, אך לא פעם אתה כובש עיניך ברצשה תמה ונבוך ושואל אם לא הופרו כאן חוקי המשחק ההוגנים. גם זה חלק מן העידן האחר.

★

בהרהור שני אני אומר לעצמי כי ישנו משהו טוב והגני [illegible] בתחום החשיפה [illegible] ישראל [illegible] לסדר היום על מעשים [illegible] או שהיו ראויים לשתיקה וכיסוי בשל „טובת המדינה". מכל מקום ישנו שיפור כלשהו. זו חב־רה בוגרת יותר, שנכוותה ברותחין ולכן נזהרת בצונן.

★

הכל שונה כליכך. פעם ציוותה „הצנזורה" להוציא קטע מהסרט „היתה בת אדם" כי נראה בו עירום בתולי של נערה, באור השחר, מצוע־פת אך העולה מתוהר. כל הסרטים „הבתולים" וסרטי „הבתול־כהה", המוקרנים באולמות קול־נוע וברבבות בתים בערים, בעיירות, במושבות וגם בהתיישבות העובדת, מתגלגלים מצחוק אל מול מושגי „הימים ההם". פנטה ריי". החיילים הצעירים האלה, ילדי הזמן האחר. רק דבר אחד נותר ללא שינוי והוא כמו הקיים המעיד על התולף: המלחמה הנמשכת. זו שהחלה בנאבוט ושאבריה ו„קרדאן" ו„אבו־חמסה" ונמשכת באר־טילריה ממוחשבת ובמטוסי „הדור האחרון", בטנקים הרואים בלילה ובטילים המצפצפים על המרחק. זו שאלת השאלות: התפרוץ המלחמה הבאה או ניתן למונעה במהלכים נבונים ואמי־צים?

★

נ.ב. מבחינתי ניתן היה לדחות לכמה שנים, עד תום בל הדור הזה, את הגילוי המפורש והשו־לם על רצח הרוזן ברנדוט בירושלים ולא לכלול בין אנשי הדרג המחליט על ביצוע הפעולה את ראש ממשלתנו יצחק שמיר. הוא הרי ממשיך בתפקידו עד הבחירות הבאות, הוא לא פרש עדיין לגימלאות ואינו ראש ממשלה בדימוס. וגם זה חלק מ„אורגיית החשיפה", בבחינת נעים להזכר...

תתארו לעצמכם

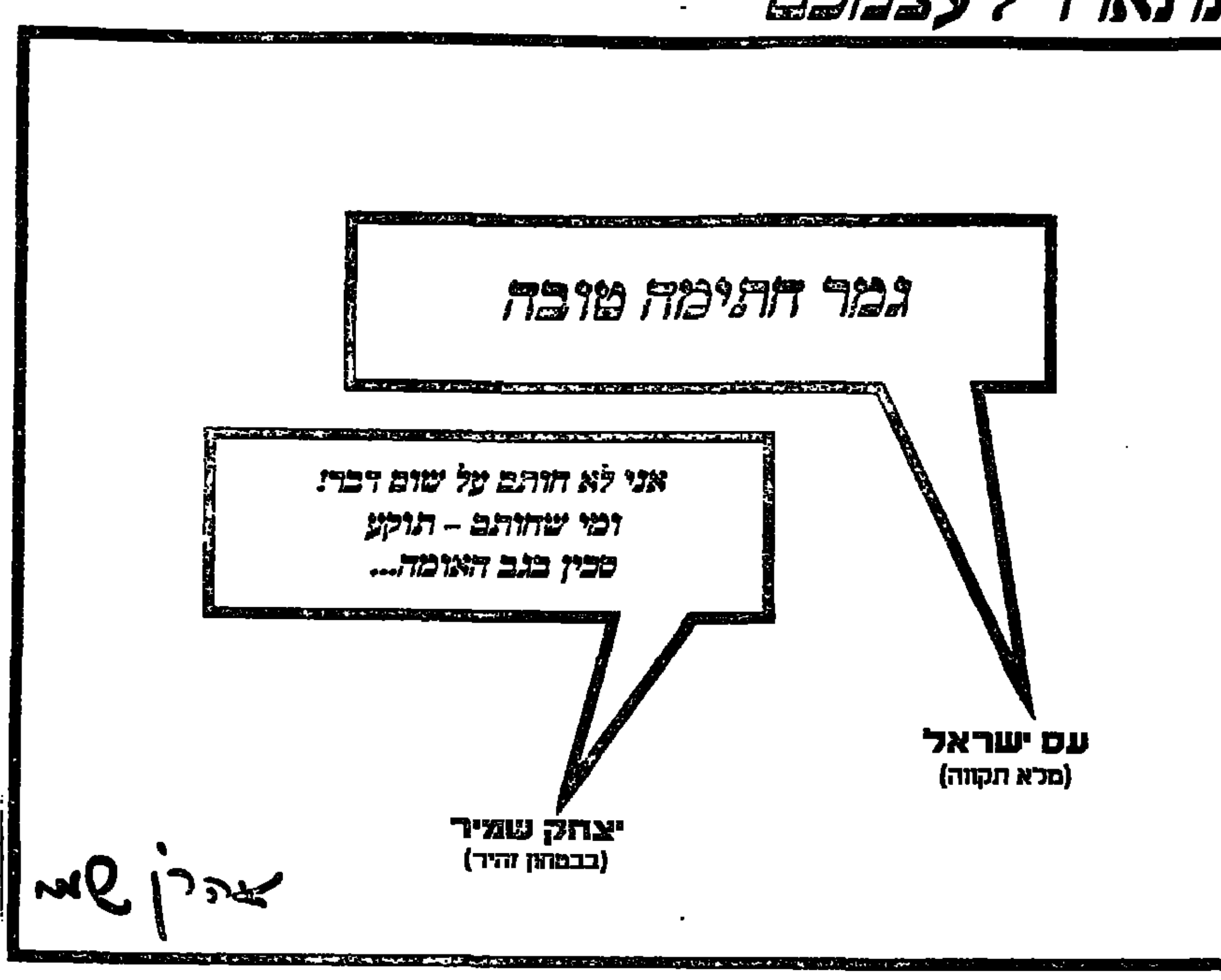

בין ספרא לסייפא בסיאול / נתן שחם

פעמון בקיונג'ו

סופר ישראלי שחזר מוועידת פא"ן בסיאול מספר התרשמויותיו מקוריאה הדרומית בעלת הצלחה כלכלית אדירה ומצוקות חברתיות רבות, שעיני כל העולם יופנו עתה לאיצטדיונים המפוארים שהוקמו לקראת האולימפיאדה

מבוא לאולימפיאדה. מנקודת מבט קוריאנית, הקונגרס ה־52 של פא"ן בסיאול הוא אחד האירועים שנועדו לרשום את קוריאה הדרומית על מפת העולם כמי שעתידה להיות בשנת 2000 מעצמת־על. כך גם בפסטיבל התיאטרון הבין־לאומי, הקונגרס לחקר הג'ינזנג, ושאר האירועים, אשר גולת הכותרת שלהם היא האולימפיאדה, המשכה אל מול מיליונים מתושבי תבל. [illegible] מדינה [illegible] 15 מיליארד דולר והעודף המסחרי על ארה"ב הוא 10, ומדינת התוצר הלאומי הוא 12 אחוז, כבר אינה ששה להצטרף אל חבר האומות המתרעשות, שאחרות מהן „נמצאות בשלב ההתרוששות", כפי שמצטט מפי אישיות קוריאנית בכירה הלהמונד מן ה־6 בספטמבר ש.ז.

קוריאה רוצה להיות גם מרכז תרבותי. באלפיים השנים האחרונות ראה העולם התרבותי נדידת המרכז ממזרח למערב וחזרה. לקוריאנים יש סבלנות, אבל לא יתעצלו לזרז את התהליך. לאומה הרושמת תולדותיה באלפי שנים, מאה הן כצל עובר. מבחינה זו הם היהודים של המזרח הרחוק, וגם רואים את עצמם כך. היהודים חיכו אלפיים שנה – וחידשו ימיהם כקדם. היום התהליכים מהירים הרבה יותר. ההימנון הלאומי מבטיח להם קיום נצחי כל עוד לא יבשו מימי הים המזרחי ולא התפורר ההר באקרה. שושנת השרון (כך) תפרח לנצח על אדמת קוריאה.

סמיכות הפרשיות בין קונגרס פא"ן והאולימפיאדה יש לה גם צד אירוני. בימינו אלה, שהספורט, עסק פוליטי וכלכלי בממדים בין־לאומיים, חדל להיות תרבות הגוף, התרבות היתה לספורט. מודדים בשעון־עצר את ריצתם של היוצרים אל קו־המטרה של התהילה בקונגרס היוצרים, אשר בו כמעט אף אחד אינו מכיר את אף אחד אלא בשמו ובפרצופו, התועדות הדיאלוג ותרבותי הם לעתים ענין מביך. אפשר לשאת נאומים מזהירים בשאלות כלכליות אבל עד שלא קראת יצירה מתורגמת של עמיתך אינך יודע עם מי דיברת. האם הוא מן האלפים של הספורט העממי של כתיבת שירה (בנפאל יש שלושת אלפים משוררים), או מן האלופים, שדבריהם יוצאים מסוף העולם ועד סופו ועל כן צברו את מעט הכוח המאפשר להם לסייע לחבריהם הסופרים האלמונים, שהושתקו לא מחמת חוק המספר הגדול, אלא בשל השקפות שלא היו לרוחו של השלטון. בחשבון היסטורי אין לדעת מי עצוב יותר. את האחרונים פקד אסון־אצילי, המעניק חשיבות לדברים, שנאסר עליהם לומר בפומבי. את הראשונים פקד אסון־פלבאי. משורר לא־ידוע חשוב כמת, אומר הפתגם הסיני. אולי מטעם זה ראו אור בקוריאה, בעצם הימים הללו, אנתולוגיות של שירה ופרוזה מתורגמות מקוריאנית לאנגלית.

לכשתתגשמנה כל התקוות, והמרכז התרבותי אכן יעבור למקום שבו מייצרים יותר מערכות מידע מאשר בכל מקום אחר בעולם, סופר־בעל־מוניטין היה־זה־שספריו תורגמו לקוריאנית. עד אז – הוא טוען תרגום לאנגלית או לשפה אירופית אחרת. דוברי לשונות אלה קשה להם להיפטר מעמדה של התנשאות, השופטת את עמיתיהם מאסיה על פי שיעור היתרגמותם ללשון – „תרבותית". קוריאני בעל נימוסין נוהג בענוות שלא קרא אף שורה מכתביו כאילו הוא סופר חשוב, כל עוד לא הוכיח את ההיפך. ואף זו מידה של תרבות, המסייעת להעביר את המרכז מזרחה.

אנחנו והם. מי שמחפש הוכחות שכל העולם נברא לא כדאי לו לנסוע לדרום קוריאה. כמין חיוך מתמיד, היוצא לפתע מניכוכיו, נמשכה אל המשלחת הישראלית אהדה ברורה. דומה שהם רואים את עצמם ואותנו כשני קטבים של תרבות עתיקה המתנערת מאפרה. היה להם כתב משלהם, לצד הכתב הסיני, מאות אחדות לפני שחשבו היפאנים לתעד את מחשבותיהם ומעשיהם, היה להם דפוס בלט עשוי עץ במאה העשירית, ודפוס בלט עשוי מתכת במאה ה־15. הם מאמינים שיש להם מה ללמוד מאיתנו, והיו שמחים אילו ביקשנו גם אנחנו ללמוד משהו מהם – ולאו דווקא כיצד יהפכו את החלק העני של ארצם המחולקת (כמעט כל אוצרות הטבע בצפון, ורק 20 אחוז מאדמתם ראויים לעיבוד, כל היתר הרים והרדים) לאחת המדינות העשירות בעולם, (חושני, שלא נצלית, שכן נצטרך שוב ללמוד בארץ חילונית זאת, אשר בה הדת היא ענין של בחירה חופשית, ומתעניינים יותר בצד האתי מאשר בצד הפולחני שלה, חיים בשלום גם סוג של בודהיזם וגם סוג של נצרות, המסוגל להשלים את עובדות החיים בארץ מחולקת – כגון הכרה חשאית בנישואים שניים, בלי גירושים, אחרי ניתוק ממושך ממשפחה שאולי לא יראו עוד בחייהם. הנצרות היא עניין שנולד לא מתוך אדיקות־יתר אל מתוך המחאה כנגד הכיבוש היפאני, שלא הצליח למשוך חוט של חסד מן השלוחה האולימפית של המורה הגדול אל ההתנהגות הברוטאלית של הקלגסים היפאנים, השותפים לאותה אמונה. נצרות זאת, שלא הצליחה להנחיל לקוריאנים את האנטישמיות, שנגזרה ממנה, עוררה את סקרנותם אל מקורה היהודי. הושיבו חבורה של מלומדים ואלה תרגמו את התנ"ך מן המקור. בקוריאה עוד מאמינים שאנחנו עם הספר. אדם בעל השפעה שם העיד על רגשי האשם שהוא חש כלפינו. בגלל הנפט הערבי, הנחוץ כל כך למי שתיעושו מואץ והוא בונה בכל העולם (מקום שביעי ברשימת הבנאים), אין קוריאה מקיימת יחסים דיפלומטיים גלויים עם ישראל. קשרי התרבות, הוא מאמין, יתקנו את המעוות.

NO GAIN WITHOUT PAIN. כך כותב השבועון המסחרי של קוריאה. ואכן, יש מי שמשלם את מחיר הקידמה: הכפרים היפהפיים והנקיים להפליא (הגגות בשלל צבעי הקשת) מתרוקנים מיושביהם. לא נותרו בהם אלא הזקנים השומרים על הישישים, (והאחרונים בלבן, שכן אינם עובדים עוד). הצעירים נוהרים לעיר הבירה ואינם יכולים להתחתן, אפילו אחרי כמלאו להם 27, גיל הנישואין, לפי שאין להם בתים. גם להיות אשה לא כל כך קל בקוריאה, אלא אם כן יש לה הורים בעלי השפעה או מודמספסי. שכן אם לא תערוך חוזה כלכלי עם בעלה לעתיד, עתידה היא לצאת בגירושין בלי ילדיה ובלי הרכוש שנצבר בשותף – כך הוא המנהג. גם להיות פועל־יומי לא קל ביותר. ופועלת לא כל שכן. אם תהרה ותלד תפוטר מיד. שכר העבודה הועלה, לקראת האולימפיאדה, בהסעה אחוזים, אבל רק בשנת הכספים הבאה. אבות אוכלים דבש ושיני בנים תקהינה. והערים הגדולות, ובעיקר סיאול, מתמלאות והולכות בני נוער שבאו לדרוש השכלה גבוהה ועדיין לא ברור מה יעשו בה, אם לא יקדישו את כשרונותיהם לפתרון בעיות טכנולוגיות.

משל לפעמון קיונג'ו, הניצב בחצר המוזיאון של העיר העתיקה ביותר בקוריאה, מקום מושבה של שושלת סילה, אשר מלכיה קבורים שם התחת תילי עפר שגובהם עד 12 מטר וקוטרם עד 25, הכל לפי מידת החשיבות של הנפטר. הוא הגדול בפעמוני ה„אורינט", כתוב שם. שבע מטר גובהו ו־25 טון משקלו, והוא מן המאה השביעית לספירה. כשיצקוהו, מספרת האגדה, לא עלה יפה. הכוהן בקורת עין ולא השמיע צליל. ואז ראה הכומר בחזונו פתרון. התיכו את הפעמון והטילו לתוך היורה הרותחת תינוק. זעקתו של התינוק „אמאלה" (כך במקור) היא שהעניקה לפעמון היצוק שנית את צלילו הרך. סיפור שניתן להמשילו על השירה הזאת. למצוקה צליל עמוק יותר מאשר לשובע. הכאב הוא שמעניק לשירה את היפים בצליליה.

אבל למראה האיצטדיונים המפוארים שהוקמו בסיאול לקראת האולימפיאדה, לתפארת המדינה הקוריאנית ולשיבוצה בקהיליית מעצמות־העל שוחרות התרבות, אינך יכול שלא לשאול על המצוקה האנושית שמתירים לעצמם הנסיכים של החברה המודרנית להתעלם ממנה כדי להעניק לפעמון הגדול ביותר באורינט את צלילו הענו ואת [illegible]

כנס פא"ן לא היה רשאי, עלפי אמנתו, לעסוק אלא בשלושה אנשים שהביעו דעה ומצאו את עצמם מאחורי הסורגים. הסטודנטים שיצאו לרחובות והוכו מכות רצח – אחרי שגם הם נהגו באכזריות יתרת בבחורים המסכנים מדלת העם שהלבישו להם מדים של שוטר – לא היו נושא שיכול לעסוק בו הכינוס הנכבד, ממש כשם שלא היה יכול לדון בשאלות תמורות פי כמה המתרחשות באלה הימים במקומות שונים על פני כדור הארץ, לרבות ישראל, שכן גזר על עצמו לעסוק רק במצוקתם של סופרים ומשוררים. מן הסטודנטים המתמרדים היה אפשר להתעלם בכוח האמנה אבל גם בגלל העובדה שריכזו את פעילותם במסגרת הקמפוס בלבד. התקשורת טעתה במקצת באיתור הבעיות האמיתיות המקסיקות את הסטודנטים הללו. הם התנגשו עם המשטרה לא בשל רצונם באיחוד עם הצפון. באיחוד הזה רוצים הכל, כן הימין הקיצוני ועד השמאל הקיצוני. הם נאבקו עם השלטון בשל בעיה, שהיתה, למרבה האירוניה, „אסתטית". בשל המחסור בשיכון – הבניה בקוריאה אינה מצליחה להדביק את הצרכים ובשל האולימפיאדה נתעכבו תוכניות רווחה אחרות – נאלצו הסטודנטים להקים לעצמם פחונים וצריפים תחת כיפת השמים. אכרו השלטונות – הדבר כבער את הנתיב לאולימפיאדה. הקימו אוהלים – ואף אלה לא היו רצויים. מה עשו בנו כהילות וכיסו עליהם ביריעות בד, שלא לפגוע בחוש האסתטי של באי האולימפיאדה. בא הגשם ושטף את החלולות. ואז יצאו הסטודנטים לרחובות לזעוק חמס. הרעיון באיחוד עם הצפון עשוי לספר את תגאי הייהם הוא סתם תמימות פוליטית. אבל לא בגללה הוכו. שכן באיחוד עם הצפון רוצים הכל, לרבות הימין, המאמין כי לכשיראו אנשי הצפון את השגשוג הדרומי אולי יגיעו כמותם להכרה שמוטב אי־צדק משגשג מאשר עוני צודק.

התקשורת טעתה: מהומות הסטודנטים לא היו בשל רצונם באיחוד עם הצפון. באיחוד עם הצפון רוצים הכל – לרבות הימין המאמין כי כשיראו אנשי הצפון את השגשוג הדרומי, יגיעו להכרה שמוטב אי־צדק משגשג מאשר עוני צודק

„התקרית האסתטית" עשתה את סיאול יפה יותר ויפה פחות. מגבוהי הגבעה של שרתן – ווקר־היל יכלו אנשי פא"ן בן המערב להציע לקוריאנים את הנסיון המערבי המצטבר: הקידמה התחילה בבית, בבקום שאנשים צעירים יכולים לבנות להם בית, והאשה שוות זכויות לגבר. אף זאת יכלו ללמד: שמאווים של עם אי־אפשר לדכא בכוח הזרוע. אולם תמהני אם אפשר להעתיק נסיון ממקום למקום, אם אנחנו, היהודים, שחווינו בבשרנו כל מה שניתן ללמוד מן ההיסטוריה, לא למדנו דבר.

הסטודנטים יצאו לרחוב. במקום לבנות להם בתים, בנו מתקנים לאולימפיאדה

איגרת מניו־יורק / מרים פוקס

אידי ספטמבר

גם בניו־יורק מתחילים לחוש את בוא הסתיו. תושבי העיר מזועזעים מהחום הלוהט שאפיין את הקיץ ומשריפות היער

בשנת 1882 היה מקובל בארה"ב יום עבודה בן 12 שעות ושבוע עבודה בן 7 ימים. האמרה „אם אינך בא לעבודה ביום ראשון, מוטב שלא תבוא גם ביום שני" היתה נפוצה בקרב הפועלים. מתוך שדוחקא על רקע זה הציעו פטר מגוארייר וחבריו מ„אחוות הנגרים" להכריז על יום חג לפועלים.

בחמישה בספטמבר 1882 צעד לראשונה מצעד צבע ברחובות ניו יורק, וכך נולד „יום העבודה" – חג הפועלים, האחד במאי האמריקאי.

השנה, שנת בחירות, נושא התעסוקה עומד על סדר היום. בעוד הרפובליקאים גאים על שאחוז האבטלה בארה"ב הוא הנמוך ביותר מאז 1974, המדגישים שממשלו של הנשיא רייגן יצר 17 מיליון מקומות עבודה חדשים, מציינים הדמוקרטים שהשכר הריאלי ירד מאז 1980 ושעל שני בני זוג לעבוד כדי לפרנס משפחה אחת. שני הטיעונים נכונים.

בגלל שינויים טכנולוגיים ותחרות מארצות חוץ נמצא המשק האמריקאי בתקופת מעבר ממשק יצרני למשק המבוסס על שירותים ופיננסים. מכרות פחם ומפעלי יציקה של ברזל ופלדה נסגרים. פועלים נאלצים לפרוש לגמלאות או לעבור הסבה מקצועית ושכרם לרוב נמוך משהיה.

מגיני הפועלים, האיגודים המקצועיים, אשר פרחו והתבססו בתקופת הנשיא רוזוולט, מאבדים מכוחם. בעוד שבשנות ה־50 היו שליש מהפועלים מאוגדים במסגרת איגודים מקצועיים, כיום מאוגדים בהם רק 17 אחוזים. את חולשת הפועלים מנצלים נותני העבודה. כיום מעדיפים מקומות עבודה רבים להעסיק פועלים יומיים חסרי הגנת האיגודים המקצועיים על פועלים קבועים המאוגדים בהם.

כארבעה מיליון פועלים יומיים בארה"ב. הללו חסרי זכויות מינימליות, ללא ביטוח רפואי וימי מחלה, ללא זכויות חופשה או תנאי פרישה. השכר המינימלי הוא 3.35 דולר לשעה. אך לאחר שהמעסיק מנכה משכרו הדל של הפועל היומי את מיסיו ואת ההוצאות על הסעה, ארוחת צהריים וביגוד, מרוויח פועל כזה כ־20 דולר ליום עבודה בן שמונה שעות. בשכר רעב זה רוב העובדים האלה אינם יכולים להרשות לעצמם תקציב לשכר־דירה, והם מצטרפים למספר ההולך וגדל של מחוסרי בית החיים ברחובות, מתחת לגשרים ובתחנות הרכבת.

בחודש ספטמבר, שבו מתחילה שנת הלימודים, כדאי לציין כי בארה"ב, המתקדמת בארצות, חיים בין 23 ל־27 מיליון מבוגרים, כעשרה אחוזים מהאוכלוסיה, אשר אינם יודעים קרוא וכתוב.

גם כאן, כמו בארץ, כ־1 בספטמבר מתחילים לחוש את בוא הסתיו. הימים מתקצרים, האוויר מצטנן, ובשעות בין הערביים נמוג הגוון הוורוד־סגול המלווה את שקיעת שמש הקיץ הלוהטת, וצבע אפור־כחלחל מרכך את האופק.

תושבי העיר מזועזעים עדיין מהקיץ הלוהט, שלא נרשם כמותו בהיסטוריה של ניו יורק, מזיהום חופי האוקיינוס האטלנטי, המהווה מקלט מחום הקיץ למיליוני אדם, ומשרפות היער המכלות את מערב ארה"ב ואת ילוסטון, הפארק הלאומי הראשון. כמזג אוויר סתוי מקסים ושבים תושבי ניו־יורק; צופים מדי יום ביומו בשידורי טלוויזיה המתריעים על מחדלי הציוויליזציה, אשר מביאים להתחממות העולם, וחרדים מה יביא בכנפיו הקיץ הבא.

מי יהיה המשיח

זה שבעה דורות עובר התואר של הרבי מלובביץ' מאב לבנו או לחתנו, כעל כתו. הנה לרבי מלובביץ' הנוכחי, הרב מנחם שניאורסון בן ה־86, ולרעייתו ז"ל אין ילדים. והשאלה מי יהיה יורשו של הרב שניאורסון מטרידה רבים בקהילה היהודית בארה"ב ומהווה מקור להשערות שונות.

דובר קהילת חסידי לובביץ', הרב יהודה קרינסקי, אמר שלא יעזר איש לרשת את מקומו של הרבי, והוסיף שנושא זה אינו עומד אפילו לדיון.

דברי הרב קרינסקי העלו שתי השערות. האחת גורסת שדברים אלו נאמרו מפאת כבודו של הרב שניאורסון, ואילו ההשערה השניה היא שדבריו הם רמז למגמה משיחית בקרב חסידי לובביץ', המאמינים שהרב שניאורסון הוא הוא המשיח. וראיה נוספת לכך היא שחסידי הרבי מלובביץ' בישראל בנו בכפר חב"ד בית שהוא העתק מדויק של ביתו בברוקלין, כדי שירגיש בנוח בבואו לישראל.

בין כה וכה הניח השבוע הרבי מלובביץ' אבן־פינה למרכז חדש לחסידיו. המרכז ייבנה בברוקלין ויושקעו בו כ־23 מיליון דולר. כספי התרומות לבניית המרכז באו מאישים שאינם דווקא מחסידי לובביץ'. בין התורמים יו"ר קבוצת רבלון רונלד פרלמן; יו"ר מועצת המנהלים של קבוצת צ'ים, דוד צ'ים, ומשקיע בשם יוסף גרוס.

עמשא
לספרות, אמנות ועיון

אור חדש על סגנונו של גנסין

מאת חיה הופמן

המוטל בר־יוסף, „מטאפורות וסמלים ביצירתו של א.נ. גנסין", הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1987; 285 עמ'.

„היו נגוהות. ואולם אלו הנגוהות הקפואות, שהגיחו והפכו את השטח שמסביב לשיש חולם, הכזיבו נגוהות אחרות ולבנה אחרת. וצר היה ללבב. צר, משום שכבר היה ברור כיום, שימי הילדות הפורים ולפו כבדי ופרחי הלב בלבלבם נבלו ושוב לא ישובו לפרוח; ואלו האילנות וצמרותיהם ההוזות, אותם שבאותו הימים כה דיברו לנפש הסוקקה, הללו שוב אינם אומרים כלום – בהחלט כלום".

משפטים גנסיניים מוכרים כל כך, אהובים כל כך. כמעט מיותר לציין את מקורם. שכן מי מקוראי גנסין אינו זוכר את הסצינה הנפלאה הפותחת את הסיפור „אצל"?

המפגש הראשון עם יצירתו של גנסין, בשיעוריו של פרופ' דן מירון לפני תריסר שנים, זכור לי כחוויה מרגשת ומהממת. היה משהו מוזר ומשכר בסיפורים הללו, בעלילתם הזורמת בעצלתיים, בתיאורים המתערפלים וברמזיות. אותם אינטלקטואלים תוהים מראשית המאה, חוזקים במקום ובזמן ועם זאת קרובים ללב: נחום חגזר, נפתלי ברגר, אוריאל אפרת ואפרים. כן, ביחוד אפרים.

הקסם הגנסיני פעל את פעולתו המשכרת על כמה דורות של קוראים עברים, אך לא על כל הקוראים. היו גם מסתייגים רבים. ביאליק לא אהב את סגנונו של גנסין ולא הדפיס ב„השילוח" את סיפורו „בבית סבא" שנשלח אליו. גם פרץ „השתמט" בעקביות מעוררת תמיהה מכתיבה על יצירתו חרף באותה גילה בבריחות הדעת, כי „היתה והווה עלי אימת־האימות – א.נ. גנסין" (הדברים נדפסו בספרו „חדשים גם ישנים", כרך א', עמ' 12). בין אוהבי גנסין היו שהעריצו אותו, הערצה שגבלה לעתים בפולחן, והקבוצה המודרניסטית, אנשי „כתובים" ו„טורים", ראו בו את „קדושם" ואת אביהם הרוחני, ראש וראשון למודרניסטים בספרות העברית.

כך או כך, העניין ביצירת גנסין לא פג במשך השנים. אמנם הקורא הישראלי הרגיל שוב אינו מצוי אצל סיפוריו, וגם סיפוריהם של שאר אבות הספרות העברית החדשה אינם נושאים עוד, כידוע, מחיקו של חובב הספרות המצוי, ברם המחקר הספרותי ממשיך להאיר את פניו לגנסין, ואף מגלה בסיפוריו פנים חדשות. דומה, כי בעשור השנים האחרונות אף חלה עלייה במספר הפירסומים על גנסין, ומדף הספרים התעשר בכמה כרכים הקשורים ביצירתו. גולת הכותרת היא כמובן המהדורה החדשה, המדעית, של כתביו, שראתה אור בשני כרכים בעריכתם של דן מירון וישראל זמורה (ואגב, מתי נזכה לכרך השלישי, כרך האגרות?). בתחום המחקר הופיעו ספרים אחדים: „א.נ. גנסין – מבחר מאמרי ביקורת על יצירתו" שערכה לילי רתוק, ספרו של דן מירון „בין אורות", שבו כינס את סידרת מאמריו רבי ההשפעה על יצירת גנסין, ספרו של צבי לוז „אצל גנסין", ובאחרונה, ובזה אחר זה: הקובץ „אורי ניסן גנסין – מחקרים ותעודות" בעריכת דן מירון ודן לאור וספרה של חמוטל בר־יוסף „מטאפורות וסמלים ביצירתו של א.נ. גנסין".

אורי ניסן גנסין

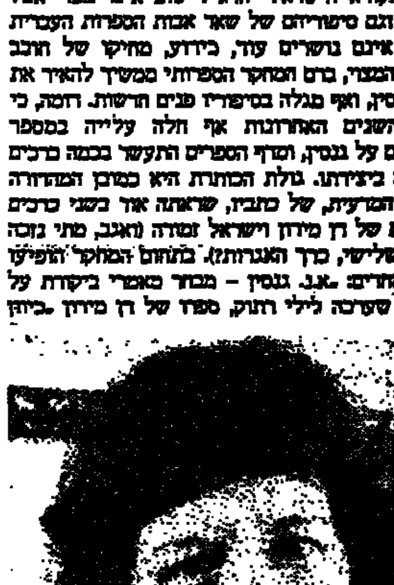
חמוטל בר־יוסף

והנה, גם חמוטל בר־יוסף מעידה בהקדמה לספרה על הקסם הגנסיני והשפעתו עליה. „סופר שהקסים והטריד אותי יותר מעשרים שנה", היא כותבת שם. אבל הספר אינו כתוב מתוך היקסמות והיסחפות רגשית. אדרבה. לפנינו מחקר אקדמי טהור, המבוסס על עבודת דוקטור, ומשום כך בולטות בו מעל לכל משמעת כתיבה חמורה, דקדקנות רבה ונימה מאופקת ושקולה, המאפיינות כתיבה מחקרית מעין זו.

החיבור מיועד בעיקר לחוקרים ולתלמידים „מתקדמים", שכבר קראו את מאמרי היסוד על יצירת גנסין ומעוניינים להתעמק בסוגיית סגנונו. זהו מחקר המתאר לראשונה באופן שיטתי את התופעות הפיגורטיביות האופייניות את כתיבתו של גנסין, והוא אינו מתיימר לעסוק במה שנחשב בדרך כלל כ„עיקר" ביצירות ספרות, דהיינו ברובד התמטי ובמסרים האידיאיים של היצירה, בפרשנות שלה. עניינו של החיבור בתחום צר, לכאורה, טכני ולא אטרקטיבי, שבדרך־כלל נוטים לדחוק אותו לשולי העיון. אלא שסוגיית סגנונו של גנסין דווקא איננה סוגיה שולית או משנית. החידוש שבתופעה הגנסינית מתבטא בראש ובראשונה במישור הסגנוני, סגנון שנראה לבני דורו זר ושונה עד מאוד מן ה„נוסח" המנדלאי. ראשון המודרניסטים העברים, הראשון בספרותנו שפנה אל הפרוזה הלירית, מבשר „זרם התודעה" – אלה אחדים מן הכתרים שהונחו על ראשו של גנסין, מתוך הכרה בהישגיו כמפתחו של סגנון מקורי.

אף שכוונת הספר היא לחקור בצורה שיטתית את ההיבט הסגנוני, יש בו גם תרומה גלויה חשובה להבנת עולם משמעויותיה של היצירה הגנסינית. פיצוח חידת הסגנון של גנסין יביא להבנה נכונה יותר של סיפוריו, טוענת המחברת. הלשון איננה קישוט בלבד, אלא מרכיב פונקציונלי התורם להבנת מבנה העלילה, איפיון הדמויות והתמטיקה. הניתוח של התופעות הפיגורטיביות עשוי אפוא לקרב את הקורא אל לב לבו של הטקסט הגנסיני ולתת בידו מפתחות של פרשנות.

ואכן, אגב תיאור שיטתי של המרכיבים הפיגורטיביים חותרת המחברת למסקנות החורגות מעבר למסגרת הצרה של ניתוח סגנוני. היא מראה כיצד יוצרים מרכיבי הלשון הפיגורטיביים אפקטים שונים, לעתים מנוגדים, המשקפים מצבי תודעה מתחלפים אצל הדמויות. הטענה הרווחת בביקורת גנסין היתה, שהשימוש המעובה בפיגורות לשוניות, כגון מטאפורות, אוקסימורונים, סינסתזות ודימויים, היא המקנה לפרוזה של גנסין את הגוון השירי שלה, את אופייה המעורפל. כתיבתו של גנסין מעורפלת, טענו המבקרים בני דורו, ונטו לשייך את סיפוריו לשירה ולא לפרוזה. באה החוקרת ומציגה שאלה כמעט פרובוקטיבית: „האם הלשון הפיגורטיבית ביצירתו של גנסין הופכת את הפרוזה שלו לשירה ומזמינה לקרוא את סיפוריו כפי שקוראים שירה לירית, או שבא היא משתלבת בהגשמת מטרות הנמצאות בתחומה המובהק של הפרוזה" (עמ' 22).

הבדיקה השיטתית מגלה, כי ההנחה שהלשון הפיגורטיבית מקרבת בכל מקרה את הפרוזה לקוטב השירי היא הנחה הזקוקה לסייגים. חלק מהפיגורות, כגון מטאפורות וסינסתזות, אכן תורמות לאפקט פיוטי, ואולם פיגורות אחרות, כגון אוקסימורונים, דימויים ו„גוף מיוחד" של מטאפורה, המכונה ע"י המחברת „מטאפורה גולשת", וכן השימוש בלייטמוטיבים סמליים (למשל חזרות על תבנית של צבע) – כל אלה מחדירים לסיפור דווקא אפקטים „קשים", לא־פיוטיים. כל המרכיבים של הלשון הפיגורטיבית, טוענת חמוטל בר־יוסף, משקפים מצבי תודעה של הדמויות. הפיגורות ה„רכות", היוצרות עירפול, משקפות את הגיבור הנסחף בזרם הפנימי של חיי הנפש, מתמכר להזיות ומנסה להתחמק מן האמת הקיומית הקשה; ואילו הפיגורות ה„קשות" והאנטי־שיריות משקפות עמדה נפשית מפוכחת ומפגש עם מציאות עזה וחשופה, עם האמת המרה של חידת הקיום.

אכן, גיבורי גנסין נעים לעבור ממצבים של אשליה והתמכרות מתוקה להזיה למצבים של פיכחון ומודעות, כפי שמוכיח קטע ההתפכחות המצוטט בראש הרשימה. החידוש המעניין בספרה של חמוטל בר־יוסף הוא, שגנסין „משדר" לקורא את התהליך התודעתי המרכזי הזה גם במישור הפיגורטיבי. הפיגורות הלייטמוטיביים בונים דינאמיקה של קונטרסט המתחזק־האילך מתוך תהליך של התחלפות ניואנס, ובמקביל מתחולל תהליך משמעותי בתודעת הגיבור: מעבר הדרגתי מרשמי־ניואנס מעגנים לרשמי קונטרסט מכאיבים. כך למשל תבנית הצבע הצהוב בסיפורים „בינתיים" ו„בטרם" צוברת את משמעויותיה הסמליות השליליות בהדרגה, והשתלטותו של הצהוב על עולמו של הגיבור מלמדת על שקיעתו למצב קיבעוני של דיכאון ללא מוצא.

גנסין נחשב באבות לחלוץ הסיפור הלירי בסיפורת העברית. בקרב בני דורו, דור שהנורמות הז'אנריות השולטות בו ביכאו הפרדה סגנונית חדה בין פרוזה לשירה, היה יחיד ויוצא־דופן. אבל לגנסין קמו יורשים בדורות הבאים, ס. יזהר הוא אולי המובהק שבהם, אך גם עמליה כהנא־כרמון, אהרן אפלפלד, שולמית הראבן, יותם ראובני ואחרים קשורים, אם בצורה הדוקה ואם בצורה רופפת, למסורת הגנסינית. כידוע, מצטיינת תקופתנו בטשטוש גובר והולך בין הז'אנרים, ופרוזה פיוטית היא היום בבחינת חזון נפרץ. נשאלת איפה השאלה באיזו מידה ניתן ליישם את מסקנות המחקר על יצירות של „לירקנים בפרוזה" אחרים? ובאיזו מידה ניתן להיעזר במסקנות העולות מן המדגם הגנסיני להבנה טובה יותר של האפקטים הנובעים מן השימוש המעובה באמצעים פיגורטיביים בלשון הפרוזה? המחברת מודעת לשאלות אלה ורומזת עליהן בסיום מחקרה. הדיון חורג אומנם ממסגרת המחקר, אך אני סבורה, כי כל מי שיעסוק בעתיד במאפיינים סגנוניים בסיפורת הלירית שלנו, טוב יעשה אם יעיין בספרה של חמוטל בר־יוסף.

יהודה ניב

ביום־כיפורים זה

ביום־כפורים זה אני מפיק מעצמי זכרונות חיים
על סליחה המצוחקת בארון, סליחה הישנה שהורשתה לי.
טוב אעשה אם אעלה בחוקי־הסלם ואבדק אם
האריג עודנו תקין, אם שנצי־הכסף עודם במקומם.
האמת לומר לה, חוץ מרצון השבעי לנער את סליחתה,
להבריח ממנה את אבק־השנים, לבדק אולי למצער
נותר משהו מריח־גופה. הרי ביסוד־הדברים הכוונה
היא להעטותה בחשאי על גופי, לראות אם תתאים
לכתפי הרחבות, כתפיך שהורשת לי. זאת אפוא נחמתי:
בעיני זהו למצער מובילי לקבריה שלא זכית לראות
חלקים גדולים מחיי. לדגמא אשתי. לדגמא בני:

שבת בפתח, המכוניות

שבת בפתח. המכוניות מפסיקות לרחש
בשעות הללו ואני נזכר איך אבא היה עומד
ליד הנרות הדולקים מפזר את עשנם בידו־האחת
וביד השניה לוקח את סכין־השבת המחודדה
ומעבירה קלות פעם־אחר־פעם על חלת־השבת
אחר־כך היה בוזק מעט מהמלח על הקריץ
הפריך שנוצר והיה מתלש בכח ומעביר אלי
חתיכות מברכות מן הפת

מעיינו של זרבבל

מאת רנה קלינוב

גם אם ירחיק אדם
לכרכי הים או מעבר
לקו הירק
ישא נפשו אל שילה שלו –

עד שנותיו האחרונות כבר מאפיר־נסמר בזרבבל גלעד משהו נערי: איזו רעננות ועירנות בלתי־אמצעיות. חושיו של בן העשר, שנפערו לרווחה לקלוט את המראות, את הקולות והריחות של עין־חרוד למרגלות הגלבוע, נשארו פקוחים לרווחה לעולם כולו, ועם זאת צמודים לחוויות התשתית, עד השתרגות ללא־הפרד ובלא לאבד מראשוניות החוויה. שב ושב הוא חוזר אל הראשית, אם בשיריו, אם בסיפוריו, ואם בזכרונותיו כפי שנרשמו בידי רעייתו החותיאה קרוק, המוסורים לראות אור בעברית.

חמישה־עשר ספרי שירה ראו אור בחייו, מתרצ"ו עד תשמ"ח – שלושה מהם כינוסים חלקיים: „נעורים", „על העין", „ביגונים בסער", „פריחות האורנים", „בהר ירוק", „עפר נהר", (מבחר משיריו עד אז), „ים של מעלה", „אור חוזר", (הכולל שוב במלואם את שירי „ים של מעלה"), „זמירות ירוקות" (מבחר־הוסף), „בעמק שילה", „הקיכלי", „גולי רתמים", „הבאר", „אור הזר" וב„צל התאנה", שהוא מבחר מתוך שיריו מ„אור חוזר" ואילך. כן כתב כמה קובצי סיפורים, ספרי שירה וסיפורים לילדים, לבד ממעשי התיעוד והעריכה שהקדיש להם את מרבית שנותיו.

שירתו קוראת בשם לכל עץ, פרח וציפור, מבירה אותם לפני ולפנים, כמו שרק ילד הגדל אתם ובתוכם עשוי להכירם; עם זאת, אין היא שירה „לירית" (אם יש ביטוי זה משמעות מעבר לציון פרט ביוגראפי בחיי המשורר): דומה כי רק מי שחווה את חוויית הפגישה העזה עם הלא־מוכר, המבקש לאמץ לעצמו מרעית את הטבע, ההיסטוריה, ההוויה האנושית שסביבו, יכול לשיר כך. לא כך ישיר מי שינק את כל אלה עם חלב־אמו כמובנים מאליהם.

על היותו של זרבבל משורר טבע עמוד כמובן כל קוראי שירתו וכל הכותבים עליה. אך לעולם אין כאן שירה תיאורית־לשמה. מראשיתה היא שירת חווית ה„אני" עם הטבע ומולה:

מה עמק הוא הליל! ותשא בו הד צליל –
זה דמי מרגן והומה כחליל.

(„נעורים", תרצ"ה; השיר נכתב בתרצ"א)

יחס ישיר ופשטני זה הולך ונעשה מורכב עם הזמן. העץ, הפרח, ובעיקר הציפור, מראותיהם, קולותיהם, ריחותיהם ותחושות־המגע שלהם הופכים – מבלי לאבד מן הקונקרטיות שלהם – לסמלים:

מעבר להרי חשך
קרא עורב בקול
צרוד.
את פניו לא ראיתי
רק אחר כך במים, בין
שיחי האלמגים, נשקף
אלי עצבו מעיני דגי
הארגמן.

(„ליד ים סוף", „אור חוזר")

יש שה„אובייקט" השירי מבטא כביכול את רגשות המשורר ויש שהמשורר חותר – לעתים באורח סיטוני – לחשוף את ההוויה הגנוזה בשורת „אובייקטים", כגון במחזור „תבלים" ב„הבאר". קשה לציין קו עקיב ביחס כפול זה של אובייקט; מכל מקום לעולם אין הוא יחס תיאורי פשוט.

מהר מאד נוספים לשירים אלה רבדים־רבדים של ההיסטוריה היהודית לתקופותיה, ובאלפא הרובד הקלאסי רבדים של זכרונות אישיים, רבדים של עיסות עם ההוויה מאיימת:

אל אלהי גדעון
שמעתי קולך על העין

(„גיתונים בסער", תש"ח)

קול זה הולך וחזק בעיקר משירי עמק שילה (תשל"ד) ואילך, והוא מקבל את מירב גיוונו ומורכבותו בספר „גולי רתמים" (תש"ם), שמוטו העיקרי „מסע לעין־צורי" – מסע אל מחוזות שהטבע, ההיסטוריה העתיקה, ימי הפלמ"ח של המשורר והרי הזמן הזה משתלבים בהם לשלמות אחת.

צר־האוים שבהוויה מלווה את שירתו של זרבבל ללא הרף, למן אמירת־הבוסר הישירה של בן־העשרים „לדעת את כל האימה שמנגני" ב„נעורים", דרך „המאכלת המרצחת" הצפונה „מתחת לקסם הגוי" מימי שליחותו בפולין של 1938, ועד לשיר „הבאר" בספר בשם זה (תשמ"א):

בשנתי שמעתי קול בכי
ולא ידעתי אם בא מתוכי
או הוא קול צפור
מדבר:
„אדמי אובד אבי
וכל אחי בשחטם
על אבן אחת".
ובקרם שאפתי רוח
בא צפור אל חלוני
ודבר:
„עוד היה אבי
לא ראה בבאר
ששראו לה שטנה
דם נקיה
והבור לא רוה".
נבהלתי משנתי
ואמרתי אל
עצמי:
קום, רד המדברה
וחפר בארות
שסתמו פלשתים
אולי תמצא אותה באר
ותדע הלבבות מי
הפכם.

העבר כולו, האישי והלאומי, מוסיף ללחוש בקרקע ההווה ויוצר, על חוטי־הנוף וחוטי־האוים, רצף אחד:

עדים שמים וארץ
כי גם בהאמרנו יחד
באימת הקץ
לא נחדל לחלום
- - - - - - -
כמונו כאבות־אבותינו כאן
שבטפסם במעלה האיסיים
והאויב אורב סביב
לא חדלו לחלום.

(„ישתות האווזה", „גולי רתמים")

בשלב מאוחר יחסית מתחיל זרבבל בכתיבת שירים בעלי אופי שונה, אפי, בשורות מתמשכות, שלא בכתיבת־הסטקאטו האופיינית לו. עיקרם של שירים אלה – פגישה עם דמויות: ראשוני עין־חרוד: קורצ'אק; סבכקין; הנז. אך אין הוא מרבה בהם, וזונח נוסח זה כעבור שנים מעטות־יחסית.

רק שירים ספורים ואחרונים מקדישים לשנות ילדותו הראשונות, בטרם עלותו ארצה; אך שב ושב הוא חוזר אל מעין־הראשית ונעוריו. ספר הסיפורים „שרשי הגהל", שראה אור בתשל"ד, והוא חזרה באהבה האוהבת אל שורשים אלה – לא כוונת הרשקות על גרעין אבוד ולא כנבט אחרת בזעם, אלא חזרה באהבה האוהבת, היודעת כי כל מציאות והא הפת פנים וכל הישג אמיתי והאהבה אמיתית כרוכים מכאב אמיתי.

מן מרכזי בעשייתו של זרבבל, הספרותית ולא רק הספרותית, היא היותו כל ימיו איש תנועה – החל בהדרכתו בנוער העובד בעודו תלמיד בית־הספר וגם לאחר מכן, דרך שליחותו בפולין ערב מלחמת העולם השניה, שירותו במטה הפלמ"ח ועד עבודת התיעוד, הכינוס והעריכה, שבהם עסק כל ימיו: „מגן בסתר", „ספר הפלמ"ח", „מורשת גבורה", וכמשך שני עשורים – עריכת הבטאון הקיבוצי „מבפנים", שבו השקיע את רוב מרצו ואשר דרכו הביע את ראייתו הקיבוצית־תנועתית.

האסיים בדברים שאמר זרבבל גלעד לפני יותר משני עשורי שנים ליצחק בצלאל: „דומה, המלה איבדה משמעותה האנושית ברוב שנעשו בה על־ידי אנשים מעשים לא־אנושיים כל־כך, נוראים ואיומים, ששוב אין לכסא בבלים והדיות אנושיות. אבל השירה הנוגעת בנקודה הפנימית שבלב יכולה להיות פתח לחידוש השיווה האנושית הבלתי־אמצעית, להחזיר למלה המשוטה את המשמעות הראשונית, החמה – מגע נפש בנפש". (יצחק בצלאל, „הכל כתוב בספר").

כאמור, המלה של זרבבל, אם מעיינים בה היטב, רחוקה מזוית משוטה או תמימה אך המגע הזה של נפש בנפש – קיים בה ויוסיף להתקיים.

זרבבל גלעד
שלושים למותו

רחל הלוי ★

לזרבבל

הלא יש גבול גם לגנבת הדעת המסרבת.
עד כמה יכול איש להתכחש
לגופו מכחיש והולך
מסגיר את דלותו.
גם עצמות החזה הבולטות
ותנועת הראש המפורית
אינן אלא תזכרת.
לכל מה שלא יעשה עוד.

נובמבר 1987

להקשיב לציפור

...ושוב היא כאן
על השיח
בדרשיה שתיקות
ותחשים
ואור עינים לארגלה...
„ציפור האור" / זרבבל גלעד

איש מקשיב לשתיקת צפור
– דבר נשגב
מבינתי הזעקת משנתי בלילה
לקול צפור צווחת בחשכה,
הנדהמת ויודעת באמת:
אמת היא לי לילה
וחושך וצפור צווחת.

הנה עכשו
האיך יגלה נהרות התם המנפקה
האיך לא יגלה
וכי יקשיב להמרות צפור לפנות בקר
מבקשת אור
והאין איש עמה בחשכה,
אימה, והאין איש.

14.8.88

המשורר כקיכלי

מאת מאיר בוסאק

יצירתו הפיוטית של זרבבל גלעד, המשתרעת על פני למעלה מיובל שנים, צמחה מתוך מגע ישיר עם נופי הארץ, עם ההווה של עם, שחזר לביתו, והכרונות העבר הקרוב והרחוק שלה, המטבעים על כל צער ושפל של אדמת הגולה, עמו.

את הגולה על כל נופיה נשא המשורר תמיד ובכל מקום. בהיותו על שפת הים הצפוני, הוהה: „כוכב הבוקר/רועד שם ואני/על הגלעד".

באמנות הציור, התיאור המורכב, הלירי, בשרטוט מעודן ידע זרבבל גלעד להקרין את המעבר מהחיצוני לפנימי, מהקונקרטי, הפלאסטי אל הסמלי; הדברים הקטנים לכאורה נתפסים בשיריו לסמלות החיים, שיריו, המכנים לפענח את נפש הטבע, הנעמה ההוה, המתגלים לפעמים כאלגוריה על אדם ועם.

ברגישות עינו לדברים הקטנים, הזוהרים שמסביב, לנטוש על ריפוי מיניהם הכמוסים, לבעלי החיים על ספע קטנותם, מתבטאת אהבת החיים של המשורר, אהבה המתרבבת להיפעם מהעולם ומהאנושי שבטבע, הטוב והיפה. [illegible]

ועם זאת, לעיתים קרובות, מרגש ברובד העמוק שבשירת זרבבל הצער, גם אם זה טבול בצבע הזהב. את עצמו ראה המשורר כאותו קיכלי „שעיניו עצובות גם כשמצלצל/קולו".

על אף היותו חניך הארץ ובעיותיה מאז ימי ילדותו הראשונית, לא היה זרבבל גלעד מנותק מעולמם הנפשי של הדורות הקודמים. „באנחתי, מבלי דעת, באנחה של אמי", „הסבא שלי היה זגג", „רגלי יובילוני בשביל הישן, /פתאום בחושך איש שואל/והסיכומה „אשא עיני אל ההרים/אבי עונה".

ויודעה המשמעות העתיקה של סיסמה זה „ההרים" – הכוונה לאבות האומה – אברהם, יצחק ויעקב. השייכות של המשורר לא המצמצמה להיותו חלק מבני דורו. את עצמו ראה כמטבע עתיק יומין „זה סבי.. דיוק משובש על מטבע/אבי".

קשריו העמוקים עם האומה כולה מצאו ביטוי בהרי אימות השואה שבשיריו.

בלוחמי הפלמ"ח, אשר הלכו ואשר חיים עמנו, להם הקדיש הרבה משורות שיריו, ראה גלגול חדש לדור גיבורי המציאות התנ"כית.

על אף היטבעותו בתוך קלקטיב של קיבוץ, הרגיש זרבבל לפעמים בודד במציאות כקיכלי, שבא עם הרבים, אך אינו מתערב בינותם, ולפעמים כזוני המעגל, שאין [illegible]

יצירתו של זרבבל גלעד עשירת התיאורים הטבעיים, המעורים והקונוטציות והנהנות בכיוון האוקסואלי וההיסטורי, העשירו את השירה העברית ברעננות ערכים אסתטיים ואידיאיים.

(הכותב היה אחד משלושת השופטים שהעניקו לזרבבל גלעד את „פרס ביאליק" לשנת תשמ"ט).

בין פרפרזה למדרש

עיון בגיזרה אחת של מעגל הזהות היהודית בימינו

מאת בארי צימרמן

א.

לא כל יהודי בדורנו מתלבט בשאלת הזהות היהודית, אך, כפי שאירע כבר בדורות קודמים, משפיעה התלבטותם של חלק מן היהודים על עולמם של כלל היהודים. אף אם יתנק הוא מהותיו של היהודי, יחנו בענין הזהות היהודית מימד פוליטי רחב, שחשיבותו רבה. היאבקותן זו בזו של פרשנויות שונות למושגים המסממים בנושא זה, יחד עם מחלוקת עמוקה ביחס לעצם הלגיטימיות שבהתקיימות תפישות שונות כאשר לזהות היהודית של בדורנו – אלה הם שני מרכיבים אופייניים למערבולת הדיון הציבורי הבוסק, שתוצאותיו עשויות להשפיע במישרין על עיצוב גורל היהודים בבריעה ובגלויות.

לא מעטים הם האנשים המוחשים בקירוה זו מתוך תפיכות בלתי־אראיות או מתוך כוונה בלתי־כשרה של העלאת אדי בלבול ותהייה לגבי עצם איכותן של השאלות המרכזיות בסוגיה זו. תוצאתה של פעילות זו היא ביטורה של המבוכה, עידודה והגברתה, בה שכולה, בסופו של דבר, ספק מסוכן בדבר אפשרות התקיימותה של זהות יהודית אותנטית ובדורות שאינה מתמשפת בכל קודתה של מה שקרוי, בעגה מבולבלת ומבלבלת, „יהדות דתית".

נפתח באמור זה בבבה הבחנות יסודיות שנביא בקצרה. לאחר הצגת הבחנות־היסוד נפנה לעיון בשתשי הפרפרזה והמדרש תקנה בבבה הערות אקטואליות הנובעות בעיון זה.

ב.

ההבחנה הראשונה היא, שמעבר להשתייכות בריזית או בפלגתיות כפוף כל אדם למתח לשני סוגים של השתייכות ציבורית. ההשתייכות האחת מוגדרת בתבניה והאחרת במסלה. תושב תל־אביב משתייך ציבורית, על־פי תבני החיים של ציבורו, להברה קפיטליסטית לארשוריונית המקיימת ניצול ופערים חברתיים־כלכליים. חבר קיבוץ משתייך ציבורית, על־פי תבני החיים של ציבורו, לחברה סוציאליסטית שוויונית המשתדלת שלא לקיים בתוכה ניצול ופערים חברתיים. היחסים של שני אלה לחלוקין אינה קשורה בחינוך זה או אחר, אלא נגזרת מזיקתם של האנשים לסמלים יהודיים. הזיות יהודי משכפנו היות מקיים זיקה לסמלים יהודיים. תכנים הם תמיד בעלי פוטנציאל אמביוולנטי ואינם יכולים להגדיר זהות לאומית או דתית, שמטבעה איננה כצייתנת להגדרה תכנית־ערכית זו או אחרת. זו הסיבה לזיהוי הסמן במגבת גמדן כמו „ערכי היהדות", המתיימר לסמן את ה„יהודי" מתוך נקודות־מבוא תכניות־ערכיות הפסולה, כעצם, לבורך סימון שכמו.

יהדויות, אם כן, אינה תקפותה של איכות מוסרית או אינטלקטואלית, אלא של זיקה לסמלים מסויימים שהיהודים מסכימים ביניהם לבין עצמם על היותם סימנים למאגר הסמלים בני־היהדות של העם היהודי.

ההבחנה השניה היא שהאבחנה האמיתית בין סוגי היהודים השונים בדורנו איננה זו המבדילה בין „דתיים" ל„חילוניים" או בין „חפשיים" ל„מסורתיים" וכו', אלא זו המבחינה בין היהודים „רבנים" ליהודים „לא־רבניים". היהודי הרבני גוזר זיקתו לסמלים היהודיים בסמכותיה המקיפה־כל של ההלכה הרבנית, ואילו היהודי הלא־רבני גוזר זיקה זו שלא מתוך סמכות ההלכה הרבנית אלא מתוך סמכות אחרת. יש המכנה סמכות אחרת זו בשם סמכות המסורת ויש המכנה אותה בסמכות אחרים, ובלבד שתהא בלתי־כפופה לכל סוג של הדין הרבני.

ההבחנה השלישית היא שאין שום זיקה מובחנת בין „אמונה", „דת" ו„אלוהים" ובין זהותו היהודית של אדם. כל אדם באשר הוא אדם מקיים בתוכו, בבודע או שלא בבודע, יחס כלשהו אל המטפיזי. יחס זה עשוי לבוש צורה של „אמונה" או צורה של „כפירה", אך בכל אחת בשתי צורות אלו מתקיים הוא בד־אבות נפשו של אדם. ברגע בו כותר אדם לתת ביטוי לאמונתו בשיתוף עם אדם נוסף, נוטר גלגיתה של „דת". „דת" היא, אם כן, ביטוי ציבורי אחיד למסגר רב של „אמונות" פרטיות, המקיים זיקה משותפת של המאמינים לסמלים שונים המקבלים עליהם.

כיוון שעד לפני כמאתיים שנה לא היתה ליהודי כל אפשרות ציבורית של מתן ביטוי לזיקתו לסמלים היהודיים, אלא דרך המסגרת ה„דתית", חל בתודעת היהודי חיבור מלאכותי בין „אמונה", „דת", „אלוהים" ו„זהות יהודית". במשך עשרים אחרים נשאים זה מכבר בשלב זה או אחר של ניתוק חיבור זה בתוך תרבותם הלאומית, בבני העם היהודי, כיום, רק בשלב הראשון של התהליך הכמובן הזה. בדורנו אנו, שבו קיומו של ציבור יהודי לא־רבני הוא עובדה שאין עליה עוררין, יש להתגבר להאצת תהליך הניתוק בתודעת הציבור הזה. אחד הביטויים לסיומו של התהליך תהיה מודעותו של כל יהודי לכך שעובדת היותו יהודי אינה חייבת להיות קשורה לא ב„אמונה", לא ב„דת" ולא ב„אלוהים".

עתה, לאחר שהיצבנו קוק בשמרכי־היסוד, יש באפשרותנו להדרש ולבאת אל הים הפתוח אל עבר איי הפרפרזה הבודדים, כמוסד הבמת, הנצפים לנו.

ג.

השתנות ויחסיות הן שסתות־יסוד בריאליה האנושית. הריאליה לעולם אינה תמה, תמיד נבשאת היא בדרך. „תנבה רוי". בריאליה משתנה־תדיר זו קבועה בתודעה האנושית הבוחרה ליציב, לבלתי־משתנה, לעזוב. עונג זה מצד בהוויתה של הלשון. הלשון הרי היא אובייקט שיש בו יסוד נרחב בלתי־משתנה ויציב. ביטוי קטוע מן הריאליה המקבעת במלה בלתי־משתנה מאפשר לתודעה האנושית להיות שרויה – בתוך ההשתנות האינטנסיבית – בתחום אחד רזהיר של קבע, כמבו ניתן לבטא ואליו ניתן לחזור.

כן הרגע שם כנה אדם הבים המוסר את הכוונת ליב־המלה בשם „יהודי", יכול הוא לזהות באפיק זה או אחר, להתהיב או להתחיל, לבאות או לספול – בכל התרבויות הללו נותר שמו על מכנו. הלשון מאפשרת לתודעה להגיל במסאבצי־ערק של איתור וקיבוע המסיבה האינטנסית, המביחה לה לסבון בסת במלה הבלתי־משתנה, המעתארת בתבנית קבועה ריאליה שמעצב טבעה כ־ריאליה היא משתנה כל הזמן.

תוך עקילתה הלשונית מכבצת התודעה, אם כן, מהלך סהבדי של יציבה תוכן חדש, משתנה תדיר, פרי התרשימותה המשכבנת של ריאליה פיזית ורוחנית, בתוך לבוש קבוע פרי עקיבותה הסתכבית של הלשון.

תיקופה של הלשון כמקשרת בין תודעות־אנוש שונות מקנה לה את הבוחנה בנוסח מילולי־ציבורי בעל יסוד קבוע. הריאליה, לעומתה, הנזילת כמו היתבונה, היא ארעינה אימולולי משתנה, שללא הלשון לא היינו יכולים להחזק בה, ביקורך כבנה משותף לכלל הציבור אליו אנו שייכים.

עם זאת, הבבוע הבלתי־נפסק של ריאליה משתנה – וכיובו, כאמור, גם הבבוע הבלתי־נפסק של מבעד־לבהארת, התפיגעו ויצוייגעסו – לבוש את ביטויו הלשוני בשני אפיקים מקבילים, שלשניהם גברים יהודיו ולעיתים מתרוקים זה מזה עד כאור. להלן נציג שני אפיקים אלה בתוך הקשרה של בעיית הזהות היהודית, שבה אנו עוסקים.

אפיק אחד הוא האפיק הפרפרזי. „פרפרזה" פירושה הערפתו של נוסח חדש על נוסח ישן כששניהם מכוונים למתן ביטוי שונה לריאליה דומה. הגדרה זו כוחה יפה גם לגבי פרפרזה שאינה קשורה בתחום הלשון דווקא, אך בהמשך דברי אתרכז דווקא בפרפרזה הלשונית, החשובה ברגע לעניינו. פרפרזה לשונית היא, אם כן, הערפתו של נוסח מילולי חדש על פני נוסח מילולי ישן כששניהם מכוונים למתן ביטוי לשוני שונה לריאליה דומה.

הפרפרזה עשוייה להיכנות הן במלה חדשה והן בנוסח לשוני רחב חדש. המלה „אילן" היא פרפרזה חדלית למלה „עץ" המקראית. מדוע נוצרה? מדוע אובצה אל העברית מסביבתה הלשונית הסקודית? אולי מפני שלמלה „עץ" בהקשרה המקראי התלוותה אסוציאציה כבדה מרי של אסוציאציות אליליות האולי מסיבות אחרות? ברור, בכל אופן, שהפסוק „כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל" וכו' (ויקרא, י"ט, 23) מתכוון אל אותה ריאליה צמחית כוללת שאליה כוונה המשנה המפורסמת (אבות, ג', ז') „כל המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה" וכו'. לפנינו אירוע פרפרזי שבו הערפה מלה חדשה על מלה ישנה לשם מתן ביטוי לשוני שונה לריאליה דומה. עם זאת, לא נדחקה המלה הישנה מן הלשון, אלא נותרה בעינה כמשארת – בעיקר – את המובר הגצי לאחר מיום חייו ה„אילנים", וכל כך נותרה בלשון עד שבאה תחייתה של העברית במאה העשרים והסיבה אותה על מכונה במקביל למלה הגד"לית סוררה אותה, ואף למעלה מכך.

אך האפיק הפרפרזי רחב הוא לא־יעדוך במשקה זה או אחר של מלה זו או אחרת. כל ניסוח לשוני חדש יש בו, בעצם, אלכנם פרפרזי. האדם המשוחח לפי חבוה, המשדר הרסון על ניירותיו, הנואם הנושא מדברותיו – כולם שואפים, ברובד מסויים, רחב או צר, של התבטאותם, ליצור נוסח לשוני חדש משלהם לריאליה נפשית או פיזית, נוסח שיהיה שונה מקודמיו בפי שהריאליה המסויימת, המבקשת להתבטא בו, שונה, רב או במעט, מאלה שקדמו לה. המימר הפרפרזי שבאדם חוזני לקיום האנושי בדרך שבה מוליך האדם את יצרי־תחרותו והאינסופיים ברבגוניות המשתנה, האינסופית, של ריאליה פיזית ונפשית.

מבעים פירוטם הערפתו של נוסח מילולי ישן על נוסח מילולי חדש, הערפה המתעקשת לתת ביטוי, בהווה, לריאליה ב', דווקא מתוך אותו נוסח ששימש בעבר (ועודיין משמש גם בהווה) כמתן ביטוי לריאליה א'. במידה רבה ניתן לומר שבתחודה לביטוי אנושי־ספציפי מחוץ הדרכה לבת מן הפרפרזה, בוחרת על עוקרין והנסטה הרבגוניות הזמנבי, עליכיה נוהגת הריאליה, ובקש בעקרון של הוספת משמעויות פנימית, מתוך הנוסח הקיים, ולא בבקשה.

האפיק הדרשני תאומו של האפיק הפרפרזי הוא, שהרי מעצם אי־השתנותו של יסוד נרחב בלשון נגזר מימד הדרשני מכורה. שמו של אדם מסויים, בינויה של עיר מסויימת, כתורו של פתח יומי, כל אלה נותרים בקביעותם על אף השינויים המפליגים החלים במסומניהם. כך מבחינה הריאליה המשתנה תכנים משתנים לנוסח קבוע ועומד. האפשרות שפותחת התודעה הפרפרזית למחיקת הנוסח הישן מן הזכרון ומחיקה שעשויה להשך את הפרפרזה, בעתיד, ל„נוסח ישן" בעצמה) נתחמת בפני התודעה הדרשנית באורח מצומצם הרבה יותר, באשר עיקר עניינה של זו הוא בשמירתו של הנוסח הישן והמצאת־תוכן של ביטוי חדש לריאליה המשתנה.

„על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד" (בראשית, ב', 24). עניינו של הפסוק המקראי מתרכז בתוך ביטוי תמציתי – המסכך על סיפור יצירת האשה מצלעו של אדם – לריאליה האנושית של יצירת תא משפחתי חדש בהוזר פיצולו של תא משפחתי ישן. העיזבה וההידבקות כרוכות בפעולות מנוגדות. הניגוד הוא המנוע ביחסם הכשכיות הבין האנושי. אם אדנה לתת ביטוי לתיזה פסיכולוגית הטוענת כי האשה מוצאת בבעלה את צלם דמות אביה והגבר באשתו את צלם דמות אמו, אוכל לנסות, בעקבתות דרשנית, לתת ביטוי לתיזה זו מתוך אותו פסוק מבראשית העובדה שהפסוק המקראי מדגיש את הניגוד בעוד שהתיזה הנ"ל מדגישה את הדמיון לא צריכה להפריע בעדי. כך, למשל, אקרא את המלים „והיו לבשר אחד" כמכוונות אל דמויות האם והאישה ולאו דווקא אל דמויות הבעל והאישה. הקריאה באפיק הדרשני מותירה בידי את הפסוק בנתינתו גם בפירושו הקודם וגם בפירושו החדש ובאפשרות לי לנדוד, בפרקי זמן שונים, אל פירושים שונים, בלי למחוק מזכרוני את הנוסח הקבוע ועומד.

באפיק הדרשני, אם כן, אין התודעה בוחרת על אחיזתה בנוסח הישן והיא מתעקשת למצוא בתוכו את מבעיה החדשים. הקבע מגביל את המשתנה לא כתכבין כי אם כביטויו.

ד.

אין פלא שהיהדות הרבנית מלצווך עיינינו נקרא כך – על אף הבדלים אלה או אחרים – לכל הרויה ההיסטורית הכוהבת לנו הוא במשה רבינו ואילך, בד בבד עם היותה אחראית להתהליכי־יצירה פרפרזיים שונים וגבוך, בסמנה לאחה משלב מסויים כתחפותה את עיקר עינוה בעיצובו אפיק הגדרה הדרשני. תפישתו של האלוהים, בורא עולם, כישוה קבוע בריאליה – פיסית והאפיסית כאחת – הביאה, בהכרח, להפרשה הטקסטים המסורתיים לא רק כ„עונג" שהם אלא כבמיצבים בקביעותם את קביעותו העליונה והבקתיכל של האלוהים.

תחימת מספר ספרי התנ"ך הקניבית נוסח המוחייבו – תהליך שכבר בו היה מעורבים בתחום הרשאים בלעטים – הפכה את הנוסח המקראי לנוסח מקודש, כלומר, האגילה עליו, ככסבל, את קביעותו המוחלטת של האל. מרגע זה ואילך לא ניתנה תורה אלא כדי להידרש, כלומר, כדי לשמש בסמליע, שבתוך בקביעותו, בנוסח הבלתי־משתנה, האשר בתוגב מצביה ולזר, יצוי הריאליה המשתנה, את האינטרפרטציה המיוחדת לה, ותוך התעקשות על הנוסח הישן (אף אם בלי לבשוך ידה מיצירה פרפרזית מקבילה). הנוסח המקראי נותר, עם הזיות, לבבלול הכבלים החדשים שבכיה אלוהים ארם נותן ביטוי להוסתו כיהודי. בקלתה האילך ידעה אל נוסח זה הינה חלק מהערכי פוטנציאל הזהות היהודית של אדם כיישראל. העובדה שהיוה כאותיים יותר הציגו יצירה פרפרזית אדירה כבו המשנה רק בעידה על כף שעוך החיכה הדרשנית למכלים היבת לכלים יצירה פרפרזית בסמכויות, אף כה הכבואי, ביותה היום, להחהסותם של מכל חרים.

האופן שבו התכיעה בתובה היהדות הרבנית המוססטשקראת את התודעה הדרשנית בצע בן הבעקשים

(המשך בעמוד הבא)

נתן יונתן

דממה וקול

"דממה וקול אשמע"
איוב

למשה אפרתי

רְאוּ אֵיךְ שֶׁהַגּוּף שִׁירַת הַנֶּפֶשׁ שָׁר
וְהַתְּנוּעָה מָחוֹל מוֹרֶדֶת וּכְנוּעָה
נוֹסֵק אֱלֵי־עָל. כּוֹרֵעַ לֶעָפָר
נִכְסָף אֶל רֶגַע הָרְחִיפָה
בְּהִתְמַכְּרוּת שֶׁל גֵּו לִנְשָׁמָה
לִפְנֵי הַגְּוִיעָה הָאַחֲרוֹנָה לָאֲדָמָה.

רְאוּ אוֹתוֹ חוֹגֵג בְּשִׁבָּרוֹן
אֶת עֶצֶב הַבָּשָׂר
אֶת אַהֲבַת הַגּוּף
נוֹפֵל וָקָם, וּמְנַסֶּה לָעוּף
מוּכָן לָתֵת הַכֹּל
עַד הַפְּסִיעָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל הַמָּחוֹל
עֵת שֶׁיִּפֹּל שָׁדוּד עַל הַבָּמָה
בֵּין קוֹל לְבֵין דְּמָמָה
כְּדֵי לִשְׁמֹעַ, שָׁם מֵעֵבֶר לַמָּסָךְ
אֶת מְחִיאוֹת הַכַּף
אֶת קוֹל תְּרוּעוֹת הַהֲדָרָה –
מִתְרַחֲקוֹת לְאַט לְאַט
וּמַשְׁאִירוֹת אוֹתוֹ כְּמוֹ תָּמִיד
לְבַד.

צביה בן־צבי כצנלסון

תמורות

בִּבְרֵאשִׁית
אֶת הָעוֹלָם
וְיוֹם הֻלַּדְתֵּךְ
הֻלֶּדֶת
כָּל הַנִּבְרָאִים.
כָּל שֶׁמִּמּוּלֵךְ
וּבִבְדִידֵךְ
אַתְּ מַצְמִידָה
הֲדוֹם עַצְמֵךְ,
וְקִיּוּמֵךְ שָׂרִיד
בְּמַעְגַּל שָׁמַיִךְ
שֶׁאֵינָם זָזִים.

אִם אִם
נִבְקַע אֶשְׁבָּב
בִּישׁוּתֵךְ
וְהַחַיִּים עִמָּךְ
בָּאִים בָּהּ.
אִם אִם
חַיִּים פּוֹתְחֵי נַפְשֵׁךְ
וְאַתְּ יוֹצֵאת
אֶל אֵם דְּרָכִים
לַחֲבֹק
אֶת הַבְּרוּאִים.

עַד יוֹם,
נוֹטְלִים אוֹתָךְ פִּתְאֹם
הַגְּדֵלִים לִנְשֹׁם,
מֵעוֹלָמֵךְ
אֶל תֵּל עֲפָרִם,
וְכָל חוֹמוֹת נַפְשֵׁךְ
כְּרוּזוֹת.

עַתָּה
אַתְּ גַּל אֶחָד מַיִם
שֶׁרוּחַ מֶרְחָבִים
וּמֵי תְּהוֹם
הוֹדְפִים אוֹתוֹ כָּל דַּק,
אֶל סַף הַחוֹל.

בהרף הזורם

נִגְרַעַת וְנִמְלֵאת
בְּפֶלַח הַסַּהַר
בְּסוֹד.

נִשְׁפֶּלֶת וְעוֹלָה
בִּנְשִׁימַת הַמַּיִם
שֶׁל הַיָּם.

וְכָל מוֹלָד
חִידָה,
וְכָל גֵּאוּת
פְּלִיאָה –

בְּהֶרֶף הַזּוֹרֵם לוֹ
לְעַצְמוֹ.

נובטים ירוק

בְּקַיִץ –
וְקוֹצֵי חָרִים
בְּכֶתֶר הַקְּמִילָה
עָטוּר
שִׁפְעַת קוֹצִים
נוֹבְטִים יָרֹק
עַל לְשַׁד
שִׁלְדּוֹ.

אמנות אלף השנים

מאת מיכאל ששר

המונח "ראש הממשלה" – היכן הוא מופיע לראשונה. מסתבר שניתן למוצאו באותיות מאירות עיניים, כבר במחזור קטלוניה לראש־השנה ויום־הכיפורים, שנכתב בספרד לקראת סוף המאה ה־14 ותתרם באחרונה לבית־הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, על־ידי הרבן להחזיק בסלון מנידיורק, לאחר שנרכש ברמים מרובים (כחצי מיליון דולאר).

וכך נאמר שם, בסילוק לתפילת שחרית של יום־הכיפורים, מן הקרובה "אלקים אל מי אמשילני", שחוברה על־ידי רבי יהודה הלוי: "ראש הממשלה הראשונה, חיליהם וכל צבא השמים כליהם, שוכן אור עולם עליהם..." וכמו לדמות גם על הרוטציה, נאמר מיד בהמשך: "הממשלה השנית, צבא השמים וחיות המרכבה, גבוה מלאות עיניים סימנם". אלא שהמשורר מרבד גם על "הממשלה השלישית וחיליה, בארץ וכל אשר עליה מפרשי רוח ואש, תולדותיהם, הימים וכל אשר בהם".

מיקרוגרפיה

מחזור זה, שהוא מכתבי היד היקרים ביותר שבאוסף הספרייה הלאומית, מתייחד ב־14 ציורי מיקרוגרפיה (כתיבה זעירה), העושים אותו לתעודה ספרותית נדירה ביותר, לא רק בתולדות האמנות היהודית, אלא בתולדות האמנות בכלל. השימוש בכתב כאמצעי עיטורי, מצוי כמעט בכל התרבויות, הוא בקליגרפיה סינית ויפאנית עתיקה ועד לכתובות עיטוריות עירניות. אך המיקרוגרפיה, כאמצעי קישוטי היא אמצאה יהודית מקורית, פרי רוחם היוצרת של סופרי ארץ־ישראל במאה התשיעית לספירה.

ראשיתה של אמנות זו, שבה מרכיב הסופר צורות עלים וצמחים, עופות וחיות, כלי המקדש וקודשי עליון, מאותיות זעירות – בדרך כלל טקסט מקראי כלשהו – אצל בעלי המסורה בטבריה, ובייחוד בקרב משפחת בן־אשר. תחילתה של כתיבה זו בשנת 895 בהערות, בכתב זעיר, בשולי נוסח המקרא, אולי כדי להבדיל בין דברי קדושה ובבואה, שנכתבו באות גדולה, לבין הערות בעלי המסורה שהם בשר ודם – שנכתבו באות זעירה. עם זאת, משום שכלאו הכי היה הסופר רגיל בכתיבה קטנה וזעירה, בתפילין ומזוזות, יכול היה לתת דרור לכשרונו האמנותי ולחרוג מן השיגרה המחמירה של כתיבת סת"ם (ספרי תורה, תפילין ומזוזות) ולעטר את שולי דפי המקרא או התפילה בציורים מציורים שונים, המורכבים מאותיות הא"ב. בתחילה, לא חרגה הכתיבה המיקרוגרפית מצורות ודגמים גיאומטריים – כנראה כדי שלא לעבור חלילה על איסור "לא תעשה לך פסל וכל תמונה" אבל במשך הזמן כללה גם ציורי חיות ובני אדם, כמודגם בצורה נפלאה במחזור קטלוניה.

לפנינו אחת הדוגמאות הנדירות של אמנות מיקרוגרפית בטקסט לארמקראי (מדובר במחזור ולא בתנ"ך). אמנות זו נחקרה בייחוד על־ידי ד"ר לילה אברון מפארים. בציורים, רובם פרקי תהילים (כב', קנ"קנ"ו ועוד): קופים, ציפורי שיר נאוחים, דרקון, נשר, זאב ושועל, אריות, אביר עוטה שריון ואפילו קנטאורים (דמויות מיתולוגיות שחציין גוף אדם וחציין גוף חיה) וכמו כן כלי המקדש – מנורת שבעת הקנים וכלי המשכן.

וראה זה פלא: מאז הומצאה אמנות זו, דרך מחזור קטלוניה ועד־ימינו אלה, לא דעכה המיקרוגרפיה. המסייר בחוצות מאה־שערים יכול למצוא עד היום את תמונת הרבי מלובאביץ', מורכבת מאותיות זעירות של ספר "התניא" (ספר היסוד של חסידות חב"ד), או אפילו כתובות המעוטרות במיקרוגרפיה מעשה אמן וגלויות דואר, מעשה ידי האמן היהודי יצחק סופר (שחי בפאריס במאה שעברה), המצויות כיום במוזיאון ישראל, ועליהן דמויות המנהיג הציוני מקס נורדאו והרב משה גסטר – רבה הראשי של יהדות אנגליה – כשהן מורכבות מכתבי אישים אלה, באותיות זעירות, היוצרות תמונה שלמה.

אמנות זו, שהחלה בשלהי המאה התשיעית בארץ־ישראל, התפשטה לתימן ולאירופה והגיעה לשיאה בספרד במאות ה־15־16 (כפי שנראה גם במחזור קטלוניה), כשהיא דועכת קמעה עם המצאת הדפוס.

מחזור קטן

בניגוד למחזורים מפורסמים אחרים (למשל, מחזור וורמס), שהם גדולים וכבדי משקל (תרתי משמע), מחזור קטלוניה הוא קטן מידות. יש בו 154 דפי קלף בפורמט קטן (15.5X19.5 ס"מ) והוא הועתק בכתב ספרדי מרובע ויפה, בדיו חומה, כשהסופר מקפיד לכתוב 18־19 שורות בכל עמוד. הוא מכורך בכריכת עור מעוטרת בהטבעות, מן המאה ה־15, אך ניתנה האמת להיאמר שהאותו בה, ספק אם הוא חש כי בידיו תעודה ששווייה כחצי מיליון דולר לפחות! אפילו חסר המחזור כמה דפים בסופו. ואכן, ספק אם במטו – ואפילו שנים הרבה מאוחר יותר – הוא נחשב לספר כה יקר, שכן באחרים מדפיו יש הערות ואפילו איומני כתיבה באותיות א"ב, בידי אחד העם, ילד או עם־הארץ.

המחזור הוא על־פי נוסח יהודי קטלוניה בספרד, שרווח בייחוד בקהילת ברצלונה. כמעט שאין בו תפילות קבע, אלא בעיקר פיוטים לימים הנוראים ונראה שהוא שימש את החזנים שעברו לפני התיבה וקראו את הפיוטים בקול רם ובנגינה, והקהל היה עונה אחריהם בפזמון חוזר. כך מציין הסופר בגוף הטקסט מדי פעם מנגינות כמו מסתג'אב (מענה, מחרך, עטרוושא, כרוג, משולש ושומן), שהם הוראות לחזן ולקהל. המחזור נכתב, כאמור, לפני גירוש ספרד ותולדותיו הם למעשה תולדות נדודי יהודי ספרד. כך מוצאים מאוחר יותר את עקבותיו במהדורות מחזור סלוניקי שביוון, שנדפס בשנת 1526, שכן לשם הגיעו גולי ספרד, לאחר שגורשו ב־1492. שלוחותיו של נוסח קטלוניה ניכרים גם בקהילות תוניס ואלג'יר בצפון־אפריקה.

במחזור קטלוניה פיוטים משל רבי יהודה הלוי, הרמב"ן, רבי שלמה גירונדי וכמובן – רבי משה אבן־עזרא, גדול כותבי הפיוטים. הסופר מציין את שמותיהם בראש כל פיוט המיוחס להם. מיוחד למנהג יהודי קטלוניה הוא סדר העבודה ליום־הכיפורים, לרב ר' יוסף אבן אביתור כולה"ה (זכרונו לחיי העולם הבא).

"רשות לראש השנה"

לאחר ציורי המיקרוגרפיה, בשבעת העמודים הראשונים הפותחים את המחזור (קוף וזוג ציפורים אוכלים מפירות עץ, קרב בין נשר פרוש־כנפיים לבין חיית טרף, אביר רוכב על סוס, זוג טייסים ועוד), באה "רשות לראש־השנה", הכתובה באותיות גדולות, בצבעי זהב, כחול וסגול ואז בא הפיוט:

"יעלה ויבוא אמלך וברוך	משתחוים נכח פני ארון
התרועי על צלצלי שמע	בעטפסנים על מעיל אהרן".

פיוטי ראש־השנה במחזור קטלוניה נציין בייחוד את "מראש מקדמי עולמים", של הרמב"ן, הנחשב לאחד היפים ביותר בפיוטי כל הזמנים.

תפילת ליל יום־כיפורים במחזור, אינה פותחת בתפילת "כל נדרי" – שנתחברה כבר בתקופת הסבוראים במאה התשיעית והמוכרה במחזור – אלא בסליחה:

"עשה תבואה חפרי	תחנון תקנו אמוני
תעלות נרי האורי	חיש תראנה עיניי".

תפילת נעילה פותחת בסליחה לר' משה אבן־עזרא:

"ארון הוישב על חוג הארץ
נאזר בכח וישובה בתבנים
יערב לו שירי מגודלת וארץ
כרובי שיר אשר הם מקריבים
שחקים דמעו הודה את הארץ
החשאים לפתוח יחמה בשמים
ערורים כל היום על ארון כל הארץ
מקולת השחר עד צאת הכוכבים".

לאחר תפילת נעילה העתיק הסופר כמה משניות ממסכת ראש־השנה, שיש לאומרן בשני ימי החג. אחר־כך כתב את תפילת העמידה לשחרית של ראש־השנה, בלי פיוטים. בעקבותיה תפילת "אבינו מלכנו", כשהבית האחרון בה הוא "אל תשיבנו ריקם מלפניך", ולא כנהוג כיום. כאן העתיק הוראות לבעל־תוקע ואת עמידת מוסף (מלכיות, זכרונות, שופרות) ולבסוף – פזמון לר' פנחס הלוי זלה"ה:

"אסיר תקוה, לקץ ימין לא יאמין כי יספר ואם הזון לא יאובד".

ולסיום – תפילת העמידה של יום־הכיפורים, שוב – בלי פיוטים.

המחזור בגלגוליו

מחזור קטלוניה עבר גלגולים רבים מאז נכתב ורובם אינם ידועים לנו. ערב מלחמת העולם השניה, היה רכושו של בית־המדרש הגבוה לחכמת ישראל בברלין ("הוכשלולה פיר וויסנשפט דאס יודנטומס"), מוסד ליברלי־רפורמי שבראשו עמד הרב ליאו בק. בית־המדרש נאלץ לסגור את שעריו בפקודת הנאצים ב־1941 ואז התנהה הרצועה. אחד ממוריו, פרופ' גוטמן, שנמלט לארה"ב, נטל עמו כשלושים כתבי יד וספרים יקרי ערך מספריית המוסד המסתידם כאילו היו רכושו הפרטי.

איש לא ידע על קיום אוצר זה, עד שבשנת 1984 הוצעו הכתבים – ובהם מחזור קטלוניה – למכירה פומבית, על־ידי חברת סותבי. אז קמה סערה ציבורית גדולה, שהגיעה עד לבית־המשפט בניו־יורק, משום שהועלתה שאלת בעלותן החוקית של פרופ' גוטמן על הספרים. התובע הכללי של מדינת ניו־יורק, שפקפק בזכותו של גוטמן למכור אוסף לאילה, עמד על כך שכל כתבי היד הנדירים באוסף, שכבר נמכרו לאספנים פרטיים, יוחזרו ורוכשיהם יקבלו חזרה את מלוא כספם.

הפרשה עשתה כותרות בעתוני ניו־יורק, במשך שבועות רבים, לא תמיד מתוך אהדה לענין היהודי. כדי למנוע "חילול השם", שעלול היה להיגרם אם יימכרו כתבי יד עתיקים אלה לידיים פרטיות, אולי אפילו לא־יהודיות, וכך יקשה לחוקרים, הוסכם לבסוף שאלה יימסרו למוסדות מחקר יהודיים ובהם ישיבה־יוניברסיטי, בית־המדרש לרבנים וההיברו יוניון קולג' (המוסדות האקדמאיים של שלושת הזרמים הרתיים ביהדות ארה"ב) וכן לספריה הלאומית והאוניברסיטאית בירושלים.

עם זאת, עמדה עדיין על הפרק שאלת הפיצוי הכספי שיינתן לפרופסור גוטמן, שסיכן את נפשו בהבריחו את הספרים מגרמניה הנאצית לארה"ב. לאחר דיון משפטי ממושך, נקבע סכום כספי גדול מאוד (כמליון דולאר) למטרה זו והכסף הומצא על־ידי הרבן להחזיג בסלון, הרואה לעצמו זכות קדושה לגאול את אוצרות הרוח של עם ישראל. כך נמסר תנ"ך פראג שבאוסף (נכתב על־ידי מתתיה בן יונה מלונה, בשנת 1489) למשמרת בישיבה־יוניברסיטי בניו־יורק ומחזור קטלוניה חזר למקומו הטבעי, בספרייה הלאומית והאוניברסיטאית בירושלים.

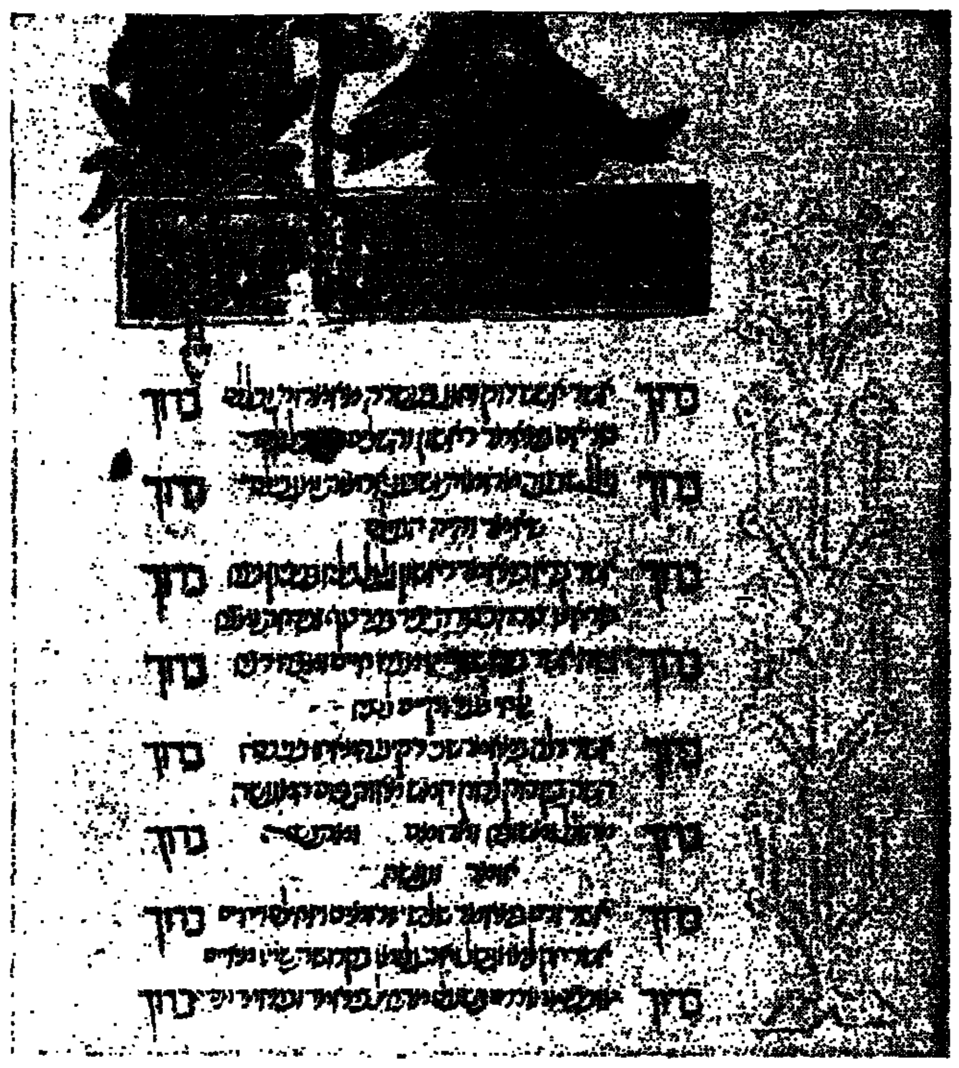

"רשות לברוך" מתוך מחזור קטלוניה

איתן קלינסקי

טרם בוקר ביפו

בְּיָפוֹ הִתְוַדַּעְתִּי פַּעַם רִאשׁוֹנָה
לִצְלִילִים שֶׁל סְלִיחוֹת מְנַשְּׁבוֹת
מִבֵּית הַכְּנֶסֶת אָהֳלֵי יַעֲקֹב.

כָּל הַסְּלִיחוֹת עוֹלוֹת אֶל חַדְרִי בַּקּוֹמָה הַשְּׁמִינִית
שׁוֹפְתוֹת עַל רָאוֹת מִתְמַכְּרוֹת בְּתוֹכִי
קָפֶה מְהַבִּיל עִם סִיגַרְיָה שֶׁל טֶרֶם בֹּקֶר
מְצַפְצְפוֹת בְּסַלְסְלֵי מַאֲזִין
מֵהַמִּסְגָּד בִּשְׂדֵרוֹת יְרוּשָׁלַיִם
עֲדִירוֹת בְּצִלְצְלֵי פַּעֲמוֹן
מֵהַכְּנֵסִיָּה בְּאַבְנֵי כָּבִיר.

מַה שֶּׁהָיָה לִי אֶמֶשׁ
קוֹל סוּמָא
קוֹל מְנַסֵּר
הָפַךְ טֶרֶם בֹּקֶר שֶׁל סוֹף אֱלוּל
לְלַהַט מֵנֶץ
קוֹלוֹת רַכִּים
קוֹלוֹת יָפִים
מְנַקִּים רְחוֹבוֹת שֶׁל עִיר מִתְעוֹרֶרֶת.

בין פרפרזה למדרש

(המשך מהעמוד הקודם)

הגדולים ביהדות זו – האבות והביטויים של הציונות – מלשמור על איזון נפשי־תרבותי בין קוטבי הפרפרזה והמדרש. באורח פרוע, בלתי־נבנע והרה־אכזון, קבעו אנשי העלייה השניה והעלייה השלישית – מגשימי־רכפועל של החזון הציוני – את התודעה הפרפרטית כתודעה המרכזית של תנועת התחייה הלאומית בארץ־ישראל. אמנם, סמלים מרכזיים קבעי־זהות בעינם נותרו – לשון עברית, ארץ־ישראל, לוח־שנה יהודי – ואף נותקו, במידה רבה, מהקשר־תוקפם הרבני־הלכתי, אך מעבר להם שובשו באורח המוד מנגנוני הרציפות הזהותית. סמלים רבים, "גוההים" מילוליים ואימולוליים כאחד, הופקרו מהאבק על תכניהם ונותרו, בלא עורדין, רכושה הבלעדי של היהדות הרבנית. כיפה ותפילין, קדיש והגדה של פסח, ציצית וטלית, קידוש והבדלה, מזוזה ומקוה – כל אלה ורבים אחרים נשמטו מאחיזת היהודי הלא־דתי ונתפשו על־ידו כשייכים, מעצם טיבעם, ליהודי הרבני ובהסוסים לנצח בפני היהודי הלא־דתי. עד היום הזה ממשיך היהודי הלא־דתי, בבורותו כי רבה, לקיים בתודעתו את הזיהוי הרואגי בין סמלים אלו ובין "אמונה", "דת" ו"אלוהים", נמנע מלקיים כלפיהם זיקה פעילה ומפחית בכך את יכולתו לבטא דרכם את זהותו היהודית.

במקרה הטוב עושה היהודי הלא־דתי מאמץ פרפרטי, לעתים, ליצור פרפרזה נאה לרחשי־הלב המתחדשים תדיר, ומחפש כלים לביטויים הציבורי. כך, למשל, מבתזכות עד היום חמישים שנות מאמץ יצירתי, מרשים כשלעצמו, בנסיון ליצור "הגדה של פסח" קיבוצית. זה הוא נסיון פרפרטי להכריע, בנקודה אחת, את "הקרב על הזהות", תוך הגוחה משוועת של הקוטב הדרשני. היעדרו המעמ־משוואל של קוטב זה חורץ את גורל הנסיון וקובע מראש את כשלונו.

הצלחו מסמיון של מאמץ פרפרטי זה תתאפשר רק אם יאומצו תצאותיו בתוספת לנוסח ההגדה המסורתי ולא ינשאו ברמה בחלליף פרפרטי. השוני בין "סדר פסח קבוצ"י" הבין כל "סדר פסח" אחר אחר שייכנה על יסוד "הכוללים קעסטאליזם. מקפחם כי אם על יסוד קריאתם ודרשנית שנה בנוסח היהודי הקיים, שאת גדעונו הגרובה קורא יהודי בניו־יורק, באמסטרדם, בלונדון, בדמשק ובירושלים.

במקרה הפחות־טוב פשוט הושלך הסמל אל פח־האשפה (לעתים, אם מדובר בתפילין, אף פשוטו כמשמעו) תוך הסימת אפשרותם של בני דורות־יבואו לגנחיל אותו מהודיהם הלא־דתיים מתוך הקשרם של תכנים לא־דתיים, בלי שיצטרכו רבים מתוכם לצבוא על פתחי מחזירי־בתשובה למיניהם, על מנת למצוא אותו שם כשבמבוהו נעצים תכנים רבניים.

צריכים אנו היום לפעול להחזיש תודעתנו הדרשנית, מתוך לימוד המקורות היהודיים ויוקקם במערכת משגינו הלא־דתית. לא "הישן יתחדש והחדש יתקדש" צריכה היות סיסמתנו, אלא "הישן יתדרש והגדש יתפרש".

הסיכוי לייצור רב־דורי של הזהות היהודית לא־דתית טמון אך ורק ביכולתנו לאמץ לנו יותר ויותר סמלים יהודיים, לנערם מתכניהם הרבניים ולהופכם, בתוך נוסחם הישן והקבוע, לבני־משמעת עכשווית.

גבעת־ברנר/איחוד   סוף תמוז, תשמ"ח

אלקסנדריה של דארל

מאת איזה פרלס

לורנס דארל: "ז'וסטין", "בלטאזר"; עברית: אהרן אמיר; בית הוצאה "בתר"; 1988

שנים דארלים הוציא מקרבו שני אחים מחוננים: לורנס הסופר וג'ראלד הזואולוג, הידוע גם כמספר מלבב. בשני ספרים אוטוביוגרפיים: "משפחתי וחיות אחרות" ו"חיות, ציפורים וקרובים", מתאר ג'ראלד את החיים המאושרים של משפחתו באי היווני, קורפו. בזכרונות אלה מצטייר דיוקן האח הבכור, לארי (הלוא הוא לורנס), כאמן צעיר. לארי שומר מרחק מ"אי הפורנג" הגשמי והעריפילי, אנגליה, ומעדיף את איי הים התיכון, שטופי השמש. אכן יצירתו של לורנס דארל סובבת בחופם ים־תיכוני, כשהוא מתרפק על יוון, קורפו, קפריסין, סיציליה וכל השאר. עם פרוץ מלחמת העולם השניה נאלצה המשפחה לעזוב את קורפו ולורנס נתמנה לקצין־עתונות של השגרירות הבריטית במצרים. שנים אלה הבשילו את "רביעיית אלקסנדריה", הנחשבת לגולת הכותרת של יצירתו. שני חלקיה הראשונים של ה"רביעיה": "ז'וסטין" ו"בלטאזר" הופיעו עתה בתרגום עברי.

הנושא הבסיסי, שדארל מפתח אותו בוואריאציות רבות ומורכבות, ניתן לתימצות בשורה אחת של טשרניחובסקי: "אדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו". דארל משתמש אפילו במלים דומות: "הרי אנו ילדי הנוף שלנו; הוא מכתיב את ההתנהגות ואפילו את המחשבה בה במידה שאנו נענים לה". רעיון זה חוזר בביטויים שונים. "ראיית המציאות שלנו מותנית על ידי מקומנו במרחב ובזמן – לא על ידי האישיות שלנו, כמו שאנו אוהבים לחשוב". תיזה מופשטת זו ניתנת להוכחה, כיתר קלות, במקומות מיוחדים במינם, הן מבחינה היסטורית והן מבחינת הרכב האוכלוסיה, המיקום הגיאוגרפי ועוד. דארל בחר באלקסנדריה, "עיר בלתי־נשכחת".

תבנית נופה של אלקסנדריה היא פסיפס קוסמופוליטי: "חמישה גזעים, חמש לשונות, תריסר אמונות". היא נוסדה על ידי אלקסנדר מוקדון, כעיר יוונית במצרים הכבושה (332 לפני הספירה). בתקופה עתיקה היתה מגדלור התרבות ההלניסטית, שבה המורשת היוונית והיהודית זכו להפריה הדדית וגם לעימות חזיתי. מאז עברו בה כובשים שונים וכל אחד השאיר את רישומו בפניה. לעיני דארל נגלתה עיר דיקאדנטית, חושנית, לאה, עיר של קודש וחול, אהבה ותועבה, "אנארכיה של בשר וזוהם קודרת, של אהבת־ממון ומיסטיקה. וכי היכן עוד תמצאו תערובת שכזאת עלי אדמות?"

העיר הזאת היא הגיבורה הראשית של הסיפור. המחבר מרבה לתאר את נופיה הפיסיים בחילופי העונות ושעות היום: ארמונות עשיריה ושכונות העוני, בתי קפה ומועדוני לילה, הטיילת, שפת הים, אגם מאריוטיס המדברי מכיב לה. העיר המוקפה בין הים, האגם והמדבר, כאילו פונה עורף למצרים וצופה פני העולם הים־תיכוני. אינה שייכת בשלמות לא לאפריקה ולא לאירופה בהיותה שרוייה בין שתי היבשות האלה. הורים, שנקלעו אליה וילדיהם, בני המקום, במערכת קשריהם ההדדיים, מביעים את העלילה, שבה באו לידי מיצוי אפייה המיוחד של אלקסנדריה.

בשני חלקיה הראשונים של הרביעיה מופיעה דמות המספר, שתחילה הוא עלום־שם. הוי סופר אנגלי, צעיר, המתפרנס ברוחק מהוראה באחד מבתי הספר. מוסוג בכל תושיה את הווי העיר ואוירתה. הוא מתוודע לחוג מסויים של בני המקום וחיים וכן תוזה פרשת אהבה נבובה. הוא מעלה באכרונו את הרפתקה האלקסנדרונית שלו, לאחר סיומה ועזיבתו את העיר. ממרחק האי היווני הבודד, בו מצא מקלט, הוא חי מחדש את הקסם והכאב, שהעניקה לו עיר מסובכת זו.

גיבורי הסיפור הם התגלמויות של "רוח המקום". ז'וסטין ובלטאזר הם יהודים מיוחדים במינם – "יהודים של דארל". ז'וסטין, בת עניים, שנישאה לבנקאי קופטי עשיר, היא "אשה פאטאלית" ומסתורית, שעברה מעורטל וטראומטי. הווייתה הנשגבית דרה בכפיפה אחת עם חיפושי זהות קרוחניים ומיסוריים. "אין היא שוחרת־תענוגות אלא אשה השוחרת כאב בחיפוש אחר עצמה". אותו כאב היא מעניקה גם לאהוביה. בלטאזר הוא הצד השני של המטבע. רופא הומוסקסואל, הוא עובר בנפראתה למתולות־מין. "אני חי במרכזו חייה של העיר: במערבת אבי־זמן החורשה שלה; זה מין מקום הנוסך יישבדעת". בלטאזר עוסק גם בקבלה ומרכזו חוג מעניינים בתורת הנסתר, ביניהם גם ז'וסטין ובעלה, נסים. אם ז'וסטין היא המאנבס הארוטי של העלילה – בלטאזר הוא הפרשן האינטלקטואלי של המציאות האלקסנדרונית.

סביב שניים אלה נעים שאר גיבורי הסיפור. ביניהם מליסה היוונית, רקדנית במועדון לילה, שאליה קשור הסופר הצעיר, קשר אהבה וחמלה. בזה המסיבה של ז'וסטין הורים את חיי שניהם. לחוג הקוסמופוליטי שייכים גם זרים: פומבאל, דיפלומט זוטר מן הקונסוליה הצרפתית, הסופר האנגלי, פרסוורדן (אולי אירוניזציה של המחבר עצמו), סקובי, היסמי הזקן, האורים. בשולי העלילה נראים בני "עמך", כמו המיר שתום־העין, משרתו של המספר ואלים, מוכירו של נסים. במארג הצפוף של יחסים הדדיים בחוג צר זה, דרה אינטלקטואליות איססטיטית בכפיפה אחת עם יצרים אפלים, העלולים להביא לרצח. אכן מעשים כאלה מתרחשים בשני חלקי הרביעייה.

החלק הראשון מסתיים בהיעלמה של ז'וסטין, המתגלה על ידי הצירות, קליאה, ב"מושבה קומוניסטית" (קרי: קיבוץ) בארץ ישראל. במכתבה מרוחת קליאה על התמורה המפליגה, שחלה באהובתה. "היא טענה שבכל היגיעה המפרכת של המושבה הקומוניסטית השיגה 'עונה חרשה'... היא תיארה את העבודה ביישוב בלשון גסה, בלי רמיזן, כדרכו של איכר". התדה זו נראית רחוקה. מה גם שהמחבר, המתחייה עם ההווי האלקסנדרוני, זר לחיי קיבוץ.

החלק השני של הרומן אינו המשך כרונולוגי, אלא חזרה אל העבר, מזווית־ראייה חדשה. בהמשך שהותו של דארלי (זה שמו של המספר, שתחילה היה עלום־שם) באי היווני, מופיע אצלו בלטאזר לביקור חטוף ומחזיר לו את כתב־היד, שנמסר לעיונו. ב"כתב־בין־השורות" של בלטאזר, שפע של הערות ותיקונים, המשנים את התמונה, שצויירה ב"ז'וסטין". הנוסח המתוקן משול לפאלימפססט (קלף שהכתוב בו נמחק והועלה עליו כתב חדש כך שהישן ניתן עדיין לפענוח). "הסיפור יוסף, כביכול, שכבות־שכבות... אולי דומה לאיזה פאלימפססט... שבו סוגים שונים של אמת משלבים זה על גבי זה, והאחד מוחק את משנהו או אולי משלים אותו".

אכן הסיפור ה"מתוקן" חושף עובדות, שלא סופרו קודם ומשלים את הפערים, אך בעיקרו מציג את הנפשות הפועלות וסבך יחסיהן ההדדיים, באור חדש. נסים מבקר כתנה שלו, מחוץ לעיר, וכך מתוודע הקורא להוי מבני שומרונים, שונה מזה המקובל באלקסנדריה. אמו ואחיו של נסים, החיים בחווה, הם דמויות טראגיות, כל אחד על פי דרכו. בתכונתם זו משתלבים הם במעגל הדמויות העידונתיות, שכן על עיר זו נאמר בראשית סיפורנו: "לעולם לא תטעו לחשוב שזה מקום שמח". בהקשר זה עולה גם זכר התנהגם של ז'וסטין ונסים ומסתבר, שמלכתחילה היו אלה נשואים מאוד פרובלמטיים. אולם תגלית הכאובה ביותר, מבחינתו של דארלי, היא הזהות "מתיודהטעייה", שבו בחרה ז'וסטין, כדי להפנות אליו את קשאו הקנאית של בעלה. בחיר לבה האמיתי היה הסופר פרסוורדן. תגלית זו מוכיחה לא רק עיוורון האהבה, אלא גם קיום גירסאות שונות של מציאות, שכל עין רואה אותה על פי דרכה, וכל אדם מפרש אותה על פי חוויותיו.

אלקסנדריה היא עיר של אהבה – הנושא המעסיק את דארל יותר מכל. אולם זו אהבה מיוחדת במינה, שכן יש בעיר זו "משהו אנדרוגינוסי מעודן, מהופך לעצמו... אלקסנדריה היא הגת הגדולה של האהבה; היוצאים ממנה היו החולים, הבלמודים, הנביאים – כל אלה שנפצעו עד מעמקיהם במינם". עלילת הספר וגיבוריה המיוסרים והסוטים הם המחשה של תיזה זו. האהבות השונות מצטרפות ממש ל"רונדו": דארלי אוהב את ז'וסטין, מליסה את דארלי, נסים את ז'וסטין, ז'וסטין את פרסוורדן וכו'. לשם־עצם 'אהבה' יש להוסיף מילון שלם של שמות־תואר, שכן כלן שונות זו מזו, אך לכולן צד אפל. דארל מפתח מיסטיקה ארוטית או ארוטיקה מיסטית. "מעטים מאוד תופסים שמגע מיני הוא מעשה נפשי ולא גופני... דרך טרימיסטיבית לקרב לבבות, לצמרם. אבל רוב בני האדם תקועים בצד הגופני, ואינם יודעים על הזיקה הפיוטית שאותה הוא מנסה ללמד".

הנושא השלישי של הרביעייה הוא מהותה של ספרות ויחסה למציאות. דארל עסק בתיאוריה של אמנות הכתיבה – כאן הוא מיישם אותה הלכה למעשה. דארלי, המספר בגוף ראשון, הוא סופר. מלבדו מופיעים עוד שני סופרים: בעלה הראשון של ז'וסטין, ארנאוטי, שתיאר אותה בספרו "מיזות", וכן הסופר האנגלי פרסוורדן. הסיפור הוא מלאכת שזירה של קטעי "מיזות" (מעין רומן בתוך רומן), ציטוטים מיצירות פרסוורדן, יומניה של ז'וסטין, מכתבים – המתמזגים ברקמי סיפורו של דארלי. בחלק השני נוסף גם "הכתוב בין השורות" של בלטאזר. בדרך זו נוצרות שכבות של מציאות, עליהן רומז המספר. האמת שבמציאות היא חמקנית. "העובדות מעצם טבען

אין בהן יצירות... איך אפשר נוכל לרדוף אחר האמת" האמן, במעשה המרכבה האמנותי שלו, מלביש צורה על אגדה־קוסמית זו ומעניק לה משמעות. "איך עלינו לפרש את האורים־על פיתוליהם והתהפכותיהם הגרוטסקיים? ואיך יש לו לאמן עוזת־מצח לנסות ולכפות עליהם מתבונת שאותה הוא מרביק במשמעויות שלו?"

אכן כך נהג דארל לגבי אלקסנדריה, שאותה הכיר בשנות שירותו בשגרירות בריטית. באחד הראיונות הוא מספר כיצד בילה בבתיהם של מאורחי המקומיים, במסיבות קוקטייל הבציייר באגם מריוטיס. פן זה של העיר צוייר ברומן. אבל "אספי הורינים" של דארל אינו מייצג את העיר כולה. אילו נכתב הרומן מנקודת ראות של חמיד המשרת, או סלים המזכיר, שהם רוב רובה של אוכלוסיית העיר והארץ, היתה תמונת אלקסנדריה שונה לחלוטין, פחות דקאדנטית, מיוסרת ואינטלקטואלית, יותר פרוזאית, עממית, יום־יומית. נראה, שאין האמן מסוגל ליצור, אלא מה שחווה במציאות.

התרגום של אהרן אמיר הוא מלאכת־מחשבת: כאילו הלשון העברית הולמת את תוכן הסיפור יותר מן המקור האנגלי.

מדעי המדינה

לא רק המפלגות

קבוצות אינטרסים בישראל/ מאת יעל יש״י/ עם עובד/ 224 ע'.

"קבוצות אינטרס", אמרה המחברת בפתח ספרה, "הן מרכיב חשוב ולא מוכר של החיים המדיניים־חברתיים בישראל" – וב"לא מוכר" התכוונה מן הסתם להיעדר דיונו ברור בכל הזדמנות. על כל פנים, עתה היא באה ללמדנו שלא רק המפלגות משחקות בזירה אלא גם גופים אחרים שיש להם מכנה ממשי משותף – מעולי אתיופיה ועובדי חברת החשמל ועד הגברים הגרושים ותומכי ה"לביא". מעשיהם, מאפייניהם ודרכי פעולתם נידונים בתשעה פרקים המלמדים אותנו, בין השאר, מה בין קבוצת אינטרס פרטי ובין אחותה המעוגנת באינטרס ציבורי או מי משפיע על מה ומדוע. בכלל המסקנות: ישראל מהווה "חממה אידיאלית לצמיחת קורפורטיזם". הספר יצא במסגרת ספרית "אשכולות".

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

הוא עומד בראשה, ממילא ברור שיש לו מה לומר על ייצור ושיווק וניהול בהיקפי חובק עולם. לקורי פורים, כמובן, על פני הספר כולו, אבל די בדפדוף ראשון לשלות אחד מן המובהקים שבהם: "בעת שארצות־הברית היתה טרודה ביצירת רווחת של עוד־כדי־כך היינו אנחנו עסוקים בהקמת דורות של מהנדסים". כל נטעה, גם הוא מספר על השיטות של קשרים.

ביוגרפיות

הקריירה והפולמוס

מאקסוול/מאת ג'ו היינס/ תרגמה מאנגלית סיגל ליבנה/ספרית מעריב/519 ע'.

השמועה אומרת, כי המתורגמת אינה אלא קבוצת מתרגמים שעבדו יומיו נגד מחוגי השעון כדי להזריק לעברית את הביוגרפיה של השותף החדש ב"מעריב" לכבוד בואו ארצה. אם כך היה, אין זה אלא בתואם למה שאומר המחבר בהקדמה: "כתיבתו של ספר זה ארכה שישה חודשים; הוצאתו לאור, שלושה שבועות בלבד". תוכו פנימה סיפור חייו של איאן רוברט מאקסוול, בולטי מליונר שהחל את חייו כלהדביק הך, "בנם הבכור של פועל כרותגיה ואשתו, שהיו חסרי כול". האיש המבהיר "נולדתי יהודי ואמות כיהודי" הוא איל תקשורת שידו רבה לו בכל מיני תחומי פעילות, ובכלל זה הפוליטיקה הבריטית. "קריירה כמו שלי", נאמר בדש הספר "אי אפשר שלא תעורר פולמוס". באמת העמודים באו לתאר את הקריירה ואת הפולמוסים, וכמובן גם להוכיד את האודיסיאה מן הקרפטים ללונדון. המחבר מעיד על עצמו שהיה ידיד קלוני לנושא ספרו בעת כזה ביקש לרכוש את "ריילי מירור" שבו הוא עובד.

שיחות

עת כנוס וסיום

השבוע שלי/ מאת יוסף לפיד/ בתר/ 251 ע'.

ב־1984 הציע גדעון לבארי ליוסף לפיד לשדר ב"קול ישראל" בדי יום שישי שיחה על מה שעבר עליו במשך השבוע. אחר־כך נכתבו ושודרו בערך אלף חמש מאות קטעים שגם זכו להתפרסם באחד המוספי "מעריב", ואז באה עת כנוס (וגם עת סיום התוכנית). הנה איפוא בידינו מבחר הכולל מעשים בהוכחד יהודי ומלחמים אמריקנים סיכורים, בביורוקרטיה, בנמרים בבנבר יהודה ובשאר עניינים נבבדים יותר מפחות. השיחות עצמן הוכתרו באחרונה בפרס סוקולוב, והכו"ל הוריז (או שמא ראה את הנולד?) הספיק לציין זאת על העטיפה.

כלכלה

הסוד של "סוני"

תוצרת יפאן/ מאת אקיו מוריטה/ תרגמה מאנגלית איילה בלאנדר/ ספרית מעריב/ 304 ע'.

אקיו מוריטה נולד "בבן הבכור היורש זה הדור החמישה־עשר, לאחת המשפחות היפאניות העתיקות המיוחסות ביותר, בעלות מבשלות סאקי". אלא שמוריטה זה לא היה נכון להסתפק בהפקת שיכר סאקה. הוא פנה בבגרותו ללימודי הפיסיקה, הספיק לשרת כקצין מהנדס בכוחי היפאניים בימי מלחמת העולם השנייה ונעשה בשבעה במאי 1964 לאחד ממייסדיה של חברת האלקטרוניקה "סוני" (שמאז 1976

פרס ישראל פולק לידיש ותרבות יהודית

פרס ספרותי של המועצה העולמית לידיש ולתרבות יהודית, שנוסד על־ידי ישראל פולק, יוענק בכיום שני ה' בתשרי 19 בספטמבר לסופר אהרן מגד על ספרו "פוגלמן".

הטקס יתקיים בשעה 7 בערב בספריית שערי ציון "בית אריאלה", שד' שאול המלך, תל־אביב. ישאו דברים: יעקב אורלנד, יו"ר אגודת הסופרים, אברהם ליס (בשם חבר השופטים), שמעון קנץ, ישראל פולק חתן הפרס. דברי פתיחה: יצחק קורן, יו"ר המועצה העולמית לידיש ותרבות יהודית. בחלק האמנותי: שרהלה לין.

"כוונת הלב" – מחזור תפילות חדש

"כוונת הלב", מחזור התפילות לימים הנוראים של התנועה ליהדות מתקדמת בישראל, ראה אור לקראת ראש השנה. שם־המחזור מבוסס על דברים שנאמרו בעבר: "כל תפילה שאינה בכוונה – אינה תפילה", אך כדרכה של היהדות המתקדמת הם באים להפיח רוח חדשה במסורת "לחדש את הישן ולקדש את החדש".

נעשו שינויים בנוסחים שעוסקים בעבודת הקרבנות, בציפיה לבניית המקדש, במשיח כדמות פרסונאלית עתידית, בתחיית המתים, ביחס לבני אמות העולם ועוד. נושא נפרד הם החלקים היצירתיים שבמחזור: מיעוטם תפילות חדשות שנתחברו ורובם שירים וקטעי ספרות או הגות פרי עטם של יוצרים בני זמננו בעיקר, אך גם של יוצרים בני דורות קודמים (משורדי ימי הביניים או בני עת קודמת). במחזור שלובים בתוך חלקי "החובה" של התפילה פרקי "רשות" משל ח.נ. ביאליק, לאה גולדברג, עמיחי ואחרים, וכן דברי הגות משל פרנץ רוזנצוויג, הרמן כהן, ר' נחמן מברסלב, חנה סנש ורבים אחרים.

בסדר "אזכרת נשמות" של יום הכיפורים כלולים דברים משל יוצרים בני זמננו (שלונסקי, גורי ואחרים) בצד נוסחים מסורתיים.

בתפילת נעילה של יום הכיפורים כלול וידוי אשר בא לבקר את הדכי החיים בארץ:

אשמנו – ארצינו מופקת דל ואומלל; בגנו – לישר דרך תקי כפיים; גבה – ליבנו רחיתו – דרך ארץ מחינה הסכמנו – עם בעלי הממון ויתרנו – על הקדושה וכתנו – לעגל הזהב תיפנו – על רגלנו "רק בחיל והק בכוח"; טתנו – תפל את הדרי לינבו ; יכולנו – אך לא רצינו כרינו – בור לתמימי הדרך; לסטנו – עין אל וולתנו מידרנו – להרים קול ויד.

עקד
יצא לאור ונמצא למכירה
ש. שלום
ספר השמחה
שירים
ספר הקונוס של המשורר הזוכה, חתן פרס ישראל, פרס ביאליק, פרס טשרניחובסקי (על תרגום סונטות שקספיר), פרס ברנר ופרס ניומן של אוניברסיטת ניו יורק. נשיא הכבוד של אגודת הסופרים העבריים במדינת ישראל.
ספר הנצחון של רוח אנוש על מחריביהם ומבעי האבן. ספר הפותח לפני האדם עולם שערי השמחה העליונה.
ספר יחיד סגולה בשירה העברית.

סוף הלוח מעמוד 11

[illegible]

דירות למכירה 2–2½ חדרים

[illegible]

דירות למכירה 1–1½ חדרים

[illegible]

חולון – בת־ים

[illegible]

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

[illegible]

שרון

[illegible]

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

[illegible]

בכפר־סבא בבניה דירות 5 חדרים בדב־הוז ובערופלדור (28754) 052-913856

בהוד־השרון 5 ודירות פנטהאוז יוקרתיות בבניה 052-25048 (28260) 052-33839

[illegible]

דירות למכירה 3–3½ חדרים

[illegible]

בבניה! בבניה לבתים שלושה 50.000 +פיתוח ומע"מ רק 1000 בחוזה והיתרה משכנתא (10022) 03-862642

[illegible]

בבניה! בבניה לבתים ארבעה 65.000.- +פיתוח ומע"מ רק 1000 בחוזה והיתרה משכנתא (10014) 03-584429

[illegible]

בבתים בתשלומים +משכנתאות, דירות יפהפיות בבניה ע"י הפארק 03-5524159 בערב 03-219635 (28844)

[illegible]

דרום

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בגן־יבנה 4 חדרים $43,000 מיידית 08-574335 במשרד 08-574587 בערב (19588)

דירות למכירה 3–3½ חדרים

[illegible]

דירות להחלפה

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות למכירה 3–3½ חדרים

[illegible]

דירות למכירה 2–2½ חדרים

[illegible]

דירות גג

[illegible]

בנוה־אביבים דירת גג מפוארת 220 מ"ר +מרפסות 03-424472 (11105) 03-424697

[illegible]

בבית דירות יוקרתי בשד' רוטשילד 114 דירת גג מפוארת בתיכנון מיוחד ובגמר מעולה!!! חניה, מעלית, נקוי, מראה לים!!! כניסה מיידית!!! 03-5406245 (16871) 03-5405935,

[illegible]

פנטהאוז מפואר משקיף לים+ רשיונות לבניה נוספת ברוח' סנ־ציונה ,03-244154 $135,000 (26579) 03-658826

[illegible]

בבתים! פנטהאוז משגע משקיף לים! +כל השיכלולים (25557) 03-5465971

[illegible]

ברמת־אביב ג' 5 חדרים ריקה, לשנה קומה 10, בשעות העבודה 423707, בערב 212405 (27532)

[illegible]

בהרצליה בנוה־אמירים 4+ טלפון מיידי "קונאל" 03-292616 (24515) 03-288943

[illegible]

ברמת־השרון להשכרה 4 ו־5 מרוהטות +3 +טלפון 03-5400064-5 (26788)

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

דירה בדמי־מפתח

[illegible]

אולמות

[illegible]

חנויות

[illegible]

בהזדמנות חנות בשכונת־התקוה • מפעל לייצור חומרי ניקוי בתחנה־המרכזית (11476) 335962

[illegible]

להשכרה היהלומים 30 מ"ר "רשף נכסים" (27343) 03-5742777

[illegible]

למכירה בהזדמנות חנות 100 מ"ר בפתח־תקוה אלנבי 1200 דולר למ"ר 03-244154 (26632) 03-658826

[illegible]

בתל־אביב במרכז 2 מסעדות בדמ"פ/ השכרה "תווך" (27117) 03-296215

[illegible]

עקב נסיעה חייב להמכר עסק בענף ציוד משרדי ומכשירי כתיבה (26244) 03-784732

[illegible]

משרדים

להשכרה בתל־אביב 200 מ"ר, מחולק ממוזג, "רשף נכסים" (13423) 03-5742777

[illegible]

להשכרה בשכונת מונטיפיורי 330 מ"ר 200 מ"ר ממוזגים ומחולקים. 03-5742777 "רשף־נכסים" (22535)

[illegible]

מחסנים

ב"ב, 250 מ"ר, ממוזג, חלוקה בת"א, 350 מ"ר. "נ.ק.מ נכסים" (28172) 03-373735

להשכרה בראשל"צ 1100 מ"ר ק"ק גישה נוחה "רשף־נכסים" (27025) 03-5742777

עסקים

[illegible]

מבני תעשיה

להשכרה: ביהוד 1500 מ"ר. בקרית־אריה 750 מ"ר +חצר. נעם נכסים (13807) 03-375735

להשכרה 1000 מ"ר במבנה תעשייתי בודד ויפה א.ת. חדש ראשל"צ 999131 בערב (13392)

[illegible]

להשכרה בחולון 900 מ"ר ק"ק גבוה גישה נוחה "רשף נכסים" (11357) 03-5742777

[illegible]

למכירה בבניה בראשל"צ ליד נגלי אולמות, חנויות (17284) 03-722097

[illegible]

להשכרה 150 או 300 מ"ר בקרית־אריה ק"ב (29712) 03-382438

[illegible]

מגרשים

[illegible]

לקבלנים ברמת־גן ל־18 דירות "רשף נכסים" במיקום טוב (13434) 03-5742777

[illegible]

למכירה במגדל־העמק אמגרשים לבניה עתידית של קוטג'ים (26633) 052-83033

להשכרה, ליד נשר תחלבה 800־200 מ"ר, ממוזגים ומחולקים +חניות וטלפונים "אנגלו־סכסון" (26140) 03-738121

[illegible]

למכירה לקבוצות או לקבלנים 50־10 מגרשים לבניית קוטגים בנווה־ביבנה 10,000 דולר בלבד למגרש. 03-244154 (26629) 03-658826

[illegible]

להשכרה בהרצליה 240־110 מ"ר אחוזי־העם מפוארים (25318) 03-449249

[illegible]

בעבודה

[illegible]

"DENTEMP", כח אדם לתחום שיניים, מציעה עבודה קבועה וזמנית לסייעות ושיננית: 03-232202 (29163)

[illegible]

לתכשיטי אבזין דרוש צורף זהב לתיקונים ועבודות יד. נסיון של 5 שנים הכרחי 03-228113 לאלברט (28267)

[illegible]

לחברה לשיווק תמרוקים בפ"ת דרושים: עבור המוסך: 1. מנהל עבודה 2. נהגים רשיון ג' 3. עובדים/ות מחסן לעבודה במשמרות נא לפנות אישית לרח' אפעל 17 קרית־אריה פ"ת (בבנין חוות הורוזים לשעבר) הגזל מיום א' (28209)

[illegible]

לעבודת שטח דרושים: צעירים/ות שכר גבוה!!! 03-235316 03-232737 (28087)

[illegible]

דרושה מנהלת למעון ויוצן למשרה חלקית בפ"ת בעלת ידע מינהלי וחוטי עדיפות לתושבת פ"ת טלפון 03-314362 (27756)

עובדי/ות ייצור, פי 10 שנות לימוד. משמרות. "קריירה" 03-5449848 (27672)

[illegible]

מלחימות מוטות להווט והרכבת מעגלים מודפסים למפעל אלקטרוניקה בבני־ברק, דרוש נסיון קודם של שנתיים לפחות, 5 ימי עבודה בשבוע 03-5791555 לטובבה. (27501)

דרושים צעירים/ות אחרי צבא עד גיל 25 לעבודה במשרה מלאה שכר גבוה תנאים מלאים מס' מקומות מוגבל. (27537) 03-661757

[illegible]

לקיבוץ מקנית (אזור חדרה) דרושה אומנת עם נסיון בבריאות הקהילה רצוי למשרה קליטה (27140) 06-375444

[illegible]

סטודנטים להנדסת אלקטרוניקה/ מכונות, שנה א' ב', בוגרי ביה"ס מקצועי, למשמרות שניה ושלישית. "קריירה" (27029) 03-5449848

[illegible]

את צעירה, רצינית, נבונה, משכילה, בעלת חוש אסתטי, מסודרת ומוכנה להשקיע לתפקיד אשת מכירות לתכשיטים. שעות העבודה מפוצלות, השכר ומהותי 900 ש"ח. למצטיינות יוצא מסלול קידום. הברושה לתכשיטים טלפון 03-231524 לאורלי. (26727)

עובדי ייצור מתוכל 65 ושואים בלבד. "אטלס" (26466) 03-221726

לדרייבסטר בתל־אביב דרושות קופאיות, עובדת למחלקת התמרוקים ופקידה להנהח"ש. העבודה במשמרות. 03-5414211 (26386) 03-5414717

עובדי מוסך

סוכנים – מקדמי מכירות

הצעות עבודה

חוק ההזדמנויות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

שומרים

למוסד יוקרתי בת"א לעבודה קבועה במשמרות דרושים מאבטחים יוצאי יחידות קרביות 03-226647 (28928) 03-5448375

שומרים עד גיל 55 מאיזור תל־אביב לעבודה קבועה במשמרות. שכר־הולם!! (27223) 03-239880

למפעל מזון מפיץ עצמאי לסלטים ואוכל מוכן למעדניות (28323) 053-616390

סוכן עצמאי+ נסיון +רכב, לענף כלי בית ומתנות, 03-812171 (27760)

אילת

דירות

פנסיונרים

מכוניות

שרותי אחיות

לקידום מוצר נקיון חדש בארץ מקדמי/ות מכירות +רכב/ משחרי אחוזים +הוצאות רכב (26899) 02-638583

ל"אנגלו־סכסון" דרוש איש מכירות נמרץ ובעל נסיון במכירות, רכב חובה 03-738121 (26732)

89 במחיר 88 אופל קדט +סיירה קלאסיק פאסאט מהמלאי 03-848729 03-848444 (26285)

שליחים

אוסטין

אמריקאיות

אופל

אאודי

הנהלת חשבונות

לאבני משקל דרוש פועל 6/8 (אבקנט) בעל מקצוע לאבנים יפות (26697) 03-7515680

מנהת"ש 3 +נסיון במחשב. ל־3 חודשים 03-5467044 "א.ב.א." (28598)

דרושה קבוצה קטנה לטייפרים בתנאים טובים לכל השנה (26185) 03-258870

דרושות מטפלות בעלות רקע חינוכי למעונות ויצו לירושלים 02-523031 לר"ג 02-531252 הרצליה 03-7524717 לפתח־תקוה 052-557787 (27765) 03-345531

לחברה בינוסית מנהל/ת חשבונות מנוסה סוג 3 למשרה מלאה 03-623278-9 (27785) 03-622042

מנה"ח סוג 2, 3 שנות נסיון "קריירה" (27731) 03-5449848

לתפקיד אחראי הדרכה במגע עם קהל פקידה מנוסה בעלת ידע באנגלית חוש מסחרי, וידע בעיבוד תמלילים למשרה מלאה לפרטים 03-5101420 אורנה (27772)

מזכיר/ה מנוסה, הדפסה עברית, למשרה מלאה, 03-5449848 "קריירה" (27738)

ספרים/ות

טכנאים הנדסאים

דרושים טכנאים הנדסאים בנין מנוסים לעבודה שטח (28413) 03-5103145

נגרים

במשרד חקירות פרטי דרוש חוקר בעל רכב למשרה מלאה. 03-622312 03-625789 (25066)

טבחים – קונדיטורים

נהגים

מבשלי ציוד מכני

שרטוט וגרפיקה

ביקוש עבודה

פועלים/ות

עובדי נקיון

דירות

מכונית

נהג ב' לאחר צבא פרופיל גבוה "קריירה" (26032) 03-5449848

עובדי דפוס

פקידים/ות

מחסנאים

עובדי מתכת

גזירה תפירה

חשמל ואלקטרוניקה

לחברת ה. בלמוס בע"מ דרושה מזכירת מכירות 1. קבלת פניות טלפוניות ואישיות של לקוחות והטיפול בהם. 2. קביעת פגישות לאנשי מכירות. 3. אחזקת חדר תצוגה והדגמת מכונות. 4. הוצאת הצעות מחיר במעבד תמלילים ומעקב אחריהם. נא לפנות טלפונית לקביעת ראיון למיכה 03-256461 (28845)

חרט מנוסה +קריאת שרטוט לעבודה קבועה 03-5467156 "א.ב.א." (28590)

למפעל העשייתי בת"א מחסנאי מנוסה +ידע במכירות ת.ד. 4333 ת"א 61042 למס' 334 (27589)

ל"מיני־ג'ניקה" מוחרה הדשה דרושים/ות צוות תופרים/ות מקצועיים/ות בתנאים טובים (29083) 03-828129

תמלילן/ית עברית /אנגלית מנוסה בוגר/ת תיכון "קריירה" (26028) 03-5449848

חרטים/ כרסמים נסיון בתריטה C.N.C קונבנציונאלית/ בתנאים מצויינים "א.ת.ר" (28331) 03-371465

חשמלאי מוסמך +נסיון, 03-5449848 "קריירה" (27678)

דרוש/ה תופרת לדוגמאות ג'ינסים בתנאים טובים 03-655345 יהודה (28779)

אוטוביאנקי

בוגרי בית"ס מקצועי במגמת מכניקה עדינה 03-5449848 "קריירה" (27680)

דרושים חשמלאים מוסמכים ועוזרים עם נסיון. בעבודה (26581) 03-379373

אשדוד

דירות

כרסמים קונבנציונליים/ CNC מעולים. 03-5449848 "קריירה" (26986)

עובדי מחשב

מורים וגננות

קבוץ גנון מחפש גננת רצוי בוגרת אורנים (28359) 06-944955

באר שבע והדרום

ל"עוז־און" דרושים חוטים בעלי ידע והבנה בקריאת תכניות, נסיון קודם בהרכבה ובחיווט לוחות חשמל, 5 ימי עבודה. 03-800117 (25493) למשה נעים

רתכים/ מסגרים מעולים 03-5449848 "קריירה" (26666)

מורים/ות

עובדי יהלומים

אינוצ'נטי

אלפא רומיאו

עסקים

עוזרות ומטפלות

2 פתחים מורשים מופעים מוסך להשברה או שותפות 04-865342 (26967)

مكذا من الاجل

הלוח הכללי · ידיעות אחרונות · הלוח הנפוץ ביותר · דבר ראשון בבוקר

חדשה: קיר-ספוילרים שובארו בעיצוב מרהיב, גאגסים מגניזים מגומטל, תלונות השמל מקוריים בוש. "עדי" אבזרי יוקרה לרכב המסגר 1 ת"א (26855) 03-381189

ג'יפים

אנ.ס.יו.

ב.מ.וו.

דייהטסו

נגשים מגומים לדייהטסו במחירים מפתיעים החל מ־ 450 ש"ח כולל מ.ע.מ והתקנה "עדי" בע"מ המסגר 1 תל־אביב 03-381189 (26789)

מבצעו לשבוע מבחר דיהטסו שרייד 1987 אוטומטי +מזגן 19.500 ש"ח +אחריות אפשרות אשראי 100% (תשלומים) 03-822060, (25368) 03-821227

דלתא

הילמן

וולבו

מנועים מיבוא 316, 318, 1983 ומעלה, 03-337308, (22083) 03-334241

וקסהול

טלבוט

טנדרים

לנצ'יה

מורים

מיני־מינור

מסחריות

מיצובישי

מרצדס

סאאב

סובארו

סוזוקי

סוסיתא

סימקה–קרייזלר

פולקסוואגן

פיאט

פיג'ו

מהלך חדש בהסתדרות

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

רוצים לקנות

● שלמה קונה מקררים ישנים רהיטים שונים ועתיקים 03-384597 (28471)

רהיטים

● בהזדמנות, למכירה בשלט חנות כ-350 כסאות +ילות 03-334157 (28005)

חקלאות

● קונה קופסאות לציפורים ולגידול טפוחים עדכניים 03-910697 (23496)

טרקטורים

וידיאו טייפ

טלוויזיות

מערכות קול

בתי כנסת

● "בכית הכנסת הגדול בת"א, אלנבי 110, ביום כיפור יעבור לפני התיבה החזן יהושע לוז, כלולי מקהלה בהצגת מנשה לבוין. תפילת כל נדרי בשעה 5:20 שחרית ב-8:00 תפילת יזכור בשעה 10:30 בבוקר." (28881)

מכונות כתיבה

סירות

חיות בית

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

כלי נגינה

הלוואות

ספרים

● לביהמ"ש שלום לימוד תלמידים לפני צבא 03-204710 03-292454 (28052)

תכשיטים

תנורי אפיה

פוליש וניקיון

מחשבים

ציוד תקשורת

ציפוי אמבטיות

צילום

קיט ונופש

בתי אבות

אותיות דביקות

שרותים

בת זוג

בן זוג

הכרויות

שוק המציאות

● ארון מטבח במצב חדש 2 ב' עליון +תתחתון 03-985943 678 (11109)

● חדר שינה ללא מזרון במצב טוב בהזדמנות 450 ש"ח 03-941490 (14765)

● מזגן כמה מקסים 3,90 הכולל. בערבת 052-545288 750 (14724)

● ארון כמחדש 4 דלתות חדש 550 ש"ח לפרוק 03-9367160 (10109)

● מיטת תינוק אפי לבנה במצב טוב 150 ש"ח 03-590841 (9884)

● בהזדמנות סלון הדיס קומפלט +שולחן 600 ש"ח 03-731594 (9293)

● בהזדמנות מזגן אויר במצב מצוין 600 ש"ח 03-356707 (8948)

● אורגנית בגימה 4 מטר במצב 03-9658902 750 (27733)

● בהזדמנות ארון לחדר ילדים 03-318568 (25580)

● מקרר ג'נראל אלקטריק 17 03-411780 03-411264 750 ש"ח (17876)

אילת

מציעים למכירה

קיט ונופש

פיאט

פורד

רנו

פיג'ו

אופנועים וקטנועים

חליפי רכב משומשים

מציעים למכירה

מיוחדות אריקה 1600 נהג קבריולט 1987 12.000 ק"מ. חשמלית (26053) 03-767712

מבצע סיירות 1987 1300 +מזגן +אחריות 22.000 ש"ח אפשרות אשראי 100% 03-822060 (25354) 03-821227

בהזדמנות תכולת בית חדר שינה וילדים סלון מעור 03-724567 (22861)

FIAT

למוסך המרכזי ברמת החייל
דרוש

רפד רכב

בעל נסיון מוכח

מועמדים מתאימים יפנו למנהל מוסך פיאט, רמת החייל, רח' עשר טחנות 20.
טל: 03-5447778, 03-483131

לחברת ביטוח גדולה בת"א
דרוש/ה

שמאי/ת רכב

לאזור ת"א
בעל/ת נסיון

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים והמלצות לת.ד. 29830 ת"א 61297
סודיות מובטחת

לסוכנות נסיעות
דרוש

מנהל

– גיל 35 עד 50
– תעודת מומחה בתיירות
– נסיון של 5 שנים לפחות כמנהל סוכנות נסיעות גדולה.
– ידיעה באנגלית, שפות נוספות יתרון.
המועמדים יפנו בכתב עד בצירוף קורות חיים ותאור נסיון קודם לת.ד. 33714
ת"א עבור "מנהל משרד נסיעות"
– סודיות מובטחת –

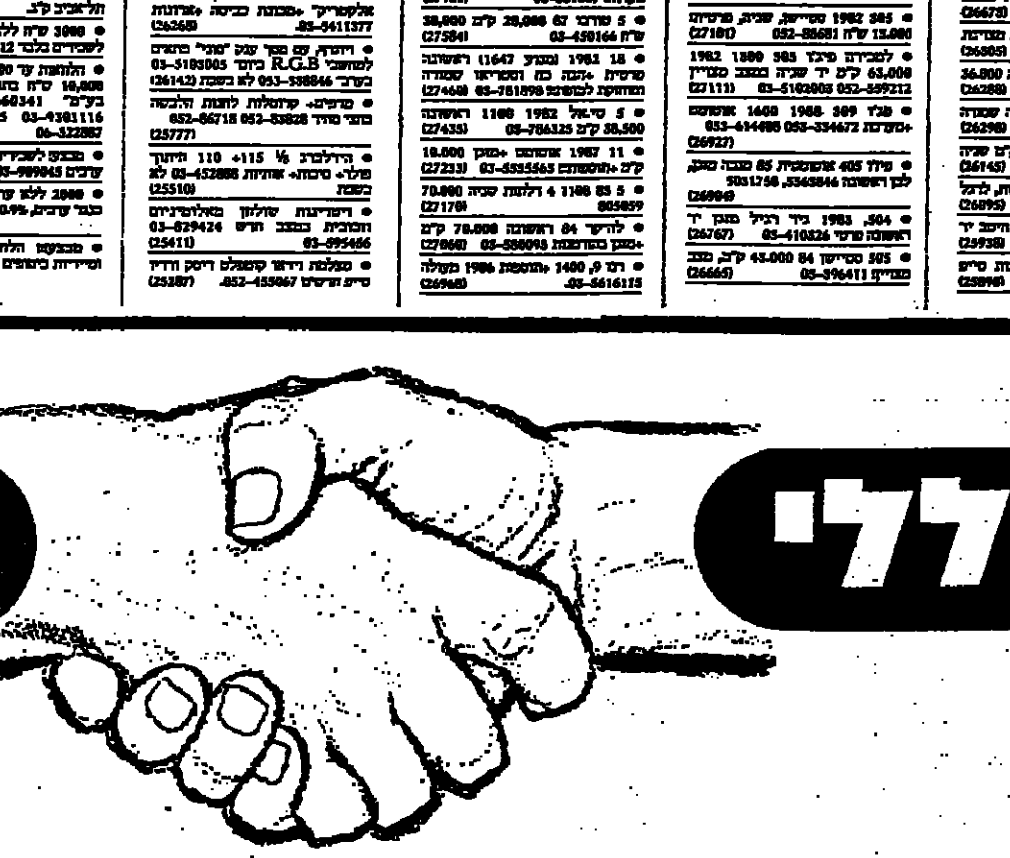

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

מכتبة المن الاحول

אנטנה / יאיר גרבוז

ואני כפי ארימה (אני מרים ידיים)

בכל שנה בעונה הזו אנחנו מהמרים על המוניטין שלנו כאנשים רציונאליים ושקועים, מכף יד ועד נענוע ראש, בברכות לשנה החדשה. יתכן מאוד שברכה זה נסיון מסויים להשפיע על העתיד ולחייב אותו בהבטחות, מכל מקום במישור הארצי זהו כמעט הנסיון היחיד שאנחנו עושים כדי לעצב את עתידנו – אנחנו מברכים את עצמנו. הנה בשנה שעברה אמרנו: תכלה שנה ותחל שנה ואכן ניתנה הנבואה גם לנביאים בעירם שכן השנה כלתה וגם החלה. בסופו של דבר, בשל מיעוט דרישותינו ונמיכות־רוחנו נראתה השנה החולפת אפשרית, וממילא המשך ישיר או אפילו הרעה מסויימת בהחלט מתקבלים על הדעת המשובשת שלנו.

מיום שישי ועד בוקר יום רביעי ברכנו והתברכנו, שיבחנו והשתבחנו. כפות הידיים בקושי עמדו במשימה לאחר שבערב החג גרמו להן הידיות של הסלים, המלאים והכבדים, חסימות בכלי הדם. הנמק הקל שבקצות האצבעות לא הפריע לנו למלא אף אחת ממצוות החג שהן: זלילה וסביאה ועמידה בפקקי־תנועה וקריאת סיכומי השנה והתחזיות של האסטרולוגים וצפייה במה שהטלוויזיה מגדירה בשם תוכניות לחג וקריאת הסרטים שהחלפנו בספריית הוידאו. גם בעבר כאשר מישהו ברך אותנו בשנה טובה, לא היינו משוכנעים שאיחוליו יהיו למציאות וכל מה שיצא מפיו יתקיים בנו, אבל התפללנו, ולחילופין רצינו, שהברכות תתגשמנה. היום המצב הרבה יותר גרוע. לא פעם אין אנו יודעים למה מתכוון המברך באומרו שנה טובה וקרוב לודאי שחלק ממה שבעיניו ייקרא שנה טובה זה בעצם המשך האסון של השנה החולפת, המשך משופר ומשופץ כפי שרק הליכוד יכול: (ואני כפי ארימה).

תוכניות נמולות אינתיפאדה. אני מאמין שאת תוכניות הטלוויזיה של ראש השנה צריך לראות כחלק מהשנה שחלפה ולנהוג בהן סלחנות רבה כפי שאנחנו נוהגים כלפי עניינים שהגיעו לקיצם. תוכניות החג הן זנב לשנה הרעה שהיתה ואין כרגע דבר יותר אופטימי מהסיסמה „יותר גרוע לא יכול להיות”. כשונא חגים מובהק, כמי שחש את השקט ברזאבות ברעש מחריש אוזניים ואת החופשה מאונס בבית־כלא, ממילא גם את משדרי הטלוויזיה אני רואה בעויינות כמי שהורעל מיונים שליליים של חג באוויר. השילוב מן [illegible] שהחג משרה על הטלוויזיה והיא עליו ביחד עם חוק הבחירות שלא מאפשר לטלוויזיה להוכיח לנו את כל המחדלים של מנהיגינו שמא אלה יפעלו כתעמולת בחירות לטובת עושי המחדלים, כל אלה גרמו לכך שסיכומי חדשות האירועי השנה נראו אפיזודיים ורכילותיים, ובהתרות על אירועים מרכזיים בחיינו, שנתקצרו בשנה לפחות, השתתפו רק דמויות־מפתח כמו הזמרת עופרה חזה, הכדורגלן משה סיני והילדה קרולין שבברזיל. אפילו אידה נודל נראתה כמו קטע מ„זה הסוד שלי” בתוכניתו החביבה תסולת האינתיפאדה של גבי גזית. אם מה שקרה באמת נעלם, או לפחות הוסתר מעינינו, אפשר להקדיש זמן למשהו שכמעט לא קורה ולא קרה כמו, למשל, הקולנוע הישראלי.

כמה מגוחך לראות את שידורי סוף שנת האינתיפאדה בלי אקטואליה וכרגיל בלי אחריות מניסטריאלית. בראש השנה לא היתה

שיחה עם מי שפקד על הנפת האלות ושבירת העצמות ועל אטימת הבתים והגירושים והמעצרים המינהליים. ראש השנה בלי אלה שמציעים טראנספר, בלי דיון רציני על השטחים ויושביהם ועל הדרך הנכונה והצודקת לשלום. הטלוויזיה עדיין מקרינה חדשות אקטואליות ושיחות עם אישים פוליטיים אך רק מהעולם הגדול, שאיננו כפוף לחוק הבחירות שלנו. במשדר המצויין „רואים עולם” אפשר בהחלט להתייחס אל מרבית האירועים כאל משלים שאת נמשליהם אסור להראות לנו בגלל חוק טפשי.

אסתר המלכה מאמריקה. ביומן האירועים של יום שישי לא הצלחתי להבין האם דוקאקיס סתם מפר את חוק הבחירות שלנו ומנסה לרוץ לכנסת ברשימה המסורבלת שמתחילה במשרה הצנועה של נשיא ארצות־הברית או שדוקאקיס מנסה להיות שמיר או שדוקאקיס הוא צל־שמיר ומדבר מפיו כדי לעקוף את החוק. הגברת דוקאקיס זכתה לכינוי אסתר המלכה, מי זה אמר שפסקו הבדיחות על הפרסים? אמור מעתה – בכל חג יש מעט מחג הפורים. ובזמן האחרון יש יותר ממעט. תמיד מצווה אדם להתחפש ולהשתטות ולעמוד בשער כמרדכי ולהשתמש בבשים כבאסתר. ולייחל לתליית אויביו על עץ גבוה: אם־תרצו־משפט „יפה” מחודשות הזה. אין זו אגדה. במהלך. [illegible]

בנימין זאב נתניהו. לולא אותו חוק טיפשי היינו יכולים להתרווח בכורסא ולהתענג על השואות מצולמות בין טקס פתיחת מערכת הבחירות של המערך לבין הטקס של הליכוד. אני הייתי בטקס של הליכוד בבנייני האומה בירושלים. פעם כשארגע אם ירצה השם, ויאפשרו לי רופאי, עוד אספר על האירוע הזה. אבל זאת עליכם לדעת – אפילו הדמגוגיה חלפה מהעולם ביחד עם דור הנפילים. היום יש רק אחד דמה ואחד גוג ואחד מגוג. כשראש הממשלה קם לדבר הקהל קם על רגליו שלו, ואז שמיר אמר משהו שאסור להראות בטלוויזיה אבל מותר לכתוב: „המערך מודיים הל ההם הבל מתקרב היום בו יחליט העם להחמיד בראשו ממשלה יציבה והמינה”... הקהל הריע ממושכות. הם גם הריעו כאשר הוכירו את המילה בגין ואת בגין שהוא הבן של בגין בגין וכל מילה קדושה אחרת המתחילה באות ב. שמחה גדולה קפצה על הקהל כשקראו בשמו של בנימין (דבר המפרסם) נתניהו, שהוא ברגע זה מלך הריצבילים של התנועה.

אמן לא כליבך דגול ולא כלי־בך בחיים. מה עוד ראינו בחג: אהה נשיא המדינה מברך את עמו בשלום. מאז מלחמת ששת הימים הוא עדיין שומר על ערפל קרב, אבל רומז שהכל בסדר וחוץ מכמה הריגים אין מה לדבר על זה שעכשיו ממש עם בגולה. הבאים של הנשיא הוא כמו קובה התגריות: כל מיני מילים שאפשר לסדר אותם בשורות. אני זקן ועייף מכדי להגיד משהו על להישים בראש ועל זמרי חמרות השנה. אני חושש שאני מתקרב לגיל שבו כל ההתפתלויות והתנועות ייראו לי מיותרות ותפלות. היה כמובן הדרין לקולנוע הישראלי. בתחילה נדמה היה לי כאילו אפשר לדבר או לכתוב המון על התוכנית הזו, אך בעצם אין כמעט מה להגיד ואת אני אומר לארדוחקא לשלילה. זו לא הזדמנות לדון במצבו של הקולנוע הישראלי אלא מין מסיבה מצולמת, לקט של קטעים שנועדו לגרום הנאה וחכוונות לצופים באולפן ובבית, וכמו בכל מסיבה ההכנות מרובות וההתרגשות גדולה ולמחרת בבוקר מתחילים לספר את הצלבים והמעליבים והנשכחים והמתחנפים וגם מתמכרים להרגשת התפלות ולשאלה בשביל מה בכלל צריך מסיבות? כמו בכל מסיבה גם כאן קבע לעצמו כל צופה מי טוב שהוזמן ומי חבל שנעדר, מי היה רביק ומי מגעיל, מי נוגמד ומי מבסית. כמו במסיבה, היו כאן רגעים מתים והיו רגעים נעימים מאוד. מכל מקום אורי זוהר חזר והוכיח את הכלל הידוע לנו מתולדות האמנות: הרבה מאוד אמנים דגולים התגלו והוכרו אחרי שכבר לא היו בין החיים, ואילו אמנים לא כל־כך דגולים כמו מר זוהר מתגלים כאשר הם כבר לא כל־כך בחיים. מכל מקום, במקום שהוא עומד בראשון וכמבצת יכולים גם לעמוד הצדיקים גולן וקישון שלפחות עושים את מלאכתם בעצמם ולא על־ידי שליחים.

כבוד ואצילות. באופן לגמרי מקרי יצא לי לראות את התוכנית „אורח באולפן” שהוקרנה ביום שישי במסגרת השידורים בערבית. האורח היה השגריר־לשעבר של ישראל במצרים אליהו ששון, והמארחת־מראיינת לילית נגר. היתה זו שיחה ניגוחה ועימה ואישית מאוד, אך לא פרטית מדי, מתובלת בסיפורים ובצילומי ארכיון. במרכז התוכנית עמד השלום עם מצרים כעובדה אך גם כהגשמת חלום שמהר מדי הפסיק להתלהב ממנו, ומצד אחר שלום שנתון בסכנה אם לא יתרחב ויעמיק התהליך. מכל מקום, שיחה עם שגרירנו במצרים בעבר ובהווה היתה צריכה לעמוד במרכז תוכניות החג שלנו. השגריר לשעבר הסכים עם הכינוי „שלום קר”, אך מיד הוסיף כי היה מוכן לחתום שלום קר שכזה עם כל עם אחר שנתון עמנו בסכסוך. לשאלת המראיינת: „איזו תכונה של העם המצרי דיברה אל ליבך” ענה אליהו ששון: „זהו עם המחייך, מארח ומאמין. הוא מאמין אפילו בדרך שבה הוא מקבל אורח, בדרך שבה הוא מתייחס לשכן. העם המצרי אומר: מה שטוב ומכבד או אורח, הוא מכבד והוא אציל”. בסיום דבריו אמר אליהו ששון: „לפני שעזבתי את קאהיר הנחתי זר פרחים על קברו של הנשיא המנוח מוחמד אנואר סאדאת, ועל קבר החייל האלמוני, משום שהחייל האלמוני הישראלי והמצרי זהו לגבי משמעות קיום השלום כיום – זה שאני יכול לכבד את החייל האלמוני המצרי ולהיפך”. השגריר שפרש איחל לעצמו להתמנות כשגריר הישראלי הראשון במדינה הערבית השניה שתחתום חוזה שלום עם ישראל.

וכמו שאמרנו: מהתמרים המתוקים של יריחו יהנו כנראה בשנה הבאה רק החיילים. שנה טובה

העזובה ושיתוק שיגרת החיים בגדה אמר הקריין: „ומהתמרים המתוקים של יריחו יהנו כנראה בשנה הבאה רק החיילים”... ובמה אברך אתכם. עוד? (ואני מרים ידיים).

איך הורגים ערבי בשלושה שיעורים. הקם להורגך השכם להורגו. זהו ציווי עמוק וחשוב למשכימים אבל לא מפורט מספיק, ויכול לשאול השואל המתנחל: כיצד להורגו? באיזו שיטה? עם צעקות או רק באנקה חנוקה? מכות יבשות או תניקות רטובות? בשיטה יפנית או סינית עתיקה? מלפנים או מאחור? עם רצח בעיניים או במבט של חמלה יהודית עמוקה? כל זאת לומדים המתנחלים בקורסים למיגון ולמילום, וזה צריך להספיק להם כדי שישמרו על עצמם עד שהמשאיות ייצאו לדרך (ואני כפי ארימה)

היהודים של יאנאצ'ק יוצאים לאור / אברהם גילעם

הצליל של מוראביה

קשריו של המלחין הצ'כי יאנצ'ק עם קאמילה שטוסלובה ומקס ברוד, שטושטשו באופן שיטתי על־ידי מוסיקולוגים צ'כים, קיבלו חשיפה בכינוס מיוחד שנערך לאחרונה בארה"ב

ארבעים מוסיקולוגים מארצות שונות, שנים־עשר מהם מצ'כוסלובקיה, התכנסו לאחרונה בסנט לואיס, ארה"ב, לכינוס מיוחד במינו שהוקדש למלחין הצ'כי ליאוש יאנצ'ק. למרות שיאנצ'ק נחשב לאחד המוסיקאים הפוריים והמקוריים של המאה העשרים, העניין בעבודתו מצומצם עדיין לחוגים מוגבלים. יאנצ'ק חי את חייו במולדתו (1854־1928) וביקר במערב אך פעמים ספורות. בימי חייו היתה ההערכה לעבודתו המוסיקלית מועטה אפילו במולדתו. רק משנות החמישים של המאה הנוכחית גדלה תשומת הלב ליאנצ'ק.

כינוס בין־לאומי המוקדש במלואו למלחין הוא מאורע מיוחד במינו במערב. תודות להסכם תרבות שנחתם לאחרונה בין ממשלות ארה"ב וצ'כוסלובקיה, התירה הממשלה הצ'כית לכמה חוקרים ומוסיקולוגים לצאת למערב להשתתף בכינוס. יוזם הכינוס הוא ד"ר מיכאל בקרמן, מאוניברסיטת וושינגטון בסנט לואיס. בקרמן, אשר בילה כמה שנים בארץ, גילה את יאנצ'ק כאשר עבד כסטודנט בחנות תקליטים בניו־יורק. מאז החליט להקדיש את מרצו ועניינו למלחין הדגול ואף כתב את עבודת הדוקטורט שלו על המוסיקה של יאנצ'ק. בקרמן הלהיב שני מוסיקאים ידועים הקשורים לעולם המוסיקה של סנט לואיס – המנצח ולטר סוסקינד והפסנתרן רודולף פירקושני – שניהם ילידי צ'כוסלובקיה. בעזרתם הגיע בקרמן לטובי החוקרים את מורשתו המוסיקלית של יאנצ'ק.

יאנצ'ק נולד בכפר המוראבי הקוואלדי ב־1854, אבל עוד בילדותו עבר לעיר ברנו, בירת מחוז מוראביה, ובה השתתף במקהלה המקומית. הוא התחיל את לימודיו המוסיקליים בסמינר להכשרת מורים בברנו, ואחר־כך המשיך בפראג, בלייפציג ובוינה. בגיל 26 חזר לברנו והחל ללמד בסמינר למורים, וב־1903 נתמנה למנהל בית־הספר המוסיקלי של העיר, משרה בה החזיק במשך 16 השנים הבאות.

יאנצ'ק הקדיש את עבודתו המוסיקלית להבנת הקשר בין האדם והטבע. הוא ניסה לקלוט את השיח האנושי, שירת הצפורים, זרימת הנהר ורשרוש העצים ולבטאם ביצירתו המוסיקלית. יאנצ'ק האמין שקולות אלו מבטאים את התוכן הנפשי האנושי בצורה מהימנה. כממשיך המסורת הצ'כית הרומנטית של המאה ה־19, התרכז בעבודותיו בנושאי המוות, אלימות, איבוד לדעת, מתירנות מינית ואלמנות, נושאים המשייכים אותו למאה העשרים.

עד 1916 לא זכה יאנצ'ק להערכה רבה. רק כאשר בוצעה האופרה השלישית שלו, „ינופה” בבית האופרה הלאומית שבפראג, התחיל המלחין להתפרסם בארצו. היצירה, המתארת לידה בלתי חוקית ומשבר חברתי שנגרם בגלל מתירנות מינית בכפר מוראבי מסורתי, הושלמה ב־1903 בתנאים קשים. המלחין סיים את האופרה בזמן גסיסתה ומותה של בתו האהובה, [illegible]

למרבה המזל ההצלחה המוסיקלית בפראג היתה מלווה גם בתהלה רגשית. המלחין הקשיש התאהב באשה צעירה נשואה, קאמילה שטוסלובה. קאמילה, אשתו היהודיה של איש העסקים דוד שטסל, נעשתה המוזה של המלחין הצ'כי. בהשראתה השלים את עבודותיו המוסיקליות הנפלאות ביותר – הקפריצ'יו, קונצ'רטינו, והאופרות הגדולות „קטיה קבנובה”, „השועלה־הנבונה” ו„מבית המתים”, המבוססת על ספרו של דוסטוייבסקי.

כפי שניתן לראות מן השמות הנזכרים כאן, יאנצ'ק הושפע עמוקות מהספרות הרוסית, בעיקר ממחברים ריאליסטים כגוגול, צ'כוב ודוסטוייבסקי. הוא נמשך לתפישתם את הטבע כתחייה מיוחדת בעלת השלכות נפשיות על האדם. האופרות שלו מתרחשות בפונדקים כפריים ובשדות נרחבים, ביערות ועל גדות נהרות, בחיק הטבע, שגדולתו ויופיו מטהרים את האופי האנושי.

אף־על־פי שהיתה קשורה לקהילה היהודית של ברנו ומושפעת, כאנשי הקהילה, מן התרבות הגרמנית, הבינה קאמילה את רעיונותיו של יאנצ'ק. מובן מאליו שהוא, הפרו־סלאבי, היה מנותק לחלוטין מיהודי ברנו ואין זה ברור כיצד שינה הקשר עם שטוסלובה את יחסו ליהודים. מכתביו אינם מאירים את הנושא. שואת יהודי אירופה לא פסחה גם על קאמילה, אך היא הצליחה להנצל באמצעות ידידים צ'כים. בנה מנשואיה לשטסל ממשיך לחיות בצ'כוסלובקיה עד היום ומשמש מקור מידע חשוב על יחסי המלחין עם אמו.

קשר יהודי הדוק אחר בחיי המלחין היה הקשר עם מקס ברוד, המבקר הספרותי, המחבר והמלחין, שסיים את חייו בארץ. ברוד פגש את יאנצ'ק בפראג, לאחר ליל הבכורה של „ינופה”. לפני הביצוע החשוב הזה פעל ברוד, בשיתוף עם אחרים, להעלות את האופרה בבית האופרה הלאומית של פראג. לצורך זה נאבק ברוד עם הממסד המוסיקלי הצ'כי ועם אויביו של המלחין ובעקבות המאבק נעשה למעריצו ולידידו האישי של המלחין. „בעולם המוסיקה”, אומר ד"ר בקרמן, „קידם ברוד את יאנצ'ק כפי שקידם את קפקא בעולם הספרות”. ברוד תרגם את האופרות של יאנצ'ק לגרמנית וערך אותן, כדי להתאימן לטעם המוסיקלי הגרמני. כיום נחשבות גרסות אלה ליצירותיו של יאנצ'ק לזיוף, מכיוון שברוד, בעריכה שעשה, ניסה לטשטש את האלמנט המוסיקלי הסלאבי החזק המושקע בעבודותיו של המלחין הצ'כי. המוסיקולוגים טוענים שעריכה זו דיללה את עצמת המוסיקה, ולכן הם מתייחסים אל האופרות האלה בשלילה. אולם בשעתו הביאו העיבודים הללו להכרה הראשונה אותה קיבל המלחין מחוץ לגבולות ארצו.

לאחרונה פרסם צ'רלס סוסקינד מאוניברסיטת ייל את ההתכתבות הערוכה בין יאנצ'ק לברוד. את היחסים בין השניים חקרה ופרסמה גם החוקרת היהודיה ורנקה פישמן. מאמר מפרי עטה בנושא התפרסם בכרך המוקדש לתולדות השפעתם של ברוד ושטוסלובה על המלחין. המוסיקולוגים הצ'כים שעסקו בנושא טשטשו באורח יסודי את יהדותם של השניים, ככל הנראה מתוך מניעים אנטישמיים – השפעה זו נתפסה בעיניהם כמביכה לחברה הצ'כית ולמורשת התרבותית המוראבית. חשיפת ההשפעה היהודית בפני חסידיו ומוקיריו של יאנצ'ק, כפי שהיא נעשית עתה, בזכות הכינוס בסנט לואיס בחודש מאי השנה, היא תרומה חשובה למוסיקולוגיה של המאה העשרים. יש בכך חשיפה, חלקית לפחות, [illegible] הממסד המוסיקלי הצ'כי בהשפעת גורמים [illegible]

חטף פתח / ורדה צימרמן

טירה יפנית וטווין מפלסטלינה

פסטיבל הסרטים בחיפה ייפתח ב־26 בספטמבר ויציג קולנוע מגוון מכל העולם. גודאר באנגלית, אנימציה באורך מלא, מעט מן העולם השלישי ורטרוספקטיבה איטלקית. שפע על קצה המזלג

את ערב הפתיחה של פסטיבל הסרטים בחיפה, באודיטוריום, ב־26 בחודש יקדישו לאקסלרוד. באותה שעה כבר יוקרנו שלושה סרטים בסינמטק ובבתי הקולנוע „שביט” ו„אורלי”. בעשר ובחצות וחצי שישה סרטים נוספים. הפסטיבל הבין־לאומי החמישי לקולנוע ייפתח בחיפה במלוא התנופה ויימשך עד כניסת חג הסוכות ממש. ההקרנות סוגרות ב־30 בספטמבר בשלוש אחר הצהריים. ובין לבין קולנוע ועוד קולנוע מבוקר ועד חצות, בארבעה אולמות בו־זמנית, 96 הקרנות סך־הכל, 15 הקרנות חד־פעמיות. סרטים מאיטליה, ארה"ב, ברה"מ, פולין, הודו, ברזיל, יוגוסלביה, שוויצריה, גרמניה, בריטניה, צרפת, דנמרק, פורטוגל, יפאן, מאלי, סנגל, אירלנד, יוון, הולנד, קורסאו, ניו זילנד.

ראיתי את: „הרפתקאות מרק טווין”, „פסטיבל האש”, „האנוסן”, „אלמסיטה בת הרוחות”, „השבוייה”. קשת של קולנוע. הראשון הוא סרט אנימציה באורך מלא. לעומתו, „אלמסיטה בת הרוחות” תוצרת קורסאו, כולו מסורת טבולה במאגיה, ארוטיקה, מוות, לידה מחדש, שירה וריקוד. נאיביות ופרימיטיביות, רוח רעה ורוח טובה ותפילה לגשם המבושש לבוא. היסטוריה של עם המועברת מפה לאוזן בהתכנסויות יומיות של בני הכפר וגברים היוצאים לשבור שבר בעיר הגדולה. וגם קנאות נרושות, חיזור, ריקוד המפעיל קסם. התמימות של פעם. געגועים.

„פסטיבל האש” היפני מעמת את המסורת עם המודרנה. והבמאי יאנגימשי מצדד, כמובן, בראשונה. הדייגים וחוטבי העצים הכפריים, בתמונות נוף יפהפיות, סוגדים עדיין לאלת היער בעוד התיעוש הגובר מכלה את הדגה וגשמו מנסים לרכוש את בתיהם למען כביש גישה חדיש ומי שלא יכול להתמודד עם החדש נכחד, או ליתר דיוק, מכחיד את עצמו ואת משפחתו. וכדברי הבמאי „אין זה קורבן שנעשה מתוך מחאה, אלא קורבן הכרחי להבטחת המשך קיומו של הכפר”.

אישטוואן סאבו מציג פן שלישי ל„מפיסטו” ול„קולונל רדל” וגם ב„האנוסן” תפקיד ראשי לקלאוס מריה ברנדאואר כחוזה עתידות יהודי אוסטרי המנבא את עליית היטלר לשלטון ובלי משים משתף עמם פעולה. הסוף, ברור. לאחר עליית הנאצים אין עוד צורך במנבא וחוזה לנאצים, היטלר הוא הנביא היחיד, כיבורי של התרבות בגרמ, וחיסולו של האנוסן הוא המתבקש.

„שבוייה” מעביר את הצופה לעולם שונה לחלוטין. אם תרצו מעין וואריאציה של חטיפתה של פאטי הרסט, אם תרצו סרט על תהליך ההשתנות והגילוי העצמי של האשה שהבמאי, פול מאיירסברג, טוען כי הם נמשכים כל חייה. תמונות הפתיחה מבואות סרט מתח. טירה שבה דולק האור בחלון אחד בלבד. צעיר יפני משקיף עליה מבין השיחים. גבר ואשה במיטה. הוא יוצא ונבגבת שכמיה שחורה אפופה ענן סיגר. הצעירה נחטפת וכאן מתחיל בעצם הסרט. ולא סרט מתח במובן המקובל של המלה. שלושה אנרכיסטים מנסים ללמד את הצעירה מהי מהותה האמיתית.

סרט מעניין נוסף סרטו הראשון של ז'אן לוק גודאר באנגלית לסרטי גולן. „המלך ליר”. מוגדר כסרט פרוע לחלוטין שבו מתערבבות דמויות ממשיות מאז והיום (מנחם גולן, וירג'יניה וולף, נורמן מיילר, וודי אלן) במחזה השייקספירי. ושייקספיר עצמו הוא ויליאם שייקספיר החמישי, סגן נשיא רשות הפיתוח של „הרווזיה התרבותית של קנון”.

חבילת סרטים מפולין בהם שניים של קישלובסקי („כוחו של מקרה”) „לא תרצח” שזכה בפרס הביקורת בפסטיבל קאן השנה ו„אין סוף”.

חבילה מצומצמת יותר מברה"מ. שני סרטים, האחד „בא וראה” בבימוי של אלם קלימוב המוגדר כ„כוכב החדש והנדיקטגוסתי שזרח בשמי הקולנוע הסובייטי” והשני של אנדריי קונצ'לובסקי („מאהביה של מריה”, „רכבת לחופש”).

משהו אחר לגמרי הם שני סרטי המוסיקה „שייקאוטים במונטריי” ו„ג'ימי עושה זאת במונטריי” שצולמו בפסטיבל הפופ בשנת '67 ובמרכזם אוטיס רדינג וג'ימי הנדריקס.

שתי קומדיות מבטיחות: הבריטית „פסים וכוכבים” המפגיש את הגבריכוס האנגלי עם זה האמריקאי (עם דניאל דיי לואיס והרי דין סטנטון) ו„באלאגן” פרודיה על הקולנוע משנת 1941 של פוסר.

להספיק ולראות כמה שיותר מחייב עבודת תשבץ ובדרך הטוף במקום ארוחה ביניהם, כי הרשימה עדיין ארוכה. קולנוע מן העולם השלישי, „קארוואן סריי” מיוון העוסק בארם הקטן בתוך מלחמת האחוזים הגדולה, „טעם האפרסק” מאירלנד העוסק בזוג משום ומשעמם המחליט לבצות קיד מוות ולהתענשע בתעלולי אקנוע, וסרט של אלכסנדרה מן גרוטה, „היית של נובמבר”. ומיפן סרט נוסף של נאגיסה אושימה „חג שבת מר לורנס”, „אימפריית החושים”) וסרטו החדש של ורנר הרצוג „קוברה ורדה”.

אנטוניוני חדש

הקומדיה האיטלקית היום ואתמול היא נושא הרטרוספקטיבה של הפסטיבל. שבעה סרטים מראשית שנות החמישים ועד אמצע שנות השישים. קומדיות חברתיות של מוניצ'לי, דינו ריזי ולואיג'י קומנצ'יני שבהם משתתפים טוטו, אנה מניאני, אלברטו סורדי, ויטוריו גסמן, הוגו טוניאצי וניגו מנפרדי. שלוש קומדיות חדשות של ארית בריק, דינו ריזי ומאורו בולוניני וגם שני סרטיו האחרונים של מיכלאנג'לו אנטוניוני שטרם הוקרנו אצלנו: „המסתורין של אוברוולד” מ־1980 ו„זהותה של אשה” משנת 1982.

פלסטלינה

באגס באני, דאפי דאק, סילבסטר וחבריהם מופיעים בסרטים קצרים שיוקרנו לפני הסרטים באורך מלא. סרטי אנימציה מפסטיבל זגרב 88, ביניהם זוכי הפרסים השונים בפסטיבל זה, סרטי אנימציה מקנדה וסרט אנימציה אחד ויחיד באורך מלא. „הרפתקאות מארק טווין”. הוד הספריה של טווין מעוצב בפלסטלינה והופך לנהר ותורשה ומציג את טום סוייאר, הקלברי פין, בקי תאצ'ר והקרפדה. וכך זה מתחיל ומתמשך לתוך החלל כשהשלושה מתגנבים לספינת החלל של טווין העושה דרכה לכוכב השביט האלי שם מבקש טווין למצוא את מותו. בדרך הם מתעכבים בסיפורי טווין השונים, מתוודעים לשני תאומי אישיותו של טווין עד התמזגותו בשמים ומילותיו האחרונות „אין דבר שיעמוד בפני הצחוק”. ובפלסטלינה הכל נראה אחרת.